

МВС України
Харківський національний університет
внутрішніх справ

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності

*Матеріали XVIII науково-практичної конференції
курсантів та студентів*

(м. Харків, 21 травня 2011 р.)

Харків 2011

*Друкується відповідно до розпорядження
Харківського національного університету внутрішніх справ
від 05.03.2011 № 46
за сприяння благодійного фонду «ВЗАЄМОДІЯ»*

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності : матеріали XVIII наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 21 трав. 2011 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2011. – 240 с.

У збірці знайшли відображення наукові розвідки курсантів та студентів Харківського національного університету внутрішніх справ та інших харківських ВНЗ з багатьох галузей правоохоронної та правозастосовчої діяльності. Основну частину робіт обговорено на підсумковій науково-практичній конференції.

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори та їх наукові керівники.

ББК 67.9(4УКР)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ІСТОРІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ. ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ. ФІЛОСОФІЯ. ПОЛІТОЛОГІЯ. РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

Близнюк І. В. СУЧАСНИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК МОВНИЙ СУБКОД	12
Бринзей Г. М. СЕРВІСНА СПРЯМОВАНІСТЬ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ ТА РОЛЬ ОВС У ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ	13
Гачик О. В. ПРО ВПЛИВ РЕЛІГІЇ НА ПРАВОПОРЯДОК	15
Жованик Ю. А. ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ЮРИСТІВ	17
Каразейська Є. Д. ЮРИДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ПРАВОЗАСТОСОВНОГО АКТА.....	18
Клочко О. А. ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ І ФУНКЦІОНУВАННЯ АПАРАТУ ДЕРЖАВ КРАЇН БЛИЗЬКОГО СХОДУ (НА ПРИКЛАДІ КОРОЛІВСТВА САУДІВСЬКА АРАВІЯ, ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ, ЙЕМЕНУ)	20
Мінько А. С. УКРАЇНСЬКИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ ЖАРГОН: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ.....	21
Міщенко І. В. АНГЛІЙСЬКЕ РЕПРЕСИВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРОТИ ОБЕЗЗЕМЕЛЕНИХ ТА МАРГІНАЛІЗОВАНИХ СЕЛЯН КІНЦЯ XV–XVI СТ. СУТНІСТЬ ТА УРОКИ.....	23
Сергенюк Д. І. ФЕНОМЕН КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ВЛАДИ.....	24

СЕКЦІЯ 2

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА ТРУДОВОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС. ПРАВОВІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ЕКОЛОГІЧНЕ ТА АГРАРНЕ ПРАВО

Авраменко Т. О. ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	27
Агєєв М. М. ЯКІСТЬ ПИТНОЇ ВОДИ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ	28
Базалій І. О. ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ	30
Білозор О. П. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЗИНГОВИХ ВІДНОСИН	32

Бовкун В. М. ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ПРОЕКТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО РИНОК ЗЕМЕЛЬ»	34
Ващенко Ю. В. ТРУДОВИЙ СПІР ЯК ПРЕДМЕТ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ	35
Гаврилюк В. В. СКЛАДЕНИЙ ТВІР, ЯК ОБ'ЄКТ АВТОРСЬКОГО ТВОРУ	37
Гулакова К. Є. РЕЖИМ ПРАЦІ ТА ВІДПОЧИНКУ СТУДЕНТІВ	38
Довжик А. А. ПИТАННЯ СПАДКУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ІНОЗЕМЦЯМИ	39
Дорожінська Я. Л. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ПРИ РОЗДІЛЬНОМУ ПРОЖИВАННІ БАТЬКІВ	41
Дощенко О. С. ЮРИДИЧНІ ОСОБИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	43
Засць В. О. СПІВВІДНОШЕННЯ НАБУВАЛЬНОЇ ТА ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ	44
Зібарєва К. Ю. ПУБЛІЧНЕ ВИБАЧЕННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ.....	46
Карагяур В. О. ТРУДОВА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ	47
Колеснік Т. В. ІСТОТНІ УМОВИ ДОГОВОРУ ПОЗИКИ	49
Коргун І. Г. КОЛІЗІЇ ДЕФІНІЦІЇ ДОГОВОРУ ПОСТАВКИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ТА ГОСПОДАРСЬКИМ КОДЕКСАМИ	50
Олдак Т. В. СПЕЦИФІКА ДОГОВОРУ НА ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ АБО ДОСЛІДНО- КОНСТРУКТОРСЬКИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РОБІТ	52
Панова І. В. ЩОДО ТРУДОВОЇ УЧАСТІ АБО ПРОФЕСІЙНИХ ЗНАНЬ ЯК ВНЕСКУ УЧАСНИКА ЗА ДОГОВОРОМ ПРОСТОГО ТОВАРИСТВА	53
Прокопик І. О. ПОКАЗАННЯ СВІДКІВ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ (НЕМАЙНОВОЇ) ШКОДИ	55
Романча М. Ю. ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПРАЦЮ	56
Рябокін О. В. СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА НЕБЕЗПЕКА – ГЕНОЦИД.....	58
Сосонна К. М. НЕБЕЗПЕКА НАВКОЛО НАС. ЛЮМІНЕСЦЕНТНІ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧІ ЛАМПИ	59

Супрун Я. С. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ЖІНОК-МАТЕРІВ	61
Тереніна О. В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН З НЕПОВНОЛІТНІМИ	63
Трунов О. В. ПРОБЛЕМА ЕВТАНАЗІЇ.....	64
Фролов М. О. ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ НА ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ПРОЕКТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО РИНОК ЗЕМЕЛЬ».....	66
Шинкаренко Г. М. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ПРОЦЕСУ ДОКАЗУВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗМІНАМИ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....	68

СЕКЦІЯ 3

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОВС. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

Адаменко О. О. ПРОБЛЕМА ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН МІЛІЦІЇ З НАСЕЛЕННЯМ	70
Анохіна Ю. В. РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	72
Бугай М. М. ШТРАФИ ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ	73
Гопфалов Д. В. ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	74
Дериволков В. О. ОСОБЛИВОСТІ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.	76
Джагунов М. Г. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЄВРО-2012.....	78
Левченко С. С. ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ	80
Лисенко О. Г. СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ	82
Лисюк О. О. ДЕМОКРАТИЧНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	83
Солобчук М. С. ПРИЧИНИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НЕПОВНОЛІТНІХ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	86
Сусліков В. Г. ІНСТИТУТ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	87

Талашко А. І.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ У
ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ГРОМАДЯН..... 89

Терещенко Г. О.

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ ГРОМАДСЬКИМИ ФОРМУВАННЯМИ З ОХОРОНИ
ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ 91

Урбанович Д. М.

ДО ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ..... 92

Хомич К. В.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ 94

СЕКЦІЯ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ

Бикова Є. С.

КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ ПРИ КОНКУРЕНЦІЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ 97

Журба А. І.

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ КСЕНОФОБІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ..... 98

Кальман М. Ю.

КРИМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ..... 100

Кордонська Д. С.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАЙНЯТТЯ ГРАЛЬНИМ БІЗНЕСОМ..... 102

Кучков А. О.

НАЙМЕНУВАННЯ ОБСТАВИН В ТЕОРІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЗАКОНОДАВСТВІ 103

Матяшова І. В.

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ КУРИЛЬНИХ СУМІШЕЙ ЯК ФАКТОР НАРКОТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ... 105

Михалевич Н. К.

ВПЛИВ ОБМЕЖЕННЯ ПРОДАЖУ АЛКОГОЛЮ НА ПОКАЗНИКИ ЗЛОЧИННОСТІ 106

Мостова В. О.

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ КОНТРАФАКТНОГО
ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА ПРАВИЛАМИ СУКУПНОСТІ ЗЛОЧИНІВ 108

Петросян Д. О.

ПРОТИДІЯ ВІДМИВАННЮ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ 109

Федчук С. С.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ – ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ 111

СЕКЦІЯ 5

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Варзикова Ю. О.

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ 113

Гирда А. О.

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ 114

Данілкина Д. С. ЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТУ РЕАБІЛІТАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....	116
Корнієць П. Ю. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ЗАХИСНИКА У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	117
Кравченко А. С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ В ПОРІВНЯННІ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН	119
Македонський О. В. ЗМАГАЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО В УКРАЇНІ	120
Михайличенко В. О. ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТА ДОКАЗУВАННЯ У СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ НЕПОВНОЛІТНІХ..	122
Хабарова М. Л. ПРЕЗУМПЦІЯ НЕВИНУВАТОСТІ – ОДНА З ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА	124

СЕКЦІЯ 6 УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС ЩОДО РОЗКРИТТЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Вепріков О. Б. ОСОБЛИВОСТІ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ	126
Деменко Д. Є. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..	127
Закренична Н. О. ДЕЯКІ СУЧАСНІ СПОСОБИ ПІДРОБКИ ДОКУМЕНТІВ.....	129
Лєвшина О. В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З КАНАЛІВ ЗВ'ЯЗКУ	131
Носков В. В. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРМАТОГЛІФІКИ В КРИМІНАЛІСТИЦІ.....	132
Романюк Т. В. СПЕЦІАЛЬНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ СЛІДЧИМ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ	134
Рубан С. П. ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	136
Сагайдак Е. С. ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОГО АУДІОЗАПИСУ В КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	137
Швець Т. О. ОБШУК: РОЛЬ СПЕЦІАЛІСТА.....	138

СЕКЦІЯ 7 ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРД. СПЕЦТЕХНІКА. ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА

Головач В. О. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗРОБКИ НОВОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ДЛЯ ОВС УКРАЇНИ	141
--	-----

Дахнюк В. С.	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ У БОРОТЬБИ З ФІКТИВНИМ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ В УКРАЇНІ.....	142
Задайдух Л. А.	
ЗАСТОСУВАННЯ ВИХРОСТРУМОВИХ ДЕФЕКТОСКОПІВ В ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	144
Ніколайчук П. С.	
УРАЗЛИВОСТІ БЕЗПРОВІДНИХ КАНАЛІВ ЗВ'ЯЗКУ GSM І СПОСОБИ ЇХ УСУНЕННЯ	145
Нічик М. В.	
РОЗРОБКА БЕЗПЕЧНОГО FLASH-НОСІЯ.....	146
Петров С. Г.	
ПОПЕРЕДЖЕННЯ РОЗБІЙНИХ НАПАДІВ ПІДРОЗДІЛАМИ КАРНОГО РОЗШУКУ	147
Пінчук Д. С.	
СИСТЕМИ ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ОВС	148
Романюха М. І.	
АНАЛІЗ ЕЛЕКТРОННИХ ФОРМАТІВ ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ КОНТЕКСТНОГО ПОШУКУ В РАМКАХ РОБОТИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	150
Снісаренко А. П.	
ПРОВЕДЕННЯ ОРД ПРИ ВИЯВЛЕННІ ФАКТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННОЮ ПРИВАТИЗАЦІЄЮ ДЕРЖАВНОГО ТА КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА.....	151
Ставер А. В.	
ЗАГАЛЬНІ ВРАЗЛИВОСТІ БАНКІВСЬКИХ КАРТ І СПОСОБИ ЇХ УСУНЕННЯ	153
Яненко Т. С.	
ЗАСТОСУВАННЯ ГЛУШНИКІВ СТІЛЬНИКОВИХ ТЕЛЕФОНІВ	154

СЕКЦІЯ 8

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС. СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ТА КОМПЛЕКСІВ ТЕХНІЧНОГО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Голощопова О. М.	
АНАЛІЗ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ВІДОМЧИХ МЕРЕЖ	156
Гришук А. П.	
НОВИЙ МЕТОД ВИЯВЛЕННЯ ПІДРОБЛЕНИХ БАНКІВСЬКИХ КАРТОК	157
Кисель О. С.	
ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТОРІВ ПРОСТОРОВОВОГО ЗАШУМЛЕННЯ – МЕТОД БОРОТЬБИ З ПОБІЧНИМ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИМ ВИПРОМІНЮВАННЯМ І НАВЕДЕННЯМ	158
Назаренко Я. О.	
ВЛАСТИВОСТІ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE	160
Рубан А. М.	
ДИСТАНЦІЙНЕ ВИЯВЛЕННЯ БЕЗКОНТАКТНОГО ПЕРЕХОПЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ.....	161
Ткаченко М. О.	
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ ПРИ ВИКОРИСТАНІ БЕЗДРотовИХ МЕРЕЖ.....	163

СЕКЦІЯ 9

**ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ. ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ
ТА РОЛЬ ОВС В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Грищенко Ю. Ю. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ.	165
Журавель Д. А. ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ І ЄС	166
Кириченко В. О. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	168
Лобаньов С. О. СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	169
Панщаний О. В. ВПЛИВ ОФШОРНИХ ЗОН НА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	171
Позднякова Г. О. НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	173
Попова А. І. РОЛЬ НЕФОРМАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УПРАВЛІННІ КОЛЕКТИВОМ.....	174
Приймак Т. І. ОСНОВНІ ПЕРЕШКОДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	175
Сидоренко О. І. РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ДЕРЖАВИ	177
Сиром'ятникова А. Г. РОЗВИТОК КОНЦЕСІЙНИХ СТОСУНКІВ В УКРАЇНІ	179
Тимофєєва Г. Ю. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ.....	180
Тимченко В. В. СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ.....	181
Халявіна К. Є. ІНФРАСТРУКТУРА МЕРЕЖНОЇ ЕКОНОМІКИ: РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ	183
Хандибора О. В. ВІРТУАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО В СИСТЕМІ МЕРЕЖНОЇ ЕКОНОМІКИ	184
Янчук О. М. МОДЕРНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....	186
Яценко Т. В. ВИТРАТИ НА НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ	188

СЕКЦІЯ 10

**НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.
ФІНАНСИ. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ**

Ворфоломєєв Г. С. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	190
---	-----

Галич А. В. ОСНОВНІ ФАКТОРИ АНТРОПОГЕННОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ХАРКОВА	191
Гирич М. В. ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ.....	193
Гречко Н. В. АНАЛІЗ СПОСОБІВ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОВЖИВАНЬ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОРИСТАННЯМ РІЗНИХ ВИДІВ РЕСУРСІВ	194
Джевага С. В. ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	196
Доскаленко С. М. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РАЙОНУ ВЕЛИКОГО МІСТА.....	197
Кирпиченко О. І. РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ФІНАНСУВАННІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ ЗА РАХУНОК ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ	199
Клепиков Д. О. ПРО ОСОБЛИВУ РОЛЬ ДЕРЖАВИ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ЩО ЗАСНОВАНА НА ЗНАННЯХ	200
Макєєв С. Л. НАРКОМАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА – ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ.....	201
Маковецький Р. Б. ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ	203
Молотков В. В. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ.....	204
Москалик О. М. ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З РЕЙДЕРСТВОМ В УКРАЇНІ.....	205
Олейников В. Е. ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕДИТНИХ ПРОДУКТІВ ПРОВІДНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ НА РИНКУ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	207
Павлик М. П. АНАЛІЗ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАЙБІЛЬШ ТИПОВИХ ПРИЙОМІВ ПРИХОВУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ.....	209
Рогова М. С. ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНІЙ РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	210
Самойленко В. В. НЕВІДДІЛЬНЕ ЗНАННЯ ЯК КОНКУРЕНТНА ПЕРЕВАГА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	213
Цинделіані І. Р. СТАНОВИЩЕ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ	214

СЕКЦІЯ 11

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

Безчастна Ю. Ю. ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ПРАЦІВНИКІВ ОВС З РІЗНИМ СТАЖЕМ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	216
Бутенко М. В. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ В ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ.....	217
Воронова А. П. ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СЛІДЧИХ З РІЗНИМ СТАЖЕМ РОБОТИ.....	218
Гришина Т. В. ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ЮНАКІВ ТА ДІВЧАТ – КУРСАНТІВ ВНЗ СИСТЕМИ МВС.....	220
Казарінов А. В. УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ МІФОЛОГІЄЮ В ОВС ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ.....	221
Кібенко К. С. ПРОФІЛАКТИКА ДИСГАРМОНІЇ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН НА ЕТАПІ ДОШЛЮБНОГО ЗАЛИЦЯННЯ І В МОЛОДІЙ СІМ'Ї.....	223
Кравченко Ю. І. ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА.....	224
Лучко Р. М. ОСОБЛИВОСТІ УСТАНОВОК МОЛОДІ У СПРИЙНЯТТІ ОБРАЗУ ПОЛІТИЧНОГО ДІЯЧА.....	225
Прокурор С. Д. ХАБАРНИЦТВО ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ В ОВС.....	227
Решетняк А. В. ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧЕ-БАТЬКІВСЬКИХ ВІДНОСИН ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ДІТЬМИ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ.....	228
Сікорська Т. Я. ГЕНДЕРНИЙ ПАРИТЕТ В ОВС (З ПОГЛЯДУ КУРСАНТІВ ХНУВС).....	229
Сікорська І. Я. РІВЕНЬ КСЕНОФОБІЧНИХ НАСТРОЇВ КУРСАНТІВ ВІДОМЧИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОВС.....	231
Солохін О. М. ОСОБЛИВОСТІ ОПАНОВУЮЧОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.....	232
Тимчаль Б. Р. ЕТНІЧНІ СТЕРЕОТИПИ КУРСАНТІВ ВНЗ СИСТЕМИ МВС.....	234
Ткаченко С. О. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ СПРИЙНЯТТЯМ СВОЄЇ ЗОВНІШНОСТІ ТА ІНШИМИ КОМПОНЕНТАМИ Я-КОНЦЕПЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ДІВЧАТ-КУРСАНТОК.....	235
Яворська Я. М. ВИТОКИ ТА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІОЛОГІЇ.....	237

СЕКЦІЯ 1
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПРАВООХОРОННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ. ІСТОРІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ. ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ
ТА СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ. ФІЛОСОФІЯ. ПОЛІТОЛОГІЯ.
РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

УДК 811.161.2'271

Близнюк Інна Владиславівна,
студентка групи СФдср-09-3 СФ ХНУВС
Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Василенко В. А.

СУЧАСНИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК МОВНИЙ СУБКОД

У роботі виокремлено молодіжний сленг серед інших підсистем нелітературного мовлення та досліджено взаємозв'язок з іншими позалітературними підсистемами мови.

Дослідженню україномовної субстандартної лексики присвячені праці Л. О. Ставицької. Окремі аспекти її функціонування в українській мові досліджують Ю. Л. Мосенкіс, О. С. Фурса, І. І. Щур.

Сучасні студії, присвячені дослідженню функціонування позалітературних елементів мови, приділяють значну увагу розмежуванню різних субстандартних систем та їхньому співвідношенню. Проте, незважаючи на досить значну кількість праць, сучасний стан дослідження проблеми розмежування ненормативних підсистем мови залишається досить актуальним.

Важливим, на нашу думку, є той факт, що ставлення дослідників до означуваного поняття, визначення його головних функціональних характеристик значно впливає на термінологічне визначення самого поняття.

Молодіжний сленг ми розуміємо як особливий мовний субкод, що характеризується використанням ненормативних, часто стилістично знижених, лексико-фразеологічних одиниць, які виконують оцінну, евфемістичну та номінативну функцію і використовуються у невимушеному спілкуванні молоддю.

Окремою проблемою є дослідження співвідношення молодіжного та комп'ютерного сленгів. Низка спільних рис пов'язує молодіжний та комп'ютерний сленги. На це впливають, перш за все, екстралінгвальні чинники: носії комп'ютерного сленгу є людьми, переважно, молодого віку, хоча прогресивний розвиток людства сприяє розширенню вікових меж користувачів комп'ютерів, що, у свою чергу, впливає на розширення вікових меж мовців, що послуговуються комп'ютерним сленгом у спілкуванні. Проте велика кількість лексичних одиниць, що відносяться до

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

комп'ютерного сленгу, утворюється за моделями схожими на ті, що використовуються в інших соціолектах, перш за все у молодіжному: *мамка* (материнська плата), *флонік* (дисковод для гнучких дисків), *клава* (клавіатура). У молодіжному сленгу за подібною схемою утворені такі сленгізми, як *бутік* (бутерброд), *анік* (анекдот), *фотік* (фотоапарат). В означених прикладах досить яскраво простежується тенденція до мовотворчості, що є притаманною молодіжному сленгові. До речі, варто згадати утворення прізвиськ у молодіжних групах: *Федяєв* – *Федя*, *Петровський* – *Петя*, *Артур* – *Арчі*, *Філімонов* – *Філя*.

За функціональними параметрами молодіжний та комп'ютерний сленги є теж досить близькими. Така характерна риса молодіжного сленгу, як семантичний гумор, а також поведінка як мовна гра виступають яскравими прикладами і комп'ютерного сленгу. Однією із характеристик властивих для комп'ютерного та молодіжного сленгу є їх метафоричність. Мовна гра, що притаманна молодіжному сленгу, досить яскраво виявляється в мережі Інтернет, користувачами якої є молоде покоління, що володіє як комп'ютерним сленгом, так і молодіжним. На нашу думку, комп'ютерний субкод є дотичною системою до молодіжного сленгу, що активно впливає на його розвиток та функціонування. Майже недослідженою залишається проблема існування, так званого SMS-сленгу, що активно розвивається і функціонує серед підліткового покоління, і, у свою чергу, має здійснювати вплив на молодіжний сленг. Доречним було б окреме дослідження впливу комп'ютерного та SMS-сленгу на семантичні процеси, що відбуваються у молодіжній субмові.

Молодіжний сленг як складне лінгвістичне утворення, якому притаманна мобільність та відкритість, активно взаємодіє з іншими груповими сленгами та субкодами. Водночас він безпосередньо впливає на розвиток національної мови.

Одержано 15.04.2011

#

УДК 342.2

Бринзей Галина Михайлівна,
курсантка групи ФПТ-10-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Кріцак І. В.

СЕРВІСНА СПРЯМОВАНІСТЬ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ ТА РОЛЬ ОВС У ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Подається коротка характеристика моделі сервісної держави. Запропоновано на конституційному рівні закріпити положення про службову спрямованість держави відносно людини та розглядати функцію надання публічних послуг населенню як одну із самостійних функцій держави та її органів і, зокрема, ОВС.

У частині 2 статті 3 Конституції України закріплено, що права і

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість функціонування держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність. Разом із тим, слід констатувати, що положення даної статті, будучи актуальним для 90-х рр. XX ст., є недостатнім в умовах нинішнього часу.

Як видається, за сучасних умов, всебічного аналізу потребує проблема формування партнерських відносин між публічно-політичною владою та індивідом. У цьому плані наукова позиція, згідно з якою держава та її органи виконує службову (сервісну) функцію відносно суб'єктів громадянського суспільства, на наш погляд, є більш доречною, ніж конституційне закріплення відповідальності перед людиною та потребує свого окремого розгляду в межах даного дослідження.

На особливу увагу, при цьому, заслуговує така форма взаємодії держави та громадськості, як сервісна, що характеризує єдність особистісного та громадського інтересу на основі відносин взаємного слугування. Так, починаючи з середини 70-х років у розвинутих країнах розпочався процес переходу до постіндустріального суспільства, який характеризується як перехід до “сервісної” моделі держави як практики надання послуг. На думку І. Веккіо особливістю реалізації цієї моделі відносин є те, що людина досягає успіху в сучасному світі за допомогою служіння не окремим людям, а суспільству в цілому. Таким чином, нова соціальна реальність, ініційована постіндустріальним типом суспільного розвитку, є необхідною умовою перетворення суспільства на активного суб'єкта творення державної політики, який здобуває повноваження на регулювання соціальних процесів відповідно до своїх власних цілей, умов та потреб розвитку.

У контексті розуміння сервісної моделі взаємодії держави та громадянина є всі необхідні можливості створити „всенародну демократичну владу у формі її масового слугування громадянам”. Це також характеризує новий тип здійснення технології влади, яка спускається згори донизу, проходячи всі сходинки владної вертикалі, доходючи до кожного суб'єкта, наділеного владними повноваженнями, основна місія якого – слугувати громадянам.

Слід відзначити, що головним ресурсом суспільного розвитку є суспільні відносини, що формуються в результаті відповідних громадських дій, які, у свою чергу, визначають побудову демократичного сервісного суспільства, що забезпечить сталий розвиток держави, побудованої на взаємному слугуванні громадян.

Реальне впровадження та реалізація у життя українського суспільства положення, стосовно службової спрямованості держави вимагає якісно нових відносин між органами державної влади, у тому числі органами внутрішніх справ, і громадянами, діяльність яких багато в чому повинна набувати ознак сервісного, тобто обслуговуючого характеру.

Функції держави та функції окремих державних органів завжди досить чутливо реагують як на події сьогодення, так і на більш глибокі тенденції еволюційного розвитку інститутів влади. Зміна функцій ОВС

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
пов'язується зі зміною сутності держави. Саме ця стадія розвитку суспільства призводить до різкого зростання кількості і якості послуг у різних сферах суспільного життя.

В сучасних країнах, що відносяться до романо-германського та англо-американського типу правових систем, існує багато різних моделей та підходів надання поліцією послуг населенню. Саме ці, та інші процеси забезпечують появу функції надання публічних послуг населенню, яка не може бути вдосконалена у відриві від інших функцій ОВС а також, у широкому сенсі, від функціонування усього державного апарату.

Отже, в сучасних умовах, доречно вести мову про формування нової для України моделі (теорії) сервісної держави, яка усі свої зусилля спрямовуватиме на задоволення потреб та інтересів населення шляхом надання органами держави, зокрема і ОВС України різноманітних публічних послуг задля створення комфортного та безпечного середовища проживання своїм громадянам.

Одержано 14.04.2011

УДК 340.12

Гачик Олександр Васильович,
курсант групи ІКМ-08-16 ХНУВС

Науковий керівник: канд. філос. наук Грищенко Н. В.

ПРО ВПЛИВ РЕЛІГІЇ НА ПРАВОПОРЯДОК

У роботі проаналізовано вплив релігії на правопорядок, розглянуто варіанти подолання розбіжностей між моральними нормами, які виростили на базі релігії, і норм права.

Релігія і право – дві нормативні системи зі спорідненими характеристиками, що з різних сторін врегульовують життя суспільства і протягом тисячоліть взаємодіють у найрізноманітніших формах.

Загальновідомо, що релігія «генетично передувала праву» і справляла суттєвий вплив на виникнення і формування останнього. Як зауважує В. Бачинін, саме релігія вносить у право елементи «абсолютності і непорушності», дозволяючи інтегрувати його норми і принципи в єдине ціле». Релігія як специфічна соціальна система, через певний континуум норм, а також звичаїв, ритуалів, обрядів, що виявляють свою «нормативність» і регулюють поведінку людини, захищає «сакральну волю до порядку».

Як духовно, так і історично релігія завжди була незмінною і міцною основою морального і правового порядку, її державне руйнування, як засвідчила історія, неминуче тягне за собою моральну деградацію суспільства і ніколи не приносить користі праву і правовому порядку, тому що «і право, і релігія покликані закріплювати і затверджувати моральні цінності, в цьому є основа їх взаємодії».

Фактично до XVIII ст. право багато в чому або випливало з релігійно-моральних норм, або встановлювалось світською владою, освяченою від імені Бога церквою. Закон відплати зумовлював роль Вищого у долі кожної людини. «Божественна воля» і «справедливість» складали тотожність. Тільки коли ідеї деїзму стали переважати в суспільстві, шляхи розвитку церковного та світського права суттєво розійшлися. Світське право перестало залежати від релігійних вчень і набуло статусу окремого регулятива соціально-економічних відносин. Суспільство присвоїло собі право трактувати поняття справедливості. Таким чином, норми поведінки перестали розглядатися як «Божі встановлення», а набули суто світського, практичного значення.

Зазвичай сучасна цивілізована держава є світською. На зміну релігійним вченням і базованим на них нормам приходять політичні ідеології і ґрунтовані на них норми.

В історії відомо три варіанти подолання розбіжностей між моральними нормами, які виростили на базі релігії, і норм права, джерелом яких є як загальнолюдські цінності, так і пріоритети певних політичних доктрин (лібералізму, консерватизму, комунізму і т. ін.):

1. Створення держав з пануванням однієї конфесії. Світське право формується на основі релігійних установлень, церковний і державний апарат змішується, і лише ті відносини, які опинилися за межами церковного права, можуть коригуватися світською владою, або вони змушені шукати законодавче вирішення проблеми шляхом компромісу, не зачіпаючи положень церковного права.

2. Держава з привілейованим становищем однієї з конфесій. Церква пристосовує своє уявлення про моральність і справедливість до інтересів еліти в державі. Моральні релігійні закони коригуються світськими властями. У підсумку – стверджується державна релігія, а церква стає ідеологічним апаратом, обслуговуючим інтереси елітного суспільства. Церковний апарат часто зливається з державним. Решта релігійних общин або заборонені, або відносяться до категорії терпимих і змушені діяти в рамках, визначених світським правом.

3. Світська держава незалежна від положень будь-якої конфесії. Держава в своїх принципах не керується положеннями жодної з релігійних конфесій. Всі конфесії в державі мають рівні права на розвиток, якщо вони не порушують законодавства. Жодна релігія не визнається державною і не є авторитетною в сфері державного управління.

У висновку хочу сказати, що релігія буде мати вплив на правопорядок у всіх трьох випадках, тільки в перших двох вона безпосередньо буде або створювати закони і визначати міру покарання, або підкорятися їм і виконувати «волю держави». У випадку домінування свободи совісті все буде залежати від релігійного виховання суспільства, авторитетності релігії і принципів, які вона проповідує. Щоб релігія ефективніше впливала на зменшення правопорушень, держава повинна співпрацювати з релігійними організаціями, розцінюючи це як стратегічний крок налагодження

Одержано 15.04.2011

УДК 347.96

Жованик Юлія Андріївна,
студентка групи СФдср-10-3 СФ ХНУВС
Науковий керівник: Ідріс Н. О.

ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ЮРИСТІВ

Розглянуто проблему професійної деформації юристів, яка негативно позначається на формуванні правової культури суспільства.

Проблема професійної деформації юристів є вельми актуальною, адже з нею пов'язана ефективність додержання законності у суспільстві.

Дослідженню окремих аспектів проблеми присвячені роботи Ю. Александрова, Т. Малкової, О. Синєокого.

Термін «професійна деформація» чітких визначень немає. У широкому сенсі професійна деформація – це певний знак, який професійна діяльність накладає на людину. У психології праці професійну деформацію розглядають як зміну особистих якостей людини під впливом трудової діяльності.

Найбільшою мірою професійним деформаціям піддаються люди професій типу «людина-людина» (особливо, «людина – асоціальна людина»). До професій даного типу відноситься й діяльність юристів. Так, професійна деформація працівників правоохоронних та судових органів спричиняється, серед іншого, їхнім тривалим контактуванням з правопорушниками. Взагалі ж у діяльності юристів трапляються такі відхилення як хабарництво, зловживання службовим становищем, безвідповідальність, грубість, невірноваженість, нетерпимість, користолюбство, кар'єризм, протекціонізм, бюрократизм тощо.

Одним із різновидом професійної деформації правосвідомості юристів є правовий нігілізм, який можна визначити як деформований стан правосвідомості особи, суспільства, групи; що характеризується усвідомленням ігноруванням вимог закону, цінності права, зневажливым ставленням до правових принципів і традицій, однак виключає злочинний намір. Серед багатьох професій, які охоплюються єдиним поняттям юрист, на особливу увагу заслуговують слідчі та адвокати, правовий нігілізм яких створює серйозну загрозу порушення прав людини, а отже подолання якого можна розглядати у числі пріоритетів діяльності правової держави.

Професійна деформація юриста може виявлятися на таких рівнях: емоційному – спостерігається зниження емоційної стійкості працівника, підвищена або знижена емоційність, неадекватність реагування у спілкуванні; функціональному – спостерігається зниження рівня ефективності в роботі, несвоєчасне, неякісне виконання обов'язку,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
перекладення частини обов'язків на підлеглих або оточення; комунікативному – виявляється у втраті комунікативності, у втраті уміння цілеспрямованого спілкування, що може мати форму грубощів, внутрішньої замкнутості, відчуження, а іноді й неповаги.

Професійна деформація юриста може носити епізодичний або стійкий, поверхневий або глобальний характер; проявлятися в професійному жаргоні, манерах поведінки, навіть у зовнішньому вигляді.

Професійну деформацію юриста спричиняє низька етична культура. Як наголошує О. Ф. Скакун, першопричиною професійно-правових деформацій є моральна деформація свідомості юриста. Моральні деформації юриста відбуваються у результаті дії суспільних факторів (криза ідеалів у суспільстві, правовий нігілізм, соціальна нестабільність і т. п.), а також обумовлені специфікою праці (великі об'єми роботи, невдоволеність матеріальною винагородою або службовим просуванням, не вміння протистояти впливу злочинного середовища, низький моральний рівень колективу і т. п.)

Таким чином, можна зазначити, що високий рівень моральної свідомості співробітників правоохоронних органів сприятиме підвищенню ефективності їхньої роботи, зміцненню авторитету та престижності професії юриста. І навпаки, нехтування нормами та принципами моралі призводять до зниження результатів у роботі, розпаду трудового колективу, вчинення співробітниками антигуманних та протиправних вчинків.

Одержано 18.04.2011

УДК 340.12

Каразейська Євгенія Дмитрівна,
курсантка групи ФСД-10-2 ХНУВС
Науковий керівник: Каленіченко Л. І.

ЮРИДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ПРАВОЗАСТОСОВНОГО АКТА

Розглянуто і з'ясовано особливості застосування юридичної термінології правозастосовного акта.

Якість та ефективність правозастосовного акту як акту індивідуального регулювання значною мірою залежать від правильно обраної термінології та стилістичного викладу цього правового документа. Неточно вжите слово, незрозуміла фраза можуть призвести до зайвих запитань, суперечок, до помилок у застосуванні правового акту, та необхідності додаткових роз'яснень. У зв'язку з цим, для того щоб уникнути зазначених проблем, правозастосовувачу необхідно знати особливості юридичної термінології.

Юридична термінологія – це виражене безпосередньо в тексті акта словесне позначення поняття, сукупність термінів, яка виражає систему

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
правових понять і призначена забезпечувати потреби спілкування у сфері юридичної науки та практики.

Первинною структурною одиницею юридичної термінології є юридичний термін, який має відповідні ознаки та особливості застосування.

Юридичний термін, на відміну від основної маси слів, має вузьку сферу застосування, він більш точний і, відповідно, більш чітко відображає об'єкт. Юридичний термін, як правило, однозначний.

Юридичний термін є одним із важливих нематеріальних засобів фіксації певного юридичного поняття, за допомогою якого формулюється зміст акту застосування норм (норми) права. Тобто юридичний термін входить до складу групи засобів словесно-документального викладу змісту правозастосовного акту.

Будь-який юридичний термін тісно пов'язаний із юридичним поняттям. Юридичний термін фіксує вже стале, конкретне поняття в одному чи декількох словах. Він служить точним позначенням юридичного поняття, у свою чергу, поняття є відображенням певного державно-правового явища у свідомості людини, що виникає на базі слів і поза ними існувати не може.

Існує низка вимог, які висуваються до термінів правозастосовних актів. У юридичній літературі виокремлюють загальні та спеціальні вимоги використання термінів правозастосовних актів.

Загальні вимоги використання термінів стосуються всіх нормативно-правових актів. Приміром, вимога точного і однозначного відображення в терміні змісту конкретного поняття, що позначається або вимога єдиності вживання термінів.

У свою чергу, спеціальні вимоги використання термінів правозастосовних актів стосуються тільки актів застосування права. Приміром, відповідність термінології акту застосування права термінології норми права на реалізацію якої він спрямований.

Одержано 18.04.2011

#

Ключко Олександр Анатолійович,
курсант групи ФСД-10-01 ХНУВС
Науковий керівник: канд. юрид. наук Передерій О. С.

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ І ФУНКЦІОНУВАННЯ АПАРАТУ ДЕРЖАВ КРАЇН БЛИЗЬКОГО СХОДУ (НА ПРИКЛАДІ КОРОЛІВСТВА САУДІВСЬКА АРАВІЯ, ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ, ЙЕМЕНУ)

Тези наукової доповіді присвячені розгляду низки питань, що стосуються особливостей будови і функціонування апарату удержав деяких таких країн Близького Сходу як Королівство Саудівська Аравія, Об'єднані Арабські Емірати, Йемен. За допомогою застосування порівняльно-правового методу, висвітлено спільні і відмінні риси, що притаманні організації державного апарату вказаних країн.

Дослідження особливостей структури і функціонування апарату держав країн Близького Сходу дає підстави визначити характерні риси, що притаманні державному апаратові Королівства Саудівської Аравії, Об'єднаних Арабських Еміратів і Йемену. Серед них:

1) *Порядок формування державного апарату країн Близького Сходу характеризується значною участю у цьому процесі глави держави.* Так, в Саудівській Аравії Король, як найвища владна інституція країни, фактично, одноособово формує апарат держави, а також визначає пріоритетні напрями його функціонування. В додаток до цього, Король концентрує у своїх руках більшість законодавчих, виконавчих і судових повноважень.

В Об'єднаних Арабських Еміратах і Республіці Йемен глава держави, президент, є невід'ємною частиною державного апарату. Як Глава держави, президент очолює систему органів виконавчої влади і формує персональний склад керівників її центральних і місцевих ланок.

Спільною для органів влади всіх трьох держав, які потрапили у спектр нашої уваги, є право глави держави здійснювати помилування за скоєний злочин.

2) *Державний апарат країн Близького Сходу вирізняється жорстким характером ієрархічної системи підпорядкування органів влади нижчих ланок вищим.* Особливо це простежується у функціонуванні системи органів виконавчої влади, на чолі якої стоїть глава держави. Проте, якщо в Саудівській Аравії, яка є абсолютною монархією, главі держави підпорядковуються весь державний апарат, то в ОАЕ і Йемені законодавчі органи влади є відносно незалежними і самостійними у проведенні власною політики;

3) *Ступінь участі народу у формуванні державного апарату країн Близького Сходу є різною.* Так, якщо в Саудівській Аравії населення взагалі позбавлене права брати участь у формуванні державного апарату, то в ОАЕ

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

і Йємені суспільство має порівняно більше можливостей. Зокрема, представники громадськості мають право брати участь у формуванні і подальшій роботі інституцій законодавчої влади Йємену;

4) *Для всіх ланок державного апарату Саудівської Аравії, ОАЕ, Йємену є характерним релігійний характер державної влади.* Це обумовлено тим, що на державному рівні іслам визнано офіційною релігією. За таких умов існуючі ланки апарату держави виконують окрім класичних владних функцій ще й релігійну функцію. Її сутність зводиться до захисту мусульманської віри, видання регламентарних актів з питань релігії, релігійно-просвітницької роботи серед населення тощо;

5) *Органи судової влади, як невід'ємний елемент державного апарату країн Близького Сходу, представлені розгалуженою системою світських і шариатських судів,* які в організаційно-розпорядчому плані підпорядковуються або главі держави або уряду. У Саудівській Аравії суди лише релігійні, а в ОАЕ і Йємені є як релігійні суди, так і судові інстанції цивільного статусу.

Одержано 19.04.2011

УДК 811.161.2'271

Мінько Анастасія Сергіївна,

студентка групи СФдср-09-1 СФ ХНУВС

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Василенко В. А.

УКРАЇНСЬКИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ ЖАРГОН: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

У роботі досліджено лексичну систему українськомовного комп'ютерного жаргону, зокрема його семантико-структурні особливості.

Комп'ютерний жаргон - явище в українській мові досить нове, яке потребує всебічного та ґрунтовного аналізу мовознавцями. З'являються дослідження мови комп'ютерників у наукових виданнях (С. Пиркало, С. Чемерикін, А. Силка, В. Гордієнко, Ю. Мосенкіс, О. Фурса, М. Федорів, В. Коломієць, Н. Шаруненко, Т. Ілик). Досліджуються особливості формування комп'ютерного жаргону української мови, зокрема способи утворення та переходу слів зі стандартних мовних одиниць у жаргонні, вплив англійської мови на український комп'ютерний жаргон тощо. Незважаючи на наявність поодиноких праць, присвячених вивченню соціальних діалектів української мови на сучасному етапі, дослідження комп'ютерного жаргону практично відсутні в українському мовознавстві, що й визначає актуальність означеного дослідження.

Виділяємо ряд тематичних груп, які охоплюють ті сфери професійної діяльності, які найактивніше обговорюються в середовищі комп'ютерників:

1) людина, яка має стосунки зі світом комп'ютерів (*декодер* «програміст, який намагається розібратися в чужій програмі»; *яблучник* «користувач комп'ютерів Apple Macintosh»); 2) робота з комп'ютером (*взяти акорд* «перезавантажити комп'ютер за допомогою клавіш Ctrl+Alt+Deiese»; *намити* «відіслати електронною поштою»); 3) складові частини комп'ютера (*клава, клавір* «клавіатура»; *лінтон* «паралельний порт LPT»); 4) назви програмних продуктів (у тому числі ігор), команд, файлів (*пілюлькін* «модуль антивірусної програми, який виліковує заражені файли»; *смітник* «спеціальна папка для видалених файлів»); 5) назви фірм-виробників устаткування і програм (*дрібний м'якуш* «Microsoft»; *бімер* «компанія IBM»); 6) мережеві технології (*хом'як* (англ. home page) «стартова сторінка»; *серфити* «переглядати веб-сторінки»).

У функціональному аспекті лексика комп'ютерного жаргону неоднорідна. Це одиниці, що заступають терміни (*браузер* (англ. browser) «засіб перегляду веб-сторінок»; *скачати* «скопіювати інформацію з мережі»), експресивно забарвлені лексеми (*слимак* «корпус комп'ютера slim»; *мізки* «оперативна пам'ять комп'ютера») та професіоналізми (*фриварний* (англ. freeware) «що розповсюджується безкоштовно»; *конектитися* (англ. connect) «встановлювати з'єднання з віддаленим мережевим ресурсом»).

Одиниці комп'ютерного сленгу вступають у різноманітні лексико-семантичні відношення. Сленгізми об'єднуються в незамкнені синонімічні ряди, кожен член якого має певні семантичні та стилістичні відтінки (*експішка* – *експіха* – *хренова* – *хрюша* «Windows XP»). В антонімічні відношення вступає незначна кількість одиниць комп'ютерного жаргону; виділяються спільнокореневі (*ангрейд* «модернізація апаратного забезпечення» – *даунгрейд* «заміна апаратного забезпечення на попереднє за версією») та різнокореневі (*заінсталити* «встановити на комп'ютер програмне забезпечення» *вбити, грохнути* «видалити програмне забезпечення з комп'ютера») антонімічні пари. У складі комп'ютерного жаргону виділено нечисельні групи полісемічних (*босяк* – «1) мова програмування Basic; 2) програміст мовою Basic») та омонімічних лексем.

Як і інші професійні жаргони, комп'ютерний жаргон має свою галузь вживання – спілкування фахівців з комп'ютерів у неофіційній і невимушеній обстановці. Як засіб комунікації в даному середовищі він виконує визначені функції ідентифікаційну (служить показником приналежності людини до числа професіоналів), рідше – езотеричну (виступає засобом відчуження від неспеціалістів).

Одержано 12.04.2011

#

Міщенко Ілля Валерійович,
курсант групи ФСД-09-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. істор. наук, доц. Гавриленко О. А.

АНГЛІЙСЬКЕ РЕПРЕСИВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРОТИ ОБЕЗЗЕМЕЛЕНИХ ТА МАРГІНАЛІЗОВАНИХ СЕЛЯН КІНЦЯ XV–XVI СТ. СУТНІСТЬ ТА УРОКИ

Увага приділяється аналізу англійського репресивного законодавства проти обезземелених та маргіналізованих селян кінця XV–XVI ст.

Останнім часом в Україні триває жвава дискусія щодо проекту Закону України «Про ринок земель». Цей закон передбачає створення ринку земель, тобто земля стане об'єктом купівлі-продажу. Вона буде знаходитися у вільному продажу і особи (перелік яких наведено у законі) зможуть безперешкодно купувати землю як комунальної, так і державної власності. Чи не буде це поштовхом до остаточного занепаду сільського господарства в Україні? Чи не буде зосереджено в одних руках надто великі земельні ресурси? Чи не залишаться люди працюючі «на землі» без роботи та без землі? До чого це може призвести?

Історія знає багато прикладів, коли селяни залишалися безземельними через те, що землі переходили у власність інших осіб. Найяскравіше подібні процеси відбувалися в Англії наприкінці XV – у середині XVI ст. У цей час в країні широко здійснювалося *огороджування* (англ. *enclosure*) – насильницька ліквідація общинних земель та захоплення їх феодалами. Основною причиною огороджувань наприкінці XV–XVI ст. послужило зростання цін на шерсть, викликане не лише масовим експортом, але й розвитком власної англійської суконної промисловості, у якій почалося зародження капіталістичної відносин. У цей період огороджуванням піддавалися не лише пасовища, але й орні землі. Лорди обгороджували свої доменіальні, а також надільні селянські землі. Це призводило до суттєвих змін у житті селянських громад. Тримачі, що позбавлялися своїх земельних ділянок, виганялися також і з будинків, які в багатьох місцях належали лордам і надавалися селянам як доповнення до наділу. Зігнані з землі селяни маргіналізувалися та перетворювалися на пауперів, жебраків і бродяг. Це спричиняло часті повстання селян та масове жебрацтво. Тоді було прийнято кілька законів котрі, на думку уряду, мали вирішити цю проблему. В історію ці закони увійшли під назвою «*кривавих законів*».

Перший з них було видано 1495 року, його статтями передбачалося покарання бродяг та жебраків шляхом ув'язнення в колодах на хлібі та воді на термін не більше трьох діб. Але це не вирішило проблеми.

У акті 1530 року старі та непрацездатні жебраки отримали дозвіл збирати милостиню за наявності спеціального письмового дозволу. А працездатних, згідно з законом, карали в'язницею та батогами.

Відповідно до акту 1536 року, жебраки, які не мали свідоцтв,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
бичувалися або ж поміщалися у колодки на три дні. Працездатні ж віддавалися до суду, згідно з вироком котрого у найближчий ринковий день засудженого вели через місто б'ючи батоном, а потім він мусив присягнути що повернеться додому та буде працювати. За повторне затримання жебракові відрізали піввуха. Якщо ж жебрак попадався втретє, то до нього застосовувалася смертна кара.

У 1547 році був виданий новий закон згідно з яким у жебраків випалювали на грудях літеру «V» та віддавали у рабство на 2 роки більш заможним сусідам. Якщо ж вони відмовлялися від роботи, то за вимогою закону необхідно було випалити на лобі або щоці жебрака літеру «S», а якщо він і після цього відмовлявся працювати то він мав бути страчений на шибениці. Також зазначалося, що якщо жебрак набуде або успадкує якусь власність, його повинні були звільнити від покарання. З наведених фактів можна зробити висновок що закони мали репресивний характер та були спрямовані на вирішення низки проблем, що стали наслідком обезземелювання селян.

Лише з 1563 року становище стало покращуватися, було впроваджено примусовий збір для утримання жебраків, створювалися робітні будинки та інше.

Виходячи з вищезазначеного Хотілося б висловити сподівання що Україну не спіткає доля пізньосередньовічної Англії, що люди які працюють на землі не залишаться без роботи, що політики все ж таки не припустяться таких помилок які були, допущенні у Англії.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 342.5

Сергенюк Дмитро Іванович,
студент 1 курсу факультету підготовки
юридичних кадрів для департаменту виконання
кримінальних покарань Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»
Науковий керівник: канд. юрид. наук Кріцак І. В.

ФЕНОМЕН КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ВЛАДИ

Розглянуто соціально-політичні та правові умови формування концептуальної влади на сучасному етапі розвитку суспільства. Показано її закономірності, структурні особливості та тенденції розвитку.

Питання про владу, багатогранність її можливих форм, впродовж всієї людської історії викликає значний науковий інтерес серед фахівців різних галузей наук, і отже, є вельми актуальним. Починаючи від античних часів і закінчуючи сучасними науковими розробками триває активний пошук ефективної форми організації і діяльності влади та можливих варіантів її еволюції. Однак попри наявність значної кількості публікацій присвячених

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
феномену влади, дане питання наразі потребує всебічного та повного дослідження.

На сьогодні, знання про найбільш фундаментальні елементи побудови суспільства, держави і всієї людської спільноти акумульовані в ідеології. Ці знання видатні мислителі вважали найважливішими для людей, проте через зацікавленість влади вони зазнають максимального викривлення. Так, у ст. 15 Конституції України зазначено: «Суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова». На наш погляд у цій статті закладено дезінформацію українського суспільства, оскільки без ідеології держава не може існувати.

Загальновідомо, що існує три гілки влади: 1) законодавча – розробляє закони; 2) виконавча – втілює закони в життя; 3) судова – слідує за порядком. Досить часто більшість населення помилково вважає «владою» людину, що займає певне положення в суспільстві, адже ця ж «людина» керується своїми раціональними ідеями та поглядами, які це середовище наповнюють. Виявляється, що над нашою (нібито вищою) законодавчою владою є ще одна влада — влада ідеологій, яка диктує своїм «ідейним» прибічникам що істинно, а що ні; що «так», а що «не так». Звідси випливає, що ідеології управляють людьми, їх думками, вчинками, діями.

Однією з ефективних сучасних форм організації управління суспільством є концептуальна влада. Особливу позицію щодо цього питання займають російські науковці В. А. Єфімов та К. П. Петров. За їхніми словами концептуальна влада являє собою конкретний набір ідей, прийнятих до реалізації (влада концепції), які базуються на певному розумінні загального розвитку цивілізації. Так, наприклад, у поліграфії, при механічній обробці матеріалів виробляється та або інша продукція, залежно від використання матриці, яка формує вид, структурну організацію майбутнього виробу. Тому концепція – це та ж матриця, але використовувана для людського матеріалу.

Концептуальна влада – це вищий щабель ієрархії влади в суспільстві. На ньому замкнені та його обслуговують всі інші види влади. Звідси, концепція складає ідеологію, на основі якої формується стереотип ставлення до явищ внутрішнього і зовнішнього світу людини. Ідеологія готує основу для того, щоб суспільство сприймало цю концепцію. Законодавство фактично оформляє концепцію, виконавча влада, на основі законів, проводить цю концепцію в життя, а судова влада захищає цю концепцію від вторгнення чужорідних їй концепцій.

На жаль і донині, багато чиновників відносять концептуальну владу до розряду міфів, а не реальності. На нашу думку, цей феномен є однією з причин нездатності державною владою здійснювати захист та узгодження інтересів громадян, що призводить до нестабільності та кризової ситуації в державі.

Виходячи з вищевикладеного необхідно зазначити, що традиційний поділ влади на законодавчу, виконавчу та судову потребує глибокого

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
переосмислення, а аналіз ідеї концептуальної влади дозволив дійти висновку, що саме остання визначає три основні.

Одержано 19.04.2011

#

СЕКЦІЯ 2

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА ТРУДОВОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС. ПРАВОВІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ЕКОЛОГІЧНЕ ТА АГРАРНЕ ПРАВО

УДК 347.61

Авраменко Тетяна Олексіївна,
студентка групи СФ-дср-09-1 СФ ХНУВС
Науковий керівник: Василенко М. Є.

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У роботі аналізується правове регулювання відносин сурогатного материнства в Україні та зарубіжних країнах.

На сьогоднішній день в Україні відносини сурогатного материнства майже нерегульовані законодавчо. Так, деякі аспекти сурогатного материнства викладено у положеннях Сімейного кодексу України, у статті 48 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Наказі Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил реєстрації актів цивільного стану в Україні» та Наказі Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження умов та порядку застосування штучного запліднення та імплантації ембріона (ембріонів) та методів їх проведення».

Проаналізувавши вищенаведені законодавчі акти, можна зробити висновок, що законодавче регулювання відносин сурогатного материнства в Україні має багато недоліків та прогалин й потребує суттєвого удосконалення.

Щодо правового регулювання відносин сурогатного материнства в зарубіжних країнах, то можна сказати, що не в кожній країні ця репродуктивна технологія дозволена законом, а у випадку дозволеності існують суттєві розбіжності в правовій основі.

Росія належить до країн, де сурогатне материнство дозволено законодавчо. Порівняно з законодавством України законодавство Російської Федерації не надає додаткових гарантій біологічним батькам дитини при застосуванні програми сурогатного материнства, та в деяких аспектах не забезпечує належного захисту їх прав та інтересів. Вважається, що правове регулювання сурогатного материнства в Російській Федерації потребує удосконалення з метою забезпечення належного захисту прав учасників програми сурогатного материнства.

Законодавство Сполучених Штатів Америки щодо сурогатного материнства в різних штатах різне, особливо в питаннях правового регулювання. Сурогатне материнство законодавчо дозволено в більшості

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011 штатів, у деяких штатах США (Нью-Гемпшир, Вірджинія) дозволено лише некомерційне сурогатне материнство, а в деяких (Нью-Джерсі, Аризона, Мічиган) застосування сурогатного материнства заборонено законом.

Судова практика з цього питання в різних штатах різниться, однак пріоритет в США надається правам та інтересам генетичних батьків (подружжя).

В інших державах (Греція, Нідерланди, Норвегія, Швейцарія, Іспанія) заборонене лише комерційне сурогатне материнство та не допускаються судові позови за такими угодами.

У 2006 році в Китаї розпочато пропаганду проти сурогатного материнства.

У Бельгії, Ірландії, Фінляндії сурогатне материнство ніяк не регламентується законом, але існує. В Австралії, Великобританії, Данії, Ірландії, Канаді дозволене лише некомерційне сурогатне материнство.

На підставі зазначеного вище можна зробити висновок, що застосування програми сурогатного материнства досить поширене у світі. Та задля його юридично грамотного застосування та поширення в Україні необхідно удосконалити українське законодавство.

На жаль, законодавство України на сьогоднішній день не має єдиного затвердженого закону щодо репродуктивного здоров'я, який би відповідав вимогам часу.

Одержано 16.04.2011

#

УДК 67.9(4УКР)

Агєєв Микола Миколайович,
студент групи СОдср-09-1 ХНУВС
Науковий керівник: Васильєв В. Т.

ЯКІСТЬ ПИТНОЇ ВОДИ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

У доповіді розглядається проблема якості питної води в Україні, яка на цей час стає в один ряд до глобальних проблем людства. Проведено аналіз якості води в регіонах України.

2/3 українців споживають воду з рік, озер чи водоймищ, а 1/3 отримують воду із підземних джерел. За даними Українського державного науково-дослідницького інституту «УкрВОДГЕО», 69 % всієї питної води, яка подається в будинки, квартири українців, не відповідає встановленим санітарним нормам.

Не всі області України мають однакову якість питної води. Якість води більшості з них за хімічним та бактеріальним станом класифікується як забруднена і брудна (IV–V клас якості). Дуже забрудненими, з точки зору питної води, є такі регіони: басейн річки Дніпро, Сіверського Донця, ріки Приазов'я, окремі притоки Дністра, Західного Бугу.

В зону найбільш критичних регіонів входять Одеська, Донецька,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
Харківська, Дніпропетровська, Запорізька, Херсонська та Миколаївська області. В цих областях якість води класифікується як дуже брудна (IV клас). В цих регіонах із-за антропогенного забруднення (промисловість, побутові стічні води), а також із-за зношування очисних споруд, люди частіше всього п'ють технічну воду, відхилення від норми якої складають до 80 %.

Найбільш чистими регіонами, з точки зору питної води, є західні області України (крім Львова): Рівненська, Тернопільська, Івано-Франківська, Волинська та інші.

Для більшості регіонів України характерні загальні проблеми, пов'язані з забрудненням питної води:

- антропогенне забруднення джерел водопостачання;
- надмірне хлорування;
- повторне забруднення.

Також існує проблема зношеності комунальних систем водопостачання, зношеність досягає 60–70 %. Все це призводить до постійних перебоїв з постачанням води, а також до повторного забруднення питної води. Постійні ушкодження, відключення води викликають розмноження шкідливих мікроорганізмів (синьо-зелених водоростів), розвиток корозії на стінках труб. Часто водопровід знаходиться поблизу каналізаційної системи, яка також зношена. Виникають ситуації, коли каналізаційні відходи попадають у водогін.

Навіть, якщо після очисних споруд якість питної води більш-менш відповідатиме ДСТУ, то після проходження через водопровідну мережу вона стане непридатною до вживання.

Повторне забруднення викликає такі захворювання, як гепатит, дизентерію і навіть черевний тиф. Тільки за минулий рік в Україні зафіксовано 10 спалахів інфекційних захворювань, пов'язаних з неякісністю питної води. Саме із-за неякісності питної води дорослі та діти заражувалися гепатитом, дизентерією і навіть черевним тифом. Як же все ж таки покращити якість води? Для покращання якості питної води слід реалізувати ряд заходів. В першу чергу це стосується розробки і запровадження державних стандартів на питну воду. На початку 2002 року вступив в дію Закон України «Про питну воду та питне водопостачання», який визначає правові, економічні і організаційні положення функціонування системи питного водопостачання, направлені на гарантоване забезпечення населення якісною і безпечною для здоров'я людини водою. В той же час до цього часу основним нормативним документом, який визначає якість питної води, є державний стандарт 2874-82 «Вода питна, Гігієнічні вимоги та контроль за якістю». За цим нормативним документом якість питної води оцінюється за 28 санітарно-хімічними і бактеріологічними показниками.

З 01.01.2000 в Україні введений в дію новий нормативний документ Державні санітарні правила і норми (ДАсн ПН) № 383 (186/1940) «Вода питна, Державні вимоги до якості води централізованого господарсько-

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
питного водопостачання». Вони включають 54 показника якості і контролю
за якістю питної води. В цьому документі значно розширений спектр
показників, нормативні рівні деяких із них стали більш жорсткими.

Проблема забруднення поверхневих джерел водопостачання і якість
питної води актуальна для всього світу. В світовій практиці стандарти
якості питної води постійно переглядаються. Стандарти ВОЗ 1970 р. мали 9,
1984 р. – 27, 1993 р. – вже 95 показників. Вказані стандарти, покладені в
основу Директиви 90/778/ЄС, для багатьох країн світу є основоположними.

Гігієнічні нормативи якості питної води, які представлені в новому
нормативному документі ДСан ПН «Вода питна», є більш жорсткими, ніж в
державному стандарті 2874-82 «Вода питна», і більш наближеними до
стандартів якості ВОЗ і ЄС, в деяких випадках жорсткіші за них
(органолептичні показники, мутність, барій, фтор, хлорфеноли, хлороформ,
чотирьоххлористий вуглець).

ДСан ПН № 383 є відомчим документом, який ляже в основу нового
національного стандарту (ДСТУ) по питній воді. Практика введення ДСан
ПН № 383 «Вода питна» в дії на водопровідних станціях і контролю якості
води санепідслужбою дозволить при необхідності переглянути деякі з них.

Наближення вітчизняних гігієнічних нормативів якості питної води до
рівня стандартів ВОЗ і ЄС є одним із елементів входження України в ЄС.
На дві третини ми складаємося з води. Чи замислюємося ми про те, що
п'ємо щоденно? Адже від цього залежить не тільки наше здоров'я, але й
життя.

Дослідники підраховали, що за життя людина випиває мінімум
залізничну цистерну води. 2–2,5 літра води – це та кількість рідини, яку
щоденно ми повинні отримувати з їжею та напоями. Із них 6–8 стаканів –
чистої води.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 349.2

Базалій Інна Олександрівна,
студентка 4 курсу СФ ХНУВС
Науковий керівник: Старків І. М.

ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

*Автор розглядає проблему правового регулювання мінімальної
заробітної плати в Україні; визначає її провідну роль, пропонує власне
визначення мінімальної заробітної плати, а також вдається до
порівняльного аналізу законодавства зарубіжних країн.*

У статуті МОП в якості однієї з її основних завдань проголошено
досягнення «гарантії заробітної плати, яка забезпечує задовільні умови
життя; визнання принципу рівної оплати за рівну працю...». Цілком

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
очевидно, що найперше держава повинна надати працівникам певні гарантії з метою забезпечення їх соціального захисту. Однією з таких гарантій є встановлення нею мінімальної заробітної плати (МЗП).

Наприкінці XX ст. у світі склалося два основних підходи до визначення мінімальної заробітної плати. Перший ґрунтується на мінімальних потребах, які необхідно задовольнити для збереження життя (так званий «споживчий кошик» життєво важливих товарів і послуг). Другий підхід виходить із припущення, що задоволенню на гарантованому мінімальному рівні підлягають не тільки фізичні, а й соціальні потреби.

На сьогоднішній день МЗП як інструмент соціального захисту найманих працівників використовується майже у всіх країнах, але має специфічні особливості, за якими їх можна поділити на три основні групи.

Розмір мінімальної заробітної плати відповідно до ст. 9–10 Закону України «Про оплату праці» визначається з урахуванням: 1) потреб працівників та їх сімей; 2) прожиткового мінімуму; 3) загального рівня середньої заробітної плати; 4) продуктивності праці; 5) рівня зайнятості.

Досить часто на практиці виникає ситуація, коли держава з одного боку проголошує мінімальну заробітну плату мінімальною соціальною гарантією, що є обов'язковою для всіх без винятку працівників, нижче якої не може провадитись виплата заробітної плати працівникові, а з іншого боку допускає можливість існування тарифної ставки (посадового окладу), які можуть бути нижчими від розміру мінімальної заробітної плати.

На думку громадян України, МЗП має складати 2238 грн на місяць (середнє значення). А для того, щоб «жити нормально» сьогодні українській сім'ї потрібно 2584 грн. на одну особу щомісячно.

На наш погляд, встановлення тарифних ставок (посадових окладів) на рівні нижчому, ніж визначений розмір мінімальної заробітної плати порушує основні принципи як трудового права, так і оплати праці працівників.

У зв'язку з цим пропонується таке визначення мінімальної заробітної плати: «мінімальна заробітна плата – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту некваліфіковану працю, який охоплює її тарифну частину, нижче якого не може провадитися оплата за фактично виконану працівниками місячну (погодинну) норму праці».

Дана норма повинна розповсюджуватися на всіх без виключення працівників будь-яких підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності. Тільки за таких умов можна стверджувати, що мінімальна заробітна плата є державною соціальною гарантією.

В зарубіжних країнах для молоді у віці до 18 років встановлюються занижені у відсотковому відношенні до мінімуму дорослих ставки. Так, у Франції для осіб віком до 18 років МЗП нижча на 10 %, віком до 17 років – на 20 % від мінімуму дорослого. В Іспанії мінімум для молоді у віці до 18 років встановлюється кожного разу в абсолютному вираженні. Наразі, він складає приблизно 2/3 дорослого мінімуму. На наш погляд, використання такого підходу в Україні для окремої групи населення немає сенсу.

Можна зробити висновок, що встановлений розмір мінімальної заробітної плати в Україні не відповідає умовам соціально-економічного життя суспільства і в повній мірі не забезпечує «гідного життя», чим порушує основні принципи як трудового права, так і оплати праці працівників. Тому, для того, щоб хоч на крок наблизитися до стандартів розвинених держав світу, необхідно докласти чимало зусиль як державі, так і кожному громадянину зокрема.

Одержано 14.04.2011

#

УДК 347.453

Білозор О.П.,

курсант взв. 25 ХЮІ ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Маковій В. П.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЗИНГОВИХ ВІДНОСИН

Викладено окремі проблемні питання правового регулювання лізингових відносин з огляду на застосування у правоохоронній діяльності.

Відповідно до законодавства України **лізинг** – це підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоотримувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоотримувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоотримувачем періодичних лізингових платежів. У цивільному кодексі поняття договору лізингу дано у ст. 806.

Треба зазначити, що лізинг являє собою складне та багатогранне явище. У ньому поєднуються операції купівлі-продажу, оренди, кредиту та інвестування. Надаючи на певний строк елементи основного капіталу, їх власник у певний термін отримує їх назад (як правило, у тій же натурально-речовій формі) із виплатою комісійних: тобто є наявними принципи строковості та повернення, а також платності. Тому лізинг відповідає кредитним відносинам.

Розвиток лізингу у нашій країні стикається з проблемою пошуку значних за обсягом та стабільних джерел коштів для здійснення лізингових операцій. Аналіз стану вітчизняного підприємництва дозволяє зробити висновок про те, що сьогодні найбільш реальними господарюючими суб'єктами, що мають тимчасово вільні кошти або мають доступ до таких, є банківські установи, що обумовлює доцільність їх допущення до здійснення лізингових операцій.

Розглядаючи проблеми проведення лізингових операцій комерційними банками України, треба виділити два їх аспекти: правовий та

Прийняття закону України «Про лізинг» було значним проривом у формуванні правової бази проведення лізингових операцій. Але разом з тим цей закон має ряд недоліків, головними із яких є такі:

- обмеження об'єктів лізингу, зокрема можливість передачі в лізинг лише майна, що належить до основних фондів;
- визначення у законі лише двох видів (фінансовий та оперативний) та трьох форм (пайовий, зворотний, міжнародний) лізингу є недостатнім з огляду на вимоги практики;
- незадовільне розмежування понять фінансового та оперативного лізингу.

Крім того на мою думку невиправданим є обмеження проведення лізингових операцій банками, що відбувається внаслідок дотримання закону «Про банки і банківську діяльність».

Переходячи до економічного аспекту проблем проведення лізингових операцій банками України, потрібно сказати, що існують такі засади, що спонукають та спонукатимуть у майбутньому економічних суб'єктів (підприємств, банків, лізингових компаній) до розширення обсягів проведення саме лізингових операцій.

Нині в Україні утримується тенденція короткострокового кредитування. За висновками головного експерта групи фінансового лізингу компанії Укрексімлізинг Смоляра А. Ю., серед лізингових операцій нині в Україні переважають операції оперативного лізингу з правом наступного викупу майна.

При поширенні застосування комерційними банками на практиці лізингового кредитування в нашій країні треба розглянути проблему лізингових ризиків. В умовах економічного спаду та інфляції головну роль повинні відігравати операції фінансового лізингу, засновані на збереженні права власності на об'єкт лізингу на протязі всього терміну дії угоди.

Висвітлення проблем правового регулювання лізингової діяльності є досить актуальною в контексті правоохоронної діяльності ОВС, так як порушення умов договору лізингу, маніпулювання їх змістом може тягнути за собою не тільки цивільну, а й адміністративну та кримінальну відповідальність, наприклад «шахрайство» згідно ст. 190 Кримінального кодексу.

Одержано 18.04.2011

#

Бовкун Віктор Миколайович,
курсант групи ФСД 08-6 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Бригадир І. В.

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ПРОЕКТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО РИНОК ЗЕМЕЛЬ»

Доповідь присвячено правовому визначенню земель сільськогосподарського призначення, що повинні бути врегульовані за проектом Закону України «Про ринок земель».

В Україні на обговорення винесено розроблений черговий Проект Закону України «Про ринок земель» (надалі за текстом – проект). Його прийняття і запровадження, поряд із Законом України «Про державний земельний кадастр» є необхідною умовою скасування мораторію на відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення. В цьому зв'язку надзвичайний інтерес викликають проблеми пов'язані із запровадженням цього закону і породжувані ним колізії.

Аналіз проекту вказує, що він породжує досить значну прогалину в законодавстві, яка в подальшому призведе до складнощів в практиці правозастосування. А саме глава 4 називається «Обіг земель сільськогосподарського призначення». Однак, зміст глави вказує на використання в якості синонімів понять «землі сільськогосподарського призначення» і «землі сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва». Але, чинне законодавство, зокрема положення Земельного кодексу України (далі – ЗК), не ставлять знак рівності між цими поняттями.

Так, ч. 3 ст. 22 ЗК передбачає: «Землі сільськогосподарського призначення передаються у власність та надаються у користування: а) громадянам...; б) сільськогосподарським підприємствам ...; в) сільськогосподарським науково-дослідним установам та навчальним закладам, сільським професійно-технічним училищам та загальноосвітнім школам ...; г) несільськогосподарським підприємствам, установам та організаціям, релігійним організаціям і об'єднанням громадян ...; г) оптовим ринкам сільськогосподарської продукції ...». Кожен з названих суб'єктів отримує земельні ділянки для певного напрямку використання і таким чином, ЗК встановлює біля десяти напрямків використання земель сільськогосподарського призначення, серед яких і ведення товарного сільськогосподарського виробництва. Тому складається ситуація, коли Проектом повинно бути передбачено або тільки особливості обігу земель товарного сільськогосподарського виробництва, або всі види використання об'єднати під єдиним визначенням земель сільськогосподарського призначення, що буде означати поширення всіх вимог Глави 4 Проекту на цілу категорію земель – землі сільськогосподарського призначення.

На нашу думку, більш доцільним є саме запровадження диференційованих вимог для земель сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва і земель не наданих для товарного виробництва продукції сільського господарства в межах єдиної категорії земель. З одного боку це забезпечить необхідні гарантії держави на збереження основних масивів земель під контролем держави та громадян України, з іншого боку дозволить уникнути значних адміністративних та організаційних складнощів громадян в частині розпорядження землями наданими для городництва, садівництва, особистого селянського господарства тощо. Особливо актуально це у зв'язку з невеликими площами останніх названих земельних ділянок.

Одержано 14.04.2011

УДК 349.2

Ващенко Юлія Вікторівна,
студентка 4 курсу СФ ХНУВС
Науковий керівник: Старків І. М.

ТРУДОВИЙ СПІР ЯК ПРЕДМЕТ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Автор розглядає проблему судового розгляду трудових спорів на території України, аналізує компетенцію та юрисдикцію органів, що уповноважені на їх розгляд.

Статтею 92 Конституції України закріплено, що виключно законами визначаються засади регулювання праці й зайнятості, організація та діяльність органів виконавчої влади, державної служби. Проте брак правового механізму захисту й поновлення порушеного права трудового колективу є суттєвою прогалиною в законодавстві, оскільки не ставить у рівні умови індивідуальні й колективні права громадян щодо їх захисту.

При розгляді трудових спорів суди керуються міжнародними, конституційними, цивільно-процесуальними та іншими принципами, які визначають загальні підходи до виконання правосуддя, сприяють правильному розумінню й тлумаченню норм процесуального права і впливають на рішення питань про застосування процесуальної аналогії.

Для з'ясування питання, до компетенції якого юрисдикційного органу належить розгляд трудових спорів, необхідно провести їх класифікацію, яка є умовою для з'ясування порядку їх вирішення. Основним засобом цього процесу є обрання певного критерію (ознаки), за допомогою якого здійснюється віднесення того чи іншого об'єкта класифікації до певної групи понять, явищ, відносин.

В. М. Толкунова класифікує всі трудові спори за 3-ма підставами: а) за суб'єктом спору; б) за його характером; в) за видом спірних правовідносин. При цьому за правовідносинами, з яких можуть виникнути

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

спори, всі трудові спори вона поділяє на підвиди, з яких до індивідуальних відносить спори з правовідносин: 1) трудових, яких абсолютна більшість; 2) по працевлаштуванню; 3) по нагляду й контролю за дотриманням трудового законодавства і правил охорони праці; 4) по підготовці кадрів і підвищенню кваліфікації на виробництві; 5) по відшкодуванню матеріальної шкоди, заподіяної працівником підприємству (наприклад, заперечується розмір здійсненого адміністрацією утримання з зарплати за заподіяну шкоду); 6) по відшкодуванню підприємством шкоди працівникові у зв'язку з ушкодженням його здоров'я на виробництві.

На сьогодні залишається актуальною проблема сфери застосування трудового законодавства, зокрема трудових прав і гарантій працюючих власників, а також працівників, подібних до найманих працівників – державних службовців, суддів, прокурорів, співробітників органів внутрішніх справ, служби безпеки України, військовослужбовців.

Відповідно до ч. 1 ст. 2 КАС України, завданням адміністративного судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень.

У статті 222 КЗпП передбачені деякі особливості розгляду трудових спорів суддів, прокурорсько-слідчих працівників, а також інших працівників навчальних, наукових та інших установ прокуратури, які мають класні чини, встановлюються законодавством. Таким чином, певна категорія державних службовців (зокрема, працівників Кабінету Міністрів України, МВС України, СБУ України, військовослужбовців, податкової і митної служб тощо) залишилась поза увагою КЗпП України, а щодо врегулювання трудових правовідносин цієї категорії працівників існують різні точки зору.

Таким чином, захист трудових прав судами здійснюється в порядку цивільного й адміністративного судочинства. Це є позитивним, оскільки спеціалізація щодо розгляду справ, пов'язаних із захистом права на працю, сприяє більш швидкому і якісному їх розгляду.

Одержано 19.04.2011

#

Гаврилюк Валерія Вікторівна,
курсантка групи ІКМ-09-12 ХНУВС
Науковий керівник: д-р юрид. наук, доц. Мічурін Є. О.

СКЛАДЕНИЙ ТВІР, ЯК ОБ'ЄКТ АВТОРСЬКОГО ТВОРУ

Визначено поняття та особливості складених творів, зроблений порівняльний аналіз збірників та баз даних.

Згідно з статтею 54 Конституцією України громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Ніхто не може використовувати або поширювати твори без згоди автора, за винятками, встановленими законом.

Однією із умов правової охорони творчості людини є визнання законодавством України того чи іншого результату творчої діяльності об'єктом інтелектуальної власності. При цьому, об'єкти авторського права захищаються в однаковій мірі незалежно від таких показників як художня цінність твору, характер творчої праці, форма об'єктивізації.

Об'єктами авторського права є твори у галузі науки, літератури і мистецтва, виражені в будь-якій об'єктивній формі.

Одним із специфічних об'єктів авторського права за законодавством України є складені твори, до яких відносяться збірники творів, збірники обробок фольклору, енциклопедії та антології, збірники звичайних даних, інші складені твори.

Їх особливості полягають в тому, що складенні твори набувають творчого характеру, це полягає в тому, що укладач, тобто автор твору, самостійно підбирає матеріал, систематизує його по своїй оригінальній, індивідуальній схемі і здійснює відповідну обробку, без порушення авторського права жодного з авторів творів, які входять до складу збірки.

Упорядник збірника користується авторським правом за умови дотримання ним прав авторів кожного з творів, включених до складеного твору. Автори творів, включених до складеного твору, мають право використовувати свої твори незалежно від складеного твору.

При створенні збірників домінуючим є елемент творчості, основною метою яких забезпечення творчих та естетичних потреб. Авторів збірника та інших складених творів належить авторське право на здійснені ним підбір і розташування творів.

В наш час одними із найбільш поширених збірники та бази даних. Правовій охороні підлягають компіляція даних (бази даних). Це об'єктивна форма подання й організації даних (статей, розрахунків тощо), систематизованих таким чином, щоб ці дані могли бути знайдені й опрацьовані за допомогою комп'ютера. Творчий характер цього об'єкта проявляється в особливому підборі й організації даних, незалежно від того, чи є ці дані об'єктами авторського права.

На відміну від збірників, бази даних представлені в електронній

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

формі, носять інформаційний характер. Створення баз даних пов'язано залученням не творчої праці, а значних інвестицій - фінансових, організаційних, програмних, трудових. З розвитком суспільства, виникає все більша і більша потреба в інформації, при цьому деякі складні об'єкти авторського права втрачають елемент творчості при створенні. Тому законодавство країни потрібно вдосконалювати в сфері авторського права та інформаційних відносин.

Одержано 12.04.2011

УДК 67.9(4УКР)

Гулакова Катерина Єгорівна,

студентка групи ПЗмдб-10-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. тех. наук, доц. Бортнічук П. М.

РЕЖИМ ПРАЦІ ТА ВІДПОЧИНКУ СТУДЕНТІВ

Розглянуто вплив режиму праці та відпочинку на працездатність студентів. Проведено дослідження щодо раціонального використання учбового часу.

Академічна година – традиційна назва навчального години у ВНЗ та інших установах професійної освіти. Академічна година не дорівнює астрономічній і встановлюється нормативними документами. Тривалість академічної години в українських ВНЗ може бути в межах від 40 до 50 хвилин. В установах початкової та середньої професійної освіти академічна година встановлюється в 45 хвилин. Також використовується поняття «навчальна пара» («пара») – 2 академічних години, зазвичай з перервою між ними. Вважається, що після академічної години безперервного навчання різко падає продуктивність мозку.

Працездатність залежить від можливостей людини, адекватних рівню мотивації та поставленої мети. В кожен момент працездатність визначається впливом різноманітних зовнішніх і внутрішніх факторів не тільки окремо, але і в їх поєднанні. Працездатність у навчальній діяльності в певній мірі залежить від властивостей особистості, типологічні особливості нервової системи, темпераменту.

Найважливішим чинником забезпечення високої якості професійної підготовки випускників вузів є активна навчально-трудова та пізнавальна діяльність студентів. Ця діяльність являє собою складний процес в умовах об'єктивно існуючих протиріч, до яких відносяться: протиріччя між великим обсягом навчальної та наукової інформації та дефіцитом часу на її освоєння; між об'єктивно поточним поступовим, багаторічним процесом становлення соціальної зрілості майбутнього фахівця і бажанням якомога швидше самоствердитися і проявити себе.

Ці протиріччя створюють високе нервово-емоційне напруження, яке негативно відбивається на здоров'ї і, особливо, на психофізичному стані

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
студентів. Розглядаючи дану проблему, було проведено опитування студентів 1–5 курсів, під час якого було з'ясовано, що студенти можуть приймати інформація перші 30–35 хвили, при тривалості навчальної пари 80 хвилин. Не застосування перерви між цим часом призводить до не якісної освоєної інформації, знижується розумова ефективність, активність студента до співпраці.

Студентський вік характеризується інтенсивною роботою над формуванням своєї особистості, виробленням стилю поведінки. Це час пошуків молодими людьми відповідей на різноманітні морально-етичні, естетичні, наукові, загальнокультурні, політичні та інші питання.

Студентський вік є також заключним етапом поступального вікового розвитку психофізіологічних і рухових можливостей організму. Молоді люди в цей період мають більші можливості для напруженого навчального праці, суспільно-політичної діяльності. Трудності навчання у вузі пов'язані не тільки з необхідністю творчого засвоєння великого обсягу знань, виробленням потрібних для майбутньої професії умінь і навичок, їх практичним застосуванням. Ці труднощі явні. Але існують ще й приховані труднощі, які позначаються часом дуже суттєво на навчанні та психоемоційному стані студентів. К ним відноситься цілий ряд обставин студентського життя, що здаються малозначними, коли вони взяті окремо, але в сукупності дають негативний ефект, який можна назвати непристосованістю студентів до навчання у вузі.

Одержано 12.04.2011

УДК 347.65+345.235

Довжик Андрій Андрійович,
курсант групи ФГБ 08-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Зайцев О. Л.

ПИТАННЯ СПАДКУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ІНОЗЕМЦЯМИ

Розглянуто деякі проблеми спадкування земельних ділянок іноземними громадянами.

Як свідчить правозастосовна практика, на сьогоднішній час однією із центральних підстав набуття права власності на земельну ділянку залишається її спадкування. Успадкувати можливо землі будь-якої категорії, у тому числі землі сільськогосподарського призначення. Це загальне правило містить виключення для іноземних осіб, згідно якого, вони зобов'язані відчужити набуту у власність земельну ділянку сільськогосподарського призначення протягом певного строку. Застосування цієї норми викликало низку проблем, двом з яких автор приділяє увагу в поданих тезах: по-перше, визначення моменту з якого розпочинається перебіг часу на відчуження земельної ділянки сільськогосподарського призначення іноземцям згідно зі ч. 4 ст. 81 ЗК

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
України; по-друге, наслідки невідчуження земельної ділянки сільськогосподарського призначення протягом відведеного строку для відчуження. Вирішення цих проблем дозволить належним чином захистити майнові права спадкоємців-іноземців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми дозволив прийти висновку, що найбільш повно та глибоко загальні питання права власності на землю та її спадкування досліджувались В. В. Васильченко, Ю. О. Заікою, С. Я. Фурсою, О. І. Купріяною, О. Л. Зайцевим. Окремі аспекти спадкування іноземцями земель сільськогосподарського призначення досліджували І. Гальчук, В. Уркевич, А. Барабаш, які сформулювали основні питання щодо обов'язку іноземної фізичної особи відчужити набуту у власність земельну ділянку сільськогосподарського призначення та земельну частку (пай).

Завданням дослідження є: по-перше, визначення строку необхідного для державної реєстрації права власності на земельну ділянку; по-друге, визначення моменту, з якого на нашу думку повинен починатися перебіг строку на відчуження земельної ділянки іноземцями. Для вирішення першого завдання автор пропонує використати емпіричний метод, що дозволить об'єктивно обрахувати строк необхідний для державної реєстрації права власності на земельну ділянку. Друге завдання можливо вирішити за допомогою загально-логічного методу, що дозволить зробити висновок про наслідок не відчуження земельної ділянки іноземцем.

Відповідно до ч. 4 ст. 81 та ч. 4 ст. 82 ЗК України земельні ділянки прийняті у спадщину іноземними особами, протягом року підлягають відчуженню, але момент початку перебігу цього строку ЗК України не зазначає. У науковій літературі існує дві точки зору з цього приводу. Так, В. Паліюк вважає, що строк повинен починатися з дня прийняття спадщини, а С. Разметаєва вказує, що відчуження земельної ділянки можливо лише за наявності державного акта на право власності на землю, тому початок річного строку повинен пов'язуватися з отриманням такого акту та його державної реєстрації в установленому порядку. А. Барабаш пропонує визначити: «момент початку перебігу строку з дня, наступного закінчення строку, необхідного для прийняття спадщини». Згідно зі ст. 1297 ЦК України спадкоємець зобов'язаний звернутися за свідоцтвом про право на спадщину, у складі якої є нерухоме майно строк для цього звернення не встановлено. Відсутність зазначеного строку для звернення створює умови для зловживання правами тих спадкоємців, які прийняли спадщину, але користуючись прогалиною в праві не реєструють її за для уникнення тягарів, пов'язаних з набуттям права власності на земельну ділянку.

Проаналізувавши практику, що склалась на сьогоднішній день, та отримавши консультацію у спеціалістів в даній сфері, встановили що для оформлення права власності на земельну ділянку необхідно 6 місяців, після чого на нашу думку і повинен розпочатися облік часу на відчуження.

В якості висновку з даного дослідження, який має важливе практичне значення, вважаємо за необхідне доповнити ст. 81–82 ЗК України правилом,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
згідно якого «по-перше, момент з якого розпочинається перебіг часу на відчуження земельної ділянки сільськогосподарського призначення іноземцям визначається моментом закінчення строку на державну реєстрацію і дорівнює 6 місяцям; по-друге, наслідком не відчуження земельної ділянки сільськогосподарського призначення протягом відведеного строку для відчуження є реквізиція».

Одержано 11.04.2011

#

УДК 347.63(477)

Дорожінська Яна Леонідівна,
курсант групи ФСД-08-8 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Зайцев О. Л.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ПРИ РОЗДІЛЬНОМУ ПРОЖИВАННІ БАТЬКІВ

Розглянуто питання визначення місця проживання дитини при роздільному проживанні батьків.

В наш час розлучення, нажаль, явище не з рідкісних, за статистикою на один шлюб припадає два розлучення. Більш тяжким є вирішення проблеми розлучення для подружжя яке має дітей. Адже на даний момент 95–97 % дітей після розлучення батьків живуть з матір'ю. При цьому особисті риси батьків, які мають відповідно до ст. 109, 141, 150, 151, 160, 171 Сімейного кодексу України, рівні права, до уваги беруться досить рідко. Так історично склалося, що в слов'янських країнах перевагу при визначенні місця проживання дитини віддають матері, на противагу мусульманським країнам, де дитина, особливо син, залишається з батьком, а от в США все залежить від того, хто з батьків зможе створити дитині найкращі умови проживання, тобто хто багатший – того і дитина.

Відповідно до ч. 1 ст. 109 СК говорить про те, що разом із заявою про розірвання шлюбу подружжя має право подати письмовий договір про те, з ким із них будуть проживати діти після розлучення, якщо вони досягли спільної згоди.

Ст. 160 СК закріплює право батьків на визначення місця проживання дитини. Згідно з цією статтею місце проживання дитини, яка не досягла 10 років, визначається за згодою батьків, оскільки дитина є не досить зрілою для формування своєї думки щодо визначення місця проживання. До досягнення дитиною 10-річного віку вона не бере участі у вирішенні питання свого місця проживання.

Місце проживання дитини, яка досягла 10-річного віку, визначається за спільною згодою батьків та самої дитини. Отже, дитина віком від 10 до 14 років має право висловлювати свою думку щодо визначення її місця проживання. Але в даному випадку думка дитини не має для батьків

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
вирішального значення. Дитина у віці від 10 до 14 років може звернутися до органу опіки та піклування, який допоможе у вирішенні спору між батьками та дитиною. І в даному випадку як батьки, так і орган опіки та піклування мають керуватися інтересами, перш за все, дитини.

Дитина, яка досягла 14-річного віку, сама вправі обирати місце проживання. Але при виборі місця свого проживання особа, яка не досягла 16-річного віку, обмежується місцем проживання одного з батьків чи особи, яка її замінює. Та дана диспозиція суперечить нормам ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», адже *вільний вибір місця проживання чи перебування* – це право громадянина України на вибір адміністративно-територіальної одиниці, на території якої вони хочуть проживати чи перебувати. Тобто дитина має право обрати не тільки місце проживання батьків, а й наприклад бабусі чи інших родичів, але право такого вибору у неї згідно з Законом України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» виникає з 16 років.

Право батьків на вибір місця проживання дитини має сприяти забезпеченню належного виконання батьками своїх обов'язків та безперешкодному здійсненню прав щодо виховання дитини. Визначаючи місце проживання дитини, батьки здійснюють своє право на особисте виховання дитини. У тому разі коли батьки проживають окремо, право визначати місце проживання дитини має кожен із батьків на рівних засадах.

Так, найчастіше за все при вирішенні спору про місце проживання дитини, дитина при розлученні залишається з матір'ю. Шанси у батька, на те, що дитина залишиться з ним значно менші ніж у матері. Велику роль при цьому відіграють судді, вони чомусь переконані, що з матір'ю дитині буде краще. Шанси у батька на те, що дитина залишиться з ним, виникають лише якщо колишня дружина має алкогольну чи наркотичну залежність, психічні відхилення або ж веде асоціальний спосіб життя. Більшість випадків, коли дитина залишається з батьком, є сама відмова матері від подальшого виховання та утримання дитини.

Одержано 13.04.2011

#

Дощенко Олександр Сергійович,
студент групи ПЗдср-09-6 ХНУВС
Науковий керівник: Умецька Г. О.

ЮРИДИЧНІ ОСОБИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Визначена мета створення юридичних осіб публічного права, їх участь у цивільно-правових відносинах та основні ознаки. Проаналізовано питання щодо відповідальності держави та територіальних громад за зобов'язаннями створюваних ними юридичних осіб.

1. Метою створення суб'єктів публічного права є, передовсім, реалізація інтересів загалом всього суспільства або окремої територіальної одиниці, а тому, в традиційно публічних галузях права зазначені особи наділяються можливістю застосовувати владні приписи. Виступаючи у не властивому для них статусі учасника приватних відносин вони діють відповідно до існуючих у тій галузі принципів та методів регулювання. Держава засновує власні утворення та фінансує їх діяльність виключно з метою реалізації останніми частин функцій засновника. Їх участь у цивільних відносинах носить допоміжний до виконання поставлених перед ними завдань характер. До юридичних осіб публічного права відносять державні установи та організації, що виконують функцію державного управління і здійснюють господарську діяльність як суб'єкти цивільного права. В юридичній літературі обґрунтовується доцільність доповнення двох основоположних ознак юридичних осіб публічного права (мета створення та їх створення на підставі розпорядчого акта) ще однією ознакою, яка полягає у покладенні цивільної відповідальності на державу, АР Крим, територіальні громади за юридичних осіб публічного права.

2. Специфіка держави як учасника цивільних відносин зумовлює особливості, пов'язані з її цивільно-правовою відповідальністю, особливо в контексті субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями створюваних нею юридичних осіб. Для визначення меж відповідальності конкретної державної (бюджетної) установи необхідно проводити аналіз акта, у тому числі, за наявності, нормативно-правового акта, який визначає правовий статус такої державної (бюджетної) установи. При розгляді субсидіарної відповідальності держави за зобов'язаннями створених нею установ, необхідно чітко розуміти те, що в ролі власника – засновника державних установ виступають не органи державної влади, а держава, оскільки в цивільно-правових відносинах органи державної влади є установами-невласниками. Державні та комунальні унітарні підприємства не є власниками закріпленого за ними майна. З огляду на це майно, яке закріплюється за унітарними підприємствами на праві господарського відання або оперативного управління, постійно перебуває у власності публічно-правового утворення. Згідно з ч. 1 ст. 176 ЦК України держава не

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

відповідає за зобов'язаннями створених нею юридичних осіб, крім випадків, встановлених законом. Одним із випадків, встановлених законом, є закріплення ч. 7 ст. 77 Господарського кодексу України субсидіарної відповідальності держави за зобов'язаннями казенних підприємств. Наявність субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями казенних підприємств зумовлена їх природою як юридичних осіб публічного права, а саме тим, що зазначені юридичні особи не є власниками майна.

3. Юридичні особи публічного права при здійсненні цивільної правосуб'єктності виступають суб'єктами приватного права, а при здійсненні компетенції публічного органа – суб'єктами публічного права. В цій якості вони можуть брати участь у цивільних правовідносинах самотійно, а не від імені відповідного публічно-правового утворення. Наприклад, Фонд державного майна України може виступати і як самотійна юридична особа, зокрема шляхом укладання правочину з обслуговування власних майнових потреб.

Одержано 19.04.2011

УДК 347.232

Заєць Віталій Олегович,
студент групи ПЗдср-08-6 ХНУВС
Науковий керівник: канд. юрид. наук Вакулович Е. В.

СПІВВІДНОШЕННЯ НАБУВАЛЬНОЇ ТА ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ

Метою даної роботи є співвідношення набувальної та позовної давності та визначення їх подібностей та відмінностей. Проаналізовано характерні особливості співвідношення набувальної та позовної давності.

Питання співвідношення набувальної та позовної давності є досить актуальним тим більше, що інститут набувальної давності є доволі новим для цивільного законодавства України. На практиці і в науці існують проблематичні питання з приводу співвідношення набувальної та позовної давності. Науковці, що досліджують дане питання висувають часом досить різні думки, але, в той же час, всі вони заслуговують на увагу.

Сфера дії позовної давності розповсюджуються на зобов'язальні та речові відношення, а набувальної давності виключно на відносини пов'язані з речовим правом. Перетинаються дані інститути у сфері речового права.

Відмінність в даних інститутах полягає в тому, що позовна давність є реакцією на порушення цивільного права або інтересу особи, що визначає певний строк в межах якого особа може звернутися до суду із вимогою захистити від порушення її прав. Наявність же у набувальній давності факту правопорушення тягне за собою неможливість набуття права власності за набувальною давністю. Для настання позовної давності необхідний сам факт неправомірних дій, а для набувальної давності наявність даного факту

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
буде виключати перспективу набуття права власності.

За набувальною давністю у власність можуть набути майно лише фізичні та юридичні особи, однак не держава. У випадку позовної давності, то право на позов мають всі учасники суспільних відносин. Підстави встановлення строків набувальної давності чітко визначені діючим законодавством, а строки позовної давності можуть носити як законні так і договірні підстави.

У науці цивільного права існують три варіанти вирішення питання тривалості строків позовної та набувальної давності: 1) встановлення рівних за величиною обох видів строків, причому за загальний для них береться найбільший строк позовної давності або загальний строк позовної давності; 2) встановлення такого строку набувальної давності, який би значно перевищував строк позовної давності, що б не дало приводу для виникнення конкуренції між власником та давнісним володільцем; 3) зменшення строків набувальної давності навіть на шкоду для позовної давності.

За своїм призначенням строки позовної давності є приналежними до строків захисту цивільних прав, а строки набувальної давності є правостворюючими. Сплив строків позовної давності має наслідком неможливість особи власника у судовому порядку витребувати у незаконного володільця своє майно. Сплив же строків набувальної давності тягне за собою виникнення права власності.

Законодавець встановлює суттєві інтервали між строками набувальної та позовної давності, зокрема, для рухомих речей 2 роки для нерухомих 7 років. Необхідно розуміти те, що набувальна давність за жодних обставин не повинна сплинути раніше строку позовної давності.

Для набувальної давності важливий момент закінчення даних строків при яких настають певні юридичні наслідки. У випадку позовної давності, то для неї важливим є саме її перебіг, а момент закінчення призводить до неможливості виникнення будь-якої правової конструкції.

Отже, співвідношення набувальної та позовної давності є актуальним, а особливо їх порівняння в тривалості строків. Серед науковців також постає питання про узгодження початку спливу та умови перебігу даних строків, а також пропозиції закріпити однаковий порядок переривання та зупинення строків позовної та набувальної давності.

Одержано 14.04.2011

#

Зібарєва Ксенія Юріївна,
курсантка групи ФСД-09-3 ХНУВС
Науковий керівник: канд. юрид. наук Тіхонова М. А.

ПУБЛІЧНЕ ВИБАЧЕННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ

Увага приділена публічному вибаченню як способу захисту особистих немайнових прав.

Ст. 55 Конституції України гарантує кожному право на захист своїх прав та законних інтересів на національному та міжнародному рівнях.

Особисті немайнові права представляють собою особливу групу прав, які досить складно піддаються відновленню. Перелік способів їх захисту, передбачений ст. 16 ЦК України, не є вичерпним. Він значно розширюється європейською судовою практикою, яка вносить туди, на ряду з іншими, публічні вибачення.

Даний вид широко використовувався судами до 2009 року, хоча так і не ввійшов до Цивільного кодексу 2003 року. Він був запропонований Р. О. Стефанчуком. Проект Цивільного кодексу вносив положення про те, що спростування здійснюється у той самий спосіб, у який була поширена неправдива інформація. Автор же запропонував публічне вибачення як альтернативу спростуванню.

Представник Судової палати в цивільних справах Д. Луспеник констатував, що вибачення не входить до визначених у законі способів захисту (ні до загальних, ні до спеціальних), тому не може застосовуватися.

Хоча не всі були згодні з такою правовою позицією, Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» від 27.02.2009 №1 також не передбачає публічного вибачення.

Судова практика України також використовує лише передбачені законодавством види захисту. У рішеннях судів першої та апеляційної інстанцій по справі за позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2 та ОСОБА_6 про захист ділової репутації, спростування інформації та відшкодування моральної шкоди було застосовано, крім інших, публічне вибачення як спосіб відновлення порушеного права. Але дане рішення скасовано Колегією суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України 03.02.2010. Касаційна скарга задоволена частково (спростування недостовірної інформації).

Ідентичним шляхом пішла Колегія суддів Верховного Суду України під час розгляду касаційної скарги по справі за позовом ОСОБА_6 до ОСОБА_1 про захист гідності, честі та ділової репутації.

На мою думку, сьогодні питання про розширення переліку способів захисту особистих немайнових прав, передбаченого ст. 16 ЦК України, є

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

досить актуальним. Адже, враховуючи немайновий характер цих прав, відповідальність за їх порушення повинна мати переважно немайновий зміст, на що вже давно спрямована європейська практика. Отже, поява таких способів захисту як публічне вибачення сприятиме швидшій асиміляції національного законодавства з європейським. Але в той же час необхідно зазначити, що цивільне законодавство України є досить молодим й тому не готовим до радикальних змін.

Отже, необхідним є поступове внесення корективів – наприклад, спочатку як спеціальних норм (із зазначенням певного переліку справ, випадків, обставин, умов тощо).

Одержано 18.04.2011

УДК 349

Карагяур Віоріка Олександрівна,
студентка групи ПЗдср-09-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Колеснік-Омельченко Т. В.

ТРУДОВА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ

У тезах доповіді досліджено питання стосовно виникнення трудової правосуб'єктності неповнолітніх як особливого суб'єкта трудових відносин. Визначено правовий статус неповнолітніх, їх права, обов'язки та соціальні гарантії при працевлаштуванні.

Трудовим законодавством України регламентуються основні положення щодо реалізації конституційного права на працю. Визначаються засади правового регулювання трудових і безпосередньо пов'язаних з ними відносин між неповнолітнім працівником, роботодавцем і державою.

Загальнотеоретичні питання трудової правосуб'єктності вже неодноразово ставали предметом наукового аналізу, тому, що саме ця категорія є основним показником суб'єкта галузі права. Але ж праводієздатність є тільки можливістю правоволодіння та правореалізації. Тобто суб'єкт трудового права стає суб'єктом трудових правовідносин лише тоді, коли його абстрактні правові зв'язки перетворюються у конкретні.

Найбільш поширеною в науковому колі є думка, що трудова правосуб'єктність визначається як єднання трудової правоздатності і дієздатності, а її синонімом виступає специфічна категорія – трудова праводієздатність. Такої точки зору дотримуються, зокрема, М. Г. Александров, Р. З. Лівшиць, О. С. Пашков та ін. Визначення цих вчених вказують на те, що трудова правосуб'єктність – це особлива суспільно-правова якість, яка визнається за суб'єктами трудового права державою, і означає, що за наявності певних умов (досягнення певного віку) вони здатні бути учасниками трудових правовідносин.

Встановити конкретно в якому віці у людини виникає здатність до праці, досить складно, оскільки, це виключно індивідуальна якість. Як показує практика здатність у людини до праці виникає ще з дитинства. У подальшому вона розвивається, удосконалюється по мірі того, як розвиваються розумові здібності людини і кріпне фізично його організм. Однак держава визнає громадян суб'єктами трудового права не з моменту появи у них фактичної здатності до праці, а тоді коли вони стають здатними до систематичної, регламентованої нормами права праці. Така праця, регламентована в кількісному та якісному відношеннях, потребує більш високої розумової і фізичної підготовки. Отже в трудовому праві правоздатність і дієздатність настають одночасно.

Згідно з трудовим законодавством за загальним правилом трудова правосуб'єктність працівників виникає з 16 років. Зі згоди одного з батьків або особи, яка його замінює, можуть, як виняток прийматися на роботу особи, що досягли 15 років. Для підготовки молоді до продуктивної праці допускається прийняття на роботу учнів з 14 років у порядку передбаченому ст. 188 КЗпП. Зокрема їм заборонено працювати у нічний час, у вихідні дні, їх не можна залучати до надурочних робіт, а також до робіт зі шкідливими і небезпечними умовами праці.

Слушна думка П. Д. Пилипенко: «незалежно від того з 15 чи 16 років працівник приступив до роботи, батьки або особи які їх замінюють мають право вимагати розірвання з таким працівником договору, у тих випадках, коли продовження його чинності загрожує здоров'ю неповнолітнього або порушує його законні інтереси (ст. 199 КЗпП). Це свідчить про те, що трудова дієздатність неповнолітніх залежить від волевиявлення та дій інших осіб, а тому не може вважатися повною. Та й сам законодавець, порівнюючи неповнолітніх у трудових правовідносинах за обсягом прав до повнолітніх та встановлюючи додаткові гарантії їм, щодо певних умов праці, передбачає і деякі обмеження їх трудових прав». Зокрема їм заборонено працювати у нічний час, у вихідні дні, їх не можна залучати до надурочних робіт, а також до робіт зі шкідливими і небезпечними умовами праці. В іншому неповнолітні працівники мають певні гарантії: право на скорочений робочий час, право на більш тривалу відпустку у зручний для них час, а також право на зниження норм виробітку.

Отже, вище зазначене свідчить про те, що повна трудова дієздатність виникає не з 16-річного віку, а лише з настанням працівниками чи громадянами 18-річного віку. Це правило має бути закріплене у ст. 188 КЗпП України.

Одержано 13.04.2011

#

Колеснік Тетяна Володимирівна,
студентка групи ПЗдср-08-1

Науковий керівник: канд. юрид. наук Апанасюк М. П.

ІСТОТНІ УМОВИ ДОГОВОРУ ПОЗИКИ

На основі аналізу норм Цивільного і Господарського кодексів висвітлюються окремі протиріччя визначення істотних умов договору позики.

Правове врегулювання договору позики передбачено в § 1 (Позика) Глави 71 (Позика. Кредит. Банківський вклад) Цивільного кодексу України (Далі ЦК). Відповідно до ст. 1046 ЦК за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

Договір позики є укладенням з моменту погодження всіх його істотних умов та передання грошей або інших речей, визначених родовими ознаками. Він характеризується односторонністю зобов'язання, реальністю та оплатністю, якщо за користування позикою встановлюються проценти. Закон не передбачає для цього договору обов'язкового нотаріального посвідчення.

Укладатися договір позики може як фізичними так і юридичними особами. Зобов'язальні відносини між юридичними особами регулюються не лише Цивільним кодексом України, а й Господарським кодексом України. Ці нормативно-правові акти доволі часто суперечать один одному. Тож розглянемо одну з таких суперечок відносно договору позики.

Істотною умовою, яка обов'язково має бути погоджена в договорі позики є умова про предмет договору. Процентну ставку і строк виконання договору погоджувати необов'язково, оскільки їх можна визначити відповідно до спеціальних норм про позику (ст. 1048, 1049 ЦК України). Натомість у ч. 3 ст. 180 (Істотні умови договору) Господарського кодексу України прямо сказано, що при укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору.

Господарсько-договірні зобов'язання – це майново-господарські зобов'язання, які виникають між суб'єктами господарювання або між суб'єктами господарювання і негосподарюючими суб'єктами – юридичними особами на підставі господарських договорів (ч. 1 ст. 179 ГК України). Особливістю є те, що господарсько-договірні зобов'язання можуть виникати лише між визначеними сторонами – суб'єктами господарювання та не господарюючими суб'єктами – юридичними особами. Отже, для уникнення і попередження можливих спорів в договорі позики, який підпадає під поняття господарського договору, є сенс все ж таки визначати його учасників на підставі норм Цивільного кодексу.

Ч. 3 ст. 180 ГК України визначає ціну як істотну умову договору, яка обов'язково має бути погоджена сторонами під час його укладення. У договорі позики в якості його ціни іноді називають проценти, що мають виплачуватися за користування предметом позики. У зв'язку із тим варто зазначити, що поняття ціни договору позики вживається в іншому значенні, а ніж це прийнято в договорі купівлі-продажу. В договорі купівлі-продажу ціна товару сплачується за відчуження товару у власність покупця і є його еквівалентом. Тоді як за договором позики його предмет передається в користування на певний час й має бути повернутий назад разом з процентами. Економічний обмін в цьому останньому випадку відсутній. Таким чином, проценти і ціна договору це різні юридичні поняття, які слід розрізняти.

Є сподівання на те, що згодом законодавець врегулює законодавчі розбіжності між Господарським та Цивільним кодексами України і буде змога однозначно вирішити, що є істотними умовами договору позики і як вони мають зазначатися в тексті договору.

Одержано 15.04.2011

#

УДК 347

Коргун Ілона Геннадіївна,
студентка групи ПЗдср-08-1 ХНУВС
Науковий керівник: канд. юрид. наук Апанасюк М. П.

КОЛІЗІЇ ДЕФІНІЦІЇ ДОГОВОРУ ПОСТАВКИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ТА ГОСПОДАРСЬКИМ КОДЕКСАМИ

Висвітлено окремі суперечності визначення договору поставки за Цивільним та Господарським кодексами України.

Прийняття двох кодексів – Цивільного та Господарського, повинно було б забезпечити необхідну правову регламентацію договору поставки в ринкових умовах. Проте, проведена кодифікація не лише не усунула «білих плям» у правовому регулюванні даного договору, але ще більше ускладнила проблему, внаслідок цілої низки суперечностей, дублювань та неузгодженостей між нормами згаданих кодексів, причому часто суперечності існують навіть в межах одного кодексу. Договір поставки виявився одночасно цивільно-правовим та господарсько-правовим договором, автори кожного з цих законодавчих актів по-різному бачили концепцію регулювання поведінки суб'єктів відносин поставки, і, внаслідок відсутності мінімальної співпраці між собою, розробили два альтернативні пакети норм.

Варто зазначити, що суперечності між кодексами починаються вже на стадії визначення дефініції договору поставки.

Так, відповідно до ст. 712 ЦК, за договором поставки продавець

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
(постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму.

Господарський кодекс дає дещо інше визначення даного договору. Так, згідно ст. 265 ГК, за договором поставки одна сторона – постачальник – зобов'язується передати (поставити) у зумовлені строки (строк) другій стороні – покупцеві – товар (товари), а покупець зобов'язується прийняти вказаний товар (товари) і сплатити за нього певну грошову суму.

Як слушно зауважують деякі науковці, дана дефініція нічим практично не відрізняється від визначення договору купівлі-продажу, тому не зовсім зрозумілими є тоді підстави винесення його в окремий вид. З іншого боку, п. 3 ст. 265 ГК, більш точно визначає сферу застосування договору поставки, оскільки визначає його сторонами суб'єкти господарювання, а саме: 1) господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку; 2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

Цивільний кодекс, в свою чергу, звужує коло суб'єктів договору до суб'єктів підприємництва, хоча підприємництво – лише один з видів господарської діяльності.

Таким чином, можна зробити висновок, що жодне з законодавчих визначень договору поставки не є вдалим. З огляду на вищенаведені зауваження, доречнішою була б наступна дефініція: за договором поставки продавець (постачальник), який здійснює господарську діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у господарській або іншій діяльності, не пов'язаній з особистим, сімейним, домашнім чи іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму.

Одержано 14.04.2011

#

Олдак Тетяна Вадимівна,
студентка групи ПЗдср-08-5 ХНУВС
Науковий керівник: Савченко А.С.

СПЕЦИФІКА ДОГОВОРУ НА ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ АБО ДОСЛІДНО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РОБІТ

Проведено порівняльний аналіз договору на виконання науково-дослідних робіт та договору на виконання дослідно-конструкторських робіт з метою кращого розуміння його особливостей та більш широкого застосування у цивільно-правовій практиці.

За допомогою договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт (далі – НДР або ДКТР), особи отримують можливість реалізувати свій інтелектуальний потенціал шляхом проведення певних досліджень, експериментів, висування нових теорій про процеси та явища природи.

Цивільний кодекс (ЦК) відносить цей договір до самостійного виду, що дає підстави розглянути ті специфічні риси, які відрізняють його від інших подібних договорів. Проаналізувавши ст. 892 ЦК, стає зрозумілим, що мова йде про два самостійних, але водночас взаємопов'язаних договори. Першим є договір про виконання НДР, а другим – ДКТР. Встановимо ряд специфічних відмінностей цих договорів:

По-перше, у договорі на виконання НДР предметом є результати одержані в процесі проведення фундаментальних (наукова, теоретична та/або експериментальна діяльність, спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, людини) чи прикладних наукових досліджень (наукова та науково-технічна діяльність спрямовану на одержання і використання знань для практичних цілей). Тоді як предметом договору на виконання ДКТР є науково-прикладні результати одержані у процесі розробки чи удосконалення конструкторських чи технологічних рішень.

По-друге, виконання договору НДР повинен здійснювати особисто виконавець, оскільки робота ґрунтується на особистих знаннях, здібностях науковця, а залучення третіх осіб, можливо лише при наявності згоди замовника. Для виконання договору про ДКТР таких обмежень законодавець не передбачає, а отже виконавець може залучати субвиконавців.

По-третє, науковий результат отриманий у процесі виконання НДР може носити як позитивний так і негативний характер (тобто або підтверджувати висунуті гіпотези або доходять висновку про неможливість отримати певний результат). У свою чергу у договорі про ДКТР результат має бути обов'язково позитивним.

Не дивлячись на те, що дані види договорів мають свої особливості їм

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

притаманні ряд спільних рис, а саме: договір на виконання НДР і ДКР підлягає обов'язковій державній реєстрації в Українському інституті науково-технічної та економічної інформації, у випадку його виконання у наукових установах, вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації, на підприємствах України, фінансування яких повністю здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Сторони договору забезпечують конфіденційність відомостей стосовно предмету договору, ходу його виконання та отриманих результатів, за для унеможливлення її незаконного використання третіми особами. Їм надається право самостійного визначення, яка саме інформація буде утворювати склад конфіденційної та які засоби захисту вживатимуться для збереження її секретності.

Особливістю даних договорів є те, що з прогнозувати результат, який буде отриманий після виконання договору про НДР або ДКТР, на стадії його укладання, однозначно неможливо. Здебільшого результатом таких робіт є об'єкти права інтелектуальної власності.

Слід зазначити, що договір про НДР або ДКТР утворюють групу договорів за допомогою, яких особам надається можливість реалізувати своє конституційне право на наукову і технічну творчість. Хоча між договорами про НДР і ДКТР є ряд відмінностей, але головною їх об'єднуючою характеристикою є нематеріальний результат, який пов'язується з високою інтелектуальною та творчою діяльністю виконавця. На державу покладається обов'язок впроваджувати інноваційні програми за для розвитку науки і техніки, а також забезпечувати належний захист інтелектуальної власності, авторських прав.

Одержано 19.04.2011

#

УДК 347.4

Панова Інна Вікторівна,
слухачка групи ПЗмзб-10-1

Науковий керівник: канд. юрид. наук Мандрика Л. М.

ЩОДО ТРУДОВОЇ УЧАСТІ АБО ПРОФЕСІЙНИХ ЗНАНЬ ЯК ВНЕСКУ УЧАСНИКА ЗА ДОГОВОРОМ ПРОСТОГО ТОВАРИСТВА

Доповідь присвячена дослідженню природи внеску учасника договору простого товариства у вигляді професійних та інших знань, навичок та вмінь.

Значний інтерес в науці цивільного права викликає визначення внеску учасника в договорі простого товариства. Предметом на нашого дослідження є внесок учасника у вигляді професійних та інших знань, навичок та вмінь. Єдиної думки щодо цього в наці немає.

Так, Я. Глушаєв відмічає, що в договорі про спільну господарську діяльність трудова участь може бути оформлена шляхом переводу одним із

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
учасників працівників основного виробництва на ділянку спільної діяльності.

В. В. Резнікова відмічає, що в сучасних умовах поняття трудової участі можна тлумачити розширено: не лише як працю персоналу одного з учасників, але і як роботи (послуги), що їх надають сторонні особи за його рахунок (бухгалтерські, юридичні, рекламні послуги, підготовка проектної документації тощо).

К. В. Шаперенков вважає, що дійсно, у випадку, коли учасником договору простого товариства є юридична особа, вона як учасник не може здійснювати безпосередньо трудову діяльність. В той же час дії у цивілістичній концепції не є самостійними об'єктами цивільних прав.

З цього приводу Н. О. Шебанова зазначає, що саме поняття вкладу (внеску) говорить про відчуження певного об'єкту, а саме цивільних прав від учасника договору. При цьому ці «дії» повинні бути визнані відповідно до цивільного законодавства об'єктом цивільних прав. А відповідно до ст. 177 ЦК України до об'єктів цивільних прав відносить: речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага. Ці об'єкти повинні мати таку ознаку, як оборотоздатність, якщо інше не встановлено законом чи не впливає із суті самого цивільного права.

Тому С. Ю. Погуляєв зазначає, що «вкладом в просте товариство може бути визнане його учасниками тільки все те, що є об'єктом цивільних прав». Посилаючись на таку тезу, К. В. Шаперенко вказує, що не «дії» учасника договору простого товариства можуть бути вкладом учасника договору, а результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага. І у зв'язку з цим пропонує виключити із ст. 1133 ЦК України слова «професійні та інші знання, навички та вміння» замінивши їх на «роботи та послуги».

В той же час, на нашу думку це є недоцільним у зв'язку з наступним. Відсутність згаданої вище «оборотоздатності» праці і професійних навиків, для договору простого товариства не є проблемою. Адже, для учасників договору є не важливою правова природа внеску, важливим є результат такої співпраці. Стосовно іншого необмеженого кола осіб, які можуть вступати в правовідносини з учасниками простого товариства, то їх інтереси захищені положенням ст. 1138 ЦК України, за якими учасники відповідають або усім своїм майном, або солідарно в залежності від мети договору.

Таким чином закон вже захистив всіх суб'єктів, що не є учасниками простого товариства. Інтереси самих учасників є їхнім власним інтересом, і виходячи із свободи договору, такі особи вправі самостійно визначати об'єкт та зміст тих правовідносин в які вони вступають.

Одержано 09.04.2011

УДК 347.943

Прокопик Іванна Олегівна,

курсантка групи ІКМ-08-01 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Кройтор В. А.

ПОКАЗАННЯ СВІДКІВ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ (НЕМАЙНОВОЇ) ШКОДИ

Показання свідків – повідомлення про відомі йому обставини, які мають значення для справи. Автор доводить, що при дослідженні таких доказів суд повинен встановити чи може бути особа допитана як свідок, враховувати її стосунки зі сторонами та співставляти їх з іншими наявними доказами.

Важливим засобом доказування в цивільному судочинстві є показання свідків, тобто повідомлення про відомі йому обставини, які мають значення для справи (ст. 63 ЦПК).

Для справ про відшкодування моральної (немайнової) шкоди показання свідків є прямими по відношенню до словесного опису подій і похідними для позивача, відповідача і суду в частині визначення критеріїв, часу настання тих негативних наслідків, але такі докази не завжди розкривають зміст моральної (немайнової) шкоди, хоча дають підставу вважати, що є можливість настання моральної шкоди. Ця особливість показань свідків характерна лише для справ про відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Не є доказом показання свідка, який не може назвати джерела своєї обізнаності щодо певної обставини.

Відповідно до ст. 63 Конституції України особа не несе відповідності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів. У всякому випадку особа, яка відмовляється давати показання як свідок, зобов'язана повідомити суд про причини такої відмови.

Не підлягають допиту як свідки недієздатні фізичні особи, а також особи, які перебувають на обліку чи на лікуванні в психіатричному лікувальному закладі і нездатні через свої фізичні або психічні вади правильно сприймати обставини, що мають значення для справи, або давати показання, особи, які за законом зобов'язані зберігати в таємниці відомості, що були довірені їм у зв'язку з їхнім службовим чи професійним становищем (п. 2 ч. 1 ст. 51 ЦПК); священнослужителі – про відомості, одержані ними на сповіді віруючих (п. 3 ч. 1 ст. 51 ЦПК); професійні судді, народні засідателі та присяжні – про обставини обговорення в нарадчій кімнаті питань, що виникли під час ухвалення рішення чи вироку (п. 4 ч. 1 ст. 51 ЦПК).

У якості свідків можуть бути допитані сторони, треті особи, їх

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
представники (ч. 2 ст. 57 ЦПК). Малолітні та неповнолітні свідки дають показання лише в присутності осіб, передбачених у ч. 1 ст. 182 ЦПК.

Відповідно до ч. 1 ст. 159 ЦПК, суд під час розгляду справи повинен безпосередньо дослідити докази в справі. Свідок повинен надати інформацію суду шляхом безпосередніх показань у судовому засіданні, в усній формі. Однак закон допускає випадки, коли свідок має змогу в ході своїх показань користуватися раніше заготовленими письмовими виступами, але це повинні бути не письмові пояснення, а інформація яку важко зберігати в пам'яті. Таким чином, з показань свідків суд отримує загальне уявлення про подію і цим їх свідчення відрізняються від пояснень сторін, які дають показання від підстав їх виникнення до розвитку подій.

Показання свідків характеризуються нестабільністю, і як носії інформації мають обмежений час її зберігання, потребують детальної перевірки, по можливості й порівняльного аналізу між першорядною та другорядною інформацією, яка була надана такими свідками. Тому завдання суду полягає в тому, щоб почерпнути належну і допустиму інформацію (відомості), що може бути доказом у справі.

Одержано 11.04.2011

#

УДК 349

Романча Маргарита Юріївна,

студентка групи ПЗ дср-09-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Колеснік-Омельченко Т. В.

ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПРАЦЮ

У тезах доповіді розкрито правовий аспект реалізації права на працю в Україні. Визначено його зміст, що має комплексний характер, та основні положення механізму його реалізації. Проведено порівняльний аналіз норм чинного і зарубіжного законодавства.

Право на працю належить до основних соціально-економічних прав людини. Про нього йдеться у найважливіших міжнародних актах, які регламентують права і свободи людини. Міжнародні акти визначають зміст права людини на працю, як можливість заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вона вільно погоджується (ст. 6 Міжнародного Пакту про економічні, соціальні та культурні права). Європейська соціальна хартія проголошує, що «кожен повинен мати можливість заробляти собі на життя шляхом вільного вибору професії та занять» (ст. 1).

Конституція України гарантує кожному право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується (ст. 43). Законодавець у даній статті закріпив право на працю ґрунтуючись на міжнародних нормах права. Але її недоліком стало те, що вона не передбачає жодних обов'язків держави

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

щодо гарантій реалізації цього права. Тобто, дана норма Конституції носить декларативний, більше політичний, ніж правовий характер. Забезпечення права на працю є одним з пріоритетних завдань держави. Оскільки обов'язок держави полягає не лише у визнанні цього права шляхом законодавчого закріплення, а головним чином у застосуванні певних заходів щодо його належного забезпечення.

Право на працю належить до групи соціально-економічних прав людини. Воно є економічним правом, оскільки здійснення права на працю надає можливість людині здобути засоби до існування, Оплата праці повинна відповідати трудовим затратам працівників і забезпечити гідне життя їх сімей. Соціальність права на працю виявляється у тому, що здійснюючи його особа має можливість отримати від держави допомогу у працевлаштуванні, а також забезпечити гідний рівень життя.

Слід зазначити, що Конституція України встановила право людини на працю саме як право, а не як обов'язок. Таким чином небажання працездатної особи працювати тепер не є підставою для притягнення її до юридичної відповідальності, оскільки держава не в змозі виконати покладені на неї обов'язки (забезпечити всіх громадян роботою відповідно до рівня освіти, професії і належною заробітною платою).

Якщо порівняти Конституцію України з іншими Конституціями, то наприклад, Преамбула Конституції Франції містить положення про те, що «право на працю являється обов'язком», тобто дана норма виступає як абсолютне визначене правило. Такий же принцип обов'язку містить і Конституція Іспанії, зокрема, в ч. 1 ст. 35 зазначено, що всі іспанці зобов'язані працювати та мають право на працю. Але при цьому право на працю виходить з самого обов'язку громадян.

Визнання державою права на працю та закріплення його в Конституції дає поштовх до реалізації інших прав: право на отримання освіти (ст. 53 Конституції України), на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї (ст. 48 Конституції України). Таким чином Конституція України заклала фундамент для реалізації прав та свобод громадян, що сприяють подальшому розвитку суспільних відносин в межах трудового права. Тому першочерговим завданням для нашої держави є забезпечення реалізації права на працю за допомогою економічних, соціальних, матеріальних, політичних, ідеологічних та юридичних гарантій.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що юридичні гарантії права на працю повинні забезпечувати реальний вибір громадянами професії і роду діяльності за своїм покликанням, виступати засобом забезпечення існування стабільних трудових правовідносин. Адже саме належне законодавче закріплення цих гарантій визначатиме реальні можливості громадян повною мірою реалізувати своє право на працю.

Одержано 19.04.2011

#

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА НЕБЕЗПЕКА – ГЕНОЦИД

У доповіді розглядається проблема геноциду, яка на цей час стає в один ряд до глобальних соціально-політичних проблем людства.

У Міжнародній конвенції «Про попередження злочину геноциду і покарання за нього» під геноцидом розуміються наступні дії: а) вбивства членів якої-небудь групи, б) заподіяння серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу членам такої групи, в) навмисне створення для якої-небудь групи таких життєвих умов, які розраховані на повне чи часткове фізичне знищення її, г) заходи, розраховані на запобігання дітонародження в середовищі якої-небудь групи, д) насильницька передача дітей з однієї людської групи в іншу.

У міжнародному визначенні спеціально вказується на можливість загрози існуванню етнічних національних або навіть релігійних груп, тобто груп людей, виділених головним чином за специфічними культурними ознаками. Отже, концепція геноциду не передбачає обов'язкового біологічного єдності переслідуваної спільності людей. Дійсно, етимологія цього поняття сходить не до слова «ген», що став повсякденним порівняно недавно, а до родинному йому, також латинським словом «генезис» (походження). Геноцид – це знищення або переслідування людей за ознакою певної спільності їх походження, інакше кажучи, негласне визнання винності людей в приналежності до тієї чи іншої соціальної або культурної біологічної групи. Національна чи расова приналежність, таким чином, є в ідеології геноциду лише окремим випадком, що служить підставою для переслідування за принципом колективної відповідальності. Згідно з цим принципом, репресії можуть і повинні поширюватися не тільки на людей, безпосередньо винних у злочині, але й на осіб, що належать до однієї з ними групи, будь-то певний соціальний шар (дворяни, буржуазія, кулаки, взагалі «вороги народу» або їх родичі і т. д.), національна група, карається (наприклад, депортували) за співпрацю окремих її членів з ворогом, расова або релігійна спільність. Стосовно переслідуванню етнічної, національної групи, чия культурна традиція насильно викорінюється і переривається, іноді використовується більш вузьке за змістом поняття – «етноцид».

Термін «Геноцид» увійшов у політичний побут незабаром після Другої Світової війни у зв'язку з розслідуванням злочинів фашизму і широко використовувався в документах ООН. Але сама практика геноциду, ймовірно, існувала у всі відомі періоди історії. Вона, зокрема, знайшла відображення в біблійних текстах (наприклад, знищення стародавніми євреями племен ханаанців і т. п.). Термін «Геноцид» є юридичним поняттям, що з'явилися у виданій у Вашингтоні в 1944 книзі

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

американського юриста Рафаеля Лемкіна «Основне правило в окупованій Європі». Автор сумнівався, віддати перевагу чи цей термін, не цілком вдало утворений з грецького і латинського коренів, або ж термін «етноцид». У геноциду є дві основні характерні риси. Це знищення національної моделі захопленого народу і нав'язування йому своєї. Юридичний зміст цього терміна було розширено у Міжнародній конвенції «Про попередження злочину геноциду і покарання за нього», підписаної 9 грудня 1948 р. у Парижі і ратифікованою всіма країнами - членами ООН. Були зроблені спроби визначити джерела геноциду. Їх намагалися знайти в канібалізм. Але канібалізм відрізняється взаємністю: кожен з'їдає свого противника і його набула чинності. Геноцид ж видається нам повністю сучасним явищем, що відрізняється повним нерівністю між катами і жертвами, використанням механічних і анонімних коштів, незабутнім символом яких залишаються газові камери Другої Світової війни.

Одержано 09.04.2011

#

УДК 67.9(4УКР)

Сосонна Крістіна Миколаївна,
студентка групи СОдср-09-1 ХНУВС
Науковий керівник: Васильєв В. Т.

НЕБЕЗПЕКА НАВКОЛО НАС. ЛЮМІНЕСЦЕНТНІ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧІ ЛАМПИ

Розглянуто вплив сучасних енергозберігаючих технологій на навколишнє середовище. Проведено аналіз небезпек люмінесцентних енергозберігаючих ламп.

За останнє десятиліття наш сучасний світ дуже змінився. Розвиток науки і техніки зробив колосальний переворот у світі, створивши неймовірну кількість речей, приладів для вдосконалення і полегшення нашого з вами життя.

Предметом досліджень стали, як не дивно, лампи, сучасні люмінесцентні енергозберігаючі лампи, які використовуються населенням. На даний час ми переживаємо світову глобальну кризу, і тому кожна людина намагається заощаджувати і менше витратити. Тому поява нових люмінесцентних енергозберігаючих ламп стала інновацією і, так би мовити, порятунком для людей. Сперечатись із тим, що ртутна лампа має замінити й незабаром замінить звичні для нашого покоління лампи розжарювання, буде хіба що невіглас, її переваги - економія коштів та енергії-очевидні, тож розрядні (енергоощадні) лампи стають все більш популярними. Але не такі вони вже і безпечні, як на перший погляд.

Кожна розрядна лампа містить токсичний метал - ртуть. Він вважається однією з найтоксичніших речовин, відомих людині. Разом із тим, виробники й медики запевняють, що небезпеки при використанні ртутної

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

лампи, навіть коли вона розіб'ється в приміщенні, немає: досить провітрити приміщення та протерти підлогу розчином із марганцівки - адже кількість парів токсичного металу тут незначна. Якщо не обмежувати своє поле зору сміттєвим баком, а подивитись на проблему глобально, картина вимальовується не така вже й приваблива: в кожній лампі міститься від 4 до 150 міліграмів ртуті.

Енергозберігаюча лампа-це трубка, згорнута в спіраль або змійку, і наповнена парами ртуті. На стінки трубки нанесений люмінофор. Пари ртуті під дією електричного розряду починають випромінювати ультрафіолетові промені, а ті, в свою чергу, примушують нанесений на стінки трубки люмінофор випромінювати світло. У цоколь лампи поміщається електронна пускорегулююча апаратура, яка забезпечує старт такої лампи. Упаковка 100 ватної енергозберігаючої лампи за 30–40 гривень свідчить, що світла вона дає стільки ж, скільки звичайна, а енергії споживає всього 20 Вт. Але на практиці, з енергозберігаючою лампою в кімнаті темніше, ніж зі звичайною. Крім того, вони часто не вміщуються у стандартні плафони і тому часто виглядають з нього, та яскраве світло потрапляє в очі, що дуже небезпечно. Найбільшої шкоди можуть принести органічні сполуки ртуті, що утворюються після потрапляння хімічної речовини у навколишнє середовище разом з опадами.

Неакуратне поводження з енергозберігаючими лампами може привести до отруєння ртуттю. Наприклад, якщо ви випадково розіб'єте одну тільки лампочку – перевищення гранично допустимої концентрації ртуті у повітрі досягне 160 разів. Як наслідок, у людини уражаються нервова система, печінка, нирки та шлунково-кишковий тракт, зір, відбувається загальне знедужання: запаморочення, блювота, підвищення температури, жар. Якщо ви розкололи колбу енергозберігаючої лампи, необхідно негайно закрити чимось непроникним рот та ніс, відчинити всі вікна, зателефонувати в МНС та покинути оселю. Крім того, лампочки нового покоління виробляють більш інтенсивні випромінювання, ніж звичайні. За даними Британської асоціації дерматологів, від цього можуть постраждати перш за все люди з підвищеною світлочутливістю шкіри. Як стверджують учені, використання енергозберігаючих ламп може завдати шкоди людині, яка має шкірні захворювання і привести до раку шкіри, а також викликати мігрень та призвести до смерті людей, які страждають на епілепсію. Особливо небезпечною ртуть вважають через її здатність впливати не тільки на фізичний стан людини, але й на її психічне здоров'я. Під впливом незначних концентрацій людина втрачає працездатність, не може зосередитись, відчуває постійні болі та дратівливість, погано спить. Вплив більших концентрацій здатний повністю зруйнувати особистість: людина не може зрозуміти, сита вона чи голодна, в хорошому настрої чи в поганому. При сильних отруєннях ртуті незначний тремор пальців та рук може перерости в цілковитий розлад м'язів: людина не може ходити й навіть самотійно їсти. Крім того, сильне отруєння може призвести до божевілля.

Отже, з усього вищезазначеного треба подумати, чи потрібен нам

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

небезпечний комфорт, чи краще переплачувати, проте бути здоровим. Звісно, питання про заборону енергозберігаючих ламп не стоїть. Однак, якщо державні органи лобіюють перехід на ці освітлювальні прилади, то необхідно, щоб ті самі державні органи подумали й про утилізацію небезпечних відходів, - аби не зіпсувати бочку меду ложкою ртуті. Про переробку екологічно безпечним методом, як це роблять у Європі, має подбати виробник чи імпортер. А влада має прийняти необхідні нормативно-правові акти та організувати контроль за їхнім виконанням. Утилізація однієї лампи коштує від 50 копійок і більше. До цього слід додати ще й транспортні витрати та витрати на організацію збору. У те, що хтось за рахунок своїх коштів та свого часу піде здавати таку лампу на спеціалізоване підприємство - віриться мало. Проте уявлення, що може статись від однієї такої лампи захоплює дух, а скільки ще такого «комfortу» нас очікує? Цього не знає ніхто, але все одно, хоча б частково потрібно намагатись не згубити красу нашої країни, зберегти хоча б часточку для наших нащадків, хоч це і нелегке завдання.

Одержано 14.04.2011

#

УДК 349

Супрун Яна Сергіївна,
студентка ПЗдср-09-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Колеснік-Омельченко Т. В.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ЖІНОК-МАТЕРІВ

У тезах доповіді досліджено питання щодо правового захисту жінок у сфері трудових відносин. Проаналізовано спеціальні заходи щодо охорони праці і здоров'я жінок, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; спеціальні правила охорони праці жінок; додаткові гарантії їх трудових прав.

Українська економіка нині потребує широкого застосування жіночої праці. І тому не випадково, що жіноче питання досліджували вчені різних спеціальностей – юристи, економісти, соціологи, історики. Хоча вони й зробили певний внесок у дослідження проблеми становища жінки у суспільстві, але в умовах ринкової економіки правові аспекти правового регулювання праці жінок мають найактуальніше значення для забезпечення їх трудових прав.

На сучасних етапах ринкового механізму ця проблема загострилася. У зв'язку з тим, що основною метою підприємницької діяльності є отримання прибутку, підприємці не проявляють зацікавленості у прийнятті на роботу жінок, які мають додаткові порівняно з чоловіками трудові пільги та гарантії.

Метою даної роботи є аналіз ефективності правових норм, що контролюють правове регулювання праці жінок в сучасних умовах ринкової

Слід зазначити, що важливішою соціальною передумовою правового регулювання праці жінок є соціальна роль жінки – матері як вихователя дитини. Більшість працюючих на виробництві жінок мають додаткові сімейні обов'язки матері, дружини та господарки дому. На виконання цих обов'язків жінки використовують значну частину свого позаробочого часу. Ці обов'язки є соціальними тому, що суспільство зацікавлене в міцній сім'ї, яка правильно виховує здорових дітей.

Правовою передумовою регулювання праці жінок є передбачене ст. 43 Конституції положення про заборону на використання праці жінок на небезпечних для здоров'я роботах. Чинне законодавство про працю містить певні гарантії щодо трудових праввідносин з жінками.

На нашу думку, що до правових передумов правового регулювання праці жінок відноситься обов'язок роботодавця проінформувати працівницю про умови праці, які можуть негативно впливати на здоров'я жінки, а також право жінки – працівниці на інформацію про умови праці, які можуть негативно вплинути на її здоров'я. Слушною є думка С. Поленіної, яка зазначає, що у цьому разі вирішення питання передбачає прийняття виваженого рішення, яке передбачає перехід від забороняючого характеру законодавства до дозвільного, яке б давало жінці право самостійно прийняти рішення.

Зазначені гарантії стосуються усіх жінок, які поєднують функції жінки – працівниці із материнством незалежно від галузі й сфери застосування її праці. Варто зауважити, що сьогодні чоловіки – працівники, згідно з чинним законодавством про працю, можуть і досить часто фактично здійснюють функції, пов'язані із доглядом дітей, зокрема малолітніх.

Чинне законодавство не виділяє окремої групи працівників – працівників із сімейними обов'язками. З огляду на зазначене, вважаємо за доцільне звернути увагу законодавця на важливість введення у трудове законодавство терміна «Працівник із сімейними обов'язками». Це – ще один момент, на нашу думку, в якому чітко прослідковується єдність і диференціація праці жінок.

З метою вдосконалення правового регулювання праці жінок можна використати міжнародний досвід. Так закон Швеції «Про забезпечення рівних можливостей чоловіків і жінок у сфері праці» - зобов'язує роботодавців забезпечувати рівний розподіл робочих місць між чоловіками і жінками. На підприємствах, де кількість працюючих чоловіків і жінок не є рівною, перевага при прийнятті на роботу віддається кандидатам тієї статі, представників якої на даному підприємстві менше. Аналогічний закон можна було б прийняти і в Україні.

Отже, працюючі жінки і чоловіки повинні мати можливість користуватись однаковими правами в усіх сферах життя, не бути дискримінованими через свої сімейні обов'язки і, наскільки це можливо, уникати «конфлікту між працею і сімейними обов'язками».

УДК 349.2

Тереніна Ольга Володимирівна,
студентка 4 курсу СФ ХНУВС
Науковий керівник: Старків І. М.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН З НЕПОВНОЛІТНІМИ

Автор висвітлює проблему організації праці неповнолітніх, проводить порівняльний аналіз із законодавством інших держав, наголошує, що ефективна організація їх праці є одним із механізмів зменшення підліткової злочинності.

Сьогодні проблема трудової зайнятості неповнолітніх в Україні є дуже актуальною, особливо з питань забезпечення її юридичних гарантій, дослідження трудового статусу. Праця неповнолітніх є однією із найважливіших невирішених проблем в усьому світі, бо знедоленість підлітків – це одна із прямих причин злочинності неповнолітніх.

В Україні трудова правосуб'єктність виникає за загальним правилом з 16 років. За згодою одного з батьків або особи, яка його замінює, можуть, як виняток, прийматися на роботу особи, що досягли 15 років. Для підготовки молоді до продуктивної праці допускається прийом на роботу учнів з 14 років в порядку, передбаченому ст. 188 КЗпП України.

Дуже різко дисонує із законодавством України Закон Республіки Татарстан «Про молодь», згідно зі ст. 23 якого «допускається прийом на посильну роботу у позанавчальний час неповнолітніх по досягненню ними 13-літнього віку за згодою одного з батьків або особи, що їх замінює, і за згодою також відповідного органа у справах дітей і молоді».

За даними МОП, у світі понад 250 млн. дітей віком від 5 до 14 років зайняті в трудовій сфері. Майже половина з них працюють повний робочий день. В Україні за даними соціологічних досліджень Державного інституту розвитку сім'ї та молоді – 18 % дітей зайняті важкою фізичною працею, а 3 % учнів працюють більше 8 годин на добу.

Підкреслюючи специфічність неповнолітньої молоді у якості суб'єкта трудових відносин, в інтересах покращення умов праці, відпочинку і навчання таких працівників, ст. 51 КЗпП встановлено скорочену тривалість робочого часу, а саме: для працівників віком від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень, для осіб віком від 15 до 16 років (учням віком від 14 до 15 років, які працюють в період канікул) – 24 години на тиждень. Відтак нормальна тривалість робочого часу неповнолітніх складає відповідно 36 або 24 години на тиждень і не може бути збільшена ні за яких обставин.

Щодо заробітної плати працівника молодше вісімнадцяти років при скороченій тривалості щоденної роботи, то вона виплачується в такому ж

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

розмірі, як працівникам відповідних категорій при повній тривалості щоденної роботи, тобто скорочений робочий час оплачується за тією ж тарифною ставкою (тим же посадовим окладом), що і нормальний робочий час дорослого працівника того ж фаху, кваліфікації. Але більшість підлітків, всупереч нормам діючого законодавства працюють повний робочий день, а отримують за це невеликі кошти.

На відміну від українського законодавства про працю, ч. 1 ст. 271 Трудового кодексу Російської Федерації зазначає: «Работодатель может за счет собственных средств производить доплаты до уровня оплаты труда работников соответствующих категорий при полной продолжительности ежедневной работы». Це означає, що оплата їх праці провадиться за правилами, встановленими для неповного робочого часу.

Виходячи із вище викладеного актуальності набуває визначення сприятливих умов праці. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права використовує поняття «сприятливі» у поєднанні з «справедливими», під якими розуміє перш за все винагороду, що забезпечує як мінімум справедливу заробітну плату і рівну винагороду за працю рівної цінності без будь-якої різниці та задовільне існування для працюючих та їх сімей. Це положення необхідно розглядати крізь призму принципу соціальної справедливості, який як раз і дозволяє мінімізувати фактичну соціальну нерівність неповнолітніх з її економічними наслідками та створити систему їх соціальної підтримки (захисту). Саме цей принцип і повинен лежати в основі правових норм, що регулюють працю неповнолітніх. Адже мета цих правових норм – турбота про підростаюче покоління. Тому держава має сприяти успішній адаптації неповнолітніх на ринку праці та суспільстві.

Одержано 12.04.2011

#

УДК 347.151.6

Трунов Олександр Володимирович,
студент групи ПЗдм-10-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Соболев О.В.

ПРОБЛЕМА ЕВТАНАЗІЇ

Розглянуто сутність, поняття евтаназії; види евтаназії; сутність самої проблеми евтаназії; приклади вирішення даної проблеми в іноземних країнах; наведені теоретичні та практичні пропозиції вирішення проблеми евтаназії в Україні.

1. Потребу у дослідженні проблеми евтаназії зумовлює технічний розвиток суспільства, який крім досягнень приносить і нові хвороби, епідемії інфекційних захворювань, травматизм на виробництві та в побуті, які спричиняють непереносні страждання, як для самих хворих, так і для його оточуючих.

2. Проблема евтаназії заключається у тому, що - звернувшись до Конвенції про права людини, можна побачити норму, яка закріплює право особи на життя, а отже і закріплює право на смерть, так як особа може не реалізовувати своє право на життя. В іншому випадку право на життя перетворюється на обов'язок – обов'язок жити, а отже обов'язок страждати перед смертю, помирати в муках.

На мою думку, парадоксом є те, що люди проводять евтаназію домашнім улюбленицям, аби позбавити їх страждань і при цьому ж ні в якому разі не дозволяють припинити страждання навіть близької людини. Невже, людина гірша за тварину?

3. На даний час у багатьох країнах вже на законодавчому рівні легалізована евтаназія. Зокрема, до таких країн відносяться: США, Нідерланди, Бельгія, Люксембург, Німеччина, не заборонена у Швейцарії.

4. Дослідивши сутність такого явища, як евтаназія, я дійшов певного висновку, щодо необхідності легалізації (як активної, так і пасивної) евтаназії в Україні, особливо зважаючи на те, що ми прагнемо стати однією з привідних держав у Європі, саме у правовому аспекті, і тому пропоную таку форму та правила здійснення евтаназії у нашій державі.

5. Зважаючи на те, що у суспільства нашої держави низький рівень правосвідомості та правової культури, потрібно враховувати можливість зловживання евтаназією. Тому потрібно ввести жорсткий контроль за законністю здійснення евтаназії, зокрема створення певного компетентного органу, комісії, до складу якої мають входити кваліфіковані лікарі, при чому з певним життєвим та професійним досвідом, тобто визначити віковий ценз, та з різних галузей, направленостей, високо кваліфіковані юристи, зокрема з органів прокуратури, суду, адвокатури, а також експерти з питань етики.

Крім цього потрібно встановити вимоги до особи, яка прохає евтаназії, зокрема: особа має бути повнолітня, тобто має досягнути 18 років; хвороба має бути невиліковною, при чому це має встановлюватись консилиумом лікарів, враховуючи при цьому усі можливі методи та способи лікування; особа має висловлювати своє прохання обов'язково у письмовій формі, а також подавати прохання більше двох разів; евтаназія може застосовуватись лише у тих випадках, коли консилиумом лікарів буде встановлено, що особа з даною хворобою приблизно проживе не більше 9 місяців; особа має знати усі особливості своєї хвороби, а також має бути повідомлена лікарем про можливі форми лікування даної хвороби, а також про особливості процесу розвитку хвороби (зокрема про фізичні страждання); до останнього моменту особа повинна мати змогу відмовитися від евтаназії; евтаназія має проводитись лише за рішенням консилиуму лікарів, інше.

Одержано 13.04.2011

#

ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ НА ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ПРОЕКТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО РИНОК ЗЕМЕЛЬ»

Доповідь присвячено дослідженню проблемних питань реалізації права власності юридичних осіб на землі сільськогосподарського призначення.

На сьогоднішній день широко обговорюється розроблений черговий Проект Закону України «Про ринок земель» (надалі по тексту – проект). Його прийняття і запровадження, поряд із Законом України «Про державний земельний кадастр» є необхідною умовою скасування мораторію на відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення. В цьому зв'язку надзвичайний інтерес викликають проблеми пов'язані із запровадженням цього закону і породжувані ним колізії.

Так, частиною 1 ст. 12 Проекту передбачено, що: «земельні ділянки сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва можуть набувати у власність за цивільно-правовими угодами лише: громадяни України; держава в особі спеціалізованої установи чи територіальні громади...». При цьому в подальшому вказується на заборону перебування у власності іноземців, осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб та держав таких земельних ділянок та необхідність їх відчуження протягом року з моменту набуття.

З аналізу вказаної норми вбачається, що серед суб'єктів набуття земельних ділянок не вказані юридичні особи України. Крім того, проектом не передбачено внесення змін до ст. 82 Земельного кодексу України (далі – ЗК), частина 1 якої вказує: «Юридичні особи (засновані громадянами України або юридичними особами України) можуть набувати у власність земельні ділянки для здійснення підприємницької діяльності у разі: а) придбання за договором купівлі-продажу, ренти, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами; б) внесення земельних ділянок її засновниками до статутного капіталу; в) прийняття спадщини; г) виникнення інших підстав, передбачених законом».

З одного боку логіка законодавця цілком зрозуміла, є необхідність унеможливлення створення латифундій латиноамериканського зразка, коли в руках незначного кола осіб зосереджується власність на землю. А особи, які реально працюють на цій землі (фермери) мають статус найманих працівників або орендарів. З іншого боку є проблема розвитку підприємницької діяльності із створення юридичної особи. Наприклад, фермерські господарства є юридичними особами, що можуть бути засновані виключно громадянами України. Однак, за існуючої норми проекту,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
фермерські господарства не зможуть купити землі для ведення товарного сільськогосподарського виробництва. Що знову ж таки суперечить положенням ЗК та не узгоджено з положеннями Закону України «Про фермерське господарство».

На нашу думку, доцільно було б доповнити ч. 1 ст. 12 проекту та встановити можливість набуття права власності на земельні ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва для юридичних осіб які мають статус сільськогосподарських товаровиробників і засновані виключно громадянами України. Це дозволить громадянам вільно обирати та розвивати свою підприємницьку діяльність за зручними для них формами господарювання, а державі надасть гарантії відсутності на ринку землі спекулятивних юридичних осіб, враховуючи положення ст. 1 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», яка встановлює хто є сільськогосподарським товаровиробником.

Одержано 18.04.2011

#

Шинкаренко Ганна Миколаївна,
студентка групи ПЗдср-07-1 ХНУВС
Науковий керівник: Савченко А. С.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ПРОЦЕСУ ДОКАЗУВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗМІНАМИ В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Висвітлено питання подання доказів під час здійснення судочинства господарським судом України, в зв'язку зі змінами, внесеними до Господарського процесуального кодексу від 07.07.2010. Значний інтерес становить практичне здійснення процесу доказування в досить короткі строки.

У зв'язку зі змінами, внесеними до Господарського процесуального кодексу (далі - ГПК) України з прийняттям Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010, скорочується кількість часу, необхідного для подання доказів у справі. Тобто, сторони повинні подавати докази до початку розгляду господарським судом справи по суті. Ми вирішили проаналізувати ці зміни та зробити висновок, щодо їх доцільності, а також з'ясувати, які переваги та недоліки вони внесли в процес доказування.

Законодавець головний акцент приділив скороченню процесуальних строків, в тому числі і строку на подання доказів, який є одним із способів спрощення та прискорення судових процедур. Разом з цим, ці зміни направлені на унеможливлення зловживання своїми процесуальними правами сторонами у справі.

З іншого боку, у такого спрощення процесу доказування є й недоліки, які полягають у суттєвому звуженні процесуальних можливостей судового захисту прав і свобод фізичних осіб, прав та законних інтересів юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, а також в обмеженні прав сторін шляхом зменшення часу на доказування. У ст. 43 ГПК України зазначено, що сторони та інші особи, які беруть участь у справі, обґрунтовують свої вимоги та заперечення поданими судом доказами. Господарський суд створює сторонам та іншим особам, які беруть участь у справі, необхідні умови для встановлення фактичних обставин справи та правильного застосування законодавства. Тому виникає проблема: чи зможуть сторони за такий короткий проміжок часу зібрати необхідні докази. Отже, порушуються такі основні засади господарського судочинства, як змагальність та рівність сторін, диспозитивність. Також, ускладнюється і оцінка доказів Господарським судом, яка ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді в судовому процесі всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом. Крім того, в справах, де однією зі сторін є іноземні фізичні та юридичні особи, часто в якості доказів необхідно надати документи з іншої юрисдикції, які, як правило, вимагають додаткових затрат часу для легалізації або проставлення апостилю та

Виходячи з вищенаведеного, ми можемо говорити про те, що порушується ст.55 Конституції України, в якій зазначено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

Проаналізувавши зміни, ми вважаємо, що вони зробили процес доказування більш складним, порушили принципи господарського судочинства, обмежили права сторін, ускладнили оцінку доказів і як наслідок, будуть впливати на винесення рішення судом.

Отже, головною проблемою внесених змін є порушення процесуальних прав сторін. Скорочення строків подання доказів, на нашу думку, не призведе до швидкого правосуддя, а, якщо і призведе, то воно буде неякісним. Таке скорочення може стати результатом поверхневого вирішення справ. Зважаючи на завантаженість судів, існує ризик того, що суди будуть змушені постійно продовжувати строки для подання доказів чи просто їх порушувати або затягувати весь розгляд справи. Як бачимо, у внесених змінах, все далеко не ідеально, тому постає питання їх відповідності нормам Конституції України та принципам господарського судочинства.

Одержано 13.04.2011

#

СЕКЦІЯ 3
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ОВС. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

УДК 342.9

Адаменко Олена Олександрівна,
курсант групи ФГБ-09-02 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Гуменюк В. А.

ПРОБЛЕМА ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН МІЛІЦІЇ
З НАСЕЛЕННЯМ

Проаналізовано проблему партнерських відносин міліції з населенням.

Одним з найбільш важливих завдань реформування органів внутрішніх справ України є встановлення і підтримка стосунків міліції з населенням на принципах довіри і порозуміння, оскільки на сучасному етапі становлення діяльності органів внутрішніх справ України спостерігається недостатня взаємодія міліції з населенням і виникла низка проблем, пов'язаних з цим, зокрема: протиставлення інтересів широких прошарків законослухняного населення інтересам міліції, орієнтованої на захист правлячої еліти, власних відомчих інтересів, ніж простих громадян; несприятливий стереотип сприйняття представників міліції як воєнізованого карального органа серед населення, яке вважає за краще уникати контактів із міліцією; представники міліції не завжди мають необхідну підготовку й особистісну готовність до взаємодії з населенням на принципах співпраці і довіри.

Проблема взаємодії органів внутрішніх справ із громадськістю в останні роки викликає всебічний інтерес. Окремі дослідження, присвячені вивченню громадської думки з приводу діяльності органів внутрішніх справ в Україні, свідчать про зростання стурбованості населення положенням правопорядку в регіонах, недовіри населення до органів внутрішніх справ із приводу спроможності останніх вести боротьбу зі злочинністю, професійно надавати допомогу громадянам; про зростання потреби в демократизації зв'язку органів внутрішніх справ із громадськістю.

У різноманітних дослідженнях були отримані дані про те, що населення часто не має об'єктивної інформації про конкретні сторони діяльності міліції, її права щодо примусових заходів. У цивілізованому суспільстві кожна доросла людина повинна знати основні завдання міліції, порядок звернення до правоохоронних органів, права й обов'язки зазначених органів. Працівниками міліції часто недооцінюється важливість систематичного інформування населення про свою повсякденну діяльність,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

реальні успіхи. Проте саме така інформація, що реально відбиває діяльність органів внутрішніх справ створює сприятливу основу для зміни громадської думки щодо ефективності роботи міліції, налаштовує громадян на довіру.

Отже слід виділити основні на нашу думку напрямки по створенню демократичного підґрунтя взаємодії населення з міліцією. На сьогодні громадська думка формується, головним чином, під впливом ЗМІ (телебачення, газет, часописів, радіо), а також чуток і стереотипів. Значно менший вплив мають такі канали, як особисті зустрічі з представниками ОВС. Бесіди з працівниками міліції не відіграють майже ніякої ролі у формуванні громадських стереотипів стосовно діяльності міліції. Звідси випливає, що резервом спрямованого формування думки населення про діяльність правоохоронної системи можуть бути нові шляхи у виді регулярного спілкування міліції з населенням, яке б забезпечило вільне звернення громадян до працівників міліції за необхідною інформацією в даній сфері.

Одним із напрямків даної роботи є взаємодія міліції з громадськістю у виді створення за місцем проживання в мікрорайонах громадських організацій по охороні громадського порядку.

Таким чином, слід сказати, що одним із найбільш важливих завдань реформування органів внутрішніх справ України є встановлення і підтримка стосунків міліції з населенням на партнерських засадах, оскільки ефективність боротьби зі злочинністю багато в чому залежить від активної позиції самих громадян у вирішенні цієї проблеми.

Отже, можна виділити декілька напрямів вирішення цього завдання: підвищення ефективності управління роботою райвідділів як соціальних організацій; психологічне забезпечення кадрової роботи в ОВС для поліпшення діяльності працівників міліції; підвищення комунікативної компетентності працівників міліції, насамперед тих служб, що є «візитною картою» ОВС; урахування громадської думки в діяльності органів внутрішніх справ, виявлення стереотипів і рівня поінформованості населення про роботу міліції, довіри до неї; цілеспрямоване формування стратегії подачі інформації про діяльність міліції в засобах масової інформації; залучення населення до охорони громадського порядку; використання закордонного досвіду в налагодженні зв'язків міліції з громадськістю.

Одержано 15.04.2011

#

Анохіна Юлія Володимирівна,
курсант групи ІКМ-07-9 ХНУВС

Науковий керівник: д-р юрид. наук, ст. наук. співр. Мельник Р. С.

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Наведено визначення та сформульована система джерел адміністративного права. З посиланням на національний та зарубіжний досвід обґрунтована необхідність віднесення до джерел адміністративного права рішень Європейського суду з прав людини.

Джерела адміністративного права – це зовнішні форми вираження адміністративно-правових норм, форми існування галузі права.

Найістотнішу роль серед джерел адміністративного права відіграють закони, які становлять змістовий стрижень галузі і спрямовують розвиток так званого вторинного законодавства, яке уособлюється насамперед у нормативно-правових актах Президента України, Кабінету Міністрів України, а також інших суб'єктів публічної адміністрації.

Проте поряд з названими джерелами адміністративного права науковці усе частіше згадують і про рішення суду, відносячи їх також до форм зовнішнього закріплення норм названої галузі права. Подібний підхід багато у чому обумовлений фактом ратифікації Верховною Радою України Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р., відповідно до якого Україна не лише взяла на себе міжнародно-правове зобов'язання забезпечувати відповідність національного законодавства та юридичної практики європейським стандартам у сфері прав людини, а й створити передумови для реального введення до механізму нормативного регулювання суспільних відносин прецедентів (рішень) Європейського суду з прав людини.

На виконання названих зобов'язань Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини», у ст. 17 якого зазначено, що «суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права».

Виходячи з викладеного не важко побачити протиріччя, яке виникло між правовою наукою, з одного боку, та законодавством і юридичною практикою, – з іншого. У даному випадку мова йде про те, що на сьогодні далеко не усі науковці схильні приділяти належну увагу аналізу судових рішень як джерел права взагалі та адміністративного права зокрема, і це не дивлячись на те, що національна правозастосовна практика свідчить зовсім про інше. З огляду на викладене, ми переконанні, що за сучасних умов розвитку держави та права є усі підстави для того, щоб визнати судові рішення джерелом права. Заперечувати даний факт означає підтримувати радянську правову думку, пронизану ідеєю неможливості віднесення

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
судових рішень до категорії форм зовнішнього виразу норм права.

Отже, ігнорування судової практики Європейського суду з прав людини як джерела адміністративного права є свідченням юридичної неосвіченості вітчизняних науковців та правозастосовників, що, безумовно, лише негативним чином впливає як на імідж України, так і на рівень забезпечення і гарантування прав, свобод та законних інтересів її громадян. Для прогресивного розвитку вітчизняного права необхідно відходити від застарілих наукових концепцій та теорій, орієнтуватися на нову ідеологію, пов'язану, поміж іншим, і з необхідністю віднесення до джерел адміністративного права рішень Європейського суду з прав людини.

Одержано 19.04.2011

УДК 35.078.1(477)

Бугай Максим Миколайович,
курсант групи ІКМ 09-11 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Салманова О. Ю.

ШТРАФИ ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Розглянуто деякі проблеми у сфері адміністративно-штрафної діяльності органів внутрішніх справ.

Адміністративний штраф – це реакція держави (в даному випадку в особі ОВС) на вчинення адміністративного правопорушення. Саме цей вид правопорушення (склад адміністративного проступку) є підставою притягнення особи до адміністративної відповідальності. Підставами (у широкому розумінні) накладення адміністративного штрафу є: наявність його у відповідних правових нормах; наявність складу саме адміністративного делікту; реалізація саме адміністративної відповідальності.

Адміністративно-штрафна юрисдикція міліції є частиною її виконавчо-розпорядчої діяльності. Важливість цієї діяльності обумовлена не тільки великою кількістю адміністративних проступків в загальній структурі правопорушень, але й розширенням адміністративно-юрисдикційного захисту в умовах динамічного розвитку ринкової економіки за рахунок звуження кримінально-правового регулювання. Сутність адміністративно-штрафної юрисдикції міліції полягає у забезпеченні виконання міліцією своїх основних задач по охороні громадського порядку і боротьбі з правопорушеннями. В наш час законодавство яке регулює накладення адміністративних штрафів потребує вдосконалення і реформування, як і вся сфера адміністративного права, оскільки містить багато упущень, прогалин та інших недоліків.

Неоподаткований мінімум доходів громадян, який використовується для обчислення розміру штрафу, що накладається, становить 17 гривень.

По-перше, ця норма закону на сьогодні вже не діюча, оскільки Закон

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
України «Про податок з доходів фізичних осіб», в якому вона містилась (п. 5 ст. 22), скасований новим Податковим кодексом (від 2 грудня 2010 року). По-друге, я вважаю, що формулювання цієї норми застаріло (хоча і використовується надалі), бо відношення суспільства до даного еквіваленту неоднозначне: саме поняття неоподаткований мінімум доходів громадян викликає у уяві людини, яка недостатньо підкована юридично, набагато більшу суму ніж 17 гривень.

Іншою проблемою є розпорошеність нормативно-правових актів, які передбачають адміністративно-штрафну відповідальність. Вирішення цієї проблеми дуже «просто» – це зведення усіх правових норм, які передбачають адміністративно-штрафну відповідальність в єдиному кодифікованому акті, а в тих актах де вона передбачалась раніше вмістити відсилку на нього норму.

Як свідчить статистика, добровільна сплата накладеного адміністративного штрафу також являє собою проблему, яка вимагає вирішення. Коріння проблеми міститься в провадженні щодо виконання постанов про накладення адміністративних штрафів. На мою думку, для покращення результатів треба спростити механізм виконання постанов, скоротити терміни виконання постанови, особливо по добровільній сплаті штрафу (якщо правопорушник зацікавлений виконати свій обов'язок, він все одно зробить це якомога раніше). Хоча в Кодексі про адміністративні правопорушення і передбачено стягнення подвійної суми штрафу в разі подальшого ухилення від його сплати, можливо було б розглянути альтернативні стимулюючі чинники (заміна штрафу адміністративним арештом або іншим видом адміністративного стягнення).

В адміністративно-штрафній діяльності органів внутрішніх справ накопичилось чимало проблем, вирішення яких сприятиме удосконаленню цієї діяльності і, в результаті, зміцненню законності і правопорядку в країні.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 351.755.61

Гопфалов Денис Вікторович,

курсант групи ІКМ-09-11

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Казанчук І. Д.

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

*Розглянуто проблеми правового захисту прав дітей в Україні.
Визначені шляхи удосконалення діяльності служб і підрозділів ОВС України
щодо запобігання та припинення правопорушень серед дітей.*

Одним з найважливіших завдань правової держави є сприяння розвитку молодого покоління, задоволення його потреб, передбачених

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

Конвенцією ООН про права дитини, Всесвітньою декларацією про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей. Втілення в життя вимог цих документів потребує від Української держави невідкладних дій, спрямованих на вирішення проблем дитинства. Зміни в соціальному та економічному житті України породили ряд небезпечних для суспільства явищ: загострення проблеми соціального сирітства, зростання кількості дітей, які мають психоневрологічні захворювання, поширення серед них паління, алкоголізму, наркоманії, токсикоманії. Зростає дитяча бездоглядність. Так, за даними представництва ЮНІСЕФ в Україні 38% дітей були вигнані батьками з дому, і 15 % втекли самі. На фоні цих негативних соціальних явищ зростає кількість діянь, направлених на порушення прав і законних інтересів підлітків, що сприяє підвищенню злочинної активності серед них.

У подоланні кризи, що склалась у справі забезпечення захисту дітей, основну роль мають відігравати сім'я, держава і суспільство. Захист прав та інтересів підлітків визначає зміст діяльності ОВС. Результати цієї діяльності базуються не тільки на професіоналізмі і самовідданості працівників міліції, а й великою мірою залежать від ступеня довіри до них з боку населення. Проведення роботи щодо запобігання і припинення правопорушень серед дітей покладено, у першу чергу, на кримінальну міліцію у справах неповнолітніх. Цей підрозділ у межах своєї компетенції розшукує дітей, що залишили сім'ї, виявляє і розкриває злочини і правопорушення, скоєнні неповнолітніми, вживає в цих цілях профілактичні заходи, передбачені чинним законодавством, бере участь у правовому вихованні дітей, тощо. Важливими напрямками діяльності органів і служб у справах неповнолітніх є подолання бездоглядності дітей та залучення підлітків у злочинну або іншу антигромадську діяльність дорослими особами. Аналіз практики припинення діяльності дорослих, спрямованої на залучення неповнолітніх у здійснення антигромадських дій, показав, що цій ділянці роботи міліцією приділяється недостатня увага. Внаслідок чого, пропонуємо декілька шляхів удосконалення діяльності ОВС в цьому напрямку.

1. Тісна взаємодія ОВС із педагогічними колективами загальноосвітніх шкіл, училищ і технікумів на принципах обміну інформацією про випадки залишення дитиною школи, вжиття невідкладних заходів щодо її розшуку. Успішною формою ранньої профілактики дитячої бездоглядності є ведення внутрішньо-шкільного обліку дітей, які не відвідують школу, схильні до жебрацтва, вживання алкоголю, наркотиків. У цій роботі важливе місце відводиться педагогам шкіл і дільничним інспекторам міліції, їх професійній майстерності у проведенні виховної роботи в навчальних закладах і за місцем проживання підлітків.

2. Покращення профілактичної, соціально-реабілітаційної і консультаційної роботи ОВС з неблагополучними родинами, де батьки з асоціальною поведінкою, здійснення заходів для соціальної реабілітації дітей у таких сім'ях.

3. Взаємодія міліції з соціальними установами (зкладами) для підлітків: притулками, центрами медико-соціальної реабілітації; пунктами забезпечення дітей харчуванням, одягом, взуттям, засобами особистої гігієни.

4. Проведення разом із членами громадських формувань з охорони порядку, представниками засобів масової інформації та місцевої адміністрації рейдів щодо виявлення бездоглядних дітей. На виконання вимог Указу Президента України «Про додаткові заходи запобігання дитячій бездоглядності» № 113 від 28.01.2000, необхідно приділити належну увагу закріпленню за підлітками шефів і громадських вихователів. Щоб така робота не носила формального характеру, доцільно ввести обов'язкову звітність результатів їхньої діяльності в поліпшенні правового виховання і попередження правопорушень серед дітей.

Одержано 13.04.2011

УДК 342.9

Дериволков В'ячеслав Олександрович,

студент 2 курсу ІПЮК для СБУ

Національного університету «Юридична академія

України імені Ярослава Мудрого»

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Матюхіна Н. П.

ОСОБЛИВОСТІ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Увага приділена особливостям громадського контролю за діяльністю Служби безпеки України.

Згідно ст. 38 Конституції України громадяни мають право приймати участь в управлінні державними справами, у тому числі здійснювати контроль за діяльністю державних органів (відомо, що контроль є однією із функцій управління), отримувати необхідну інформацію. Повною мірою дане положення стосується і організації контролю з боку громадськості за діяльністю Служби безпеки України (далі – СБУ). Ст. 6 Закону України «Про цивільний демократичний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» визначає, що складовою контролю над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави є громадський контроль. Відповідно до ст. 3 Закону України «Про Службу безпеки України» одним із принципів діяльності СБУ є принцип гласності. В Законі також закріплено право громадян на отримання інформації про діяльність Служби безпеки.

Відзначимо, що протягом останнього десятиріччя в СБУ проблемі забезпечення громадського контролю за її діяльністю, доступу громадян до інформації про неї приділяється значна увага. Істотним кроком для відкриття СБУ для контролю з боку громадськості став Закон України «Про

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
загальну структуру і чисельність Служби безпеки України» від 20.10.2005.
Цим законом визначено структуру служби і вперше відкрито її чисельність
для широкого загалу. Щорічно із затвердженням Закону України про
державний бюджет можна дізнатись які кошти виділяється на службу і на
що саме вони спрямовані. На відомості щодо фінансування СБУ не може
бути встановлене обмеження.

На виконання Розпорядження Президента України від 20.07.2006
«Про створення громадської ради при Службі безпеки України» 30 грудня
2009 р. наказом СБУ було затверджено Положення про Громадську раду
при СБУ, яка є дорадчим органом і має сприяти підвищенню ефективності й
прозорості діяльності СБУ та зміцненню довіри до неї з боку суспільства.
Членами Ради є відомі громадські діячі, представники правозахисних
організацій, вчені і журналісти. Основними її завданнями є здійснення
громадського контролю за діяльністю СБУ, підтримка заходів з її
реформування, деполітизації й девоєнізації, зміцнення довіри до неї
громадян і суспільства та деякі інші.

Згідно із Постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.1994
№ 206 було створено Галузевий державний архів СБУ, який забезпечує
комплектування, автоматизований облік, забезпечення схоронності та
використання архівних документів. Поряд з іншим, архів відповідає на
запити громадян, надає їм інформацію, в його структурі передбачений
спеціальний читальний зал для громадян.

Відзначимо також видання «Білої книги Служби безпеки України»,
яка фактично є публічним звітом СБУ. На її сторінках висвітлюються
актуальні питання реформування СБУ, пріоритетні напрями її діяльності,
міжнародного співробітництва, взаємодії із ЗМІ та зв'язків з громадськістю.

З точки зору проблеми, що розглядається, безумовного значення має
створення офіційного веб-сайту СБУ, де кожен громадянин може
ознайомитися з правовою основою діяльності СБУ, її структурою,
завданнями, функціями, телефонами довіри, результатами роботи тощо.
Важливою його складовою є програма «СБУ-дітям». Сайт має українську та
англійську версії і входить до системи «Електронний Уряд».

Крім того, у СБУ створено прес-центр, який активно і плідно
взаємодіє із ЗМІ та громадськістю. Основними його завданнями є
підготовка і оприлюднення у ЗМІ матеріалів про діяльність СБУ,
організація інтерв'ю, брифінгів, прес-конференцій за участю співробітників
Служби. В обласних управліннях діють прес-підрозділи, за допомогою яких
можна отримати інформацію про діяльність регіональних органів СБУ.

Служба безпеки України у м. Києві має приймальню-підрозділ, який
вирішує завдання організації прийому відвідувачів у Центральному
управлінні СБУ, своєчасного розгляду звернень громадян тощо. У
Громадській приймальні СБУ встановлено спеціальну скриньку для
письмових звернень громадян щодо можливих протиправних дій
співробітників. Такі ж скриньки для кореспонденції, що адресована
особисто Голові СБУ, встановлено у всіх регіональних органах. Електронні

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
повідомлення про можливі правопорушення з боку співробітників СБУ можна надсилати на спеціально створену скриньку електронної пошти.

Служба безпеки та її підрозділи регулярно видають наукову та художньо-документальну літературу, яка безпосередньо стосується діяльності СБУ. Прикладом є документально публіцистичне видання з нагоди 10 річчя СБУ «На сторожі незалежності держави, 10 років Служби безпеки України» (за заг. ред. П. М. Шатковського). Книга розповідає про становлення й розвиток національної спецслужби. Уперше публікується узагальнена інформація про основні напрями й результати діяльності СБУ, її керівний склад та символіку, про деякі яскраві операції, цікаві події з життя органів безпеки. Що стосується наукових напрацювань, то пошлемося на досвід проведення в Україні (за ініціативою СБУ) щорічних міжнародних науково-практичних конференцій «Захист демократичних цінностей та дотримання прав людини у діяльності спеціальних служб».

Все наведене вище свідчить про наявність вже певних здобутків у напрямку, що розглядається. У своїй сукупності вони спрямовані на забезпечення більшої відкритості та прозорості діяльності СБУ. Хоча, говорити про вирішення цього надзвичайно важливого і складного завдання, зрозуміло, ще зарано.

Одержано 19.04.2011

УДК 342.951

Джагунов Михайло Григорович,
курсант групи ІКМ-10-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Джафарова О. В.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЄВРО-2012

Розглянуто актуальне питання сьогодення – забезпечення громадського порядку під час проведення Євро-2012 та шляхи забезпечення необхідного рівня громадської безпеки на підготовчому етапі чемпіонату.

У наступному році в Україні буде проводитись фінальна частина чемпіонату Європи з футболу – Євро-2012. Проведення заходів такого рівня потребує ретельної підготовки з усіх сторін, що тим чи іншим чином впливають на проведення чемпіонату. На органи внутрішніх справ, під час проведення Євро-2012, покладається одне з найважливіших завдань забезпечення правопорядку та високого рівня безпеки учасників.

Задля забезпечення необхідного рівня правопорядку працівники органів внутрішніх справ повинні вийти на новий рівень підготовки, адже забезпечення порядку та громадської безпеки це далеко не всі напрямки діяльності правоохоронців. Робота захисників правопорядку багато в чому залежить від вимог, які висуває УЄФА (наприклад, до стадіонів, місць

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011 масового скупчення людей і т. ін.) та безлічі небезпек, що провокує саме проведення чемпіонату. До основних з цих небезпек можна віднести: контрабанду, нелегальну міграцію, наркотрафік, торгівлю людьми, та найважливішу загрозу – тероризм. Все це потребує найретельнішого підходу до організації безпеки.

Відповідно до угоди про проведення фіналу чемпіонату Європи з футболу, укладеної між УЄФА, федерацією футболу України і Польською футбольною асоціацією, визначені межі прилеглої до стадіонів території для чіткого розподілу повноважень між учасниками забезпечення правопорядку. Організатори матчів, власники й орендарі стадіонів, футбольні клуби, безпосередньо відповідальні за забезпечення громадського порядку у спортивній споруді. До цього долучать стюардів і приватні охоронні структури. За попередніми розрахунками УЄФА, до охорони громадського порядку буде залучено до 40 тисяч правоохоронців.

Необхідно зазначити, що охорона громадського порядку – це, перш за все, забезпечення громадського спокою. Вже зараз, на етапі підготовки до проведення чемпіонату Європи, повинні бути здійснені відповідні заходи впливу на осіб, що здатні скоїти правопорушення, з метою недопущення правопорушень з їх боку. Під час проведення масових заходів форми профілактики можуть бути різними, а зокрема: розробка загальнодержавних і регіональних програм попередження адміністративних правопорушень; виявлення причин та умов вчинення адміністративних правопорушень; інформування керівників підприємств, установ та організацій, посадових осіб та громадян про форми та методи захисту від протиправних посягань; забезпечення взаємодії з державними органами, населенням, громадськими формуваннями, засобами масової інформації з питань попередження адміністративних правопорушень. Також треба зазначити, що поведінка вболівальника на стадіоні та за його межами, залежить від розуміння у самому суспільстві. З огляду на це, під час підготовки до чемпіонату, необхідно здійснити ряд заходів спрямованих на зміцнення дисципліни, яка є важливою умовою нормального функціонування суспільства. Таким чином, необхідно приділити більше уваги вихованню дисциплінованого вболівальника, який є частиною суспільства, адже без дотримання дисципліни неможливе дотримання суворої законності та правопорядку.

Забезпечення громадської безпеки та громадського порядку – це галузь адміністративно-політична, у рамках якої повинні бути створені нормальні умови для життєдіяльності людей у найрізноманітніших сферах суспільних відносин. Міліція, як орган виконавчої влади, повинна виконати покладені на неї державою обов'язки із забезпечення громадської безпеки та громадського порядку.

Одержано 16.04.2011

#

Левченко Сергій Сергійович,
курсант групи ФГБ-07-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Джагунов Г. В.

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Розглянуто актуальні питання забезпечення охорони громадського порядку в Україні на прикладі досвіду зарубіжних країн.

Забезпечення охорони громадського порядку є одним з пріоритетних завдань адміністративного та кримінального права. В умовах корінних соціально-економічних перетворень у державі та світі зростає необхідність забезпечення належного громадського порядку, особистої безпеки громадян та громадської безпеки. Громадянам потрібна впевненість у власній безпеці та безпеці свого майна. Гарантом такої безпеки виступає міліція, яка виконує роль по розв'язанню проблеми сучасності охороні громадського порядку. Це питання набуває особливої актуальності у зв'язку з тим, що професійна діяльність ОВС, вчасності по охоронні громадського порядку, перебуває у фокусі громадської уваги та суворого контролю. Тим паче, більшість країн світу приділяє значну увагу удосконаленню організації та діяльності саме правоохоронних органів, як одного з найважливіших інститутів демократичного суспільства.

Боротьба з правопорушеннями, а відповідно й управління поліцейськими силами справедливо розглядаються в Західній Європі як обов'язок не лише державної, а й регіональної адміністрації. Крім того, такий стан обумовлений і економічним фактором. Розподіл витрат на поліцію між урядом і місцевою владою, безумовно, сприяє економії і раціоналізації використання бюджетів тієї чи іншої сторони. У Французькій Республіці поліція вже до початку XX ст. складалася з державної та муніципальної. Тепер поліція Франції має досить розгалужену систему муніципальної поліції. Вона цілком утримується за рахунок коштів органів місцевого самоврядування. Основним завданням її є забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки. Тобто проблема охорони громадського порядку в Україні, та й повністю фінансування в ОВС, на нашу думку, полягає в нерациональному розподілі коштів держави для забезпечення роботи ОВС.

По-друге, до складу МВС Німеччини, як федеративної держави, входять: Федеральна кримінальна поліція, Федеральна прикордонна поліція, Федеральна національна поліція, Федеральне відомство з охорони Конституції.

Поряд з органами загально федеральної поліції кожна земля має власну поліцейську систему. За обсягом повноважень поліція федеральних земель поділяється на державну окружну, повітову і міську. Поліція земель також підпорядкована МВС, за винятком міської поліції, що перебуває у

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
віданні органів місцевого самоврядування і утримується за рахунок міського бюджету.

Таким чином, на досвіді Німеччини ми розглянули розподіл повноважень в поліцейській системі, яка на нашу думку, повинна за основу взяти Україна.

Основним підрозділом, що забезпечує охорону громадського порядку, є патрульна служба. На сьогодні в Україні в патрульній службі недостатня кількість кадрів для забезпечення належної охорони громадського порядку. На прикладі країн Європи та США можна побачити, що чисельність патрульних становить 60–75 % особового складу поліцейських органів, що вказує на значущість і широке використання такої служби.

Функції патрульних різних країн різняться: вони вживають профілактичних заходів, запобігають учиненню правопорушень, регулюють та контролюють рух, беруть участь у розшуку злочинців, що втекли з-під варти або переховуються від судових та правоохоронних органів, збирають інформацію, необхідну для інших галузевих служб, надають допомогу громадянам у будь-яких екстремальних ситуаціях. Чимало зарубіжних дослідників вважають, що роль патрульного визначається його здатністю запобігати діям, що порушують закон або створюють загрозу громадському спокою чи втягують у безпосередній конфлікт декількох осіб, а не здатністю зобов'язувати до виконання закону.

Отже, ми розглянули в даній статті три головні проблеми на які потрібно звернути увагу для дієвої та якісної охорони громадського порядку: перша – неналежне фінансування ОВС, друга – розподіл повноважень в поліцейській системі, третя – безпосереднє забезпечення охорони громадського порядку та його якість.

Одержано 18.04.2011

#

Лисенко Олена Григорівна,
курсант групи ФГБ-09-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Казанчук І. Д.

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Сформульовано визначення поняття «адміністративно-правова охорона громадського порядку», подано характеристику основних її елементів. Розглянуто особливості діяльності ОВС України у сфері охорони громадського порядку.

Сучасний стан законодавства України щодо охорони громадського порядку характеризується радикальним оновленням правової бази в усіх сферах державного і суспільного життя. Його важливою рисою є затвердження пріоритету прав і свобод громадянина як вищої соціальної цінності. Конституція України поряд з іншими положеннями закріпила загальновизнані норми міжнародного права, що відносяться до прав і свобод громадянина, над внутрішньодержавним правом, у тому числі і нормами адміністративного права, які регулюють поведінку громадян в громадських місцях.

Охорона громадського порядку може розглядатись як процес здійснення державними органами і громадськими організаціями заходів щодо забезпечення недоторканості громадян, захисту їх конституційних прав і свобод, власності та створення умов громадського спокою, нормальних умов функціонування державних органів, установ, підприємств, організацій всіх форм власності.

Завданням охорони громадського порядку є припинення порушень та притягнення винних до відповідальності, а також створення сприятливих умов для реалізації громадянами своїх конституційних прав і свобод. В юридичній науці охорону громадського порядку відносять до адміністративно-політичної діяльності держави, завданням якої є створення необхідних умов для забезпечення нормальної взаємодії людей в процесі їхньої життєдіяльності.

Зміст цієї діяльності складається з наступних елементів:

а) забезпечення розвитку відносин в сфері громадського порядку у відповідності з вимогами конкретного історичного періоду, створення найбільш сприятливих умов в цій сфері для вирішення економічних і політичних завдань;

б) забезпечення реальних гарантій для здійснення суб'єктивних прав и виконання обов'язків кожним громадянином;

в) боротьба з порушеннями, що посягають на встановлений порядок і здійснення профілактичних заходів;

г) забезпечення ліквідації наслідків надзвичайних подій, включаючи

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
стихійні лиха, катастрофи природного і техногенного характеру .

Складний характер сфери громадського порядку обумовлює необхідність існування різноманітних засобів його охорони. У залежності від специфіки правового регулювання суспільних відносин і характеру заходів, за допомогою яких охороняється громадський порядок, розрізняють адміністративно-правові, оперативно-розшукові, кримінально-правові, громадсько-правові засоби охорони.

Адміністративно-правова охорона громадського порядку здійснюється завдяки застосуванню заходів нормотворчого і організаційного характеру, заходів адміністративного впливу по запобіганню і припиненню правопорушень і застосування до правопорушників адміністративних стягнень.

До цих заходів відноситься:

– створення законодавчих та інших нормативних актів, що регулюють сферу охорони громадського порядку;

– діяльність державних владних органів (у першу чергу, органів міліції) і громадських організацій по забезпеченню реалізації цих актів.

Оцінка діяльності органів міліції охорони щодо охорони громадського порядку здійснюється не за рахунок кількості виявлених порушень, а з урахуванням позитивних результатів проведених профілактичних заходів.

Таким чином, адміністративно-правова охорона громадського порядку – це основана на законі виконавчо-розпорядча діяльність державних органів та громадських організацій щодо встановлення обов'язкових правил поведінки в сфері громадського порядку; по створенню умов для реалізації прав і свобод громадян та їх охорони; по створенню умов громадського спокою в громадських місцях і застосуванню до порушників заходів впливу.

Одержано 14.04.2011

#

УДК 342.9

Лісюк Олег Олександрович,
студент 3 курсу ІПЮК для СБУ
Національного університету «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Матюхіна Н. П.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

*Увага приділена демократичному цивільному контролю за діяльністю
Служби безпеки України.*

Забезпечення стабільного розвитку України неможливо без належної організації і здійснення державного і незалежного демократичного

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

контролю за діяльністю Служби безпеки України. Підкреслюючи значення контролю за діяльністю органів сектору безпеки, слід зазначити, що у Стратегії національної безпеки України підвищення його ефективності визначається в якості одного із напрямків удосконалення системи управління національною безпекою. Це положення знайшло конкретизацію в Концепції реформування Служби безпеки. Відповідно до Концепції у ході реформування має бути забезпечено підвищення рівня довіри суспільства до СБУ, не просто як до спецслужби, а як до ефективного, демократичного, контрольованого громадськістю державного органу.

Однак, необхідно враховувати те, що мова йде про організацію контролю за діяльністю органів, які здійснюють свої функції у сфері, яка є найменш доступною для гласності. Специфічність проблеми полягає в протиріччі між переважно негласним характером діяльності цих органів і необхідністю її публічної оцінки.

У найзагальнішому вигляді система суб'єктів контролю за діяльністю СБУ визначена у розділі 5 Закону України «Про Службу безпеки України». Відповідно до нього контроль за діяльністю СБУ здійснюють Верховна Рада України, Президент України та уповноважені ним державні органи. Доповнити та певним чином конкретизувати цей перелік суб'єктів дає можливість аналіз положень Закону України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави». Суб'єктами контролю згідно зі ст. 6 Закону є: Верховна Рада України, Уповноважений Верховної Ради з прав людини, Президент України, Рада національної безпеки і оборони України, Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування в межах їх повноважень, прокуратура України, судові органи України, громадяни України та громадські організації, засоби масової інформації.

Аналіз законодавчих актів з питань національної безпеки, контролю у цій сфері, наукових джерел дає можливість визначити такі основні види контролю за діяльністю СБУ залежно від суб'єктів його здійснення: президентський, парламентський, урядовий, судовий та громадський.

В той же час існують і інші підходи. Наприклад, В. Ю. Кобринський у дисертаційному дослідженні «Державний контроль у сфері національної безпеки України» зазначає: «на окрему увагу заслуговує ще й безпековий контроль, тобто контроль з боку РНБО, яка має здійснювати надвідомчий контроль у сфері національної безпеки». Цікавою, хоча і дискусійною, є пропозиція доктора юридичних наук В. А. Ліпкана, який стверджує: «для ефективного здійснення державного демократичного контролю за діяльністю СБУ необхідним є створення окремого виду контролю – інституту безпекового омбудсмена».

Особливої заслуговує уваги громадський контроль за діяльністю СБУ, на аналізі якого зупинимося детальніше. Так, вже більше 10 років функціонує веб-сайт Служби, за допомогою якого можна дізнатись про

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

історію, структуру, основні напрямки діяльності СБУ, на ньому розміщено контактні телефони і адреси чергових Центрального і регіональних управлінь, зразки бланків для звернення в Службу тощо. Відмічу також рубрики «Громадська Рада» та «Демократичний контроль».

Значна увага приділяється роботі із зверненнями громадян. Аналіз звернень громадян до СБУ дозволяє об'єктивно визначити як громадськість розцінює відповідність оперативно-службової діяльності демократичним нормам і принципам у сфері забезпечення прав людини. З метою створення умов для реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами, врахування громадської думки у процесі підготовки та прийняття управлінських рішень у 2006 р. при Центральному апараті СБУ було створено Громадську раду. Відповідно до Положення про неї (затв. наказом СБУ від 30.12.2009) Рада є дорадчим органом, що сприяє підвищенню ефективності й прозорості в діяльності органів державної безпеки та зміцненню довіри до них з боку суспільства.

Важливим є опублікування Білих книг СБУ, які є публічним звітом Служби про пріоритетні результати діяльності. У Громадській приймальні СБУ та у всіх регіональних органах Служби Безпеки встановлено поштові скриньки для звернень громадян особисто до Голови СБУ. Електронні повідомлення про можливі правопорушення співробітників Служби можна надсилати на спеціально створену скриньку електронної пошти.

Також слід відзначити, що при сприянні Служби безпеки в Україні вже протягом чотирьох років проводиться цикл міжнародних науково-практичних конференцій «Захист демократичних цінностей і дотримання прав людини в діяльності спецслужб». Результатом Конференції, яка відбулась у 2010 р., стала розробка та прийняття рекомендацій, що стосуються шляхів вдосконалення механізму демократичного контролю за діяльністю українських спецслужб.

Але на сьогодні у цьому напрямку робляться лише початкові кроки. Хоча, відзначимо, що створення подібних громадських органів є досить поширеною практикою в зарубіжних країнах.

Підсумовуючи, зазначимо, що здійснення демократичного цивільного контролю є важливим фактором розвитку Служби безпеки України як професійного, ефективного та авторитетного державного органу, що знаходиться на шляху свого реформування.

Одержано 19.04.2011

#

Солобчук Мирослава Сергіївна,
курсант групи ІКМ-09-9 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Салманова О. Ю.

ПРИЧИНИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НЕПОВНОЛІТНІХ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Проблема правопорушень серед неповнолітніх в Україні існувала завжди, але останнім часом вона набула особливої гостроти і актуальності. Метою цієї наукової роботи є дослідження причин адміністративних правопорушень серед неповнолітніх та пошук шляхів подолання цих причин.

Правовий статус неповнолітніх визначається, перш за все, Законом України «Про охорону дитинства», згідно статті 1 якого «...дитина – це особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосованим до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше»; Цивільний кодекс України в статті 32 зазначає, що неповнолітня особа – це особа віком від 14 до 18 років; особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх закріплені у ст. 13 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Виділяють певні причини адміністративних правопорушень, що вчиняються неповнолітніми. Так, до загальносоціальних причин правопорушень відносять протиріччя у соціально-економічній, психологічній та інших сферах життя держави. В Україні до таких факторів в соціально-економічній сфері належать: прожитковий рівень, який є нижчим за рівень фізіологічного виживання; поляризація населення за рівнем доходів; безробіття батьків неповнолітніх.

Ще однією причиною вчинення правопорушень є різні відхилення в психічному розвитку дітей. Але усуненням цієї причини повинні займатися психологи, психіатри та інші спеціалісти із зазначеної сфери, яка у теперішній час набула значного розвитку.

Важливим чинником, що зумовлює вчинення неповнолітніми адміністративних правопорушень є вживання алкогольних, навіть слабоалкогольних напоїв, наркотичних засобів або прекурсорів. Адже сам факт придбання наркотиків або вживання неповнолітніми алкоголю, бо частіше за все, це трапляється в громадських місцях або в компанії дорослого чи, навіть, батьків, є адміністративним правопорушенням (статті 44, 176, 178, 180 КпАП України). Безперечно, існує зв'язок між рівнем і характером вживання спиртних напоїв, наркотичних чи психотропних речовин та кількістю правопорушень. За останні роки значно збільшилась кількість хворих на наркоманію в Україні. Зв'язок наркоманії з правопорушеннями виявляється в таких формах: наркомани володіють підвищеною схильністю до скоєння правопорушень, підвищеною віктимністю поведінки, нерідко самі стають жертвами правопорушень, потреба в грошах для придбання наркотиків штовхає наркоманів до

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
вчинення адміністративних правопорушень, пошуку незаконних каналів їх отримання.

Ще однією основною причиною правопорушень підлітків є несприятлива обстановка в сім'ї та її негативний вплив. Виділяють такі види неблагополучних сімей: криміногенна родина; аморальна родина, що характеризується алкогольною й сексуальною деморалізацією; проблемна родина, що характеризується постійною конфліктною атмосферою; неповна родина, що відрізняється дефектами у структурі; псевдоблагополучна родина, що застосовує неправильні методи виховання. Також негативно впливає на підлітків прояви насилля в сім'ї, які дитина бачить або, навіть, відчуває на собі, не зважаючи на те, що КпАП України передбачає відповідальність за ці дії.

Нерідко, неналежне виконання своїх обов'язків вихователями або посадовими особами правоохоронних органів також відіграє негативну роль у справі профілактики правопорушень неповнолітніх та потенційно може призвести до зниження їх авторитету.

Таким чином, першочерговими шляхами в справі подолання правопорушень неповнолітніх та їх причин повинно стати вдосконалення діяльності правоохоронних органів та її правового регулювання. З цією метою МВС багато уваги приділяє організаційним заходам, спрямованим на вдосконалення діяльності підрозділів кримінальної міліції, на покращення профілактики правопорушень з боку служби дільничних інспекторів, посилення впливу громадських формувань з охорони громадського порядку, а також заходам щодо покращення відомчої нормотворчості.

Одержано 15.04.2011

#

УДК 342.9(7)

Сусліков Володимир Геннадійович,
курсант групи ІКМ-09-2 ХНУВС

Науковий керівник: д-р юрид. наук, с.н.с. Мельник Р. С.

ІНСТИТУТ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Розглянуто особливості становлення та розвитку інституту відповідальності держави у сфері заподіяння шкоди за радянських часів, а також на теренах європейських держав.

Інститут відповідальності держави у сфері заподіяння шкоди на території сучасної України почав розвиватися наприкінці ХІХ–ХХ ст. В якості орієнтиру для його становлення використовувався досвід Німеччини та Франції. Так, наприклад, на початку ХХ ст. у Франції починає формуватися думка, що шкода заподіяна державними службовцями повинна відшкодовуватися державним казначейством, яке потім може

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
скористатися правом регресу щодо винної посадової особи.

Проте розвитку названої концепції на теренах нашої держави перешкоджав інститут адміністративної гарантії, зміст якого полягав у необхідності отримання дозволу у керівника винної посадової особи на притягнення останньої до відповідальності. Однак з часом влада все-таки почала змінювати своє ставлення до питання про відповідальність держави у сфері заподіяння шкоди з вини її представників. Так, для підвищення довіри до влади міністром юстиції І. Г. Щегловитовим у 1909 році був розроблений проект закону «Про відповідальність посадових осіб за заподіяння шкоди, заподіяної рішеннями державних службовців». Він був прийнятий на засіданні третьої Думи, але у Сенаті підтримки не знайшов.

Зміна політичної ситуації у нашій державі після революційних подій 1917 р. безпосереднім чином вплинула також і на долю названого правового інституту. У період становлення тоталітарного режиму, тобто у 20–30-ті рр. на теренах СРСР не було розроблено жодних спеціальних правил, які б регулювали питання відповідальності держави у сфері заподіяння матеріальної шкоди. Питання відповідальності державних службовців регулювалися нормами приватного права, а саме ст. 407 Цивільного кодексу. На думку вчених цей інститут не отримав належної правової підтримки з огляду на те, що радянська система базувалася на концепції повної експропріації землі, фабрик, банків, транспортної системи, а раз так, то права громадян не могли претендувати на необхідний правовий захист.

Ставлення радянської влади до питання відповідальності держави за шкоду завдану з вини її посадових та службових осіб залишалося незмінним протягом усього часу існування СРСР.

Принципово у іншому напрямку розвивався названий інститут у зарубіжних країнах. Його головна риса полягала у тому, що він набув рис публічно-правового, а не цивільно-правового утворення. Такий крок суттєвим чином спрощував порядок отримання приватними особами компенсацій від держави за наслідками порушення їх прав, свобод чи законних інтересів незаконними діями (рішеннями) посадових і службових осіб. Нині інститут матеріальної відповідальності держави за завдану шкоду в Європейських країнах продовжує розвиватися. Так, наприклад, у Франції та Німеччині широкого застосування набуло страхування відповідальності органів влади та установ, які здійснюють функції на основі делегованих повноважень, на випадок завдання ними шкоди приватним особам.

Таким чином, перед українською правовою наукою та законодавством постало важливе завдання щодо визнання публічно-правової природи інституту матеріальної відповідальності держави та запровадження його належного правового регулювання.

Одержано 16.04.2011

#

УДК 342.9

Талашко Андрій Іванович,
студент групи ПЗдср-10-2 ХНУВС

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ У ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ГРОМАДЯН

Тези присвячені актуальним питанням організації взаємодії суб'єктів охорони громадського порядку та забезпечення безпеки громадян. Проаналізовано сучасний стан досліджуваної проблеми.

Українське суспільство вступило у новий, виключно відповідальний період своєї історії, який має важливе значення для його подальшого розвитку. В усіх сферах суспільного життя, а саме: у політичній, економічній, соціальній, духовній, відбуваються різноманітні перетворення, реформування, простежується тенденція для більш активного включення громадян у політичне життя країни, їх участь у суспільних процесах. Необхідною умовою підтримання соціальної й політичної стабільності у будь-якій країні є не тільки наявність ефективної економічної стратегії, а й здатність нейтралізувати можливі загрози, забезпечити достатню захищеність своїх громадян, їх життя, здоров'я, можливість вільно реалізовувати свої конституційні права та обов'язки.

Відповідно до норм законодавства, суб'єктів охорони громадського порядку у громадських місцях та забезпечення безпеки громадян можна умовно поділити на дві групи:

1) органи або об'єднання громадян, які спеціально створені для попередження правопорушень, охорони громадського порядку у громадських місцях та забезпечення безпеки громадян (наприклад, підрозділи міліції громадської безпеки);

2) органи, посадові особи цих органів, об'єднання громадян, окремі громадяни, одним із прав або обов'язків яких є забезпечення цих прав і свобод громадян, охорона громадського порядку у громадських місцях, попередження та боротьба зі злочинами та іншими правопорушеннями; це є результатом їх основної професійної діяльності (наприклад, Обласна Державна адміністрація).

Слід підкреслити, що на захист прав і свобод громадян, охорону громадського порядку у громадських місцях, попередження та боротьбу з правопорушниками повинні бути спрямовані зусилля не тільки тих органів, що спеціально утворені для цього (підрозділів міліції громадської безпеки), але і тих органів, результатом основної діяльності яких є створення необхідних умов для охорони громадського порядку та забезпечення безпеки громадян. Але жоден із цих органів неспроможний самотійно забезпечити повну реалізацію завдань у сфері охорони громадського порядку та забезпечення безпеки громадян. Це означає, що під час здійснення діяльності з охорони громадського порядку у громадських місцях та забезпечення безпеки громадян кожен суб'єкт виконує

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
притаманну тільки йому функцію, але усі суб'єкти системи пов'язані один з одним, необхідні їх узгодженість зусилля щодо охорони громадського порядку.

На підставі аналізу спеціальної літератури, окремих праць науковців та практиків встановлено, що однією з причин низького рівня ефективності роботи органів внутрішніх справ щодо охорони громадського порядку, попередження злочинів та правопорушень є неналежна взаємодія між органами та підрозділами внутрішніх справ та іншими суб'єктами охорони громадського порядку та забезпечення безпеки громадян. Погоджуючись з такою точкою зору вважаємо, що необхідність такої взаємодії зумовлюється наступними факторами: загостренням криміногенної ситуації у державі; недосконалість національного законодавства; недовірою населення органам державної влади, у тому числі підрозділам міліції. Така ситуація примушує удосконалювати спільні зусилля органів, інших суб'єктів у галузі протидії злочинності, своєчасно виявляти негативні тенденції у соціально-економічній сфері, сприяти усуненню причин та умов вчинення правопорушень, налагоджувати ефективний обмін інформацією, здійснювати належну охорону громадського порядку. Об'єктивна необхідність взаємодії обумовлюється, з одного боку, спільністю завдань, які стоять перед різними відомствами, органами та підрозділами, що займаються охороною громадського порядку у громадських місцях та забезпечення безпеки громадян; з іншого боку – відмінностями в їх функціональному та структурному стані.

На жаль, рамки нашого дослідження не дозволяють детально розглянути специфіку взаємодії між усіма суб'єктами охорони громадського порядку та забезпечення безпеки громадян. Тому тільки зазначимо, що метою взаємодії суб'єктів є підвищення ефективності їх роботи, досягнення узгодженої роботи усіх суб'єктів та поєднання методів та засобів, які використовуються під час своєї діяльності з охорони громадського порядку.

Одержано 09.04.2011

#

Терещенко Ганна Олександрівна,
курсант групи ІКМ 09-11 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, проф. Безсмертний О. К.

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ ГРОМАДСЬКИМИ ФОРМУВАННЯМИ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Будівництво демократичної правової держави насамперед пов'язано з підтриманням та охороною громадського порядку. Тільки координація спільної діяльності органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування з громадськими формуваннями дозволить вирішити у повній мірі завдання, що стоять перед ними.

Процес державотворення в Україні на сучасному етапі здійснюється на засадах побудови правового, суверенного, демократичного суспільства, в якому домінують загальнолюдські цінності. Законодавчо закріплено, що охорона громадського порядку здійснюється державою, громадськими формуваннями та безпосередньо громадянами. Як відомо, профілактика правопорушень може бути ефективною лише за умови поєднання державно-владного впливу із заходами громадського впливу. У сучасних умовах актуального значення набуває використання у боротьбі з правопорушеннями не репресивних, а профілактичних засобів.

Серед основних завдань громадських формувань у сфері охорони громадського порядку є: надання допомоги органам внутрішніх справ у забезпеченні громадського порядку та громадської безпеки, запобігання адміністративним проступкам і злочинам, участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх. Відповідно до Закону України «Про участь громадських формувань в охороні громадського порядку та державного кордону» громадським формуванням надано право брати участь у забезпеченні охорони громадського порядку разом з працівниками міліції, а в сільській місцевості – самостійно, шляхом виконання конкретних доручень керівника відповідного органу внутрішніх справ, вживати разом з працівниками міліції заходів до припинення адміністративних правопорушень і злочинів, взаємодіяти з іншими органами громадської самодіяльності, що беруть участь у заходах, спрямованих на ведення індивідуально-профілактичної роботи з особами, схильними до вчинення адміністративних правопорушень і злочинів, вносити до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності пропозиції щодо запобігання адміністративним правопорушенням і злочинам, виникненню причин та умов, що сприяють їх вчиненню.

Члени громадських формувань мають право вимагати від громадян додержання правопорядку, припинення адміністративних правопорушень і злочинів, а у разі підозри вчинення адміністративних правопорушень і

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

злочинів перевіряти у громадян документи, що посвідчують їх особу, спільно з працівниками ОВС доставляти до органу внутрішніх справ, штабу громадського формування з охорони громадського порядку або громадського пункту охорони порядку осіб, які виявили злісну непокору законним вимогам члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону і не виконують вимог щодо припинення адміністративного правопорушення, складати протоколи про адміністративні правопорушення, застосовувати у встановленому порядку заходи фізичного впливу, спеціальні засоби індивідуального захисту та самооборони.

Громадські формування зобов'язані розробляти та здійснювати заходи, спрямовані на запобігання адміністративним правопорушенням, виявлення й усунення причин та умов, які сприяють їх вчиненню, на виховання громадян у дусі високої свідомості й дисципліни, суворого додержання законів України.

Таким чином, громадські формування можуть застосовувати до громадян як заохочувально-виховні так і примусові заходи, але саме переконання як метод діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку є найбільш ефективним засобом профілактики правопорушень.

Одержано 11.04.2011

#

УДК 342.9

Урбанович Дмитро Михайлович,
студент 3 курсу ІПЮК для СБУ

Національного університету «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»

Науковий керівник: д-р юрид. наук, проф. Матюхіна Н. П.

ДО ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

*Увага приділена проблемам впровадження електронного урядування в
Україні.*

Впровадження електронного урядування (далі – е-урядування) в Україні, яке є невід'ємною частиною адміністративної реформи, набуває сьогодні все більш активного розвитку, відбувається усвідомлення її важливості та значення для підвищення ефективності державного управління, як з точки його внутрішньої організації, координації діяльності тощо, так і забезпечення високої якості обслуговування громадян, задоволення їх потреб та інтересів. Ці питання є безпосередньо пов'язаними між собою. Однак на шляху їх вирішення існує ціла низка проблем, суперечностей, недоліків, які потребують вирішення. У тому числі вони стосуються і організаційно-правового забезпечення впровадження

У чому полягають сутність, значення та переваги е-урядування? Відповідаючи на це питання, насамперед зазначимо, що е-урядування – це концепція здійснення державного управління, яка притаманна Інформаційному суспільству. Вона ґрунтується на можливостях інформаційно-телекомунікаційних технологій та цінностях відкритого громадянського суспільства, характеризується спрямованістю на потреби громадян, економічною ефективністю, відкритістю для громадського контролю та ініціативи, дає можливість трансформувати відносини з громадянами, бізнесом та урядом. За висновками дослідників, діяльність у цьому напрямку не просто сприяє підвищенню ефективності роботи державного апарату, а, по суті, створює передумови для формування принципово нової моделі демократії - електронної демократії, заснованої як на більш повному підпорядкуванні урядової діяльності суспільству і на можливості безпосередньої участі громадян у вирішенні державних і місцевих питань. Не можна не відзначити і великий економічний ефект. Досвід розвинутих країн показує, що електронна взаємодія громадян з органами влади може коштувати удвічі дешевше, ніж те, що здійснюється за допомогою реального офісу.

Що стосується України, то зараз вже створені певні організаційно-правові передумови, які необхідні для реалізації концепції е-урядування. Але все це – тільки початкові кроки на цьому шляху. Мова повинна йти про створення системи, яка дійсно охоплювала б усі державні органи, забезпечуючи, з одного боку, координацію їх діяльності, узгодження управлінських рішень та їх виконання, а з другого – надання оперативних і якісних послуг громадянам та бізнес-структурам.

У зв'язку із цим актуальною є проблема врегулювання цих питань на рівні як відповідних законів, так і підзаконних актів. Насамперед йдеться про розробку та прийняття Стратегії та Державної програми е-урядування. Надзвичайно важливого значення має створення дієвої системи державного управління впровадженням та розвитком е-урядування (визначення суб'єктів такого управління, закріплення у відповідних нормативно-правових актах їх повноважень, завдань, форм роботи, створення можливостей для їх взаємодії, забезпечення узгодженого управлінського впливу, а також їх відповідного кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення, підтримання зворотного зв'язку із об'єктами управління тощо). Ця система має функціонувати на всіх рівнях – і в центрі, і в регіонах, і на місцях. Підкреслюючи значення попередньої тези, вважаємо за необхідне звернути особливу увагу на такий принцип належного управління як відповідальність або узгодженість. Цей принцип передбачає необхідність узгодження та зрозумілості політик, що впроваджуються різними органами на різних рівнях управління з метою найбільш ефективної їх реалізації. Крім цього, він презюмує відповідальність органів управління різних рівнів за ефективне впровадження доручених їм завдань в контексті реалізації комплексних

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

програм розвитку та відповідних політик. Від врахування даного принципу значною мірою залежить чи буде в Україні запроваджена дійсно ефективна система е-урядування, або воно залишиться тільки черговою модною ідеєю. У даному випадку, ми погоджуємось з тими фахівцями, які стверджують, що е-урядування – це не комп'ютерна програма і не устрій, які можна просто запустити і забути. Це концепція, яку необхідно не тільки адаптувати до конкретних умов та потреб, але й постійно розвивати і контролювати. Щодо останнього, то, наприклад, у США існує єдиний орган контролю за виконанням програми «e-government» і, відповідно, чиновник вищого рівня, який персонально відповідає за цей проект. В Україні ці повноваження поки ще розпорошені між різними відомствами і саме тому (значною мірою) розвиток е-урядування має переважно відомчий характер (або вузько місцевий). Мова ж має йти про побудову цілісної інформаційної системи.

Ще однією важливою проблемою є формування готовності і можливості співпрацювати, використовуючи новітні інформаційні технології, всіх учасників цього процесу – чиновників, громадян, представників бізнес-структур. З цією проблемою пов'язаний широке коло питань, таких, наприклад, як комп'ютерна грамотність, доступ до Інтернет-ресурсів, наявність сучасних засобів зв'язку та інших, безпосередньо пов'язаних з ними. Не вирішення цих питань може призвести у тому числі і до виникнення такої проблеми як інформаційна нерівність потенційних споживачів он-лайн послуг.

Відзначимо також і проблему інформаційної безпеки, яка передбачає не тільки створення системи засобів захисту інформації, але й встановлення відповідальності за порушення встановлених правил, створення спеціалізованих органів з ІТ у правоохоронних структурах, спеціалізованих підрозділів служби безпеки тощо.

Одержано 13.04.2011

#

УДК 342.9

Хомич Катерина Володимирівна,
курсант групи ФГБ-09-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Шатрава С. О.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Увага приділена попередженню правопорушень серед неповнолітніх органами внутрішніх справ.

Злочинність неповнолітніх і молоді є в усьому світі однією з найактуальніших соціальних проблем. За статистичними даними МВС України, неповнолітні в 2009–2010 році скоїли на 20,6 % злочинів більше, ніж у минулому році. Найтривожніша ситуація – у Донецькій, Запорізькій,

Злочинність серед молоді все більше набуває групового характеру. Питома вага злочинів, учинених групами, становить понад 70 %. Щодня підлітки в Україні вчиняють понад 100 злочинів, у тому числі одне вбивство або злочин із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень, одне зґвалтування, два-три розбійні напади, вісім пограбувань, сімдесят крадіжок приватного та державного майна.

Основними причинами правопорушень неповнолітніх є: соціально-економічні: зубожіння населення; відсутність цивілізованих ринкових відносин; розвиток тіньової економіки; зростання в суспільстві соціальної напруги, рівня безробіття, зокрема серед молоді; несприятливе сімейне оточення; проблеми у взаємостосунках неповнолітнього в шкільному середовищі; негативний вплив позашкільного середовища: скорочення системи закладів дозвілля для неповнолітніх призводить до незайнятості вільного часу дітей та підлітків; негативний вплив засобів масової інформації, що пропагують культ фізичної сили та агресію; вікові особливості психіки підлітків, які сприяють антисуспільним проявам (акцентуація характеру, реакція групування, реакція емансипації, почуття дорослості, прагнення до самоствердження, емоційна невірніоваженість, підвищена збудливість, комфортність тощо); біологічними та генетичними причинами вчинення неповнолітніми правопорушень є порушення роботи ферментативної та гормональної систем організму; вроджені психопатії; мінімальні мозкові дисфункції внаслідок органічного враження головного мозку; екологічні – негативний вплив факторів природного середовища.

Керівники підрозділів органів внутрішніх справ повинні включати питання профілактики правопорушень серед неповнолітніх окремим розділом у плани роботи на звітний період, забезпечувати контроль за діяльністю підлеглих у цьому напрямі, вживати заходів щодо підвищення їх професійної майстерності.

Співробітники кожного органу внутрішніх справ вивчають криміногенну інформацію відносно неповнолітніх на території, яку обслуговують, аналізують злочинність і правопорушення в динаміці й територіальному розрізі. На основі проведених досліджень складають план заходів щодо загальної та індивідуальної профілактики правопорушень, надсилають відповідні повідомлення в державні структури, адміністрацію установ, навчальних закладів і підприємств. Такий план є розділом загального плану роботи міського (районного) органу внутрішніх справ.

До заходів загальної профілактики можна віднести рейди з відвідуванням місць підвищеної криміногенності, правову пропаганду серед підлітків та їх батьків. МВС України спільно з громадськістю щорічно проводить профілактичні операції «Підліток», «Канікули» та ін.

До заходів загальної профілактики необхідно ширше залучати представників громадськості (батьків, осіб, які можуть бути вихователями підлітків-правопорушників), актив позаштатних співробітників (членів ДНД, студентів технікумів і вищих навчальних закладів, особливо

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
педагогічних, юридичних, органів внутрішніх справ).

На жаль, останнім часом їх кількість значно зменшилась. Ось чому керівництво МВС України вимагає від усіх підрозділів відбудувати на нових засадах тісний зв'язок з широкими верствами населення. Без цього профілактична робота з підлітками не дасть бажаних результатів. Отже, чітке виконання своїх обов'язків органами внутрішніх справ по запобіганню правопорушень серед неповнолітніх забезпечить значне зменшення випадків вчинення правопорушень молодими людьми.

Одержано 07.04.2011

#

СЕКЦІЯ 4
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА
КРИМІНОЛОГІЇ

УДК 343.2(477)

Бикова Євгенія Сергіївна,

студентка групи ПЗдср-07-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Філіпенко Н. Є.

КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ ПРИ КОНКУРЕНЦІЇ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ

Розглянуто проблему кваліфікації злочинів при конкуренції кримінально-правових норм.

Кваліфікація злочину – це точне встановлення відповідності діяння, вчиненого суб'єктом злочину, складу злочину, описаного в кримінальному законі.

Конкуренцією кримінально-правових норм називається передбачення певного діяння двома (кількома) кримінально-правовими нормами одночасно. Характерною особливістю конкуренції кримінально-правових норм є те, що вона виникає лише тоді, коли було вчинено один злочин (на відміну від повторності чи сукупності злочинів). Але такий злочин має ознаки, передбачені двома (кількома) кримінально-правовими нормами, тобто при кваліфікації такого злочину виникає конкуренція двох чи більше кримінально-правових норм. Вирішення конкуренції – це розв'язання питання про те, яка із конкуруючих кримінально-правових норм має бути застосована у конкретному випадку.

Ми маємо три види конкуренції кримінально-правових норм і правила їх вирішення:

1) конкуренція загальної і спеціальної кримінально-правових норм – виникає з прагнення законодавця диференціювати кримінальну відповідальність способом виділення із загальної норми спеціальних норм, які передбачають або більш сувору, або пом'якшену відповідальність порівняно із загальною нормою, що вирішується застосуванням правила: при конкуренції загальної і спеціальної норм діяння кваліфікується лише за спеціальною нормою;

2) конкуренція безпосередніх об'єктів посягання різних кримінально-правових норм – вона виникає у зв'язку з тим, що злочин заподіює суспільно небезпечну шкоду не одному, а кільком об'єктам одночасно – це означає, що потрібно при кваліфікації діяння виділити ті суспільні відносини, які в цьому конкретному випадку є головним, визначальним об'єктом посягання. Інші безпосередні об'єкти є додатковими чи факультативними, що вирішується застосуванням правил: діяння, при

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
вчиненні якого заподіяння шкоди додатковому безпосередньому об'єкту посягання є спосіб, невід'ємною складовою частиною заподіяння шкоди головному об'єкту, що кваліфікується як один злочин за нормою, яка передбачає посягання на головний об'єкт; діяння, при вчиненні якого шкода заподіюється додатковому безпосередньому об'єкту факультативно, кваліфікується за сукупністю злочинів;

3) конкуренція простих і кваліфікованих складів злочину – така конкуренція виникає між різними видами одного й того самого злочину, які відрізняються між собою деякими об'єктивними ознаками – додатковими діями, способом вчинення злочину або більш тяжкими наслідками, що вирішується застосуванням правила: норма, що передбачає відповідальність за більш тяжкий злочин, охоплює менш тяжкий спосіб вчинення цього злочину; кваліфікований склад злочину має перевагу над простим складом злочину; норма за пом'якшуючими відповідальність обставинами – над загальною нормою.

Висновок: таким чином, застосування цих правил у законотворчій і правозастосовній діяльності значно полегшить кваліфікацію злочинів як за їх сукупністю, так і при конкуренції безпосередніх об'єктів посягання. Якщо застосувати ці правила до кваліфікації, зокрема, вбивства, поєднаного із гвалтуванням, заподіяння шкоди здоров'ю і залишення в небезпеці та ін., то це дасть можливість ґрунтовно і без помилок кваліфікувати такі діяння: в одних випадках як один злочин, в інших – за сукупністю злочинів.

Одержано 13.04.2011

УДК 342.7

Журба Анна Ігорівна,
студентка СФдср-09-3 СФ ХНУВС,
Науковий керівник: Жильнікова Н. Д.

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ КСЕНОФОБІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Розглянуто проблему підвищення проявів ксенофобії в Україні; визначається провідна роль органів внутрішніх справ стосовно захисту прав національних меншин, іноземців та толерантного ставлення до інших національностей.

Україна за світовими стандартами є мононаціональною державою – представники національних меншин складають близько 22,2 % від загальної кількості населення країни. Проте, проблема міжетнічних стосунків в українському суспільстві дедалі зростає. У цілому, терпимо сприймаються населенням молдавани, кримські татари, проте досить високий рівень нетерпимості характерний до представників афро-азіатських країн, ромів, афганців.

Проблема захисту прав людини є і залишається актуальною, нею

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
займаються науковці (М. Нікішина, Я. Лебедева, О. Щерба, А. Чорноусов),
тому завжди будуть потрібні нові знання, новий досвід, які збагачуватимуть
практику.

Зміст ксенофобії – це стан, що виявляється у ненависті, нетерпимості,
неприязні до представників іншої нації, віросповідання, культури,
іноземців. Етнофобія є різновидом ксенофобії як загального явища у
вигляді нетолерантного ставлення до представників інших соціальних груп
за расовою або етнічною ознакою. В українському суспільстві об'єктами
також виступають групи та особи, обрані за наступними критеріями
розрізнення: регіональні (прояви ксенофобії на основі розподілу на західну і
східну Україну), лінгвістичні (російськомовні та українськомовні українці),
приналежність до маргінальних груп (до осіб без місця проживання, хворих
на СНІД, наркоманів тощо).

Згідно з Програмою дій втілення положень Декларації про ліквідацію
всіх форм расової дискримінації (2001 р.) держави мають ухвалювати і
здійснювати на національному та міжнародному рівнях ефективні заходи і
політику на додаток до чинного антидискримінаційного національного
законодавства, які б стимулювали всіх громадян та установи до боротьби
проти расизму, расової дискримінації, ксенофобії й пов'язаної з ними
нетерпимості (п. 58).

В Україні не відпрацьована ефективна система протистояння
ненависті, відбувається нарощування деструктивних процесів у суспільстві,
тому на державному рівні повинні розроблятися нормативно-правові,
соціальні, пропагандистські та інші заходи. Щодо органів внутрішніх справ,
то слід: активізувати роботу мобільних груп з моніторингу дотримання прав
людини в діяльності органів внутрішніх справ України; встановлювати
угруповання радикального спрямування; систематично здійснювати
моніторинг ЗМІ з метою виявлення радикальних рухів та інформації, яка
має на меті популяризацію ксенофобії; співпрацювати з Бюро
демократичних інститутів та прав людини (БДІПЛ) ОБСЄ, УВКБ ООН та
правозахисними вітчизняними і міжнародними неурядовими організаціями
(Міжнародна Амністія, Східно-Європейський Інститут Розвитку) щодо
проведення наукових, методичних заходів у сфері протидії злочинам,
скоєним на ґрунті ненависті; вивчати досвід та інформацію щодо реалізації
стратегій сучасного управління та законодавчих ініціатив у сфері боротьби
з расизмом та ксенофобією; впровадити Програму для працівників
правоохоронних органів по боротьбі зі злочинами на ґрунті ненависті
(Програма LEOP) тощо.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 343.9(477)

Кальман Максим Юрійович,
курсант групи ІКМ-08-9 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Орлов Ю. В.

КРИМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Досліджено кримінологічні проблеми правових запозичень, визначено концептуальні параметри кримінологічної експертизи за вказаним напрямком дослідження.

Запозичення досвіду зарубіжних країн є одним із пріоритетних напрямків удосконалення вітчизняного законодавства. Однак, як свідчить досвід правозастосування, «сліпе» запозичення іноземних правових зразків в ряді випадків дає небажаний ефект: створює правові колізії, обумовлює невідповідність правового регулювання реально існуючими соціальним запитам, потребам, вносить до національної системи права елементи конфліктності та здатне, таким чином, набувати рис нормативно-правових детермінант злочинності.

Наочним прикладом такого запозичення є внесені до Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК) зміни у зв'язку з проведенням так званої малої судової реформи в 2001 році. Так, в ст. 299 КПК йдеться про те, що суд наділений правом при визнанні підсудним своєї вини в скоєнні злочину визнати недоцільним дослідження доказів стосовно тих фактичних обставин справи та розміру цивільного позову, які ніким не оспорується.

Така процедура спрощеного судочинства давно відома та дуже поширена в США, Великобританії та ряду країн англосаксонської правової сім'ї. Однак, для країн континентальної правової сім'ї, до яких, зокрема, відноситься і Україна, така процедура судового розгляду кримінальних справ не є властивою. Крім того, специфіка організації судочинства в Україні (зокрема досить високий рівень корумпованості судів та інших правоохоронних органів), не обумовлює можливості для адекватної реалізації даного правового інституту. Через це, на нашу думку, положення закріплені в ст. 299 КПК вносять елементи конфліктності до національного законодавства, а саме: процедура «спрощеного» судового слідства суперечить таким керівним принципам кримінального судочинства, як принцип безпосередності, принцип змагальності сторін, принцип забезпечення підозрюваного, обвинуваченого, підсудного правом на захист.

Порушення цих принципів тягне за собою ряд негативних наслідків. Так, недотримання принципу безпосередності полягає в тому, що суддя при розгляді справи фактично вирішує долю людини за документами, які надають органи досудового слідства, а не безпосередньо досліджуючи обставинами справи. Таким чином, фальсифікації, що можуть мати місце в ході досудового слідства (в тому числі, акти катування та надані в результаті цього злочину показання) принципово не можуть бути виявлені в ході судового слідства. Наділяючи суд правом не досліджувати в повному обсязі докази по справі при визнанні підсудним своєї вини законодавець тим самим підвищує ризик притягнення до відповідальності невинної особи, що може призвести до того, що особа яка скоїла злочин залишиться

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
безкарною та нести ряд негативних наслідків.

Крім того, аналізоване положення КПК може детермінувати поширення корупції, зловживання владою і службовим становищем та ряд інших злочинів корисливої та нігілістичної спрямованості.

Цей приклад є лише одним з багатьох і зайвий раз підкреслює необхідність поширення кримінологічної уваги до проблем правових запозичень. Для того, щоб запобігти появі нормативно-правових детермінант злочинності, обумовлених невідповідністю запозичуваної правової одиниці, необхідним є розроблення адекватних прийомів і способів кримінологічного супроводження вказаного процесу. При цьому останнє не має бути зведене до простої механічної процедури рецензування, а повинне ґрунтуватися на науковій методиці з урахуванням власних (національних) правотворчих традицій, криміногенних факторів у конкретній сфері правового регулювання та показників злочинності у відповідній сфері. У зв'язку з цим, вважаємо за доцільне вирішувати проблему кримінологічної ефективності правових запозичень шляхом проведення кримінологічної експертизи нормативно-правових актів і їх проектів, яка в повній мірі повинна виявити, усунути або мінімізувати вплив таких інноваційних нормативних положень, що детермінують або можуть детермінувати злочинність.

Концептуальними параметрами кримінологічної експертизи за вказаним напрямком дослідження, на нашу думку, мають бути наступні:

1) дослідження правової інновації на предмет відповідності вітчизняній правовій традиції;

2) дослідження правової інновації на предмет відповідності реально існуючим соціальним потребам, а не декларативним міжнародним зобов'язанням України;

3) дослідження тексту інноваційної норми права на предмет виявлення недоліків лінгвістичного (у зв'язку з перекладом), техніко-юридичного, формально-логічного характеру, що можуть мати криміногенне значення через можливість їх неоднозначного тлумачення, внутрішньо-системного та міжнормативного конфліктного значення тощо;

4) дослідження правової інновації на предмет наявності реальних можливостей (матеріальних, інтелектуальних, організаційних) її реалізації.

Сподіваємось, що викладені нами положення сприятимуть подальшому поглибленню досліджень з проблем кримінологічної ефективної правових запозичень.

Одержано 13.04.2011

#

УДК 343.976

Кордонська Дар'я Сергіївна,
студентка групи ПЗдср 08-2 ХНУВС
Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Канібер Ю. М.

В роботі розкриваються окремі ознаки складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за зайняття гральним бізнесом.

Необхідність встановлення кримінальної відповідальності за зайняття гральним бізнесом викликана декількома обставинами. Вона є своєчасною та обґрунтованою реакцією держави на неконтрольоване розповсюдження такого суспільно небезпечного явища як нелегальний гральний бізнес, підґрунтям якого вважається набуття в суспільстві масового характеру ігроманії. Фахівці відносять ігроманію до п'ятірки найнебезпечніших хвороб суспільства, небезпека якої полягає у встановленні психологічної залежності особи від різного роду гральних захоплень, в тому числі, так званих азартних ігор з корисливою мотивацією. Ігроманія обґрунтовано розглядається кримінологами та психологами у якості причини багатьох корисливих та насильницьких злочинів.

Намагаючись нейтралізувати криміногенний вплив держава здійснила окремі спроби врегулювати діяльність представників грального бізнесу прийняв Закон України «Про заборону азартних ігор» від 15 травня 2009 року (далі – Закон), а коли регулятивні положення цього закону втратили досягну перспективу реалізації, 22.12.2010 року Кримінальний кодекс України був доповнений новою статтею 203-2 «Зайняття гральним бізнесом».

Об'єктом злочину є відносини, що врегульовані Законом і виникають з приводу організації та проведення азартних ігор у казино, на гральних автоматах, у букмекерських конторах та електронному (віртуальному) казино в супереч заборонам, що встановлені Законом. З об'єктивної сторони кваліфікація зайняття гральним бізнесом вимагає встановлення лише діяння організації чи проведення азартних ігор. Це злочин з формальним складом. Суб'єктом злочину може бути фізична осудна особа, що досягла віку 16 років, що організувала або(та) проводить азартні ігри. З суб'єктивної сторони злочин вчиняється з прямим умислом. Метою вчинення злочину є отримання прибутку. Частина 2 цієї статті встановлює кримінальну відповідальність за ті самі дії, якщо вони були вчинені особою, раніше судимою за зайняття гральним бізнесом.

Поки що кримінальна статистика не має відомостей про розгляд судами справ за ст. 203-2 КК. Тому не можна судити про ефективність даної норми з точки зору застосування. Але превентивні позитивні результати маємо вже зараз. Більшість нелегальних гральних закладів припинили свою діяльність у відкритих формах. Доволі велика кількість з них продовжують працювати змінивши форму організації і проведення азартних ігор на більш законспіровану і складну з точки зору встановлення правоохоронними органами наявності отримання прибутку саме від виграшу, а не від надання послуг за користування певними послугами, наприклад, в мережі Інтернет.

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

Основна частина нелегального грального бізнесу перейшла в сектор надання послуг віртуальних ігор обмеженому, здебільшого «перевіреному» конкретним закладом колу осіб.

Встановлення кримінальної відповідальності, тим не менше, залишається дискусійним в суспільстві. Цей злочин, з огляду на санкцію, не відноситься до тяжких, не передбачає можливості конфіскації. Майна, що використане як засіб вчинення злочину, що суттєво знижує профілактичні можливості цієї норми. Пропонуємо у зв'язку з цим встановити у якості альтернативи кримінальній відповідальності адміністративну відповідальність за ті ж дії, але з максимальними розмірами адміністративного штрафу і обов'язковою конфіскацією майна, що використане у якості засобу правопорушення.

Одержано 09.04.2011

#

УДК 343.4(477)

Кучков Артем Олександрович,
курсант групи ІКМ-09-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Володавська О. С.

НАЙМЕНУВАННЯ ОБСТАВИН В ТЕОРІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЗАКОНОДАВСТВІ

В роботі розглянуті найменування обтяжуючих обставин в теорії кримінального права та законодавстві.

Важливу роль в індивідуалізації покарання відіграють обставини, які обтяжують покарання, вичерпний перелік яких передбачено в ч. 1 ст. 67 КК. У доктрині кримінального права відсутня єдина думка стосовно правової природи цих обставин. В теорії кримінального права висувалися пропозиції використовувати для найменування цих обставин такі назви, як: «обставини, що впливають на ступінь вини», «обставини, що обтяжують суспільну небезпечність діяння», «обставини, які впливають на міру покарання» і власне «обтяжуючі обставини».

Проблема найменування обставин, що розглядаються, взаємопов'язана з проблемою правової природи обтяжуючих обставин, які передбачені в статтях Особливої частини КК. Стосовно цього питання в теорії кримінального права існує дві протилежні думки. Деякі автори, вважають, що обтяжуючі обставини, перелік яких передбачено в ст. 67 КК, і обтяжуючі обставини, які включені до кваліфікованих складів злочинів, мають спільну, єдину правову природу, і є відповідно двома різновидами обтяжуючих обставин взагалі. Інша група авторів зауважують, що останні хоча й мають багато спільного з обтяжуючими обставинами, зазначеними у ст. 67 КК, проте обумовлює їх правову природу те, що вони: а) включені до кваліфікованого складу злочину, і тому визначальним для них є зв'язок з

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
категорією складу злочину; б) на відміну від обставин, які обтяжують покарання, є не засобами індивідуалізації, а диференціації покарання. Тому вони виступають інструментом законодавця, а не судді. Як наслідок, їх правова природа відмінна від правової природи обставин, передбачених у ст. 67 КК.

Якщо приєднатися до першої точки зору, то виникає необхідність визначати назву як для кожного різновиду цих обставин окремо, так і для узагальнюючого поняття. Тоді за обтяжуючими обставинами, перелік яких наведений у Загальній частині КК, доцільно було б залишити назву, що використовується в самому законі: «обставини, які обтяжують покарання». Досить чітку й послідовну аргументацію з приводу цього наводить Г. П. Новосьолов. Автор заперечує проти найбільш розповсюдженого підходу, стосовно якого обставини, що досліджуються, повинні називатися «обставинами, які обтяжують відповідальність». На його думку, ця назва мало узгоджується зі змістом розділу, в якому ці обставини передбачені, оскільки про правову природу явища можна судити за місцем його розташування в законі. Про обтяжуючі обставини згадується в розділі КК, що присвячений призначенню покарання. Відповідно, законодавець надає їм цільового призначення в якості критерію індивідуалізації покарання на стадії обрання міри покарання особі, яка притягнута до кримінальної відповідальності. Уявляється, що найменування «обставини, які обтяжують відповідальність» більш підходить для позначення саме для тих з них, які зазначені в Особливій частині КК, - кваліфікованих ознак складу злочину. Це обумовлено тим, що саме вони є одним із засобів диференціації кримінальної відповідальності. Залишається вирішити питання, яку назву краще було б застосувати для об'єднуючого терміну. Певною мірою можна було б використовувати назву «обтяжуючі обставини». Але недоліком цієї назви є те, що незрозумілим залишається, що саме підлягає обтяженню.

Отже для обтяжуючих обставин, які передбачені в Загальній частині КК, доцільно залишити назву, якою оперує сам закон: «обставини, які обтяжують покарання», а кращою назвою для обтяжуючих обставин що передбачені в Особливій частині КК буде «обставини, які обтяжують відповідальність».

Одержано 15.04.2011

#

Матяшова Інна Вікторівна,
студентка групи ПЗдср 08-2 ХНУВС
Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Канібер Ю. М.

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ КУРИЛЬНИХ СУМІШЕЙ ЯК ФАКТОР НАРКОТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

*В роботі розглядається проблема розповсюдження в Україні
курильних сумішей наркотичної дії.*

Поширення наркоманії є однією з найбільш гострих проблем суспільства. Останнім часом поряд з відомими наркотиками у обігу з'явилися нові наркотичні речовини під загальною назвою «курильні суміші» або «мікси». Курильні суміші – це матеріали рослинного походження (зневоднені подрібнені трави, деревина, гриби, водорості, тощо), які окрім природних ароматичних властивостей просочені виробниками активними синтетичними речовинами наркотичної дії, що вживаються за допомогою вдихання концентрованого диму з використанням засобів для куріння. Вони викликають переважно галюциногенний ефект, швидке звикання і наркотичну залежність, що відомо і наркологам і правоохоронцям, але протидія розповсюдженню цих небезпечних засобів до початку 20011 року зіткнулась з низкою проблем.

1. Поширенню популярності курильних сумішей серед молоді сприяло декілька факторів. Перш за все, високий рівень пропозиції з боку нарковиробників, розповсюджена продаж курильних сумішей через тимчасові торговельні заклади, переважно замасковані під торгівлю іншими більш легальними товарами (ароматичними речовинами, засобами для боротьби з комахами, пивом, тощо), з постійною зміною місць розташування точок торгівлі та використання інших конспіративних засобів, відомих переважно споживачам наркотиків та фахівцям. Мала місце торгівля і через мережу Інтернет. Сприяли розповсюдженню курильних сумішей відносно низька ціна у порівнянні з «традиційними» наркотиками, легкий спосіб вживання та відносна безпечність придбання.

2. Основним фактором швидкого розповсюдження наркотичних курильних сумішей була відсутність кримінальної та адміністративної відповідальності за обіг цих речовин у зв'язку з тим, що вони не були внесені до переліку заборонених до обігу наркотичних засобів та психотропних речовин. Тому експертизи не вказували на них як на наркотики, не підпадали вони і під визначення аналогів чи прекурсорів, хоча міліція постійно робила спроби притягнути продавців та покупців до відповідальності. Крім того мала місце недооцінка проблеми з боку місцевих органів влади та правоохоронних органів, а в окремих випадках можливо припустити наявність корупційних проявів.

Ситуація суттєво змінилась після прийняття Кабінетом Міністрів України постанови № 4 від 5 січня 20011 року, якою до переліку

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
заборонених до обігу наркотичних засобів та психотропних речовин внесені основні активні наркотизуючі речовини, що входять до складу курильних сумішей: бензилморфін, альфа-метилтриптамін та багато інших. Це дало змогу правоохоронним органом протягом наступних двох місяців майже повністю ліквідувати фактично легальну торгівлю наркотичними курильними сумішами.

Безумовно, ця заборона хоча і дещо запізнилась, але є дуже важливою у справі протидії наркобізнесу і подальшій наркотизації суспільства. Прогнозуючи майбутній перебіг подій, необхідно виходити з того, що особи, які розробляли і організували розповсюдження наркотичних курильних засобів до відповідальності правоохоронцями не притягнуті. Ліквідовані лише зовнішні засоби розповсюдження цих наркотиків. Тому логічно припустити, що вони не зупиняться і продовжать розробку нових синтетичних наркотичних засобів та психотропних речовин, які поки що не увійшли до переліку заборонених. Наркологам, правоохоронцям і громадськості потрібно залишатись на сторожі і своєчасно виходити з пропозиціями про доповнення переліку обмежень, щоб ситуація не повторилась у майбутньому.

Одержано 19.04.2011

#

УДК 343.976

Михалевич Наталія Костянтинівна,
студентка групи ПЗдср 08-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. Канібер Ю. М.

ВПЛИВ ОБМЕЖЕННЯ ПРОДАЖУ АЛКОГОЛЮ НА ПОКАЗНИКИ ЗЛОЧИННОСТІ

Розглянуто проблему впливу обмеження продажу алкогольних напоїв на показники злочинності.

Кримінологічні і соціологічні дослідження минулих років вказують на те, що помірковане обмеження продажу алкогольних напоїв молоді, заборона продажу напоїв неповнолітнім, обмеження продажу алкоголю в місцях навчання та відпочинку, громадських установах та на транспорті, тобто в цілому суспільне регулятивне обмеження продажу алкогольних напоїв може бути використане як засіб впливу на злочинність з метою зменшення кількості злочинів, вчинених у стані алкогольного сп'яніння або з причин систематичного зловживання алкоголем.

Використання такого засобу впливу на злочинність вельми актуальне, на наш погляд, для України у зв'язку з тим, що чверть всіх насильницьких злочинів в країні вчиняються в стані алкогольного сп'яніння. За даними маркетингових досліджень міжнародної компанії Nielson Україна стала абсолютним лідером у списку найшвидше зростаючих ринків за обсягом

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
продажу алкогольної продукції. За останніми даними ВООЗ Україна займає перше місце в світі по вживанню алкоголю серед дітей та молоді. 40 % дітей у віці від 14 до 18 років вже залучені до систематичного вживання алкоголю.

Органи держави та місцевого самоврядування під тиском громадськості та невтішної статистики здійснюють певні заходи щодо протидії неконтрольованим тенденціям негативного тиску виробників і торгівлі алкоголю на злочинність і суспільство в цілому. Законодавством заборонене споживання пива (крім безалкогольного), алкогольних напоїв та слабоалкогольних напоїв у громадських місцях, заборонена продаж цих товарів в установах та особам до 18-ти років. Законодавці пропонують введення і інших обмежень у цій галузі підприємницької діяльності з метою цивілізувати вживання та продажу алкогольної продукції на рівні, прийнятих у Європі.

Намагаються долучитися до цієї роботи і органи місцевого самоврядування: встановлюють додаткові обмеження на продаж алкоголю в місцях навчання та відпочинку, вводять обмеження знаходження неповнолітніх громадян на вулицях, забороняють продаж алкогольної продукції в малих архітектурних формах та інше. Але, як показує огляд ЗМІ та інформації Інтернету, ці засоби залишаються неефективними, викликають масове роздратування у громадян, протести з боку підприємців та громадських організацій, мають місце закиди владі у спробах перерозподілу ринку, тощо. Прокуратура неодноразово опротестовувала заборони, що встановлюються місцевими радами (наприклад, рішення Київради), як такі, що суперечать законодавству.

Вважаємо, що заборони і обмеження і надалі потрібно використовувати як дієвий засіб протидії алкоголізації суспільства, зниження рівня «п'яної» злочинності. Необхідна законодавча підтримка місцевої влади у цій роботі за рахунок розширення повноважень місцевих Рад, надання їм можливостей впроваджувати додаткові обмеження з урахуванням місцевих особливостей та громадської думки. Треба згадати досвід минулого, наприклад, коли місцеві партійні та радянські (як прийнято було казати) органи на власний розсуд неофіційно але дієво забороняли продаж спиртних напоїв на території колгоспів і радгоспів на час жнив. Місцева влада, на наше переконання, повинна мати власний правовий механізм впливу на ситуацію у межах законодавства та власних повноважень на сучасному рівні правового забезпечення.

Одержано 12.04.2011

#

Мостова Вікторія Олександрівна,
студентка групи ПЗдср-08-1 ХНУВС
Науковий керівник: канд. юрид. наук Кундеус В. Г.

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ КОНТРАФАКТНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА ПРАВИЛАМИ СУКУПНОСТІ ЗЛОЧИНІВ

Розглянуто проблеми кваліфікації незаконного відтворення та розповсюдження комп'ютерних програм і баз даних за правилами сукупності злочинів.

Стаття 176 Кримінального кодексу України (далі – КК) передбачає кримінальну відповідальність за «Порушення авторського права та суміжних прав». Однією з альтернативних форм вчинення цього злочину є незаконне відтворення та розповсюдження комп'ютерних програм і баз даних, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі.

Проте, дії, що пов'язані із незаконним відтворенням та розповсюдженням комп'ютерних програм і баз даних (контрафактне програмне забезпечення) можуть посягати і на інші охоронювані КК України суспільні відносини, що утворює, за правилами кваліфікації, сукупність злочинів.

Залежно від способу відтворення чи розповсюдження контрафактного програмного забезпечення, такі дії підлягають кваліфікації за сукупністю злочинів, із:

1. Статтею 203-1 КК «Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виготовлення». Так, у разі якщо особа відтворює програмне забезпечення на «лазерні диски» (CD-R, DVD-R тощо), що виготовлені ним самостійно, його дії кваліфікуються як незаконне виробництво дисків для лазерних систем зчитування (якщо такі дії вчинені у значних розмірах) і додатково утворюють склад злочину передбачений ст. 203-1 КК.

2. Статтею 190 КК «Шахрайство». Так, у разі якщо особа умисно, з метою отримання доходу, розповсюджує контрафактну продукцію видаючи її за справжню, тобто ліцензійну, його дії кваліфікуються як заволодіння чужим майном шляхом обману чи зловживання довірою і додатково утворюють склад злочину передбачений ст. 190 КК «Шахрайство».

3. Статтею 229 КК «Незаконне використання знака для товарних послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару». Так, у разі якщо особа при виготовленні контрафактного програмного забезпечення з метою його збуту наносить на диски відповідні знаки для товарних послуг, фірмове найменування товару, його дії додатково утворюють склад злочину передбачений ст. 229 КК «Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару».

Слід зазначити, що дії, які пов'язані з відтворенням чи розповсюдженням контрафактної продукції можуть утворювати додатково і інші злочини. Так, у випадку реалізації споживачам продукції (лазерних дисків), що не відповідає встановленим стандартам, нормам, правилам і технічним умовам не виключається можливість кваліфікації дії винної особи за ст. 227 КК «Випуск або реалізація недоброякісної продукції». У випадку випуску контрафактної продукції, яка містить комерційну інформацію, такі дії можуть додатково утворювати склад злочину передбачений ст. 232 КК «Розголошення комерційної або банківської таємниці».

Підсумовуючи викладене, можливо зробити висновок: при встановленні в діях особи ознак злочину передбаченого ст. 176 КК слід приділяти увагу дослідженню усіх об'єктивних та суб'єктивних ознак вчиненого. Залежно від способу відтворення чи розповсюдження контрафактного програмного забезпечення дії, що пов'язані із незаконним відтворенням та розповсюдженням комп'ютерних програм і баз даних, можуть утворювати сукупність злочинів.

#

Одержано 19.04.2011

УДК 343.37(477)

Петросян Давид Олександрович,
курсант групи ІКМ-08-12 ХНУВС
Науковий керівник: Пироженко О. С.

ПРОТИДІЯ ВІДМИВАННЮ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Здійснено порівняння законодавства України та міжнародних нормативних актів щодо виявлення такого злочину, як легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом, передбаченого ст. 209 Кримінального кодексу України, та призначення покарання за його вчинення.

Основою добробуту в будь-якій країні є сильна економіка. Існує багато негативних факторів, які впливають на стан економіки. Одним із них є злочини, які власне руйнують економічну систему країни. Злочини передбачені розділом VII Кримінального кодексу України 2001 р. (далі – КК) «Злочини у сфері господарської діяльності» завдають шкоду не лише здійсненню і функціонуванню економічних відносин, але й значно зменшують матеріальний фонд державної та приватної власності, порушують функціонування окремих галузей господарювання та внаслідок чого підривають міжнародний імідж України. Одним з найбільш небезпечних злочинів в цій сфері є легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом (ст. 209 КК).

На сьогодні в Україні існує декілька нормативно-правових актів, які конкретизують діяння, передбачені ст. 209 КК. Такими є: Закон України

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
«Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 28.11.2002, Директива 2005/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму» від 26.10.2005 (ратифіковано Постановою Верховної Ради України від 16.03.2007), а також Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.04.2005 № 5 «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» (далі – Постанова).

Прогалини, які існують в нашому законодавстві, негативно впливають на процес вирішення кримінальної справи судами і дають можливість уникнути покарання винній особі. В КК передбачено дві статті, в диспозиції яких визначено перелік суспільно небезпечних діянь, пов'язаних з легалізацією незаконних доходів (ст. 209 та 209-1 КК). Це дає можливість використовувати інші способи відмивання грошей, які не передбачені в цих статтях. Наприклад, існує така схема: шляхом використання банківських рахунків фіктивних фірм, здійснюються грошові переведення майже на будь-яку суму, і така операція повторюється декілька разів, використовуючи різні банківські рахунки, це робиться для того щоб надати правомірний вигляд походженню цих коштів. Вказана схема є реальною для використання, оскільки простежити всі фінансові операції здійсненні кількома юридичними особами буде досить складно, а тим паче, якщо емітент був створений тимчасово, і після кількох таких операцій фірма ліквідувалась шляхом визнання її банкрутом або за інших підстав, передбачених в Господарському та Цивільному кодексах України.

Такі дії не будуть визнаватися злочином, передбаченим ст. 209 КК, оскільки у згаданій Постанові в абз. 2 п.10 зазначено, що не повинні визнаватися предметом легалізації доходів (...) кошти, одержані не внаслідок вчинення предикатного діяння, а в результаті проведення фінансових операцій з використанням банківських рахунків підприємств, які мають ознаки фіктивності.

З метою вдосконалення чинного вітчизняного законодавства було б доцільнішим додати посилання на Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» до однієї із статей КК (ст. 209, 209-1) у вигляді примітки до статті, оскільки цей закон згадується лише в Постанові. Такий крок є необхідним для унеможливлення не застосування судами норм, які передбачені в цьому законі, при розгляді справ про легалізацію доходів отриманих злочинним шляхом. Також є необхідність перегляду питання щодо визнання предметом злочину коштів отриманих в результаті проведення фінансових операцій з використанням банківських рахунків підприємств, які мають ознаки фіктивності.

#

Одержано 15.04.2011

УДК 343.13(477)

Федчук Світлана Сергіївна,

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ – ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ

Наведено порівняльний аналіз законодавства Швеції, Австрії, Японії, Тайвані, Пакистану, Австралії щодо характеристики складу злочину – торгівля людьми.

У більшості країн існують закони, які забороняють торгівлю людьми. Однак, інколи закони ускладнюють ситуацію жінок, які стали жертвами торгівлі. Взагалі, закон забороняє вербування чи прийом на роботу без відповідних документів інших країнах шляхом застосування сили, погроз чи ошукування. Можливе покарання осіб, які застосовують насилля до жертв торгівлі. Більш суворе покарання застосовується до осіб, які торгують дітьми.

Наприклад, Кримінальний кодекс Швеції забороняє фізичне насилля, викрадання дітей, позбавлення власності, поставлення будь-кого у становище «при якому він перебуває у небезпеці через експлуатацію від випадкових статевих контактів», використовуючи силу чи погрози для примушування іншої особи до виконання чогось, застосування чи погрози застосувати зброю. Також заборонено відкривати пошту інших осіб. Кодекс забороняє застосування насилля чи погроз для примушування іншої особи вступати в сексуальні контакти шляхом «використання її чи його». Кодекс забороняє планування чи організацію нелегального в'їзду до країни або допомогу у в'їзді нелегальним мігрантам.

У багатьох країнах закони щодо торгівлі людьми не запроваджуються у життя і можливі лише мінімальні покарання. Наприклад, Кримінальний кодекс Австрії забороняє вербування будь-кого за межами Австрії для зайняття проституцією в країні чи перевозити осіб до іншої країни шляхом застосування насилля, погроз чи шахрайства. За останні кілька років зросла кількість засуджених за торгівлю людьми, але ця кількість залишається досить незначною в порівнянні із кількістю заяв. У більшості випадків вироки про ув'язнення відкладаються.

У Японії Кримінальний кодекс забороняє продаж японських жінок у рабство в інші країни. До уваги не приймаються випадки работоргівлі жінками, які не є японками.

У Тайвані не існує спеціального закону. Жінок, які постраждали, від торгівлі людьми, заарештовують та засуджують за нелегалі в'їзд до країни у відповідності до Закону про порушення громадського порядку та кримінального законодавства.

У тих країнах, де закон спирається на національну релігію, можуть бути особливо упередженими по відношенню до жінок. У Пакистані, наприклад: «... згвалтування розглядається Ісламським законом як позашлюбні сексуальні стосунки. Якщо жінка-жертва згвалтування хоче,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
щоб цю справу передали до суду, вимагається, щоб свідчення давали чотири свідки-чоловіки. Якщо один з чотирьох свідків дає свідчення, які не можуть бути повністю використані для захисту жінки, її саму можуть звинуватити. Її жорстоко покарають за позашлюбні сексуальні стосунки, як за злочин».

Головна проблема застосування існуючого законодавства у тому, що країни швидше депортують жінок, які були продані використовують їх, як свідків у справах проти трєфікерів. Однак, як засвідчувалось вище, деякі країни мають постанови, які дозволяють потерпілим жінкам залишатися у країні для того, щоб брати участь у розслідуванні чи судових процесах проти трєфікерів чи осіб, що спричинили насилля.

В Австралії була внесена поправка до Кримінального Кодексу яка дозволяє використовувати свідчення, записані на відео плівку, якщо свідки перебувають за межами Австралії і не виступають обвинуваченими у цьому процесі.

Одержано 19.04.2011

#

СЕКЦІЯ 5
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

УДК 351.74

Варзикова Юлія Олександрівна,
студентка групи ПЗдср-07-4 ХНУВС

Науковий керівник: д-р юрид. наук, доц. Пчолкін В. Д.

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ
В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

В роботі розкривається поняття «забезпечення». Розглянуто механізм забезпечення прав і свобод людини в діяльності ОВС у вигляді двох підсистем: системи охорони і системи захисту.

Захист конституційних прав і свобод громадян покладається на державу в особі органів влади та її структурних інституцій. Особливу роль в цьому відіграють органи внутрішніх справ, які за своїм призначенням покликані забезпечити захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності від протиправних посягань. На думку науковців, найголовнішими методологічними орієнтирами сучасного права України мають стати: утвердження гуманізму, пріоритету особи перед державою, демократизація права, правової системи та правозастосовної практики та верховенство права.

За роки української незалежності в юридичній літературі проблема забезпечення прав громадян висвітлювалася в багатьох працях вітчизняних вчених. Значна увага приділялася дослідженню питань пов'язаних з механізмом забезпечення прав і свобод людини в діяльності органів внутрішніх справ. Активно досліджували ці питання вітчизняні вчені-юристи О. М. Бандурка, І. Л. Бородін, Я. Ю. Кондратьєв, Ю. Ф. Кравченко, О. В. Негодченко, П. М. Рабінович, А. Р. Михайленко, О. А. Пушкін, О. Ф. Скакун та ін. Цими вченими зроблено значний внесок у розробку вказаних питань. Разом із тим існуючі наукові праці вчених-юристів не вичерпують усієї складності накопичених проблем, а скоріше утворюють фундаментальну теоретичну базу для їх подальшого дослідження.

У межах цієї доповіді ми не ставимо перед собою завдання охопити всі невирішені сьогодні питання механізму правового регулювання забезпечення прав і свобод громадян в діяльності органів внутрішніх справ, а зупинимося лише на тих, що мають теоретичне та практичне значення.

Термін «забезпечення» досить часто використовується в юридичній літературі, а також в управлінській і правоохоронній практиці. Під цим поняттям розуміють процес дії загальних і спеціальних (правових, психологічних та управлінських) гарантій, які виступають як умови і засоби

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
досягнення поставленої мети. При цьому слід визначити, яка мета стоїть перед суб'єктами права, особливо представниками правоохоронних органів, зокрема, органів внутрішніх справ в процесі дотримання і захисту прав і свобод громадян. У науковій літературі під забезпеченням конституційних прав і свобод розуміють систему їх гарантування, тобто систему загальних умов та спеціальних (юридичних) засобів, що забезпечують їх правомірну реалізацію.

Загалом, механізм забезпечення прав і свобод людини в діяльності органів внутрішніх справ можна уявити у вигляді двох підсистем. Перша – система охорони, яка включає в себе правові засоби, які встановлюють межі законного обмеження органами внутрішніх справ індивідуальної свободи громадян (засоби гарантування) та забезпечення законності під час застосування заходів примусу, що обмежують таку свободу (засоби охорони). Система охорони діє постійно і спрямована на припинення протиправних посягань на свободу громадян з боку посадових осіб органів внутрішніх справ. Друга – система захисту – становить єдність правових засобів, що забезпечують поновлення порушеного права, притягнення до відповідальності винних, відшкодування шкоди, заподіяної правопорушенням (засоби гарантування), та організації діяльності органів внутрішніх справ щодо реалізації юридичних засобів захисту прав і свобод людини (засоби захисту). Необхідність застосування засобів захисту виникає у випадку порушення прав і свобод людини посадовими особами органів внутрішніх справ. Використання зазначених заходів регламентується законами та іншими правовими актами, які доповнюються організаційною та контрольно-наглядовою діяльністю, яка дозволяє реалізувати ці правові акти і тим самим запобігти незаконним посяганням з боку окремих посадових осіб органів внутрішніх справ на права і свободи людини.

Таким чином, теоретична розробка питань механізму забезпечення прав і свобод людини і громадянина заслуговує на уважний і фундаментальний розгляд і має велике практичне значення.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 343.13(477)

Гирда Альона Олегівна,
курсантка групи ФСД-09-4 ХНУВС
Науковий керівник: Романюк В. В.

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ

Досліджено поняття кримінально-процесуальних функцій та визначаються їх основні види.

У юридичній науці і, зокрема у кримінально-процесуальному праві,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

проблему функцій прийнято відносити до фундаментальних. Актуальність проблеми пояснюється, насамперед, значенням і тією роллю, яку функції відіграють у вирішенні завдань кримінального процесу. До проблем кримінально-процесуальних функцій зверталися вчені П. С. Елькінд, М. С. Строгович, О. М. Ларін, В. М. Савицький, М. Л. Якуб, В. Б. Андрусак та інші.

У теорії відсутня єдина думка про поняття кримінально-процесуальної функції. Наприклад, О. М. Ларін визначає процесуальні функції в кримінальному судочинстві як види (компоненти, частини) кримінально-процесуальної діяльності, що відрізняються за окремим безпосереднім завданням, яке досягається в результаті провадження по справі.

З точки зору вчених процесуалістів найбільш вдалим є погляд, який висловив М. С. Строгович. Він зазначав, що кримінально-процесуальні функції – це окремі види, окремі напрямки кримінально-процесуальної діяльності. Для багатьох вчених це визначення є базовим, вихідним і таким, що постійно досліджується, розвивається та конкретизується. Найбільш повною на сьогодні вважається наступна констатація кримінально-процесуальної функції – це виокремленні в законі основні напрямки процесуальної діяльності, що здійснюються з метою реалізації завдань кримінального судочинства суб'єктами, уповноваженими на ведення процесу або наділеними правами для активної участі у справі з метою захисту своїх законних інтересів.

У кримінально-процесуальному праві виділяють головні функції, до яких на думку Ю. М. Грошевого та М. С. Строговича, відносяться: 1) обвинувачення; 2) захист; 3) правосуддя, а також ті, що властиві іншим учасникам кримінального процесу.

Основний недолік концепції трьох головних функцій полягає в тому, що вона не відображає всієї повноти кримінально-процесуальної діяльності, залишаючи осторонь значну кількість учасників процесу.

На думку М. Л. Якуб, до кримінально-процесуальних функцій слід відносити такі напрямки процесуальної діяльності, від яких залежить порушення, рух, розслідування і розгляд кримінальної справи. Кримінально-процесуальні функції – це окремі види діяльності суб'єктів, які визначають їх основне призначення в кримінальному процесі, зумовлене виконанням покладених обов'язків і реалізацією наданих прав. Кримінально - процесуальні функції відокремлені одна від одної і не можуть здійснюватися одним і тим же органом або посадовою особою.

Я погоджуюсь з думкою С. В. Бородіна та В. Б. Андрусак, які в своїх працях зазначали, що однією з головних кримінально-процесуальних функцій є розслідування злочинів. Отже головними кримінально-процесуальними функціями є: 1) розслідування злочинів; 2) обвинувачення; 3) захист; 4) правосуддя.

Функцію розслідування злочинів виконує слідчий (орган дізнання), направляючи свої зусилля на збирання і закріплення доказів, ретельне

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

дослідження всіх обставин справи, встановлення осіб, що скоїли злочин. Прокурор, як сторона кримінального процесу виконує функцію обвинувачення. Функція захисту покладена на захисника та обвинуваченого і спрямована на зняття підозри, обвинувачення, виявлення обставин, що трактуються на користь підозрюваного чи обвинуваченого. Функція правосуддя здійснюється виключно судами, оскільки лише суд може виносити вирок.

Одержано 09.04.2011

#

УДК 343.1(477)

Данілкина Дар'я Сергіївна,

студентка групи ПЗдср-08-8 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Соловйова-Полудніцина О. Є.

ЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТУ РЕАБІЛІТАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Робота присвячена проблемам інституту реабілітації у кримінальному судочинстві України, вдосконаленню функцій, що гарантують інтереси особи у кримінальному судочинстві при здійсненні реабілітації та ін.

Інститут реабілітації постійно знаходиться в полі зору науковців і кожен з них має власну думку відповідно до цього. Так, реабілітація – це міжгалузевий правовий інститут, що регламентує процесуальний механізм реалізації відповідальності держави перед особою, метою якого є повне поновлення майнових, трудових, пенсійних, житлових, службових і інших особистих прав незалежно від вини посадових осіб, державних органів, які порушили ці права в ході провадження у кримінальній справі.

Реабілітація здійснюється в певному порядку після прийняття реабілітаційного рішення. Орган, що його прийняв, зобов'язаний роз'яснити громадянину порядок поновлення порушених прав, а також право на відшкодування шкоди, шляхом відправлення йому повідомлення або складання про це протоколу. Звісно, відшкодування шкоди здійснюється за рахунок держави, а право на відшкодування мають обвинувачений, підозрюваний, підсудний, засуджений, цивільний відповідач, та інші учасники, яким при здійсненні процесуальної діяльності була не правомірно завдана шкода. Безумовна, що більш вагомо ці питання виникають стосовно обвинуваченого, підсудного чи засудженого у зв'язку з незаконним притягненням їх до кримінальної відповідальності. Варто зазначити, що юридичними підставами реабілітації є: виправдувальний вирок суду, постанова (ухвала) про закриття кримінальної справи у зв'язку з відсутністю подій злочину, відсутністю у діянні складу злочину або недоведеністю участі обвинуваченого у вчиненні злочину. Узагальнення практики свідчить, що практичні працівники нерідко мають певні

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
ускладнення при формулюванні підстав винесення реабілітуючих рішень (у тому числі виправдувальних вироків). Це обумовлює необхідність вдосконалення реабілітуючих підстав закриття кримінальних справ.

Інститут реабілітації громадян, які постраждали внаслідок протиправного притягнення до кримінальної відповідальності або засудження, за галузевою належністю норм, що його складають, є комплексним. А підстави і умови реабілітації визначають порядок відшкодування шкоди потерпілому, що можливі виключно із загального правила і мають бути передбачені кримінально – процесуальним законодавством. З цього приводу М. Є. Шумило, наприклад, вважає, що певна неузгодженість реабілітаційних норм у різних галузях права, недостатня ефективність правового механізму реабілітації та фрагментарність законодавства є результатом нерозв'язних спірних питань щодо правової природи інституту реабілітації і його галузевої належності. У зв'язку з цим теоретична розробка даних проблем має позитивно вплинути на систематизацію і кодифікацію чинного законодавства.

Враховуючи все вище зазначене, можна сказати, що реабілітація покликана виконувати правозахисну і правовідновлюючу функції, які гарантують інтереси особи у кримінальному судочинстві і є засобом захисту в разі протиправного притягнення до такої відповідальності чи засудження. Кінцевою метою реабілітації повинні стати виправлення судової або слідчої помилки, спростування пред'явленого обвинувачення, повне поновлення репутації невинного, порушених прав і відшкодування заподіяної йому матеріальної та моральної шкоди.

Одержано 12.04.2011

#

УДК 343.13

Корнієць Павло Юрійович,
курсант групи ІКМ-10-6мс ХНУВС
Науковий керівник: Сичов С. О.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ЗАХИСНИКА У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Основну увагу приділено визначенню процесуального статусу захисника у кримінальному судочинстві України.

В сучасних умовах формування і розбудови української держави важливого значення набуває питання встановлення кола осіб, які можуть у відповідності до закону надавати правову допомогу особам та бути захисниками їх прав і інтересів у кримінальному судочинстві.

Конституція, як Основний Закон України у ч. 1 ст. 59 передбачає, що кожен є вільним у виборі захисника своїх прав, про що Конституційний суд України, в аспекті конституційного звернення громадянина Солдатова Г. І. від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000 (справа про право вільного вибору

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
захисника) зробив пояснення, про те що дане положення треба розуміти як конституційне право підозрюваного, обвинуваченого і підсудного при захисті від обвинувачення, з метою отримання правової допомоги, вибирати захисником своїх прав особу, яка є фахівцем у галузі права і за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Чинне законодавство визначає, що захисником є особа, яка в порядку, встановленому законом, уповноважена здійснювати захист прав і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого та надання їм необхідної юридичної допомоги при провадженні у кримінальній справі. Як захисники, в кримінальному судочинстві, допускаються особи, які мають свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю в Україні та інші фахівці у галузі права, які за законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Проаналізувавши перелік суб'єктів, що відповідно до ст. 44 КПК мають повноваження захисника на участь у справі, одразу виникає велика кількість питань, але ми хотіли б виділити два з них, по-перше, кого ж на справді має на увазі законодавець, коли вказує на особу, як на фахівця у галузі права, та друге, чи вимагає закон з близьких родичів, опікунів або піклувальників хоча б якихось початкових правових знань, для того, щоб вони могли бути захисниками прав і законних інтересів осіб, які звертаються до останніх за правовою допомогою.

Конституційний Суд України вказує, що така особа, як «фахівець у галузі права» обов'язково за законом повинна мати право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, тобто іншими словами вона повинна мати повну дієздатність та правоздатність, що підтверджується дорученням особи, яка звертається за правовою допомогою, але законодавством не закріплено обов'язку особи, яка є фахівцем у галузі права мати свідоцтво про заняття адвокатською діяльністю і навіть диплом юридичної освіти.

Не маючи законодавчого закріплення терміну *фахівця у галузі права*, ми визначаємо його, як особу, яка має певні відповідні юридичні знання та може створювати гідну конкуренцію адвокатам, при здійсненні захисту прав та законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого або виправданого. Але як вирішити дане завдання у практичній діяльності і досі є загадкою.

Щодо другого питання, яке нас зацікавило, то в даному випадку можна сказати, що жоден нормативно-правовий акт не закріплює обов'язку близького родича, опікуна або піклувальника мати знання у галузі права. У такому випадку, яким чином така особа зможе забезпечити ефективний захист прав та інтересів особи, яка звернулась до неї за правовою допомогою, при розгляді та вирішенні кримінальної справи без належних для цього знань і навичок?

Таким чином можна зробити висновок, що КПК України не закріплює

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
обов'язку надання такими особами підозрюваному, обвинуваченому, підсудному, засудженому або виправданому кваліфікованої правової допомоги, а отже тим самим порушуються демократичні засади здійснення кримінального судочинства з надання ефективного правового захисту.

Одержано 19.04.2011

#

УДК 343.982.5

Кравченко Алевтина Сергіївна,
курсант групи ФСД-08-3 ХНУВС
Науковий керівник: Захарченко О. В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ В ПОРІВНЯННІ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Основну увагу приділено безпеці осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві України.

У боротьбі зі злочинністю, передусім організованою, важливе значення має забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Основною характерною ознакою є загроза, що виходить від когось (чогось) конкретній особі, членам її сім'ї, близьким родичам у зв'язку з позбавлення їх життя, заподіяння шкоди здоров'ю, знищення житла, майна або інших цінностей, що їм належать.

Останнім часом в умовах активізації злочинного світу питання захисту учасників кримінального процесу від фізичного та психологічного впливу набули особливої актуальності не тільки в розвинених країнах Європи, а й в нашій країні, стали реальною потребою для суспільства незалежно від його економічного розвитку та соціальної забезпеченості. Такі програми ефективно застосовуються у Сполучених Штатах Америки, Великобританії, Італії, Німеччині та інших державах. Особливо великий досвід у галузі захисту учасників кримінального судочинства має Італія, навіть з урахуванням того, що повний обсяг законодавчих актів у сфері співробітництва із судовими органами почав діяти лише з 1991 року.

Слід відмітити, що Україна була першою з країн СНД, де питанню захисту осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, було приділено значну увагу. Уже в 1993 році з'явилися закони України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» та «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів».

Досвід іноземних країн із високим рівнем правової культури показує, що розкриття злочинів у значній мірі залежить від свідомості населення, його готовності до співпраці з правоохоронними органами. Якщо проаналізувати співпрацю з правоохоронними органами, то вона буде більш плідною у тих країнах де розроблено й упроваджено у життя програми захисту учасників кримінального судочинства.

Головна причина, що спонукала Парламент Італії прийняти особливі нормативно-правові акти по відношенню осіб – колишніх членів організованих злочинних угруповань, що співпрацюють з правоохоронними органами, пов'язана з постійно зростаючим впливом організацій типу «мафія», відомих під загальною назвою «Коза Ностра».

Принципи і стандарти захисту учасників кримінального судочинства розробляються також регіональними та міжнародними організаціями. Так, Радою Європи прийнято більше, ніж 160 конвенцій, в яких поряд з іншими розглядалося питання державного захисту учасників кримінального процесу. Серед них: Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод (1950 р.), Декларація основних принципів правосуддя по відношенню жертв злочинів і зловживання владою (1987 р.) та Міжвідомча група по корупції Ради Європи.

Аналіз українського законодавства про державне забезпечення безпеки суб'єктів кримінального судочинства свідчить, що створена в Україні нормативна база для регулювання даних відносин хоч і охоплює весь спектр, але потребує певного удосконалення і розвитку.

З урахуванням всього вищезазначеного вважаємо, що було б доцільно:

1. Розробити та прийняти «Програму захисту осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», яка за підтримки держави повністю регулювала б правові відносини з цього питання, детально встановлювала дієвий механізм захисту осіб, що підпадають під дію законів України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» та «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів».

2. Створити самостійний Департамент по забезпеченню безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, у зв'язку з тим, що реалізація багатьох положень закону про безпеку зазначених осіб можлива лише поза рамками конкретного правоохоронного відомства та лише на державному рівні, наприклад, заходи пов'язані із зміною анкетних даних особи, що перебуває під державним захистом, її переведення на інше місце роботи та інші.

Отже, підводячи підсумок можна сказати, що «захищена особа – особа вільна й відкрита».

Одержано 12.04.2011

#

УДК 343.13(477)

Македонський Олександр Васильович,
курсант групи ФГБ-07-02 ХНУВС
Науковий керівник: Осятинський С. О.

ЗМАГАЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО В УКРАЇНІ

Викладено інформацію про форму кримінального процесу, а саме про

Теорія кримінального процесу рекомендує такі форми захисту прав та інтересів людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості і безпеки, які б найбільш повно реалізували цю мету правової держави. Змагальна форма кримінального процесу відноситься до їх числа.

Форма кримінального процесу в кожній державі в конкретних історичних умовах залежить від політичного устрою, ступеню розвитку економіки, філософії, історичних і інших наук. Традиційно виділяють три форми кримінального процесу: розшуковий (інквізиційний), змагальний (обвинувальний) і змішаний.

Змагальність в кримінальному процесі вважають способом взаємодії сторін обвинувачення і захисту, принципом організації їх спільної діяльності, сутність якого полягає в боротьбі протилежностей, тобто на основі протилежних інтересів сторін має місце протиріччя – конфлікт, прояв якого полягає в протиборстві сторін.

Змагальність вважали спором, де суд розглядає справу за участю сторін – обвинувачення і захисту, при цьому всіма правами сторони користується обвинувачений (підсудний), сторони наділені рівними процесуальними правами, самі аналізують докази так як вважають за потрібне функції сторін – відділені від функцій суду, який в судовому розгляді не є стороною. За таких умов, змагальності можна дати визначення, що це така форма процесу, в якій спір рівних сторін вирішується незалежним судом, а протиріччя, що існують між ними, виступають рушійною силою кримінального процесу.

У контексті зазначених положень вирішальним фактором є те, що суд не повинен нічого доказувати за своєю ініціативою, оскільки це – обов'язок сторін, які користуються рівними правами щодо надання доказів, їх дослідження та доведення перед судом переконливості цих доказів. Отже, сторони виконують функцію суб'єктів доказування при встановленні юридично значущих фактів.

Роль адвоката в змагальному судочинстві:

- полягає в захисті свого клієнта. Функція адвоката є застосування всіх правових методів, аби забезпечити виправдання клієнта, а якщо це не можливо, вимагає докласти всіх зусиль, аби обвинуваченому було висунуто менш суворе і призначено якомога м'якше покарання. Також, як і будь-який юрист, він не може використовувати завідомо неправдиві свідчення або фальшиві докази чи дотримуватися правової точки зору, яку не можна підкріпити вагомим аргументом.

Роль прокурора в змагальному судочинстві:

- полягає в тому, що він представляє державне обвинувачення в суді. Також представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; нагляд за додержанням законів органами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень по

Роль судді у змагальному судочинстві:

- полягає в дотриманні законності під час судового розгляду. Він не представляє ні державу, ні обвинуваченого у кримінальній справі. Завдання судді – залишатися нейтральним і надавати сторонам можливість представляти свої справи перед колегією присяжних, дотримання яких забезпечує суддя.

Роль присяжних у змагальному судочинстві

- у присяжних є два обов'язки: перший – приймати рішення щодо фактів на підставі доказів, які вони побачили і почули під час судового розгляду; другий – застосувати закон, який вкаже суддя до цих фактів.

Змагальність – це умова й спосіб досягнення істини по кримінальній справі, із чим не можна не погодитися. В Україні змагальне судочинство має перспективи подальшого розвитку, як основної форми кримінального процесу.

Одержано 09.04.2011

УДК 343.137.5(477)

Михайличенко Вікторія Олександрівна,
курсант групи ФСД-08-5 ХНУВС
Науковий керівник: Сичов С. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТА ДОКАЗУВАННЯ У СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ НЕПОВНОЛІТНІХ

Основну увагу приділено особливостям предмету доказування у справах про злочини неповнолітніх.

Стан злочинності серед неповнолітніх викликає глибоку занепокоєність та необхідність пошуку нових ефективних засобів попередження злочинності, вжиття додаткових заходів з боку державних, зокрема правоохоронних, органів та громадськості, що сприяли б поступовому скороченню злочинних проявів серед неповнолітніх.

Досудове слідство у справах про злочини, скоєні неповнолітніми, нерідко є досить складним провадженням. Кримінальні справи такої категорії більш об'ємні, ніж інші, оскільки скоєні злочини нерідко виявляються груповими, багатоепізодними. Однією з особливостей провадження в справах про злочини неповнолітніх є розширення меж предмета доказування, тобто включення до нього більш широкого, ніж у ст. 64 КПК України, груп обставин, які мають бути встановлені під час досудового та судового слідства. Передбачені ці обставини у законі з врахуванням віку, інтелектуальних і фізичних особливостей неповнолітніх. Так, крім обставин, встановлення яких є обов'язковим при провадженні кожної кримінальної справи, до предмета доказування у справі про злочин неповнолітньої особи, згідно зі ст. 433 КПК України необхідно також

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
включити: вік неповнолітнього; стан його здоров'я та загального розвитку; характеристику особи неповнолітнього; умови життя та виховання; обставини, що негативно впливали на виховання; наявність дорослих підмовників та інших осіб, які втягнули неповнолітнього в злочинну діяльність.

Невстановлення вказаних обставин унеможлиблює встановлення істини у справі і свідчить про істотну неповноту провадження у справі. Як свідчить слідча практика, виникає ряд специфічних проблем, властивих тільки цій категорії справ. Вже на першій стадії процесу – на стадії порушення кримінальної справи – можуть виникнути питання щодо встановлення точного віку неповнолітнього, оскільки це має важливе значення для прийняття правильного рішення в цій стадії. Відповідно до п. 5 ст. 76 КПК України для встановлення віку підозрюваного чи обвинуваченого, якщо це має значення для вирішення питання про його кримінальну відповідальність, призначається судово-медична експертиза.

Закон вимагає з'ясування по кожній справі щодо неповнолітнього питання про стан його здоров'я та загального розвитку, а при наявності даних про розумову відсталість неповнолітнього, не пов'язану з душевним захворюванням, також з'ясування питання й про те, чи міг він повністю усвідомлювати значення своїх дій, і якою мірою міг керувати ними.

Важливим для досягнення правильної оцінки показань неповнолітніх обвинувачених є з'ясування того, чи не містять вони обмови або самообмови. Поширеними причинами самообмови є: страх кримінального покарання, вплив з боку батьків та інших осіб. Мотивом їх самообмови, серед іншого, може бути бажання заслужити схвалення більш досвідчених і сильних злочинців, свого оточення тощо. У ході досудового слідства неповнолітні обвинувачені і підозрювані з метою уникнення кримінальної відповідальності за скоєні ними злочини дуже часто змінюють свої показання, вину свою не визнають, висувають різні виправдання і версії про свою непричетність до скоєння злочинів, намагаються всю відповідальність за вчинене перекласти на інших осіб.

Роблячи певні висновки про проблеми, які виникають у ході досудового слідства, необхідно відзначити, що, по-перше, розслідування цієї категорії справ вимагає відповідних знань і високої кваліфікації слідчого. По-друге, слідчим потрібно постійно пам'ятати, що вікові особливості можуть проявитися під час провадження будь-якої іншої дії, у якій бере участь неповнолітній, і що, звичайно ж, вони повинні братися до уваги під час розробки тактики тієї чи іншої слідчої дії. Тільки за такого підходу можна забезпечити якісне розслідування справ про злочини цієї категорії осіб.

Одержано 14.04.2011

#

УДК 343.131.7(477)

Хабарова Марина Леонідівна,

ПРЕЗУМПЦІЯ НЕВИНУВАТОСТІ – ОДНА З ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА

Основну увагу приділено принципу невинуватості як одній з гарантій забезпечення основних прав та свобод людини та громадянина.

Створення правової держави в Україні висуває на перший план завдання – забезпечення прав і законних інтересів громадян, верховенство закону у всіх сферах державного і суспільного життя. Вітчизняне кримінально-процесуальне законодавство, оновлення якого безперечно затягнулося, та стан правозастосовної практики, сьогодні не цілком відповідають потребам суспільства та держави. З цією метою зміст певних правових категорій потребує глибокого теоретичного удосконалення.

Однією із таких категорій є презумпція невинуватості, значення якої в процесі реалізації права важко переоцінити.

Дане питання досліджувалось багатьма вченими, а саме: Л. М. Васильєв, В. М Савицький, В. К. Бабаєв, М. Й. Коржанський та інші.

Юридичний зміст вказаного принципу складається з таких положень:

- підозрюваний, обвинувачений, підсудний не зобов'язаний доказувати свою невинуватість, адже тягар обвинувачення лежить на стороні обвинувачення;

- обвинувачений, підсудний вважається невинуватим, доки його вину у вчиненні злочину не буде доведено у встановленому законом порядку і встановлено вироком суду, що набрав законної сили (ч. 1 ст. 62 Конституції України, ч. 2 ст. 15 КПК, ст. 14 Міжнародного пакту про цивільні та політичні права, ст. 6 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини, ст. 11 Загальної декларації прав людини);

- обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, отриманих незаконним шляхом, а також на припущеннях (ч. 3 ст. 62 Конституції України, ч. 3 ст. 22 КПК);

- усі сумніви щодо доведеності вини обвинуваченого, підсудного, які не можуть бути усунуті у встановленому кримінально-процесуальним законодавством порядку, тлумачаться на його користь (ч. 3 ст. 62 Конституції України);

- недоведеність участі обвинуваченого у вчиненні злочину означає його невинуватість (ч. 2 ст. 213 КПК);

- жоден невинуватий не може бути притягнутий до кримінальної відповідальності і засуджений (ст. 2 КПК);

- ніхто не може бути притягнутий як обвинувачений інакше як на підставах і в порядку встановлених законом (ст. 5 КПК);

- визнання обвинуваченим, підсудним своєї вини може бути

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
покладене в основу обвинувального вироку тільки за умови підтвердження його винуватості сукупністю інших доказів, що є у справі (ч. 2 ст. 74 КПК).

Отже на підставі презумпції невинуватості суд, починаючи судовий розгляд, не може вважати підсудного винуватим, оскільки лише під час судового розгляду, де кожна сторона подає свої докази і досліджуються всі обставини справи, у суду формується власне переконання щодо винуватості або невинуватості підсудного, яке дістає виявлення у відповідному рішенні. Тому, ми не можемо під час розслідування справи говорити про те, що особа яку ми підозрюємо у вчиненні злочину є винною і підлягає покаранню, так як це в праві робити тільки суд, і тільки за наявних в справі доказів, які чітко вказуватимуть на її причетність до злочину.

Презумпція невинуватості непохитна, незалежна до моменту спростування її судом, вона змушує державні органи виконувати відповідний обсяг роботи, необхідний для винесення єдиного правильного рішення, яке відповідатиме істинному стану речей та принципам кримінального судочинства.

Значення презумпції невинуватості важко переоцінити. Вона є корисною, доцільною і життєво необхідною. Її дотримання позначається на наслідках боротьби зі злочинністю й на стані законності у державі загалом. Презумпція невинуватості є правовою гарантією, яка відокремлює особистість від свавілля, нею пронизане все кримінально-процесуальне право, вона діє у повною мірою й у повному обсязі на всіх стадіях кримінального процесу.

Презумпція невинуватості – це найважливіший елемент системи загальних прав людини, гарантія її честі й доброго ім'я. Одним з найважливіших її положень є те, що людина повинна вважатися невинуватою не залежно від мотивів відмови від обвинувачення. Поки не видано обвинувального вироку суду, який вступив у законну силу, права обвинуваченого не можуть бути обмежені.

Одержано 14.04.2011

#

СЕКЦІЯ 6
УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС ЩОДО РОЗКРИТТЯ
ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

УДК 343.98.06

Вепріков Олександр Борисович,
курсант групи ІКМ-07-16 ХНУВС
Науковий керівник: Корнієнко В. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОГО
КРЕДИТУВАННЯ

Доповідь присвячено особливостям організації роботи оперативних підрозділів та слідства на стадії порушення кримінальної справи про економічні злочини у сфері банківського кредитування.

У сфері банківської діяльності останнім часом поширення отримали шахрайські дії при оформленні кредитів. Даний різновид злочинів економічної спрямованості (ст. 190, 222 та ін. Кримінального кодексу України) мають свої особливості розкриття та розслідування. Порушенню кримінальної справи у цьому випадку передуює проведення попередньої перевірки оперативними підрозділами ДСБЕЗ чи УБОЗ. Характер та зміст первинного матеріалу, що зібрані вказаними підрозділами, визначають обґрунтованість та своєчасність порушення кримінальної справи про економічні злочини у сфері банківського кредитування, притягнення винних до відповідальності та подальшу перспективу розслідування й судового розгляду. Зміст дослідчої перевірки інформації про злочин даного виду представляє собою проведення гласних та негласних заходів, які мають бути документально оформлені та передані до слідчих підрозділів.

В літературі неодноразово проводився аналіз недоліків дослідчої перевірки у справах про економічні злочини. Загальні рекомендації полягають у подоланні внутрішньовідомчих проблем, які носять організаційний характер. Однією з них є налагодження дієвої взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами, змістом якої повинні бути: закріплення за оперативними працівниками при заведенні оперативно-розшукових справ слідчих, що спеціалізуються на розслідуванні банківських злочинів, для надання методичної та практичної допомоги; складання узгоджених планів дослідчої перевірки; спільний аналіз первинних матеріалів з точки зору з'ясування наявності підстав для порушення кримінальної справи й визначення невідкладних дій; спільні дії щодо усунення прогалин, які містяться в первинному матеріалі (витребування додаткових документів, відібрання пояснень і т. п.); спільні консультації у фахівців зі спеціальних питань.

Матеріал попередньої перевірки, необхідний для обґрунтованого

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
порушення кримінальної справи розглянутої категорії злочинів, як правило складається з:

1. Рапорту оперативного працівника начальника свого підрозділу, в якому повинен бути узагальнюючий письмовий висновок проведеної оперативно-розшукової роботи з виявлення і документування злочину.

2. Заяви та письмового пояснення від потерпілої сторони (як правило це особа від керівництва банківської установи) про факт протиправної діяльності та заподіяної шкоди.

3. Письмових пояснень свідків протиправних дій.

4. Документів (копій) з небанківських установ, з діяльністю яких пов'язані обставини вчинення злочину: про організаційно-правовий статус підприємства, установи чи організації (установчі, реєстраційні документи), документи, що свідчать про заняття певними видами діяльності (ліцензії, установчі договори, контракти тощо).

5. Документів, які є підтвердженням злочинних дій (що були використанні як засіб вчинення злочину, послугували засобом приховання злочину, які є предметом злочину).

6. Матеріалів спеціальних перевірок. Це, як правило, акти документальних ревізій підрозділів Контрольно-ревізійної служби України, інспекційні перевірки підрозділів НБУ, матеріали ревізійних комісій комерційних банків, висновки незалежних аудиторів, довідок про проведені дослідження фахівцями в галузі бухгалтерського обліку та аудиту, фінансів, банківської справи тощо.

Зазначений перелік документів не є вичерпним, але в ньому відображається типова структура первинних матеріалів перевірки інформації про злочини у сфері банківського кредитування. Головний недолік попередньої перевірки полягає у неповноті її правового регулювання у кримінально-процесуальному законі, тому заповнюються ці прогалини в основному законами та відомчими наказами (інструкціями), що регулюють діяльність правоохоронних та контролюючих органів.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 343.98.06

Деменко Дмитро Євгенійович,
курсант групи ІКМ-07-15 ХНУВС
Науковий керівник: Корнієнко В. В.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Надано криміналістичну характеристику посадових осіб, які вчиняють злочини у сфері банківської діяльності.

Відомості про особу, яка вчинила злочин, є одним із найважливіших структурних елементів криміналістичної характеристики. Необхідність

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

дослідження даних, які характеризують особу злочинця, викликана декількома чинниками. Основним серед них є вимоги кримінально-процесуального законодавства. Встановлення даних, які характеризують особу обвинуваченого є одним із елементів предмета доказування (ст. 64 КПК України) та повинні знайти своє відображення у обвинувальному висновку (ч. 4 ст. 223 КПК України). Криміналістичною наукою суб'єкт злочину розглядається як особистість із властивими їй соціальними, професійними, демографічними та психологічними якостями.

До суб'єктного складу злочинів, що вчиняються у сфері банківської діяльності переважно включена певна категорія осіб, які займають відповідні посади в установах банків: 1) керуючі банківськими установами чи філіями та їх заступники; 2) керівники структурних відділів банківської установи (кредитних та кредитно-фінансових відділів, валютних операцій, інноваційного розвитку тощо) та головні бухгалтери банків; 3) інші працівники банку: кредитні інспектори, економісти, операціоністи, касири, фахівці з інформаційно-програмного забезпечення тощо. Серед представників цієї сфери порівняно високий рівень освіченості.

Як відомо, керівники фінустанов нерідко в імперативному порядку самостійно вирішують питання розподілу банківських ресурсів, мають широкі ділові та особисті стосунки. Вони, як правило, є організаторами (ініціаторами) у вигадуванні схем злочинного збагачення з використанням банків. В силу посадового становища та наявних можливостей, їм доволі часто вдається заплутати сліди своїх злочинних дій та уникнути відповідальності. Але не усім. Набуває поширення негативна тенденція зростання питомої ваги осіб, які скоїли злочини у зазначеній сфері віком від 22 до 29 років. Ця вікова категорія молодих осіб прагне за короткий термін якомога більше заробити грошей, гарно жити та яскраво відпочивати. Отримавши певну посаду в банківській установі, наприклад економіста, у них з'являється насага до легкої «наживи», в силу усвідомлення великої кількості грошей, які обертаються в банку. У діях молодих осіб спостерігається висока корисна мотивація. Вони активно включаються до злочинних намірів керівництва, в повній мірі не усвідомлюючи всіх наслідків такого «заробітку».

Як правило, особи зазначеної вікової групи виступають посібниками або ж співучасниками вчинення економічних злочинів, відповідальність за які передбачена ст. 366 – службове підроблення, ст. 364 – зловживання владою або службовим становищем, ст. 358 – підроблення документів, ст. 190 – шахрайство – КК України та інші.

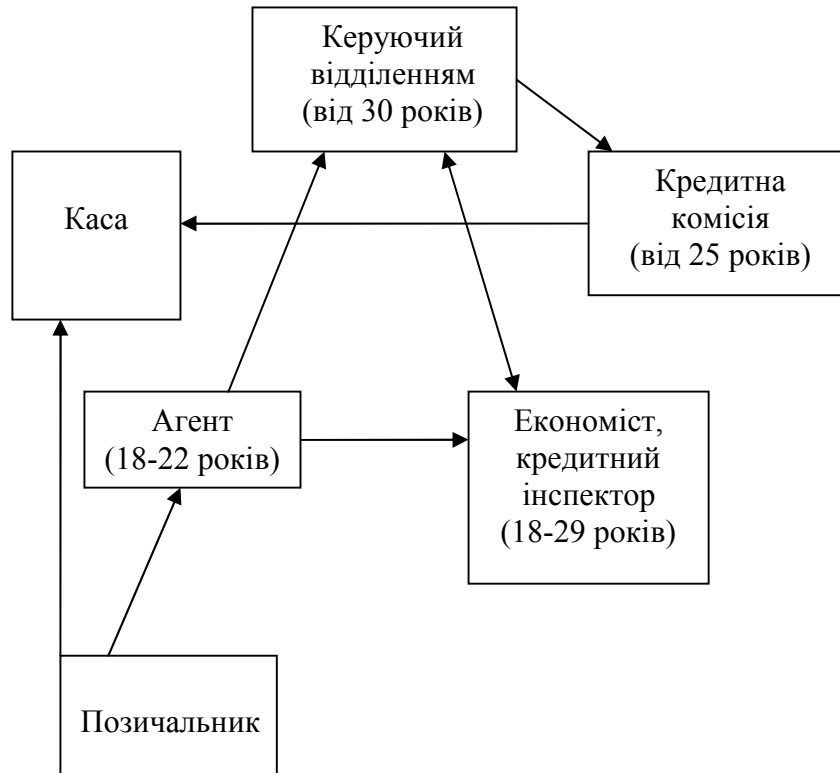
Типова схема протиправних дій молодих працівників банку на прикладі отримання кредитів виглядає наступним чином:

1) особа, яка хоче отримати кредит, але не має на це відповідних можливостей (наприклад відсутність довідки про доходи) звертається по допомогу до агента з проханням допомогти при оформленні кредиту за винагороду. Агент погоджується на сприяння при оформленні кредиту;

2) агент звертається до керуючого відділенням з інформацією, що є людина, яка бажає оформити кредит без довідки про доходи за винагороду;

3) керуючий відділенням дає відповідні розпорядження економісту або ж кредитному інспекторові. Вони, в свою чергу, приймають кредитну справу до розгляду. За вказівкою керуючих готують документи, яких бракує у кредитній справі (підробка документів);

4) після прийняття кредитною комісією (комітетом) позитивного рішення про отримання кредиту, клієнт через агентів віддає частину отриманих кредитних грошей, де вони розподіляються серед учасників злочинної змови.

Одержано 12.04.2011

#

УДК 343.982.4

Закренична Наталя Олександрівна,
курсант групи ФСД-10-3 ХНУВС
Науковий керівник: Савчук Т. І.

ДЕЯКІ СУЧАСНІ СПОСОБИ ПІДРОБКИ ДОКУМЕНТІВ

Розглянуто способи підробки документів: інтелектуальної та матеріальної. Зокрема, зосереджено увагу на сучасних способах матеріальної підробки.

Документ – це матеріальний об’єкт, у якому зафіксовані відомості про які-небудь факти, що відбулися, чи які можна передбачити. Під криміналістичним і навіть кримінально-процесуальним кутом зору документом є будь-який матеріальний носій зафіксованої в ньому інформації, що має значення для кримінального судочинства. **Список**

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

підроблення документу І. М. Осика визначає як об'єктивно і суб'єктивно обумовлену комплексну діяльність особи (групи осіб), спрямовану на внесення змін у дійсний документ, виготовлення завідомо неправдивого документу або внесення неправдивих відомостей до офіційного документу, яка відображається в матеріальних та ідеальних слідах. Отже, підробка буває двох видів: інтелектуальна та матеріальна.

Інтелектуальна підробка полягає у складанні та видачі правильного за формою та виготовленням документа, але такий документ містить свідомо неправдиві відомості (інформацію).

Матеріальна підробка – об'єктивно та суб'єктивно обумовлена сукупність технічних засобів та прийомів, які використовуються з метою часткової зміни справжнього документа або створення повністю підробленого документа. Це може бути як груба підробка, так і кваліфікована, виконана на досить високому технічному рівні. Слід зазначити, що вибір злочинцями способу підроблення документів обумовлюється, перш за все, формою носія інформації (паперовий, електронний, пластиковий) і умовами його використання.

Підроблення документів на паперових носіях в сучасних умовах найчастіше вчиняється за допомогою засобів комп'ютерної та розмножувальної техніки. При повній матеріальній підробці використовуються принтери персональних комп'ютерів, ксерокси, засоби оперативної поліграфії і факси. Для сучасних способів повної підробки документів притаманне також поєднання декількох технологій виготовлення документа для нанесення різних реквізитів на один і той же документ. При цьому в різній послідовності можуть застосовуватися комп'ютер, принтер, ксерокси, факси та інше обладнання. Часткова підробка (підробка реквізитів документа) може бути самостійною або елементом повної підробки. Об'єктами часткової підробки у переважній більшості випадків є обов'язкові реквізити документа – підписи, відбитки печаток та штампів, бланки документів.

Повна підробка електронного документа можлива лише за умови наявності доступу до системи електронного документообігу, яка захищена системою кодів та паролів доступу, знання порядку її функціонування та володіння копією або оригіналом закритого ключа електронно-цифрового підпису. Часткова матеріальна підробка електронного документа неможлива на сьогоднішній день завдяки властивостям закритого ключа електронно-цифрового підпису.

Особливості підроблення пластикових документів полягають у носіях інформації, які у свою чергу обумовлюють перелік і особливості обов'язкових реквізитів та засобів захисту від підроблення. Способи підроблення пластикових документів, зокрема банківських платіжних карток, пропонується поділити на: 1) внесення змін у дійсну картку (на пластикову поверхню або на магнітний чи електронний носій) та 2) виготовлення завідомо неправдивої картки (дублікату існуючої картки). Отже, можна зробити висновок, що в основу поняття матеріальної підробки

Одержано 18.04.2011

УДК 343.982.9

Лєвшина Олександра Володимирівна,
курсант групи ФСД-09-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Матюшкова Т. П.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З КАНАЛІВ ЗВ'ЯЗКУ

Розкрито процесуальний порядок проведення зняття інформації з каналів зв'язку, а також особливості їх проведення залежно від стадій: підготовчої, робочої та завершальної.

Зняття інформації з каналів зв'язку є новою слідчою дією, процесуальний порядок проведення якої передбачений ст.187 КПК України. Це самостійна слідча дія, яка полягає у здійсненні у встановленому законом порядку конспіративної фіксації розмов та іншої інформації, що передається каналами зв'язку, шляхом звукозапису та іншими способами з метою одержання даних про вчинений злочин, та інших відомостей, які мають доказове значення. А саме, про злочини, що готуються або вчинені; особу злочинця та місце його перебування; місця знаходження знарядь та слідів злочину; злочинне формування, його склад; зв'язки, ролі та функції учасників організованої групи, місця зустрічей та ін.

Зняття інформації з каналів зв'язку може бути застосовано лише за наявності достатніх підстав вважати, що у телеграфній та іншій кореспонденції підозрюваного чи обвинуваченого іншим особам або інших осіб підозрюваному чи обвинуваченому, а також у інформації, якою вони обмінюються з допомогою засобів зв'язку, містяться дані про вчинений злочин або документи і предмети, що мають доказове значення, і якщо іншими способами одержати ці дані неможливо. З метою запобігти злочину зняття інформації з каналів зв'язку може бути застосовано і до порушення кримінальної справи. Дана слідча дія, як правило, проводиться в рамках тактичної операції, як комплексу слідчих дій, оперативно-розшукових, організаційно-технічних та інших заходів, об'єднаних єдиною метою.

У криміналістиці тактичні особливості слідчих дій розглядаються відносно кожної з їх стадій. Зняття інформації з каналів зв'язку також передбачає підготовчу, робочу та завершальну стадії.

Підготовка до зняття інформації з каналів зв'язку включає:

1. Вивчення й аналіз матеріалів кримінальної справи з метою визначення слідчої ситуації, доказової та орієнтуючої інформації про осіб, відносно яких доцільно провести слідчу дію, каналів зв'язку, використовуваних для передачі інформації, інших важливих обставин.

2. Визначення мети і конкретних завдань проведення даної слідчої дії.

3. Визначення характеру інформації, яка цікавить слідство, та виду її джерел.

4. Визначення дати, місця і часового періоду проведення, особливостей приміщень, у яких воно планується, технічних засобів, які в ньому використовуються.

5. Матеріально-технічне забезпечення зняття інформації з каналів зв'язку.

6. Вирішення питання про коло учасників слідчої дії.

7. Винесення слідчим подання про зняття інформації з каналів зв'язку, погодження його з прокурором та звернення до голови апеляційного суду за місцем провадження слідства.

8. Провокування запідозрених осіб на передачу інформації.

Ретельна підготовка до зняття інформації з каналів зв'язку значною мірою обумовлює успішне проведення та фіксацію даної слідчої дії.

Одержано 13.04.2011

УДК 343.98

Носков Владислав Владиславович,

курсант ФПТ-08-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Лозова С. М.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРМАТОГЛІФІКИ В КРИМІНАЛІСТИЦІ

Надано поняття криміналістичної дерматогліфіки та висвітлено перспективні напрями її використання в криміналістиці.

Використання спеціальних знань у розкритті та розслідуванні злочинів – одна з невід'ємних умов проведення криміналістичних досліджень. Немає сумнівів, що використання природних і технічних наук у криміналістиці дозволяє підвищити результативність та ефективність досліджень. Повною мірою це може бути віднесено і до досліджень візерунків шкіри з метою встановлення їх діагностичної значущості. Однак досягнення медичної дерматогліфіки ще не придбали широкого застосування у криміналістиці. Дерматогліфіка (від грецького Dermo – шкіра і glipho – вирізаю, гравірую) – вивчення деталей рельєфу шкіри долонь і стоп. Дерматогліфіка порівняно молода. На території колишнього СРСР одним з перших фахівців у цій сфері був М.В. Волоцький, який вивчав етнічну дерматогліфіку і генетику візерунків пальців рук. У 1976 році вийшов перший посібник з медичної дерматогліфіки.

Криміналістична дерматогліфіка – це система наукових положень і розроблених на їх основі спеціальних засобів і методів дослідження дерматогліфічних візерунків з метою розкриття і розслідування злочинів. Шкіра має складний рельєф – його утворюють так звані гребінці, і тому цю

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

шкіру фахівці називають «гребневою». Гребінці становлять характерні візерунки, унікальні для кожної людини. Тісно пов'язані зі структурою нервових закінчень у кінчиках пальців, шкірні візерунки дуже точно відображають особливості організації мозку людини, а значить, і більш точно можуть повідомити про особливості його нервової системи, темпераменту, характеру. Папілярні візерунки складаються всього з трьох елементів: найпоширеніший – петлі – такий малюнок переважає (у 65 відсотків людей), завитки (у 30 відсотків людей), і найрідкісніший – дуги (приблизно в 5 відсотків людей).

Люди, на пальцях яких переважають дуги, відрізняються конкретним типом мислення, вони прямолінійні, наполегливі, але не відрізняються міцним здоров'ям. Вони однозначні, цілеспрямовані, але їм важко пристосуватися до зміни навколишнього середовища.

Люди з завитками – навпаки – дуже емоційні, вразливі, часто талановиті. Вони мають непередбачувану і дуже складну поведінку. Часто вони самі не уявляють, на що здатні.

Люди, у яких переважають петлі – це деяка «золота середина» між дугами і завитками. Вони легко адаптуються до всього, що відбувається навколо. Вони врівноважені, твердо стоять на ногах. Зазвичай у них досить широке коло інтересів, вони легко сходяться з іншими людьми, адекватно оцінюють події.

Правильне застосування цих та інших, напрацьованих дерматогліфікою знань, можуть бути успішно використані і в криміналістиці. Потреби профілактики правопорушень вимагають розробки нових методів попередження злочинів, що може підвищити ефективність профілактичної роботи і позитивно позначитися на тактиці проведення окремих слідчих дій і методиці розслідування злочинів. Необхідно тільки встановити зв'язок дерматогліфіки з характером дій особи на місці вчинення злочину. Вихідними даними може стати дерматогліфіка осіб, засуджених за статтями кримінального кодексу України, та аналіз їх діяльності до, під час і після скоєння злочину. Наприклад, при відсутності слідів пальців рук на місці події, увага приділяється вивченню злочинних дій невідомої особи та зіставленню їх з наявними даними дерматогліфіки, що дозволить визначити коло осіб, серед яких необхідно вести пошук. При наявності ж слідів на місці події, використовуючи методи дерматогліфіки, необхідно зібрати якомога більше даних про їх власника, що також допоможе звузити коло осіб, серед яких необхідно вести пошук. У результаті дерматогліфіка може не тільки сприяти створенню моделі дій злочинця, але і дозволяє визначити послідовність дій слідчих органів.

Враховуючи існуючі в даний час в органах внутрішніх справ обсяги дактилоскопічної інформації, можна стати власником абсолютно нової бази даних дерматогліфіки, що дозволить відповісти на багато питань попереднього розслідування. В даний час важко уявити, який вона буде мати вигляд, якими силами і в які терміни вона буде створена. Важливо усвідомити одне: дерматогліфіка має право на існування, а впровадження

Одержано 19.04.2011

УДК 343.985+159.9

Романюк Тетяна Василівна,
курсант групи ФСД-08-2 ХНУВС
Науковий керівник: Криводід О. І.

СПЕЦІАЛЬНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ СЛІДЧИМ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ

Визначено певні психологічні прийоми впливу на особу з метою отримання інформації, що має значення для розслідування кримінальної справи.

Слідча діяльність з психологічного боку в значній частині являє собою боротьбу характерів, інтелекту, волі, моральних принципів слідчого і осіб, які беруть участь у справі. Інший психологічний аспект слідчої роботи полягає в проблемі психологічного контакту слідчого з особами, що опинилися у сфері кримінального процесу. Розслідуванню характерна індивідуальність праці, яка підкріплюється процесуальною самостійністю слідчого. Це дуже важлива риса, яка накладає своєрідний відбиток на всю психічну діяльність.

Діяльність слідчого характеризується надзвичайною різноманітністю завдань, правильне вирішення яких потребує застосування різних якостей, навичок і знань. Потрібні спеціальні знання в галузі медицини та педагогіки, товарознавства та бухгалтерії, транспорту, психології і т. д.

Для ефективного використання об'єктивних психологічних закономірностей, що діють в період того чи іншого розслідування, слідчий повинен мати ще й психологічну програму, яка озброїть його методами діагностики особистості та організацією психологічного впливу на особистість з метою отримання інформації та перевиховання. Також для самозахисту від негативу, який надходить зовні, слідчий повинен мати стійку психіку та сильний характер.

Фахівці вважають, що розробка психологічного портрета злочинця актуальна при розслідуванні певної категорії неочевидних злочинів, що характеризуються істотним чи повним браком відомостей про конкретну особистість винуватця: убивств на сексуальному ґрунті з ознаками садистського катування жертви; убивств з посмертними колотими і різаними пораненнями; убивств з ознаками маніпуляцій злочинця з трупом жертви тощо. У цьому випадку пошук ознак злочинця здійснюється найчастіше тільки виходячи зі слідів і обставин злочину. Їх психологічний аналіз, у рамках методики складання психологічного портрета злочинця, може ініціювати продуктивні версії про особливі ознаки злочинця, що

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
дозволяють звужувати коло підозрюваних, а також виявляти винного серед осіб, які потрапили в поле зору слідства.

У загальному вигляді алгоритм розробки психологічного портрета злочинця включає три послідовні етапи аналізу події, перший з яких є криміналістичною технологією реконструкції механізму злочину (відображає зовнішній ряд дій злочинця) за слідами та його обставинами. Другий і третій етапи аналізу реалізують психологічні прийоми реконструкції ознак злочинця та містять у собі: на другому етапі – три психологічні прийоми виявлення «індивідуальної дії», а на третьому етапі – три психологічні прийоми інтерпретації «індивідуальної дії».

В криміналістичній характеристиці вбивств особливе місце відводиться особі потерпілого. Тут особливо важливо зазначити, що в діях злочинця спостерігається певна вибірковість, яка показує взаємозв'язок між особливостями особи потерпілого та злочинця. Більше того, наявність та характер зв'язку та відносин між жертвою і вбивцею впливають на мету, мотив, місце, час, спосіб вчинення та приховування злочину, обумовлюючи їх специфіку. У випадках вбивств залежність між злочинцем і потерпілим визначається даними про останнього, точніше його особистісними якостями, в багатьох випадках станом в суспільстві, службовими та особистими відносинами зі злочинцем. Причому зміна цих позицій суттєво коректує наміри правопорушника, вибір місця та способу скоєння злочину. Іншими словами, в цьому виді злочинів головним є потерпілий. Злочинець – підконтрольний, керується в своїх намірах і діях вибраною жертвою, змінюючи свою тактику злочину відповідно до дій останньої. Така залежність існує майже в усіх злочинах, пов'язаних із вбивством.

З метою отримання інформації, що має значення для розслідування кримінальної справи, слідчим застосовуються певні психологічні прийоми впливу на особу. Вивести певний шаблон таких методів не можливо, адже все залежить від ситуації та особи – «джерела інформації». Саме тому необхідно спершу встановити психологічний контакт, і тут знову постає необхідність творчого підходу. Ефективність застосування психологічних прийомів впливу, таких як: використання психологічних особливостей особистості допитуваного; особисті спостереження за допитуваним; використання стану емоційної напруженості; використання ефекту раптовості; «припущення легенди»; «вільна розповідь»; максимальна деталізація свідчень; послідовність пред'явлення доказів; пред'явлення контрдоказів: поєднання форсованого (прискореного) та уповільненого темпів допиту, які багато в чому залежать від умінь слідчого правильно їх застосувати.

Одержано 11.04.2011

#

УДК [343.98](477)

Рубан Сергій Павлович,

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Розглянуто використання поліграфа в різних країнах світу. Приведено аргументацію комплексного підходу використання поліграфу в діяльності правоохоронних органів шляхом внесення відповідних змін до законодавчих актів.

У даний час дослідження з використанням поліграфічних пристроїв в оперативно-розшуковій діяльності, на стадії розслідування, як експертиза, з метою професійного відбору в державних і комерційних установах здійснюються більш ніж в 60 країнах світу. У ряді зарубіжних країн існують закони і підзаконні акти, що регламентують застосування поліграфа, в інших випадках правовий механізм діє через норми законодавчих актів, що відносяться до суміжних правових галузей і сфер діяльності.

В більшості країн світу опитування з використанням поліграфа не мають статусу «доказів» в судочинстві (Великобританія, ФРН та інші). За попередньою домовленістю сторін результати використання поліграфа можуть бути прийняті як докази судами у цивільних справах (Ізраїль, Канада). Починаючи з 1998 року в Польщі, результати використання поліграфа можуть використовуватися як «допоміжні докази» у кримінальних справах. У Японії результати використання поліграфа оформляються як експертні доповіді, визнаються доказом і розглядаються Нижніми судами (судами першої інстанції) як докази (§ 4 ст. 321 Кримінального процедурного кодексу).

Результати перевірки на поліграфі (детекторі брехні) в Росії мають орієнтуюче значення і не можуть бути юридичним доказом провини. Провідним користувачем поліграфа в світі є Сполучені Штати Америки, що застосовують поліграф з 1928 року. Незважаючи на майже 80-річний досвід застосування поліграфа, закони, що регламентують його використання, нерідко кардинально мінялися кожні 3–5 років.

Зарубіжний досвід використання поліграфу вказує на складність даного питання і неоднозначність його рішення в різних країнах світу. Загальним є одне – різке обмеження використання результатів використання поліграфа, як доказів у кримінальному судочинстві та виключно високі вимоги до фахівців-експертів.

Відомо, що результативність поліграфу при профілактиці, розкритті і розслідуванні злочинів на 90 % залежить від професіоналізму поліграфолога, і лише на 10 % – від використовуваного при цьому приладу.

Необхідно розглянути можливість застосування поліграфу у кримінально-процесуальній сфері, визначивши при цьому два різних варіанти використання поліграфа – як один з видів експертизи і як один з видів слідчої дії. Обидва ці варіанти – перспективні, хоча кожний з них має

Не занурюючись в детальний аналіз, відзначимо лише, що найбільш простим, з юридичної точки зору, – варіантом впровадження поліграфа в процесуальну сферу є включення його в експертизу (наприклад, судово-психологічну) як приватний метод. Проте, мінусом такого варіанту виступає вимога наявності експерта-поліграфолога з базовою психологічною освітою.

Другий варіант – застосування поліграфа у вигляді особливим чином організованої слідчої дії – не примушує поліграфолога мати обов'язкову психологічну освіту, що істотно полегшує відбір осіб на підготовку як фахівців-поліграфологів, і відповідно, дозволить ширше упровадити поліграф в практику профілактики і розслідування злочинів.

Отже, використання поліграфу в діяльності правоохоронних органів прямо залежить від внесення відповідних змін до законодавчих актів. Втім, законотворці не поспішають вносити такі зміни, враховуючи, що поліграф не зарекомендував себе як неупереджений криміналістичний засіб (на кшталт фотоапарату, чи відеокамери), оскільки отримані на ньому результати залежать від багатьох суб'єктивних факторів (вміння поліграфолога, стану опитуваного тощо), і подаються не як остаточні, а як оціночні.

Одержано 08.04.2011

УДК 343.98

Сагайдак Едуард Сергійович,
курсант групи ФСД-09-7 ХНУВС
Науковий керівник: Захарченко С. О.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОГО АУДІОЗАПISУ В КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Визначено допустимість та належність застосування цифрового аудіозапису при проведенні слідчих дій.

Наука і техніка розвивається дуже швидко, щодня ми чуємо про нові відкриття. Новинок у техніці стає дедалі більше. Так на зміну аналоговим диктофонам прийшли цифрові. В кримінальному судочинстві можна виділити дві форми застосування пристроїв для аудіозапису: а) як додатковий засіб фіксації ходу та результатів слідчої дії; б) як самостійний доказ.

У першому випадку, це питання Кримінально-процесуальний кодекс (далі – КПК) врегульовує достатньо. Стаття 85¹ КПК закріплює право слідчого на використання при проведенні слідчих дій засобів звукозапису. Закон встановлює ряд вимог щодо його застосування, серед яких відсутня вказівка, який саме диктофон необхідно використовувати. Також закон вимагає, щоб аудіозапис був відтворений всім учасникам процесу, про що

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
зазначається у протоколі. Тому зробивши запис на цифровий диктофон і переписавши його на лазерний диск, слідчий відтворює запис слідчої дії з лазерного диску, про що зазначається у протоколі з усіма зауваженнями. Тому у суддів не повинно виникати сумнівів, щодо справжності цього запису.

У випадку, коли звукозапис з цифрового диктофону може виступати, як самостійний доказ у справі (наприклад, якщо потерпілий сам записав погрозу на диктофон), то тут виникає багато спірних питань. Суди частіше за все не визнають такі записи доказами, мотивуючи тим, що їх можна змонтувати на комп'ютері. Хоча дуже часто виникають ситуації, коли із-за невизнання цих доказів, злочинцям вдається уникнути покарання. М. В. Вандер вважає, що при проведенні слідчих дій цифровий аудіозапис повинен проводитися з використанням комп'ютера без звичайного магнітофона чи диктофона. Зараз для запису фонограми найбільш поширені портативні комп'ютери «Rover Book Parther RT6». Такий комп'ютер має зовнішній CD-R привід, який дозволяє фіксувати аудіоінформацію на одноразові диски CD-R і змінити дані в подальшому на диску неможливо. В. Ю. Шепітько визначає фоноскопичну експертизу, як вид судової експертизи, яка вирішує завдання ототожнення людини і встановлює: чи даною особою виголошена промова, яка записана на сигналограмі; який вид і скільки джерел звуку записано на фонограмі тощо. Більш повну та ґрунтовну відповідь на ці питання надасть нам комплексна комп'ютерно-технічна та фоноскопична експертиза.

В центрі судових експертиз Російської Федерації зазначають, що при проведенні фоноскопичних експертиз можна встановити наявність на фонограмі ознаки монтажу, вибіркової фіксації, накладення записів; цей запис є оригіналом чи копією; ідентифікацію особи за голосом та інші. Г. В. Оленін зазначає, що питання, які вирішуються при дослідженні самі різні: від визначення ознак монтажу до ідентифікації особи за голосом та мовленням. Відповіді на ці питання при проведенні експертиз дають змогу визнати цифровий аудіозапис доказом.

Отже, використання цифрових носіїв інформації дають нам змогу використовувати їх як докази, що мають значення для правильного вирішення справи у разі визнання належними та допустимими.

Одержано 11.04.2011

#

УДК 343.985.3

Швець Тетяна Олександрівна,
курсант групи ІКМ-08-9 ХНУВС
Науковий керівник: Сафонов Д. А.

ОБШУК: РОЛЬ СПЕЦІАЛІСТА

Висвітлено роль спеціалістів різних галузей науки в такій слідчій дії,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
як обшук, що сприяє розкриттю злочинів і викриттю винних, встановленню істини у справі, забезпеченню гарантій особи, тобто здійсненню завдань кримінального судочинства.

Обшук – це слідча дія, змістом якої є примусове обстеження приміщень і споруд, ділянок місцевості, окремих громадян з метою відшукування і вилучення предметів, що мають значення для справи, а також виявлення розшукуваних осіб.

Вагомий внесок у дослідження питань пов'язаних з тактикою обшуку, внесли такі вчені як Р. С. Белкін, О. Я. Баєв, В. П. Бахін, С. Ф. Денисюк, Л. Я. Драпкін, О. В. Дулов, В. А. Жбанков, Л. М. Карнєєва, О. М. Колесниченко, В. П. Колмаков, В. О. Коновалова, В. О. Образцов, В. І. Попов, М. І. Порубов, А. Р. Ратинов, М. С. Салтевський, В. Ю. Шепітько, М. А. Якубович.

Слід зазначити, що при проведенні такої досить складної слідчої дії як обшук, в деяких випадках слідчому доводиться використовувати допомогу обізнаної особи в технічних та гуманітарних галузях науки.

На початковому етапі в залежності від об'єктів пошуку необхідно залучати обізнаних осіб які мають не тільки певні знання, але й професійний досвід. Це дозволить попередити значну кількість складних ситуацій, що можуть виникнути при проведенні обшуків, наприклад пов'язаних з пошуком слідів біологічного походження, наркотичних речовин.

Практика показує, що в більшості випадків слідчий не надає належного значення участі спеціаліста-біолога, вважаючи, що сліди біологічного походження (кров, слина, сперма, волосся і т. п.) легко виявити і не вимагається якихось особливих пізнань. Це приводить до втрати інформації, що може мати значення для справи. Досить вказати, що до цих пір для пошуку слідів крові активно застосовують джерела ультрафіолетового випромінювання, хоча давно відомо, що опромінювання крові УФ-промінням приводить до руйнування ДНК і освітлювати ними об'єкти більше 5 секунд не рекомендується.

Часто навіть спеціалісти-криміналісти роблять змив водою слідів крові на марлю або інший матеріал, не дивлячись на те, що це неприпустимо, оскільки приводить до руйнування кліток крові і неможливості застосувати надалі ряд методів дослідження. Ігнорування сучасних методів попереднього тестування приводить до вилучення замість слідів крові різних плям соку, фарби, каву, що веде до затягування термінів слідства.

Таким чином, думка про легкість виявлення і вилучення об'єктів біологічного походження перебільшена. Особливістю об'єктів даної категорії, є їх мало помітність і здатність змінюватися з часом або під впливом різних зовнішніх чинників

В інших випадках дуже важливу роль відіграє, залучення спеціаліста-хіміка, коли предметом пошуку є наркотичні речовини. Адже деякі

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
представники наркотичних речовин, а саме синтетичні засоби в концентрованому вигляді можуть шкідливо впливати на організм людини. За таких умов, при проведенні їх пошуку до складу слідчо-оперативної групи обов'язково повинні включатися спеціалісти. В якості яких можуть бути обізнані хімії особи, медичні представники (фармацевти), які можуть не лише розпізнавати виявленні речовини і проводити їх попередню діагностику, але і прийняти заходи щодо забезпечення безпеки.

З досвіду зарубіжних країн відомо, що лабораторії по виробництву фентанілу найбільш небезпечні для здоров'я працівників правоохоронних органів. Вдихання цієї речовини в приміщенні лабораторії навіть на протязі однієї хвилини може призвести до трагічних наслідків. З'єднання фентанілу легко потрапляють до організму через шкіру, очі, слизову оболонку носа, порізи на тілі в тому числі і невеликі. В даному випадку залучення спеціаліста конче необхідно.

Грамотне використання знань та навичок спеціалістів також підвищує пошукову результативність обшуку і скорочення часу його проведення. При цьому зростає значення кваліфікації самого спеціаліста, так як при проведенні обшуку іноді із-за особливостей самих об'єктів, що мають значення для справи, знайти їх може тільки спеціаліст.

Таким чином, широке впровадження спеціальних знань, у тому числі сучасних досягнень науки і техніки, в практику правоохоронних органів особливо актуально в сучасний період, коли боротьба із злочинністю активно протидіє збиранню джерел доказової інформації. Використання спеціальних знань в розслідуванні і судовому розгляді кримінальних справ сприяє розкриттю злочинів і викриттю винних, встановленню істини у справі, забезпеченню гарантій особи, сприяючи тим самим здійсненню завдань кримінального судочинства.

Одержано 14.04.2011

#

СЕКЦІЯ 7
ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРД. СПЕЦТЕХНІКА.
ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА

УДК 34.06

Головач Варвара Олегівна,
курсантка групи ФПТ-08-05 ХНУВС
Науковий керівник: Світличний В. А.

**ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗРОБКИ НОВОЇ
СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ДЛЯ ОВС УКРАЇНИ**

Розглянуто перспективи та проблеми організації розробки нової спеціальної техніки для ОВС України.

На сучасному етапі розвитку суспільства завдання щодо оснащення органів внутрішніх справ сучасними технічними засобами стає все актуальнішим. Це пов'язане із необхідністю підвищення ефективності роботи правоохоронних підрозділів, загостренням криміногенної ситуації, різким зростанням оснащеності злочинних елементів.

Зараз в МВС України йде реформування ряду підрозділів, підвищується увага до їх технічного оснащення; при цьому звертається увага на необхідність підсилення підрозділів на місцях, до складу органів приходять фахівці, які мають і технічну освіту.

Але з іншого боку завдання створення нових технічних засобів для правоохоронних органів обіймає дві групи проблем, які стосуються не тільки МВС.

Останнім часом в Україні приділяється багато уваги удосконаленню державного регулювання в науковій сфері, в тому числі і в інтересах правоохоронних органів, опрацьовуються механізми координації робіт. З метою посилення такої роботи в інтересах органів внутрішніх справ МВС України спільно із Міністерством науки України зараз опрацьовують питання щодо включення до переліку загальнодержавних науково-технічних програм програми розвитку наукових досліджень та розробки технічних засобів для правоохоронних органів. Активно співпрацює з підрозділами Міністерства науки в цьому плані і Державний науково-дослідний інститут МВС України (ДНДІ).

Державний науково-дослідний інститут МВС України створено згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2005 року № 880 «Про реорганізацію вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ Міністерства внутрішніх справ» та наказом Міністерства внутрішніх справ України від 27 вересня 2005 року № 827 із метою здійснення наукового та науково-технічного забезпечення діяльності системи органів внутрішніх справ України. ДНДІ МВС України створено на

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
базі Науково-дослідного інституту проблем зі злочинністю Національної академії внутрішніх справ України, Науково-дослідного інституту спеціальної техніки МВС України, Державного науково-дослідного центру безпеки дорожнього руху та діяльності дорожньо-патрульної служби місцевої міліції, Центру моніторингу наукового забезпечення діяльності органів та підрозділів внутрішніх справ.

При виконанні НДДКР (науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт) зі створення спеціальної техніки для органів внутрішніх справ Центр стічається з труднощами технічного характеру, що полягають у повній відсутності галузевої нормативної бази, а тому змушений пристосовувати для потреб МВС згідно зі специфікою діяльності служб широку гаму стандартів щодо створення спецтехніки, які діють у системі Міністерства оборони, а також державних стандартів колишнього СРСР. Тому назріла нагальна потреба у розробці в системі МВС власної нормативної бази.

Одержано 12.04.2011

#

УДК 343.85

Дахнюк Вадим Сергійович,
курсант групи ІКМ-08-09 ХНУВС
Науковий керівник: доц. Железов Є. О.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ У БОРОТЬБІ З ФІКТИВНИМ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ В УКРАЇНІ

Висвітлено основні питання, які відіграють важливу роль у боротьбі з фіктивним підприємництвом, розглянуто види фіктивних фірм, недосконалість норм чинного законодавства у цій сфері.

В українському радянському законодавстві вперше термін «фіктивний» з'явився у Кримінальному кодексі УРСР у 1927 році. В незалежній Україні після набрання чинності Законом України від 3 квітня 1997 р «Про податок на додану вартість» набула широкого розповсюдження практика створення фіктивних підприємств з метою отримання безпідставного відшкодування ПДВ, який насправді раніше до бюджету не сплачувався, фіктивні підприємництва почали дуже прогресувати і на сучасному етапі удосконалюються з кожним днем. Створюються з метою відмивання брудних грошей, а також здійснення інших злочинів.

Кримінальна відповідальність за фіктивні підприємництва встановлюється ст. 205 КК України, але чітко визначеного поняття фіктивного підприємництва не існує і до сьогодні, така невизначеність пов'язана з тим, що це новий злочин у кредитно-фінансовій сфері і на сьогоднішній день він є загрозою для економіки нашої держави. Невизначеність самого поняття фіктивного підприємництва не дають в

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
повній мірі працівникам оперативних підрозділів використовувати свої навички для розкриття таких злочинів.

Економічна криза в Україні призвела до зростання криміналізації суспільно важливих сфер функціонування держави. Відсутність належної взаємодії між правоохоронними та контролюючими органами, призвела до того, що переважна більшість злочинів у сфері економіки виявляється не на стадії готування, а після їх вчинення і нанесення істотної матеріальної шкоди державі.

За даними ДПА України податковими органами за ознаками фіктивності у 1997 році виявлено – 165, у 2002 – 2680, у 2003 – 4169, у 2004 – 3600, у 2005 – 4500, у 2006 – 5028, у 2007 – 5900, у 2008 – 6010, у 2009 – 6100 . З цієї досить невтішної статистики можна зробити висновок, що основними методами розслідування цих злочинів є збирання, фіксація та дослідження інформації встановлення осіб фіктивного підприємництва. Задачами оперативних підрозділів у боротьбі з фіктивними діями повинні бути попередження, виявлення та викриття фізичних або юридичних осіб. Разом із тим слід зазначити, що проблема боротьби з фіктивним підприємництвом у більшості досліджень розглядається виключно з кримінально-правової точки зору. Але необхідно боротися з причиною, а не з наслідками цього явища, що неможливо без застосування господарсько-правових методів. Фіктивні структури стали використовуватися як прикриття для здійснення незаконної діяльності або заняття видами діяльності, щодо яких встановлено заборону. Як свідчить практика досудового слідства, фіктивне підприємництво поєднується з іншими злочинами та набуває все більш організованих форм.

Загалом фіктивні фірми можна розділити на три групи:

- «чорна» фірма – для проведення разової операції. Як правило, така фірма реєструється на загублений чи викрадений паспорт, розрахована на мінімальний строк діяльності, не веде бухгалтерську документацію і податковий облік.

- «сіра» фірма – для здійснення неодноразових операцій. Створюється більш складніший механізм, підставний директор, який повинен регулярно здавати звіти в податкову, наявність накладних на нелегальний товар.

- «буферна» фірма – для більшого зміцнення механізму. Наявність буферів потрібна щоб ще більше заплутати роботу оперативних підрозділів і створює час для ліквідації фіктивної фірми, яку приховує буфер.

Взагалі з вище вказаного можна сказати, що боротьба зі злочинами у сфері фіктивного підприємництва є проблемою в нашій державі. Це видно на простому прикладі недолугості ст. 205 КК України. Створення юридичної особи для прикриття незаконної діяльності є злочином, а реєстрація фізичної особи фізичної особи з тією ж злочинною метою, злочином не визнається. Тож, при здійсненні фактично одних і тих самих дій, одна особа буде притягатися до кримінальної відповідальності, а інша –

Одержано 11.04.2011

УДК 621.317.08

Задайдух Любомир Анатолійович,
курсант групи ФПТ-08-03 ХНУВС
Науковий керівник: Світличний В. А.

ЗАСТОСУВАННЯ ВИХРОСТРУМОВИХ ДЕФЕКТОСКОПІВ В ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Розглянуто призначення, принцип дії, основні конструктивні особливості вихрострумів дефектоскопів та напрямів їх використання в експертно-криміналістичних дослідженнях.

Встановлення причин та умов сприяють вчиненню злочинів за допомогою технічних засобів може проводитися при експертних дослідженнях, в процесі різних профілактичних заходів адміністративного характеру. Так при перевірці технічного стану автотранспорту можливо застосовувати прилади неруйнівного контролю – дефектоскопи. За особливостями технічної реалізації, всі дефектоскопи можна підрозділити на: вихретокові; ультразвукові; рентгенівські; магнітопорошковий; ферозондові; електроіскровим; термоелектричні; радіаційні; інфрачервоні; радіохвильові; електронно-оптичні; капілярні.

У судово-експертній практиці найбільш широке поширення отримав перший тип дефектоскопів. Вони використовуються для оперативного виявлення ознак маркувальних даних на кузовних деталях автотранспортних засобів. Вихрострумів дефектоскопи (ВД) дозволяють виявляти: зміну товщини лакофарбового покриття, напайку, наклейку або в варка металевих фрагментів з зміненними маркувальними даними. Принцип дії ВД заснований на аналізі взаємодії зовнішнього електромагнітного поля з електромагнітним полем вихрових струмів, що наводяться індуктивного збудливою котушкою в електропровідних об'єкті судової експертизи (ОСЕ). Щільність вихрових струмів в об'єкті залежить від геометричних, електромагнітних параметрів об'єкта, а також від взаємного положення ВД і ОСЕ. В якості перетворювача використовують індуктивні котушки. Електричний струм, що протікає в котушках ВД, створює електромагнітне поле, яке збуджує вихрові струми в електропровідних ОСЕ. Поле вихрових струмів впливає на котушки ВД, наводячи в них електрорушійну силу (ЕРС) або змінюючи їх повне комплексне опір (імпеданс). Реєструючи зміну ЕРС, отримують інформацію про властивості ОСЕ.

При перевірці технічного стану автотранспорту, способи підробки маркувальних даних легко визначаються. Використання дефектоскопів дозволяє однозначно виявити ознаки зміни маркувальних позначень вузлів та агрегатів автотранспорту, при збереженні цілісності лакофарбового

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

покриття. В даний час в практиці використовуються декілька видів ВД: Контраст – М, МВД – 2(3), ВИ – 96Н, ВАНГА, ВНИК – 04, ВД – 70. Кожен з перелічених приладів має позитивні і негативні сторони. Загальне, що об'єднує ВД – це портативність, простота, можливість роботи в польових умовах, універсальність.

Використання ВД є перспективним при проведенні судово-експертних досліджень, матеріалознавчих та технологічних експертиз спрямованих на: виявлення тріщин, раковин, та інших порушень однорідності у феромагнітних матеріалах; вимірювання товщини листового металу, стінок труб, діаметрів дротів, а так само товщини лакофарбових, емалевих, керамічних, гальванічних та інших покриттів, нанесених на електропровідну основу; контроль хімічного складу, механічних властивостей, залишкових напружень у металевих виробах.

Одержано 12.04.2011

УДК 65.012.8+34

Ніколайчук Петро Сергійович,
курсант групи ФІТ-09-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Манжай О. В.

УРАЗЛИВОСТІ БЕЗПРОВІДНИХ КАНАЛІВ ЗВ'ЯЗКУ GSM І СПОСОБИ ЇХ УСУНЕННЯ

Досліджено методи захисту систем мобільного зв'язку.

Оскільки мобільні технології тісно пов'язані з повсякденним життям, то проблема захисту інформації, яка передається цими технологіями має велике значення.

Беручи до уваги дослідження найбільш уразливих місць у стандарті GSM треба унеможливити обмін інформацією між мобільним пристроєм та удаваною базовою станцією, яка є обладнанням зловмисника. Таке включення у роботу стільникової мережі дозволяє, по-перше, бути ретранслятором сигналу, тобто не обриваючи зв'язку між абонентами, отримувати дані, по-друге, безпосередньо на «довірчих» засадах взаємодіяти з телефонним апаратом.

Суть запропонованого методу убезпечення від вищеописаної загрози полягає у фільтруванні вхідних сигналів, згідно з інформацією про працюючі у місцезнаходженні абонента базові станції та деякі їх характеристики, яка знаходиться у базі даних, що інтегрована у мобільний пристрій. Крім того, використовуватимуться алгоритми, стосовно забезпечення конфіденційності умов фільтрування, задля неможливості їх виділення з перехопленого сигналу. Ці нововведення не потребують зміни у стандарті стільникового зв'язку, адже необхідними і достатніми умовами буде оновлення програмного забезпечення, щоправда, як стільникової мережі, так і мобільних пристроїв. Крім того, розробляється метод, згідно з

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

яким, абонент, буде змінювати потужність сигналу нижче рівня достатнього для прийняття сигналу, що сприятиме перемаршрутизації модулем управління, а саме контролером базових станцій зв'язку через іншу базову станцію. Це забезпечить унеможливлення визначення місцезнаходження абонента.

Таким чином описані вище системи як із залученням оператора стільникових мереж, так і лише змінами мобільного пристрою, призведуть до убезпечення радіозв'язку, без значних капіталовкладень та переробки стандарту GSM.

Одержано 09.04.2011

#

УДК 65.012.8+34

Нічик Максим Володимирович,
курсант групи ФПТ-09-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Манжай О. В.

РОЗРОБКА БЕЗПЕЧНОГО FLASH-НОСІЯ

Запропоновано проект Flash-носія, який дасть змогу безпечно переносити файли з комп'ютера на комп'ютер.

На даний момент існують тисячі Flash-носіїв. Одним із варіантів безпечного зберігання та переносу даних пропонуємо створення наступного пристрою. Flash-носіїв, який матиме 2 схеми пам'яті – одну основну, з якою можна буде працювати як зі звичайним Flash-носієм; іншу – приховану, яка буде функціонувати тільки на певних комп'ютерах. Для функціонування зазначеного носія використовується спеціальна програма, яка забезпечує безпечний доступ до прихованого блоку пам'яті.

Роботу Flash-носія організовано за наступним алгоритмом. При його підключенні до комп'ютера, завчасно запрограмований мікроконтролер буде перевіряти право доступу комп'ютера до прихованого розділу шляхом зіставлення серійних номерів складових частин комп'ютера із даними, які містяться на мікроконтролері. Якщо дані співпадуть, відкриється доступ до прихованого розділу. Якщо ж дані не будуть співпадати, то прихований розділ залишиться невидимим, буде відкритий тільки основний розділ пам'яті (рис. 1).

Рис. 1. Схема Flash-носія

Одержано 14.04.2011

#

УДК 343.85

Петров Станіслав Геннадійович,
курсант групи ІКМ-09-6 мс ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук Стащак М. В.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ РОЗБІЙНИХ НАПАДІВ ПІДРОЗДІЛАМИ КАРНОГО РОЗШУКУ

Визначено проблеми, пов'язані з розкриттям розбійних нападів та розглянуто шляхи підвищення ефективності роботи підрозділів карного розшуку у цій сфері.

Розбій належить до тих злочинів що істотно змінюють криміногенну обстановку в країні, є особливо небезпечним та становить суспільний резонанс. Слід зазначити, що останніми роками спостерігається особлива зухвалість та жорстокість розбійних нападів.

Аналіз офіційної статистики МВС свідчить, що у 2006 році зареєстровано 6464 тис. випадків розбійних нападів, у 2007 – 5716, у 2008 – 4984, у 2009 – 5103, а в 2010 – 4029 розбоїв. Це свідчить про стабільно високий рівень вчинення даного виду злочинів.

Варто зазначити що серед чинників, які підштовхують особу до вчинення даного виду злочинів виділяють такі, як алкоголізм, наркоманія, високий рівень безробіття та небажання працювати.

Серед труднощів, які виникають під час розкриття розбоїв, працівники підрозділів карного розшуку ОВС України відзначили недостатнє матеріально-технічне забезпечення, корумпованість, недостатній досвід розкриття цих злочинів.

Статистика вчинення розбійних нападів вказує на те, що останні мають місце в основному у святкові дні (18–26 %). В суботу та неділю,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
тобто дні, які не співпадають зі святковими днями вчиняються близько 30–32 % розбоїв. Поряд з цим, важливо мати на увазі і «кримінально-бентежний» час доби. Пік вчинення розбоїв досягається з 20.00 до 24.00 годин (від 28,8 до 38,7 %). Місця в яких найчастіше скоюються розбійні напади: вулиця, провулок – 10–20 %, квартира потерпілих – 12 %, сквер, парк, лісопарки – 12–13 %.

Аналіз роботи з розкриття розбійних нападів свідчить, що запорукою розкриття розбоїв є належна організація цієї роботи, своєчасне реагування на кожну заяву і повідомлення про вчинення розбійного нападу успішного, а також використання оперативно-розшукових заходів.

На наш погляд, робота підрозділів карного розшуку щодо розкриття розбоїв потребує удосконалення. Ми вважаємо, що шляхами підвищення ефективності роботи у даному напрямі є наступні:

1) встановлення відеокамер в парках, місцях відпочинку, місцях де найчастіше скоюються розбійні напади (пряме відеоспостереження);

2) застосовування ЗМІ для інформування населення про місця, де найчастіше скоюються розбої;

3) встановлення охоронної сигналізації в жилих приміщеннях;

4) належне освітлення скверів, вулиць, глухих місць;

5) випуск брошур щодо:

а) правил поведінки в ситуаціях, при яких є посягання на здоров'я, життя та майно потерпілого;

б) відповідальності, яка передбачена Кримінальним Кодексом України за вчинення розбійних нападів.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 621.338.722

Пінчук Дмитро Сергійович,
курсант групи ФПТ-08-03 ХНУВС
Науковий керівник: Світличний В. А.

СИСТЕМИ ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ОВС

Розглянуто призначення, принцип дії, основні конструктивні особливості систем відеоспостереження та напрямів їх використання в органах внутрішніх справ.

Найбільше в органах внутрішніх справ використовують «замкнуті телевізійні системи» (CCTV – Closed Circuit Television). Основними елементами таких систем є:

Відеокамера – вона є очима системи. Відеокамера перетворює світловий потік в електричний сигнал, величина якого пропорційна інтенсивності світлового потоку. Потім, дані від відеокамери по лінії зв'язку передаються до подальших пристроїв .

Лінії передачі відеосигналу У більшості систем відеоспостереження виникає необхідність передачі відеоінформації від телекамер до пристроїв обробки відеосигналів, які встановлені на постах охорони. В даний час в системах відеоспостереження використовуються кілька основних способів передачі відеосигналу: по коаксіальному кабелю; по кабелю «звита пара»; по волоконно-оптичному кабелю.

Пристрої обробки відеосигналів – це прилади, що оброблюють відеозображення, які отримуються від декількох камер відеоспостереження, що аналізують зображення і передають його в заданому форматі на монітор. Залежно від типу використовуваних відеокамер застосовуються чорно-білі або кольорові пристрої обробки відеосигналів.

Пристрої запису відеоінформації (спеціальні відеомагнітофони, відеореєстратори) призначені для запису, зберігання і подальшого відтворення зображення, що поступає безпосередньо від камер, так і від пристроїв обробки відеосигналів. Пристрої цифрового запису (відео рекордери, відеореєстратори) здійснюють запис відеоінформації в цифровому форматі безпосередньо на жорсткий диск комп'ютера.

У ЦОУ ХМУ ГУМВС України в Харківській області встановлено обладнання, що дозволяє вести відеоспостереження за об'єктами міста, що включає в себе: 4 точки доступу, сервер та 4 робочих місця для операторів. В даний час ведуться роботи для впровадження системи відеоспостереження за ситуацією на головних міських дорогах. Система відеоспостереження дозволяє автоматично фотографувати автомобілі в зоні контролю і вносити в кадр швидкість руху, дату, час фіксації, розпізнавати державні номерні знаки. Система постійно відстежує швидкість руху автомобілів і якщо швидкість вище допустимої проводиться цифрове фотографування автомобіля. Роздільна здатність камер дозволяє розглянути не тільки сам автомобіль, що перевищив допустиму швидкість на цій ділянці дороги, а і його номерні знаки. Інформація про порушення швидкісного режиму передається по цифрових каналах зв'язку на сервер центрального поста. Сервер аналізує державні номерні знаки автомобіля по обліковим базам даних в режимі реального часу та передає необхідну інформацію на мобільний пост, до спеціально обладнаного ноутбука в патрульній машині. Патрульний, у свою чергу може формувати необхідні запити в базі даних сервера за різними параметрами, друкувати отримані дані і зафіксовані кадри, отримувати і аналізувати статистичні дані про інтенсивність транспортного потоку, кількість і типи автомобілів.

Одержано 14.04.2011

#

УДК 65.012.8+34

Романюха Максим Ігорович,
курсант групи ФПТ-09-3 ХНУВС

Науковий керівник: д-р техн. наук, доц. Петров К. Е.

АНАЛІЗ ЕЛЕКТРОННИХ ФОРМАТІВ ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ КОНТЕКСТНОГО ПОШУКУ В РАМКАХ РОБОТИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Досліджено електронні формати файлів для здійснення контекстного пошуку.

У роботі експертних служб, оперативних підрозділів та підрозділів технічного захисту інформації нерідко виникає потреба у здійсненні контекстного пошуку в документах за ключовими словами. Проблема якісної організації такого пошуку полягає у тому, що існує багато форматів файлів, у яких потенційно може зберігатися шукана інформація.

Для розробки програмного забезпечення з контекстного пошуку необхідно опрацювати найбільш розповсюджені формати файлів, які можуть містити шукані дані. На теперішній час такими форматами є: txt, pdf, doc, docx, zip і rar архіви.

Файл (**txt**) – текстовий формат, представлений послідовністю символів в комп'ютері. Кожний з використовуваного набору символів кодується у вигляді одного байта, а набору декількох.

Файл (**DOCX**) – документ, створений за допомогою Microsoft Word 2007 та вище. Формат файлу заснований на Open XML і використовує стиснення згідно з алгоритмом ZIP для зменшення розміру файлу.

(**DOC**) – бінарні файли формату DOC містять більшу кількість інформації про форматування тексту (наприклад, сценарії), ніж файли документів, що використовують інші формати Microsoft (RTF та ін.), але менш сумісні з текстовими редакторами сторонніх розробників.

(**PDF**) – це формат даних, який використовується для опису документів.

Традиційним способом створення PDF-документів є віртуальний принтер, тобто документ, створюваний спеціалізованою програмою – графічним або текстовим редактором, який потім експортується в pdf. Всі дані стискаються згідно з різними алгоритмами: JPEG, RLE, CCITT, ZIP. PDF може також зберігати всю інформацію для вивідного пристрою, яка була у вихідному PostScript-файлі.

(**ZIP**) – популярний формат стиснення та архівації даних. Зазвичай, має розширення .zip і зберігає в стислому вигляді один або декілька файлів, які можна з нього отримати, шляхом розпакування за допомогою спеціальної програми.

(**RAR**) – Архів, створений згідно з алгоритмом стиснення RAR. Архів RAR може бути як єдиним, так і розбитим на декілька частин (томів). Подібні томи найчастіше мають розширення від R00 до R99 або оригінальне розширення RAR.

Одержано 09.04.2011

Снісаренко Андрій Петрович,
курсант групи ІКМ-08-09 ХНУВС
Науковий керівник: доц. Железов Є. О.

ПРОВЕДЕННЯ ОРД ПРИ ВИЯВЛЕННІ ФАКТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННОЮ ПРИВАТИЗАЦІЄЮ ДЕРЖАВНОГО ТА КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА

Висвітлено основні напрями діяльності оперативних підрозділів, необхідні для забезпечення проведення ОРД при виявленні незаконних фактів приватизації державного та комунального майна.

Кримінальна відповідальність за злочини, які скоюються у процесі приватизації державного і комунального майна передбачена ст. 233, 234, 235. Для виявлення цих злочинів потрібно проводити комплекс ОРЗ передбачених Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність».

В Законі України «Про ОРД» оперативним підрозділам надається право проводити ОРЗ, які використовуються для виявлення та документування злочинів, встановлення місцезнаходження предметів, документів, грошових коштів які можуть бути доказами у справі, фіксація фактичних даних про протиправну діяльність окремих осіб та груп.

Оперативні підрозділи, які беруть участь у перевірках суб'єктів приватизаційного процесу, можуть застосовувати ОРЗ з метою забезпечення процесу перевірки необхідною інформацією. Під час процесу приватизації доцільно проводити оперативні заходи, які направлені на спостереження за об'єктами приватизації та посадовими особами з початку підготовки об'єктів приватизації до зміни їх форм власності. До таких заходів можна віднести: 1) вивчення та аналіз інформації про оперативну обстановку на обертах приватизації; 2) визначення напрямку роботи та висунення необхідних версій 3) пошук інформації яка має оперативний інтерес та її оцінка.

При проведенні ОРД особливу увагу слід звернути на зловживання посадових осіб з корисливих мотивів, які у багатьох випадках пов'язані з хабарництвом. Зазвичай такі зловживання мають груповий характер.

Для своєчасного виявлення і розкриття злочинів, важливе значення має оперативна розробка групи посадових осіб, у діях яких наявні ознаки злочину. Фіксація цих діянь оперативним шляхом і подальше їх процесуальне використання лише буде мати доказове значення при додержанні вимог закону.

Для забезпечення проведення під час документальних перевірок оперативного супроводу, перед оперативними підрозділами ставляться такі завдання: 1) встановлення перспективності інформації що до наявності складу злочину;

2) встановлення оперативними підрозділами місця де можуть

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
знаходиться грошові кошти, матеріальні цінності; 3) встановлення місцезнаходження осіб – суб'єктів приватизаційного процесу та об'єктів приватизації; 4) встановлення обставин які можуть бути доказами у справі 5) встановлення інших фактів злочинної діяльності які входять до компетенції оперативних підрозділі; 6) забезпечення безпеки осіб учасників ОРД.

В основному увага привертається до цих особливостей тому, що в залежності від того на якій стадії приватизаційного процесу вчиняється злочин і визначається тактика документування участі посадових осіб у справі. Враховуючи вищевказане, можна визначити один з найважливіших елементів документування – це побудова і динамічний розвиток оперативно-розшукових теорій з оперативно-розшукової справи.

Планування конкретних заходів і їх застосування, залежить в основному від способу вчинення злочинів в процесі приватизації. До таких заходів можна віднести отримання і обробка оперативної інформації про факти злочину, встановлення і документування зв'язків пов'язаних з злочинною діяльністю розроблюваної особи, тобто виявлення усіх членів групи й визначення ролі кожного з подальшим моделюванням схеми зв'язків.

При проведенні оперативного супроводу, важливе значення має встановлення місцезнаходження суб'єктів, які вчинили злочини при проведенні приватизації. З цією метою використовуються оперативна розробка групи суб'єкта приватизації – осіб яких залучено до процесу приватизації. Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати що перед оперативним працівником стоїть завдання не тільки отримати відомість про вчинюваний злочин та факти злочинних дій розроблюваних осіб, а й виявити осіб які можуть підтвердити ці факти та зібрати необхідний обсяг даних, та встановити в яких документах знаходяться відомості що характеризують діяльність розроблюваних осіб.

Одержано 08.04.2011

#

Ставер Андрій Володимирович,
курсант групи ФПТ-09-3 ХНУВС
Науковий керівник: канд. юрид. наук Манжай О. В.

ЗАГАЛЬНІ ВРАЗЛИВОСТІ БАНКІВСЬКИХ КАРТ І СПОСОБИ ЇХ УСУНЕННЯ

Проаналізовано апаратні та програмні недоліки банківських карток залежно від виду зберігання інформації.

На сьогоднішній день пластикові картки є одним з поширених способів взаємодії клієнтів з банками.

З часом проявляються недоліки та вразливості карток, незважаючи на той факт, що компанії, які розробляють і вдосконалюють платіжні системи, намагаються звести можливість незаконного доступу до рахунків клієнтів до мінімуму.

Загальні вразливості банківських карток – це по-перше, значна імовірність можливості копіювання картки. По-друге – це можливість злочинця використати вразливості електронного захисту карток.

Оскільки за загальною класифікацією існує два типи карток – смарт-картки та магнітні картки, то, відповідно, до кожного з цих видів існує цілий ряд методів злому. Отже, необхідно вдосконалювати захист карток, спираючись на можливі методи злому.

Виходячи з найбільш популярних методів злому, захист карток можна посилити наступними методами:

По-перше – це вдосконалення ANSI-кодування магнітних карток, та надання йому більш секретного характеру.

По-друге – це введення додаткових пристроїв – ножиць (на вході до роз'єму для карток цей пристрій буде закривати щілину, відсікаючи все, що може бути до неї приєднане) до будови банкоматів та терміналів прийому смарт-карток. Це дозволить унеможливити існування проводового зв'язку між клієнтом та картокою, що знаходиться в банкоматі.

По-третє – це введення додаткового елементу захисту для магнітних карток для унеможливлення їх копіювання. Магнітна смуга таких карток складається з трьох смужок, на які записується інформація. Суть введення полягає в тому, що зазвичай на магнітних картках використовуються лише дві з трьох магнітних смужок. Третя зазвичай не несе ніякої інформації. Для попередження копіювання на картку слід нанести штрих-код, який банкомат зможе розрізнити лише в ультрафіолетовому спектрі. Інформація про штрих-код зберігатиметься на третій смужці картки, і банкомат буде автоматично звіряти данні, отримані з оптичного дослідження картки і з магнітного зчитування, що знизить можливість несанкціонованого копіювання картки.

Незважаючи на значні витрати при збільшенні захисту карток, ці

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
витрати будуть виправдані завдяки тому, що зазначені методи допоможуть
значно знизити кількість правопорушень у цій сфері.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 621.317.08

Яненко Тетяна Станіславівна,
курсантка групи ФПТ-08-02 ХНУВС
Науковий керівник: Світличний В. А.

ЗАСТОСУВАННЯ ГЛУШНИКІВ СТІЛЬНИКОВИХ ТЕЛЕФОНІВ

Розглянуто призначення, принцип дії, конструктивні особливості засобів захисту конфіденційної інформації – глушників стільникових телефонів та напрямів їх використання в органах внутрішніх справ України.

Мобільний телефон став винаходом ХХ століття, а технічна еволюція зробила його просто незамінним для кожної сучасної людини. Але, хоча такий зв'язок і має безліч позитивних якостей, її безпека все ж викликає чималі сумніви. Річ у тому, що сигнали, передавані мобільними телефонами, цілком можна зловити і розшифрувати. «Мобільник» також схильний до вірусних атак. В цьому випадку, навіть якщо телефон просто лежить на столі, то це не означає, що він пасивний – цілком можливо, що саме у цей момент він передає отримані відомості. Що ж робити, якщо ваша інформація коштовна і значима, і може вплинути на долю компанії або долю конкретної людини? Відповідь є – для цього існує захист від прослуховування. Наприклад, захист переговорів сповна може бути забезпечений за допомогою такого пристрою, як глушник мобільних телефонів, який спотворює сигнали – завади і робить неможливим роботу телефонів. При цьому мобільний глушник телефонів спотворює не лише сигнал, що йде з телефону, але і запис, вироблений на цифрові носії. Виходячи з цього, можна зрозуміти, що глушник стільникового зв'язку просто необхідний аналітикам, професіоналам, що заробляють на наданні секретної інформації конкурентам чи злочинцям. Такі пристрої, що блокують стільниковий зв'язок, просто незамінні в офісах керівництва, на переговорах, де необхідне дотримання повної тиші, або циркулює конфіденційна інформація.

У таких випадках, коли Ви не бачте, щоб озвучена інформація не виходила за межі її обговорення, бажаний також глушник диктофонів. Хто знає – раптом саме зараз вся секретна розмова записується, і щоб цього не сталося, придушення диктофонів вельми бажано. Схема глушника GSM така – глушник стільникових телефонів уловлює і реєструє потік, гасячи його. GSM глушник має в своїй основі генератор шуму, схема якого схожа в різних пристроях. Антипрослуховування може працювати на різних відстанях від об'єкту за рахунок варіювання потужності силового сигналу.

Існує декілька принципів роботи пристроїв, що блокують телефони. Найпростіший це глушник мобільних телефонів, схема яких не вимагає особливих витрат. При цьому на стіни встановлюються спеціальні панелі, пасивно блокуючи сигнали. Існує і інший прилад – глушник мобільних телефонів, схема якого визначає наявність працюючого телефону в певному радіусі. Виявивши спробу дзвінка, глушник блокує сигнал управління. Глушник мобільних працює з радіосигналом, і якщо шукачі просто реєструють сигнал, то пригнічувачі його глушать. По цих причинах глушник мобільних апаратів є найкращим захистом від шпигунських штучок, на сьогоднішній день захист від прослухування і від посягання на ділове і приватне життя.

Незамінний глушник стільникових апаратів, схема яких дозволяє протидіяти радіокерованим бомбам. Такі апарати корисно використовувати в місцях масового скупчення людей, які часто стають об'єктами терактів.

Також корисно використовувати глушники працівникам ОВС, наприклад, для перешкоджання втрати секретної інформації.

Одержано 14.04.2011

#

СЕКЦІЯ 8
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС.
СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ТА КОМПЛЕКСІВ ТЕХНІЧНОГО
ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

УДК 004.738.5

Голощопова Ольга Михайлівна,
студентка групи ЗІдср-07-1 ХНУВС
Науковий керівник: Цуранов М. В.

АНАЛІЗ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ВІДОМЧИХ МЕРЕЖ

Завдяки розвитку сучасних технологій вдосконалюються системи відомчого зв'язку. Відомчі мережі обробляють інформацію з обмеженим доступом, тому питання щодо її захисту висувається на перший план. У роботі проаналізовано стан захищеності відомчих мереж.

Відмінною рисою розвитку сучасного суспільства є стрімке зростання інформаційних технологій, поява різних видів мереж та інших інформаційних технологій. Комп'ютерна мережа (КМ) – це сукупність комп'ютерів та телекомунікаційного обладнання, що забезпечує інформаційний обмін у мережі. Призначенням КМ є забезпечення доступу до розподілених ресурсів. Якщо інформаційна система розташовується на територіально рознесених об'єктах, то вона відноситься до розподілених КМ. З точки зору захисту інформації в розподілених КМ важливо розділити обчислювальні мережі на закриті (відомчі, корпоративні) і відкриті (мережі загального користування).

Відомчі мережі призначені для зв'язку міністерств і відомств, а також інших органів виконавчої влади. Відомчі мережі створюються для задоволення виробничих і спеціальних потреб, а також мають вихід на мережу зв'язку загального користування. У корпоративних мережах всі її елементи належать одному відомству за винятком каналів зв'язку. Відомчі мережі мають можливість проводити єдину політику забезпечення інформаційної безпеки. Прикладами таких мереж можуть бути мережі: міністерства освіти, національного банку України, Укрзалізниці, державного та військового управління та інших відомств. Протилежністю таких мереж є загальнодоступні користувацькі мережі, в яких на перше місце ставиться поширення інформації, а питання захисту власних інформаційних ресурсів вирішуються, в основному, на рівні користувачів.

Відомчі мережі можуть бути пов'язані з глобальними мережами. У цьому випадку власникам відомчих мереж необхідно вживати додаткові запобіжні заходи для блокування можливих загроз з боку користувачів загальнодоступних мереж.

Для забезпечення захисту інформації у відомчих мережах повинні

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

виконуватися такі функції: попередження про появу загроз безпеки інформації; виявлення, нейтралізацію і локалізацію впливу загроз інформації; управління доступом до інформації; відновлення системи інформаційного захисту та інформації після впливу загроз; реєстрацію подій і спроб несанкціонованого доступу до інформації і несанкціонованого впливу на неї; забезпечення контролю функціонування засобів і системи захисту інформації та негайне реагування на їх вихід з ладу; мережевий аудит.

Забезпечення захисту інформаційного периметра, при якому сервери, що відповідають на запити з зовнішньої мережі, перебувають в особливому сегменті мережі – демілітаризованій зоні (ДМЗ). ДМЗ реалізується з допомогою обмеження в доступі до основних сегментах мережі за допомогою: ідентифікації і аутентифікації та брандмауера. З метою мінімізувати збитки, при зломі одного із загальнодоступних сервісів які знаходяться в ДМЗ слід використовувати спеціальні антивірусні програми для серверів.

Якщо користувачі відомчої мережі мають до нею доступ з глобальної мережі, то як засіб захисту використовують VPN з'єднання. На зовнішній стороні ДМЗ відомчої мережі розташовують вузол-бастіон – це спеціальний комп'ютер, котрий може виконувати функції сервера-пастки (підставний Web-сервер або VPN-сервер та ін.).

При впровадженні концепції захисту відомчої мережі, слід надати перевагу спеціальному ліцензованому програмному забезпеченню та апаратній реалізації мережевого захисту, так як це сприяє збільшенню її працездатності і надійності. Також потрібно використовувати централізовані засоби управління безпекою.

Одержано 16.04.2011

#

УДК 621.96:004.056

Гришук Антон Павлович,
студент групи ЗІдср-06-01 ХНУВС,
Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Громико І. О.

НОВИЙ МЕТОД ВИЯВЛЕННЯ ПІДРОБЛЕНИХ БАНКІВСЬКИХ КАРТОК

Розроблений метод виявлення підроблених карток шляхом ідентифікації «шумового портрету» магнітної стрічки на підставі системного аналізу процесів модифікації інформації банківських пластикових карток та вивчення властивостей процесу отримання готівки з банкоматів.

Електронні платежі увійшли в наше життя і зайняли там міцні позиції. Все більше людей віддає перевагу зручним безготівковим платежам за допомогою пластикових платіжних засобів. Випущено в оборот велику кількість так званих зарплатних карт, і, як наслідок, усе більше організацій

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
віддають перевагу виплаті заробітної плати своїм співробітникам на спеціальні карткові рахунки у банках.

Одночасно з поліпшенням електронних розрахунків та спрощенням систем отримання готівки, в усіх країнах світу розвивається кримінальний бізнес паразитування на недоліках цих систем. Це і злом систем захисту банків та банкоматів на програмному рівні, і крадіжки пластикових карток і їх підробка.

Для підвищення ступенів захисту пластикових карток було запропоновано використати такий недолік магнітної стрічки картки, як шуми магнітних доменів, тобто її «шумовий портрет».

Магнітна стрічка будь-якої картки має дискретний склад, тобто вона структурно не є полімером у якому волокна молекул переплетені у єдине ціле. Стрічка складена з мікрочастинок магнітного матеріалу. Саме ці частинки в намагніченому стані зберігають інформацію.

Запропоновано використати принцип запису електронного «шумового портрета» кожної індивідуальної магнітної смужки та взяття його за еталонний, разом з потрібними цифрами на картці. Немає двох подібних по шуму смужок, що, з погляду індивідуальності, рівносильно відбиткам пальців людини. Якщо є відхилення по шумовому відбитку – і кредит-картка не спрацює. Відтворити цифри разом з індивідуальним шумом феромагнітних доменів практично неможливо.

Розроблений метод для захисту банківських пластикових карт від підробки додає як мінімум чотири нових елементи захисту при застосування всього двох (з трьох) доріжок магнітної стрічки.

Одержано 15.04.2011

#

УДК 316.776:351.741

Кисель Олексій Сергійович,
студент групи ЗІдб-10-1 ХНУВС
Науковий керівник: Пересічанський В. М.

ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТОРІВ ПРОСТОРОВОГО ЗАШУМЛЕННЯ – МЕТОД БОРОТЬБИ З ПОБІЧНИМ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИМ ВИПРОМІНЮВАННЯМ І НАВЕДЕННЯМ

Використання генераторів просторового зашумлення для боротьби з побічними електромагнітними випромінюваннями потребує вдосконалення. У роботі розглянуто пропозиції щодо забезпечення більш високої імовірності блокування радіозакладок за допомогою вище названих генераторів.

Відомо, що у сучасному інформаційному суспільстві найбільш поширеним методом несанкціонованого доступу до інформації є її знімання з побічного електромагнітного випромінювання та наведення з приборів установлених в приміщеннях де циркулює конфіденційна

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

інформація. Тут приходиться розмовляти про загрози, які виникають при використанні тих чи інших пристроїв з цією дією.

Робота технічних засобів обробки інформації супроводжується побічними електромагнітними випромінюваннями й електричними наведеннями. Ці випромінювання й наведення можуть бути носіями небезпечних інформативних сигналів, які несуть в собі данні, що обробляються технічними засобами. Вказані випромінювання приводять до утворення відповідних технічних каналів витоку інформації.

Розрізняють лінійне й просторове зашумлення. При лінійному – придушений сигнал, що заважає, подається в телефонну лінію і у ланцюг електроживлення. Просторове зашумлення збільшує електромагнітний фон у виділеному приміщенні. Для придушення сигналів заставних пристроїв застосовуються загороджувальні та прицільні завади. Загороджувальні завади мають ширину спектра, що перекриває частоти випромінювань гнітючого числа закладних пристроїв. Однак подібні генератори завад ефективно придушують сигнали закладки, якщо відношення потужності завади й сигналу закладки вище відносини ширини спектра завади й сигналу. Ця вимога обумовлена тим, що потужність завади «розмазується» по діапазону частот генератора перешкод, у середньому складовому близько 1000 МГц. Наприклад, пристрій активного захисту інформації фірми «Нелк» забезпечує максимальну потужність шуму в смузі ЧМ сигналу (150–200 кгц) порядку 40 мВт при інтегральному значенні вихідної потужності генератора до 20 Вт. На частку вузькосмугового сигналу закладки доводиться лише незначна частина енергії перешкоди, який не вистачає для ефективного переключування інформаційних параметрів сигналу. Але для вузькосмугового ЧМ – сигналу потужність завади в смузі сигналу становить частки й одиниці мВт, що недостатньо для придушення сигналів закладки. З огляду ринку радіозакладок з потужністю випромінювання 10–20 мВт і тенденцію звуження смуги їх кварцованих частот, слід враховувати, що потужність генераторів завад при використанні значної частки цих закладок не гарантує запобігання витоку інформації. Крім того слід враховувати необхідність забезпечення електромагнітної сумісності випромінювань завад і сигналів радіомовлення й зв'язку.

Застосування широкосмугових генераторів для блокування радіо закладок можливо, але треба чітко усвідомлювати, що вони можуть блокувати радіо закладки лише з досить низьким рівнем потужності сигналу. Для блокування великого кола радіо закладних пристроїв слід використовувати потужні генератори в широкому спектрі частот. Також слід застосувати широкосмугові генератори для блокування роботи приймачів, що входять до складу радіо закладок з дистанційним включенням. При застосуванні такого способу використання генераторів імовірність блокування цих закладок значно підвищується.

Одержано 18.04.2011

УДК 621.391

Назаренко Ярослав Олександрович,
студент групи СФдср-10-1 СФ ХНУВС
Науковий керівник: Чередниченко В. Б.

ВЛАСТИВОСТІ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE

Розглянуто основні властивості системи створення електронного навчального контенту Moodle GNU Public License, та можливості її використання у системі МВС.

Вищі навчальні заклади системи МВС усе ширше використовують комп'ютерні інформаційні технології (ІТ). Для створення електронного навчального контенту (e-learning) розроблено десятки програмних засобів різної складності та вартості. Розглянемо властивості системи Moodle, яка розповсюджується як програмне забезпечення з відкритим кодом (Open Source) під ліцензією GNU Public License (gpl) на безкоштовній основі. Moodle перекладено на десятки мов, її використовують більше 50 тис. організацій у різних країнах світу та сотні тисяч користувачів.

Moodle – Модульне Об'єктно-Орієнтоване Динамічне Освітнє Середовище (англ. Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) є програмним комплексом, що реалізує мережеву платформу створення та проведення освітніх курсів дистанційного навчання, а також функцію управління освітою (LMS). Перша версія системи вийшла у 2002 році, постійно створюються її вдосконалені варіанти. Основні характеристики системи Moodle наступні:

- захищеність системи від несанкціонованого втручання,
- наявність вбудованих засобів розробки навчального контенту,
- підтримка міжнародного стандарту SCORM – основи обміну електронними курсами, що забезпечує перенесення ресурсів в інші системи;
- модульність – наявність у навчальних курсах блоків матеріалу, які можна змінювати, додавати або використовувати в інших курсах;
- зручність та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс використаних технологій;
- наявність вебсайту moodle.org, який виступає в ролі централізованого джерела інформації (є його російськомовний варіант).

Система Moodle побудована у вигляді Інтернет-сайту, на якому зареєстровані користувачі, що мають повноваження для таких ролей: гість, студент, викладач, укладач курсу, модератор. Викладачі створюють навчальні курси, лекції, тести. Студенти записуються на курси, дистанційно проходять їх, а після закінчення виконують тести та складають іспити з вивчених дисциплін. За всім цим процесом стежать модератори та адміністратори, які лише корегують його.

У Moodle запроваджено адаптивну систему формування лекцій і складання тестів. Викладач може оцінити будь-який вид навчальної діяльності студента, а також написати відгук на його роботу, запропонувати індивідуальні допоміжні матеріали або тести. Платформа дозволяє слухачеві опановувати навчальний контент як безпосередньо на сторінці курсу, так і завантажувати окремі файли курсу на свій комп'ютер та вивчати у зручний час, не виходячи до мережі (off-line). Можливості Moodle надають студентам вільний доступ до додаткових навчальних ресурсів та довідкових матеріалів. Забезпечена можливість комунікації учасників навчального процесу як у синхронному режимі за допомогою тематичного чату або Інтернет-семінару, так і в асинхронному режимі з використанням форуму, e-mail, робочого зошита, тощо.

Особливістю Moodle є захищеність її ресурсів від несанкціонованого доступу, копіювання або модифікації зареєстрованими користувачами і сторонніми особами.

Усі вище перелічені властивості Moodle дозволяють широко використовувати її як у навчальному процесі ВНЗ, так і для підвищення кваліфікації, тренінгів, тестування та перевірки професійних знань безпосередньо у підрозділах системи МВС.

Одержано 12.04.2011

УДК 316.776:351.741:34:650.0128

Рубан Анна Михайлівна,
студентка групи ЗІ-збр-10-1 ХНУВС,
Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Громико І. О.

ДИСТАНЦІЙНЕ ВИЯВЛЕННЯ БЕЗКОНТАКТНОГО ПЕРЕХОПЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

На підставі системного аналізу процесу витоку інформації з проводових ліній зв'язку доказано теоретично и підтверджено серією вимірів, що несанкціоноване безконтактне перехоплення інформації магнітними датчиками можливо дистанційно виявити з допомогою приладів.

У процесі інформаційної діяльності інформація з обмеженим доступом зазнає впливу загроз її безпеці, в результаті чого може відбутися витік або порушення цілісності інформації. Особливо це відноситься до процесу безконтактного перехоплення інформації з проводових ліній зв'язку індуктивними датчиками розвідувальної апаратури.

Аналіз методів боротьби показує, що з цим видом злочину борються шляхом реалізації організаційних та організаційно-технічних методів. Причому, організаційно-технічний метод передбачає візуальне спостереження за лінією зв'язку або апаратне виявлення імпульсним

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
методом самого факту порушення екранної оболонки кабелю зловмисником.

Вважається, що при непорушеній цілісності екранної оболонки, підключення індуктивного датчика фіксується тільки шляхом візуального спостереження за лінією зв'язку на протязі всієї її довжини. В багатьох сучасних джерелах інформації стверджується, що «встановити факт безконтактного підключення індуктивних датчиків засобами практично неможливо навіть найсучаснішими, оскільки параметри лінії при підключенні не змінюються».

Метою моєї роботи був розгляд фізичної сутності перехоплення інформації магнітним полем при застосуванні магнітних датчиків та доказ можливості протидії цьому негативному явищу шляхом поточного контролю величини індуктивності дільниці лінії зв'язку.

Якщо розглянути систему «індуктивний датчик – провідники лінії зв'язку», об'єднану магнетиком з μ – магнітною проникністю більш 1000 і котушкою індуктивного датчика з кількістю витків 1000... 5000, то згідно теорії і практики експлуатації трансформаторів взаємною індуктивністю цієї системи нехтувати не можна.

Це підтверджено результатами експерименту, де у якості вимірювального приладу авторами був застосований «Міст змінного струму автоматичний Р5058» в режимі вимірювання індуктивності L.

Індуктивність проводу лінії зв'язку та індуктивність проводу з аналогом індуктивного датчика відрізняються. Ця різниця стабільна и багаторазово експериментально підтверджується, незважаючи на дію джерел завад у приміщенні де проводяться виміри та проходить лінія.

Це дозволяє стверджувати, що на мало протяжних ділянках ліній зв'язку (десятки метрів) існує реальна можливість виявлення факту безконтактного підключення індуктивних датчиків до дротових ліній зв'язку, що спростовує інформацію багатьох авторитетних джерел.

Одержано 13.04.2011

#

Ткаченко Михайло Олександрович,
студент групи ЗІдб-10-1 ХНУВС
Науковий керівник: Пересічанський В. М.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ ПРИ ВИКОРИСТАНІ БЕЗДРОТОВИХ МЕРЕЖ

На сучасному етапі використання бездротових мереж все більше потребують вдосконалення системи захисту конфіденційної інформації в цих мережах. Тому в мережах, де циркулює інформація з обмеженим доступом, постає питання щодо її захисту. У роботі розглядаються пропозиції щодо забезпечення захищеності конфіденційної інформації в бездротових мережах.

Бездротові технології вже давно перестали бути «модною» новинкою наших гаджетів, ми успішно користуємося технологією блютуз в наших телефонах для передачі інформації, ще раніше ми користувались інфрачервоними портами для передачі світлин та музики, сьогодні більшість телефонів і комп'ютерів обладнанні Wi-Fi в базовій комплектації.

Людство не стоїть на місці, тим паче технології – вони розвиваються, чи не кожен день в павутинні з'являється стаття чи огляд інновації в комп'ютерному світі, нова технологія модернізує попередню або цілком відправляє її в історію.

Ми як користувачі зацікавлені в швидкості і простоті налаштування бездротового з'єднання, але чи задумувались ви про безпеку цього з'єднання? Уявіть, ви зайшли випити кави, і вирішили навідатись до своєї сторінки в соціальній мережі, перевірити пошту, продати акції тощо. Для цього ви скористались точкою вільного доступу в інтернет вашої кав'ярні. Через деякий час, у вас виникли проблеми з доступом до сторінки в соціальній мережі, ваші акції було продано без вашого відому і так далі. Наслідки можуть бути різноманітними, в кращому випадку ви позбудетесь своєї сторінки, в гіршому ви банкрут.

Створення дротової інфраструктури, для офісу який розташований в орендованому приміщенні занадто дорогий захід, тому вигідніше використати бездротове обладнання. Бездротові мережі мають суттєві переваги над дротовими, що полягають у можливості вільного пересування користувача. Проте перехопити сигнали радіозв'язку значне легше ніж сигналів дротових мереж. Але використання такої мережі призводить до того, що будь-хто може перехопити дані які ви передаєте в бездротовій мережі та модифікувати їх в будь-який момент часу. Тому використовуючи бездротову мережу для передачі критично важливих даних будьте готові до їх втрати. Проте сьогодні бездротові мережі використовуються на багатьох підприємствах і офісах. Якщо в таких мережах необхідно передавати конфіденційні данні, то слід дотримуватися наступних рекомендацій:

- мінімізація рівня сигналу передавача;

- користувачі повинні бути ознайомлені з діючою політикою безпеки підприємства, і розуміти обмеження і обов'язки, адміністратори в свою чергу повинні володіти кваліфікацією для виявлення і попередження порушень політики безпеки;
- використання систем виявлення атак, дає можливість своєчасно визначати спробу несанкціонованого доступу;
- сегментування мережі по точці доступу, за допомогою між мережевого екрану;
- вироблення правил щодо шифрування, довжини ключів і їх терміну дії;
- визначення правил для зберігання аутентифікаційних даних, їх зміни, і складності.

Дотримання наведених рекомендацій зробить мережу стійкою і захищеною і дозволить передавати в ній конфіденційні дані. При цьому не слід забувати одне просто правило: мережу слід вважати захищеною настільки, наскільки захищений її найуразливіший елемент, в даному випадку це зв'язок між комп'ютерами.

Одержано 15.04.2011

#

СЕКЦІЯ 9
ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ. ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА РОЛЬ ОВС В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ЇХ ВИРІШЕННЯ

УДК 34(477) 3-57

Грищенко Юлія Юріївна,
студентка групи ПЗдб-10-4-СФ СФ ХНУВС
Науковий керівник: д-р екон. наук, проф. Васенко В. К.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПОДАТКОВИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Розглянуто питання правового регулювання страхової діяльності України. Досліджено особливості оподаткування у сфері страхової діяльності Податковим кодексом України.

З 1 січня 2011 року набрав чинності Податковий кодекс (ПК) України, дія якого поширюється на відносини у сфері страхування. Розділ третій Кодексу регулює особливості оподаткування страховика. Стаття 156 ПКУ визначає об'єкт оподаткування: прибуток страховика від провадження його діяльності, а також унормовує перелік специфічних доходів і витрат страховика, які впливають на визначення бази оподаткування.

До прийняття ПК при оподаткуванні страхової діяльності податком на прибуток об'єктом такого оподаткування виступав не прибуток страховика, а його дохід у вигляді «страхових платежів, страхових внесків, страхових премій, одержаних (нарахованих) страховиками-резидентами протягом звітного періоду за договорами страхування і перестрахування ризиків на території України або за її межами, зменшених на суму страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), сплачених страховиком за договорами перестрахування з резидентом».

Отже, визначення ПК України прибутку страховика як об'єкта оподаткування є принципово важливим не тільки з огляду на необхідність переведення страховиків на загальну систему оподаткування, а й з огляду на необхідність законодавчого унормування такого важливого економічного поняття, як «прибуток страховика».

Під *доходом від страхової діяльності* розуміється сума доходів страховика, нарахована протягом звітного періоду.

Підпунктом 156.2.1 ПКУ унормовується порядок визначення об'єкта оподаткування від провадження страхової діяльності зі страхування життя.

Відповідно до підпункту 165.1.27 ПК не оподатковуються доходи платника податку, отримані у вигляді страхової виплати, страхового відшкодування або викупної суми за договорами страхування, крім випадків довгострокового страхування життя та недержавного пенсійного

а) при страхуванні життя або здоров'я платника податку: виконання умов договору страхування; викупна сума в частині, що не перевищує суму внесених страхових платежів за договором страхування життя, іншого, ніж довгострокове страхування життя; за фактом здійснення страхового випадку;

б) при страхуванні майна не підлягає оподаткуванню сума страхового відшкодування, що не перевищує суму вартості застрахованого майна із сплаченими страховими платежами;

в) при страхуванні цивільної відповідальності, коли сума страхового відшкодування не перевищує розмір заподіяної шкоди вигодонабувачу.

Пункт 8 підрозділу 4 розділу XX Прикінцевих положень визначає порядок обчислення і сплати податку на прибуток підприємств страховиками за результатами діяльності протягом одного року з 1 квітня 2011 року від провадження страхової діяльності та діяльності, не пов'язаної зі страхуванням. Передбачено, що протягом звітного податкового року страховики щокварталу сплачують податок на прибуток підприємств за ставкою 3 відсотки з суми страхових платежів, страхових внесків, страхових премій, отриманих (нарахованих) страховиками-резидентами протягом звітного періоду за договорами страхування, співстрахування та перестрахування ризиків як на території України, так і за її межами.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 339.97

Журавель Дар'я Анатоліївна,
студентка групи ПЗдм-10-1 ХНУВС
Науковий керівник: д-р екон. наук, проф. Садиков М. А.

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ І ЄС

Визначено пріоритетні напрями співпраці України та ЄС у реалізації проекту Євразійського нафтотранспортного коридору (ЄАНТК). Запропоновано спільні шляхи модернізації ГТС України з метою забезпечення енергетичної безпеки України і країн ЄС.

Характерною рисою сучасного світового соціально-економічного розвитку є бурхлива динаміка інтеграційних процесів у світі та Європі зокрема. При цьому навіть ті країни, які не входять до складу інтеграційних об'єднань, неминуче відчують на собі їх відчутний вплив. На європейському континенті таким інтеграційним угрупованням є Європейський Союз, розширення якого приведе до того, що за 3–5 років Україна матиме з Євросоюзом спільний кордон. Це відкриє нові можливості для поглиблення співпраці, та водночас і змусить відповідати на нові виклики.

Пріоритетним напрямком співпраці України та ЄС є реалізація

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

проекту Євразійського нафтотранспортного коридору (ЄАНТК) шляхом інтеграції нафтотранспортних систем України та Польщі для постачання каспійської нафти нафтопроводом Одеса – Броди – Плоцьк на ринки європейських країн. ЄК рекомендує у подальшому опрацювати питання реалізації проекту ЄАНТК в рамках ініціативи «Східне партнерство». На даний час МТП «Sarmatia Ltd» здійснює підготовку тендеру з вибору компанії, яка розроблятиме ТЕО проекту будівництва нафтопроводу «Броди – Плоцьк», деталізацію траси нафтопроводу, а також рапорт про вплив проекту на навколишнє середовище. Загальна вартість продовження нафтопроводу оцінюється у сумі в € 252 млн.

Україна підтвердила свої зобов'язання щодо реформи газового ринку під час Спільної Міжнародної інвестиційної конференції Україна – ЄС (23.03.2009, м. Брюссель). На Конференції українська сторона представила “Мастер-план” з модернізації транзитної ланки ГТС України, який базується на першочергових проектах, включаючи інфраструктуру підземних газосховищ (ПГС), з подальшою їх поетапною реалізацією. У Спільній заяві щодо модернізації ГТС Україна висловила свій намір щодо поступової інтеграції до єдиного енергетичного ринку Європейського Союзу, зокрема, через набуття членства в Енергетичному співтоваристві. Реалізація досягнутих домовленостей базується на відборі конкретних проектів мастер-плану модернізації ГТС України з гарантованим фінансуванням.

Під егідою Світового банку за участю ЄБРР та Європейського інвестиційного банку проходить процес погодження ТЕО для підготовки 7 проектів, представлених українською стороною, з можливим фінансуванням до \$ 1,7 млрд. Відповідно, сума фінансової підтримки трьох банків буде розділена за проектами, відібраними кожним з банків. Завершити підготовку ТЕО всіх проектів з пропозиціями щодо їх фінансування МФО планують до кінця 2010 року.

В контексті посилення енергетичної безпеки в Європі, зокрема надійного постачання природного газу до ЄС Україна підтримує пропозицію єдиного європейського регулятора ENTSO-G (Європейська мережа системних операторів по газу) встановити технічний інтерфейс по з'єднанню ГТС України з Газотранспортною мережею ЄС.

У лютому 2010 р. представник єдиного європейського регулятора ENTSO-G повідомив, що Правилами технічних процедур (Operational Procedures), розробка яких має бути завершена у 2010 р., буде передбачено можливість запрошення операторів третіх країн у якості спостерігачів до роботи в мережі ENTSO-G. Зокрема, було наголошено, що ENTSO-G планує розгляд питання про встановлення технічного інтерфейсу по з'єднанню ГТС України з Газотранспортною мережею ЄС.

Таким чином сучасні тенденції світового розвитку ставлять перед Україною нові проблеми та потребують від неї активної участі в їх рішенні. Для національної економіки України це відкриє нові можливості для поглиблення співпраці, та водночас і змусить відповідати на нові виклики.

УДК 34(477) 3-57

Кириченко Вікторія Олександрівна,
студентка групи ПЗдб-10-4 СФ ХНУВС

Науковий керівник: д-р екон. наук, проф. Васенко В. К.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Розглянуто проблеми у сфері страхової діяльності України. Досліджено зарубіжний досвід державного регулювання страхового ринку і обґрунтовано застосування саморегулюючих організацій як дієвого механізму взаємодії між бізнесом та державою.

На сучасному етапі розвитку України мають місце значні проблеми у сфері страхової діяльності. Так, Концепція розвитку страхового ринку України до 2010 року серед проблемних виділяє: обмеженість надійних фінансових інструментів для інвестування, значну кількість страхових компаній з низьким рівнем капіталізації, недосконалість захисту прав споживачів страхових послуг. Все це зменшує довіру населення до страховиків і загалом гальмує розвиток страхового ринку в нашій державі.

Державне регулювання страхового ринку – це сукупність економічних, адміністративно-правових та організаційно-технологічних відносин між суб'єктами страхового ринку і державою під час цілеспрямованого комплексного впливу останньої на страховий ринок як єдину систему.

Моделі державного регулювання страхового ринку поділяють на 3 групи: континентальну; ліберальну (централізовану і децентралізовану) і змішану. Необхідно зауважити, що країн з «чистими» моделями регулювання страхового ринку не існує, оскільки кожна країна має свої особливі методи та форми контролю та нагляду за цією сферою суспільних відносин, в результаті чого і створюється унікальна система страхового регулювання.

Вітчизняні науковці (Сподарева О. Г., Козьменко О. В.) мають певні розбіжності щодо віднесення українській моделі страхового ринку до того чи іншого виду, хоча їй притаманні деякі риси як ліберальної, так і змішаної моделі.

Також необхідно зазначити, що центральне місце у системі державного регулювання страхової діяльності належить органам виконавчої влади, що здійснюють нагляд за страховиками. Але у багатьох країнах органи страхового нагляду мають спеціальний статус і є відокремленими та незалежними.

У світі дієвим механізмом взаємодії між бізнесом та державою є функціонування саморегулюючих організацій. У таких країнах як

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
Німеччина, Польща, Японія, Канада спостерігаються ефективні моделі саморегулювання страхового ринку. У цьому випадку відбувається розподіл повноважень, за якого держава делегує частину своїх функцій професійним громадським об'єднанням, залучаючи їх тим самим до системи управління.

Проаналізувавши етапи становлення системи державного регулювання страхового ринку України та беручи до уваги світовий досвід у цій сфері, можна зробити такі висновки:

- для ефективного функціонування страхового ринку та його подальшого розвитку держава має поєднувати жорстку систему контролю і прийняття дієвих законодавчих актів, що містили б чіткі вимоги як до самих страховиків, так і до тих видів діяльності, яку вони здійснюють; а також передбачали б відповідальність співрозмірну шкоді та збиткам, яку вони завдають страхувальникам та державі у разі невиконання чи неналежного виконання своїх професійних обов'язків;

- також необхідною умовою подальшого розвитку страхової галузі в Україні є поява саморегулюючої організації, яка допомогла б вести справедливий та взаємовигідний діалог між бізнесом та державою в особі її органів. Адже основна мета саморегулюючої організації – це захист інтересів учасників страхового ринку, а державне регулювання не може бути ефективним без врахування думок та пропозицій учасників страхових відносин.

Одержано 09.04.2011

#

УДК 330.322(477)

Лобаньов Станіслав Олексійович,
курсант групи ІКМ-08-15 ХНУВС

Науковий керівник: д-р екон. наук, проф. Носова О. В

СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Розглянуто інвестиції в Україні як один з найсуттєвіших факторів макроекономічної рівноваги, здійснено аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні.

В сучасних умовах в Україні зовнішньоекономічні зв'язки розвиваються за несприятливим сценарієм – стрімко збільшується дефіцит за рахунками поточних операцій унаслідок значних темпів нарощування імпорту, а іноземний капітал направляється переважно у фінансовий сектор і нерухомість. Важливою проблемою являється нерівномірність розподілу інвестицій по регіонах України, а відсутність державних гарантій та нестабільність політичної ситуації – це ті фактори, які стримують приплив іноземних інвестицій. На зниження інвестиційної привабливості України також значною мірою вплинула глобальна фінансова криза, яка почалася в США і охопила більшість країн світу. Інвестиційна діяльність – це процес зміни вартості у часі функціонуючого основного капіталу в економічній

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

системі, тобто процес збільшення виробничих ресурсів. Формування інвестиційного потенціалу кожного суб'єкта господарювання пов'язане насамперед з ефективним здійсненням відтворення основного капіталу. У ринковому господарстві інвестиційна діяльність реалізується механізмами інвестиційного ринку, і з його допомогою в економіці здійснюється кругообіг інвестицій, перетворення інвестиційних ресурсів у вклади. Інвестиції в Україні – один з найсуттєвіших факторів макроекономічної рівноваги, головною метою для національної економіки є забезпечення за рахунок виробничих інвестицій та заходів стабілізації економічного стимулювання зростання виробництва і ВВП. Перші місця за обсягом прямих іноземних інвестицій (ПІІ) посіли підприємства Києва, дніпропетровська, київської, Запорізької, Донецької, Одеської, Харківської областей та АРК. На підприємства цих підприємств припадає 78,5 % загального обсягу прямих інвестицій. Визначальним стимулом для прямих іноземних інвестицій в Україну є пошук нових ринків. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів України зводиться до ранжирування регіонів за рівнем їхньої привабливості для інвесторів. Найбільш відомі методики ранжирування належать: І. Бланку, Л. Гарингулу, І. Горленку, К. Гуровій та О. Колосовій. Ними здійсненні оцінки привабливості за 5 синтетичними параметрами:

1. Рівень природного потенціалу.
2. Демографічна характеристика регіону.
3. Рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону.
4. Рівень криміногенних ризиків.
5. Рівень екологічних та інших ризиків.

Україна суттєво відстає від країн Центральної Європи та Прибалтики, де цей показник перевищує 1500-2000 дол. США на особу. Серед 25 держав Центральної Європи та СНД Україна за обсягом інвестицій на одну особу посідає одне з останніх місць (22). Основні зовнішні джерела надходження інвестицій забезпечують реальні (прямі) та фінансові (непрямі) інвестиції. Однією з головних причин кризового стану підприємництва і виробництва в Україні є дефіцит інвестицій, оскільки він призводить до падіння обсягів виробництва, не технологічності, неекономності виробництва, зменшення зайнятості, зупинки підприємств через катастрофічний рівень зносу основних фондів. В Україні кількість машин і устаткування, що експлуатуються понад 20 років, становить близько 30 %. Кошти інвесторів – гарант безпеки і розвитку будь-якої держави, тобто здійснення інвестиційної діяльності в державі є фактором її інвестиційної та економічної безпеки. Для загальної оцінки інвестиційної безпеки держави використовуються показники, які стосуються конкурентоспроможності держави та її рейтингу на міжнародному інвестиційному ринку. Важливим елементом у формуванні інвестиційного клімату в Україні є активізація співпраці з міжнародними економічними інституціями. Основними організаціями, з якими співпрацює Україна, є Міжнародний валютний фонд

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011 (МВФ), Світовий банк, або Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), і Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Співробітництво з міжнародними інституціями в цілому позитивно позначається на процесі стабілізації, оскільки кредити мають безпосередньо реформоорієнтований характер.

Таким чином, характеризуючи сучасний стан інвестицій в Україні можна зазначити, що на даний момент наша держава не здобула серйозних досягнень у забезпеченні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 330:343.37

Панщаний Олександр Валерійович,
курсант групи ІКМ-09-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Маковоз О. С.

ВПЛИВ ОФШОРНИХ ЗОН НА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто проблеми формування і поширення тіньової економіки, а також вплив офшорних зон на етапі їх розповсюдження.

Тіньова економіка в Україні стала однією з найважливіших не тільки економічною, а і соціально-політичною проблемою. Багато вітчизняних та зарубіжних вчених досліджують проблеми тіньової економіки, намагаються знайти способи її регулювання, але нікому ще не вдалося знайти способу її повного викорінення. Тіньова економіка властива більшою чи меншою мірою всім часам і всім країнам. В Україні на даний момент залишається гострою проблема корумпованості, наркобізнесу, нелегального виробництва і збуту продукції, фіктивних грошових операцій. Неефективна податкова політика веде до зменшення надходжень до державного бюджету через розростання тіньового сектора. Нестабільне законодавство відлякує підприємців від легалізації їх діяльності і примушує відходити в тінь. Дослідження у даному напрямку ускладнюється ще й тим, що достовірної і повної інформації про рівень тінізації економіки отримати практично неможливо. Оцінки обсягів тіньових процесів в Україні надзвичайно різні, але навіть за найоптимістичніших розрахунків вони вражають. За вітчизняними та іноземними підрахунками, обсяг тіньової економіки складає в нашій державі від 40 до 60 відсотків ВВП. Обсяг капіталу, що перебуває за межами України, але має українське походження, з початку встановлення її незалежності, сягає приблизно \$ 30 мільярдів. Як стверджують українські дослідники, близько 40 % працездатного населення мають ті чи інші доходи від тіньової економіки. Серед основних причин розквіту тіньової економіки визначальними є: податковий тягар; надмірне регулювання державою ринків праці та продукції; недосконале

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
законодавство; низька зарплата і високі податки на фонд оплати праці; високі податки і нерівномірне податкове навантаження; недостатня прозорість податкового законодавства та постійне внесення до нього змін; повільні та непрозорі приватизаційні процеси; втручання владних структур усіх рівнів у діяльність суб'єктів господарювання; корупція органів державної влади та місцевого самоврядування. Слід зазначити, наприкінці минулого сторіччя стали суттєво помітніші процеси, з одного боку, глобалізації економіки та розширення фінансових ринків, з іншого – розростання та активізації офшорного сектора. У системі ринкових відносин явище ухилення від сплати податків набуло поширення і стає все більше загрозливим, оскільки здійснює руйнівний вплив не лише на податкову базу окремих країн світу, а й на світову фінансову систему в цілому. І якщо раніше це було справою окремих країн, нині у боротьбі з цим явищем беруть участь такі впливові міжнародні організації, як Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), Робоча група по фінансових операціях Міжнародної комісії з боротьби з відмиванням грошей (FATF).

Сьогодні офшорні компанії, що є інституціональною складовою непрозорого сектора економіки, використовуються як для нелегального, так і для легального ведення бізнесу. Нелегальний бізнес використовує офшори для відмивання грошей і приховування прибутків, отриманих від кримінальних видів бізнесу. Легальний бізнес іноді також використовує офшори для незаконних операцій з приховування прибутків та ухилення від сплати податків, однак частіше – для побудови легальних податкових схем. Вони дають змогу істотно знизити податкові платежі, за рахунок чого офшорні компанії в усьому світі є інструментом податкового планування. Схеми, за якими сьогодні окремі підприємці використовують офшори, описано в різних джерелах, але основними є такі. При експорті товарів з України ціна може бути значно нижче, щоб прибуток, який мав потрапити під оподаткування, залишився в офшорній компанії. В іншому випадку ціну може бути завищено для отримання в подальшому значно більшої, ніж за законом, суми відшкодування податку на додану вартість. При імпорті товарів в Україну з використанням офшорних компаній ціна, як правило, занижується для мінімізації податкових і митних відрахувань при перетинанні кордону.

Таким чином, з метою обмеження масштабів поширення тіньової економіки, слід гармонізувати та вдосконалити відповідні законодавчі норми регулювання економіки.

Одержано 14.04.2011

#

УДК 330.341.1

Позднякова Гана Олексіївна,
студентка групи ФНдср-08-1 ХНУВС

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Проаналізовано стан та перспективи розвитку інноваційних процесів в Україні. Пропагуються шляхи і напрями державної підтримки, методологічні підходи, щодо стимулювання розвитку інноваційного процесу шляхом перерозподілу і реінвестицій прибутку.

Актуальність даної теми визначається тим, що теперішній час формується нова парадигма економічного зросту на базі використання новітніх знань і інновацій. Відбувається усвідомлення того, що наука, як головне джерело нововведень, – не замкнута система, а галузь знань з економіки. У промислово розвинених країнах спостерігається перехід від експорту капіталу до розробці технологій, заміна інтенсивного типу економіки на інноваційний. Для розвитку інноваційної діяльності держава повинна створити сприятливе інноваційне середовище, що формує цивілізовані ринкові відносини в сфері обороту об'єктів інтелектуальної власності, що сприяють концентрації фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках науково-технічного розвитку, створенню певних організаційно-правових умов для інноваційного підприємництва.

Державне регулювання інноваційного процесу на сучасному етапі є головною умовою розвитку економіки. Аналіз реальних проблем підприємств є орієнтиром при обґрунтуванні перспектив інноваційного розвитку регіону й країни в цілому. Тому метою даної роботи є проаналізувати стан інноваційних процесів в Україні, їхня особливість і темпи розвитку, а також спробувати знайти шляхи їхнього стимулювання.

Питанням інноваційного забезпечення і економічного розвитку останніми роками присвячується багато наукових досліджень. Рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання України залишається низьким, а заходи, які вживаються державою заради стимулювання інноваційної діяльності – неефективними. В Україні не існує великий науковий потенціал, що може розробляти нові технологічні продукти, або технології, не притаманно їх комерціалізувати, відсутні умови забезпечення процесу безперервного впровадження винаходів у виробництво й продаж інновацій на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Аналіз показників, які характеризують стан інноваційної активності в економіці України протягом останніх п'яти років, вказує на її постійне зниження. В першу чергу, це підтверджується щорічним зменшенням кількості й питомої ваги підприємств, які впроваджують інновації у всіх областях промисловості.

Для будь-якої країни існує такий параметр, як коефіцієнт впровадження інновацій. Це відсоток від прибутку підприємства, що виділяється на модернізацію і впровадження нових технологій. Якщо він нижче 15 %, то можна говорити про деградацію і руйнування виробничого потенціалу. Якщо навіть верстати й обладнання прослужать ще десятки

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011 років, якщо ви вкладаете в інновації менше 15 % – ваше підприємство однаково приречене на загибель. Дуже незабаром вашу продукцію витиснуть із ринку іноземні конкуренти.

Для України середній показник впровадження інновацій не перевищує 5 %. Це вже привело до загибелі багатьох підприємств, і більшість підприємств України із цієї причини перебувають на грані банкрутства.

Прибуткові для України підприємства руйнувалися також навмисно – якщо вони розташовувалися в центрі міста, де дуже дорога земля. На території колишніх промислових підприємств будувалися житлові і офісні будинки. Такі випадки відбувалися й у Києві, і в Харкові, і в Дніпропетровську. І на сьогоднішній день ситуація така – або різкий ріст коефіцієнта впровадження інновацій, або повне знищення промислового потенціалу України.

Одержано 14.04.2011

#

УДК 331.108.26

Попова Анна Ігорівна,
студентка групи ПСдср-09-01 ХНУВС
Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Духов В. Є.

РОЛЬ НЕФОРМАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УПРАВЛІННІ КОЛЕКТИВОМ

Розглянуто неформальні підходи до управління персоналом.

В практиці управління часто виникають такі проблеми і такі ситуації, коли для їх рішення необхідно використовувати неформальні підходи.

В діяльності людини ті організації все більшу роль відіграють творчий підхід до роботи. Особиста інноваційність. Саме вони являються головними факторами якості і динаміки розвитку. Але відношення до діла з позицій творчості визначається у значимій мірі неформальним управлінням, позитивною соціально-психологічною мотивацією. Можна людину змусити щось виконати, але важко її змусити творити. Якщо ознаками формального управління являється опір на такі формально діючі (затверджені, введені у дію) організаційні положення, як: жорсткий контроль виконання; використання адміністративних важелів дії (наказ, встановлена адміністративна відповідальність, дисциплінарні вимоги і т. д.); врахування тільки тих факторів роботи, які входять в установлений порядок, то вагомими якостями неформального управління є покладання на людські неформальні відносини: слабкі та сильні сторони людської натури(повага, авторитет, самолюбивість, психологічне розташування, зацікавленість); система індивідуальних та колективних цінностей; лідерство.

До основних при знаків неформальної організації також можна віднести : соціальний контроль, прагнення до змін і неформальне лідерство.

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

Соціальний контроль оказує позитивний вплив на досягнення цілей формальної організації. У неформальних організаціях зароджується тенденція до змін, тому вони можуть представляти загрозу подальшому існуванню формальної організації.

Неформальні організації обов'язково мають своїх неформальних лідерів, які висуваються з їх середовища. Інші члени групи добровільно беруть на себе роль ведених, послідовників, виконавців і т. д. перевага неформальних лідерів у тому, що вони спираються на активну підтримку членів своєї групи і область їх впливу може виходити за межі формальної організації.

З допомогою неформальної організації вирішуються життєво важливі питання розвитку колективу і керованого об'єкта. Це перш за все :

а) реалізація спільних матеріальних та соціальних інтересів. Це може бути зацікавленість у раціоналізаторстві або розробці та впровадження винаходу, у отриманні додаткових доходів у спільному будівництві гаражів, у рішенні дачних питань, в організації турпоходів і т. д.; б) захист від надмірного натиску адміністрації, надмірної інтенсифікації труда, скорочення працівників і т. д.; в) отримання і передача необхідної або цікавої інформації; г) полегшення комунікацій та налагодження взаємодопомоги при рішенні як організаційних, так і особистих задач; ґ) збереження і культивування спільних культурних, соціальних, національних, релігійних, та інших цінностей; е) задоволення потреб групи, у признанні поваги та ідентифікації. Це підвищує задоволеність працею та перебуванні в організації; є) створення сприятливого середовища діяльності та психологічного комфорту, подолання відчуження, страху, отримання впевненості та спокою; ж) адаптація та інтеграція нових і молодих співпрацівників. Прийняття їх у колектив допомагає їм швидше адаптуватися до вимог організації, дозволяє отримувати цінні поради і допомогу, полегшує різні види комунікації.

Задачею керівника формальної організації являється використання потенціалу неформальних відносин у інтересах об'єкта управління з ціллю досягнення ефекту синергії в його розвитку.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 330.341.1

Приймак Тарас Іванович,
курсант групи ІКМ-08-15 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Павленко Н. В.

ОСНОВНІ ПЕРЕШКОДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Розглянуто основні фактори, що перешкоджають розвитку інноваційної системи в економіці України. Доведено, що всі вони мають інституційний характер. Запропоновано можливі шляхи прискорення інноваційного розвитку.

На даний час в Україні майже у всіх галузях сформувався такий господарський порядок, який відштовхує інновації. Це означає, що ефективний попит на них зі сторони підприємств відсутній або стримується.

В ринковій економіці, якщо виключити природні монополії та шахрайство, існують два основні, принципово несумісні, шляхи створення підприємствами конкурентних переваг для отримання прибутку: 1) інноваційний передбачає, що джерелом прибутку стає тимчасова монополія новатора, тобто підприємство отримує прибуток, формуючи особливі виробничі можливості, знижуючи матеріальні витрати виробництва або випускаючи товари з характеристиками, які відсутні у конкурентів; 2) рентна максимізація економічного прибутку, джерелом якого стає заниження цін використовуваних ресурсів, завищення цін на кінцеву продукцію, відмова нести повний тягар соціальних витрат (ухилення від податків і ін. виплат). Умовою рентного, а по суті – незаконного, шляху отримання прибутку стає перевага у доступі до володіння ресурсами економічної влади, яка може бути заснована на ринковій монополії, грошах, політико-адміністративному або кримінальному впливі і змушує суб'єктів господарювання погоджуватись на умови, які диктує їм власник активів.

Нажаль, сьогодні саме другий шлях отримання прибутку є переважаючим в економіці України, оскільки при наявній структурі витрат та вигод ведення бізнесу, інвестиції в альтернативні шляхи отримання прибутку дають більшу віддачу, ніж в інновації. Це можна пояснити наявністю наступних проблем інституційного розвитку України: 1) відсутність надійного захисту прав власності внаслідок дефіциту ефективної законодавчої, виконавчої і судової влади призводить до домінування короткострокових інтересів та «інвестиційної короткозорості»; в цих умовах гарантовано отримати прибуток можливо тільки шляхом вбудовування в систему влади, а не шляхом інвестицій в інновації; 2) наявність альтернативних джерел доходів і високі транзакційні витрати інноваційної діяльності робить інвестиції в інноваційну сферу непривабливими; 3) недорозвиненість інфраструктури інноваційної діяльності у результаті довготривалого недофінансування науки і освіти та низького попиту на інновації унеможлиблює ефективне здійснення інноваційного процесу.

В результаті, переважають інвестиції у зміцнення економічної влади і приховування механізмів отримання доходів та виникає господарський порядок, який відштовхує інновації. Навіть якщо власник і захоче в них інвестувати, він наштовхується на проблеми, які створює ним же сформований господарський порядок. Отже, можна зробити висновок, що основна перешкода інноваційній діяльності – це не дефіцит грошових коштів або недостатня увага до державного регулювання інноваційних процесів. Каменем спотикання інноваційної діяльності є господарські і політичні інститути суспільства, асиметрія економічної влади і

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
господарський порядок, що виростає на її основі.

Умова рентного шляху отримання прибутку – приватна економічна влада – одночасно виступає і основною перешкодою для інноваційного розвитку. Тому проблема зміни ставлення підприємств до інновацій – це, перш за все, проблема зміни існуючого господарського порядку і його інститутів, яка, на наш погляд, може бути вирішена шляхом державного стимулювання виходу вітчизняних підприємств на зовнішні товарні і фінансові ринки, де вони змушені будуть грати за іншими, більш сприятливими для інновацій, правилами гри, застосування системи індикативного планування, що сприяє формуванню довгострокових орієнтирів розвитку економіки та залученню до процесу прийняття рішень широкого кола зацікавлених осіб, створення інноваційних кластерів – регіональних угруповань незалежних підприємств різного розміру і галузей господарювання та науково-дослідних організацій, що активують інноваційну діяльність шляхом інтенсивної взаємодії, обміну знаннями і досвідом, а також перекриття каналів використання державних коштів у реалізації приватних інтересів.

Одержано 19.04.2011

#

УДК 338.2:338.3

Сидоренко Ольга Іванівна,
студентка групи рЕП-31 Харківського державного
технічного університету будівництва та архітектури
Науковий керівник: д-р екон. наук, проф. Іванілов О. С.

РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ДЕРЖАВИ

В роботі наведено структуру інституцій, які управляють зовнішньоекономічною сферою, визначено головні цілі державного регулювання зовнішньої діяльності в Україні, детально розглянуто втручання держави в міжнародну торгівлю.

До органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності належать Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк, Міністерство економіки, Державний митний комітет, Антимонопольний комітет та органи місцевого управління

У компетенцію Верховної Ради України, крім прийняття, зміни, скасування законів, належить затвердження головних напрямів зовнішньоекономічної політики держави.

Кабінет Міністрів України вживає заходів до реалізації, координації зовнішньоекономічної діяльності; укладає міжурядові договори, забезпечує їх виконання; формує платіжний баланс, зведений валютний план держави.

Національний банк України здійснює зберігання та використання золотовалютного резерву та інших коштовностей, регулює курс

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
національної валюти до грошових одиниць інших держав, виконує облікові та представницькі функції.

Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції забезпечує проведення єдиної зовнішньоекономічної політики, здійснює заходи нетарифного регулювання, проводить антидемпінгові розслідування тощо.

Державна митна служба України забезпечує митний контроль, Антимонопольний комітет та Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі виконують функції регулювання та контролю відповідно до своїх повноважень.

У системі зовнішньоекономічних відносин держави головне місце належить торговельній діяльності. Надзвичайне поширення торговельної діяльності потребує законодавчого встановлення певних умов і правил її функціонування. При цьому метою державного регулювання зовнішньоторговельних операцій є встановлення найбільш сприятливих умов для вітчизняних виробників, заохочення вивезення національних товарів на ринки інших країн та обмеження ввезення іноземних товарів до своєї країни. Залежно від масштабів втручання держави в міжнародну торгівлю розрізняють два типи зовнішньої торговельної політики: вільна торгівля і протекціонізм.

Політика вільної торгівлі не передбачає втручання держави в зовнішню торгівлю. За цих умов експортно-імпортні відносини регулює не держава, а ринок на підставі співвідношення попиту та пропозиції. Саме вільна торгівля стимулює конкуренцію, примушує національні підприємства підвищувати якість своєї продукції та знижувати ціни. Протекціонізм – це державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції через систему певних обмежень. Така політика, з одного боку, сприяє розвитку національного виробництва та захисту вітчизняного виробника, а з іншого – може призвести до застійних явищ в економіці, посилення монополізму та зниження конкурентоспроможності національних товарів. Політика вільної торгівлі переважає за умов високого рівня розвитку продуктивних сил і ринкових відносин, а протекціонізм – за умов становлення ринкових відносин і недостатнього розвитку експортного потенціалу країни.

Зовнішньоекономічна політика в Україні не орієнтована на вільну торгівлю, тому що наша держава не є учасником всіх міжнародних торговельних організацій і не забезпечує ефективного захисту економічних інтересів країни і суб'єктів господарювання.

Одержано 15.04.2011

#

УДК 338.2:338.3

Сиром'ятникова Аліна Геннадіївна,
студентка групи рЕП-31 Харківського державного
технічного університету будівництва та архітектури

РОЗВИТОК КОНЦЕСІЙНИХ СТОСУНКІВ В УКРАЇНІ

Розвиток концесійних стосунків пов'язаний із залученням довгострокових інвестицій в економіці України. Це обумовлено як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками зокрема, фізичною і моральною зношеністю машин, незадовільною організацією праці, недостатнім рівнем державних асигнувань виробничих фондів. В Україну вони прийшли понад десять років тому, а в дорожню сферу – з прийняттям в 1999 році Закону України «Про концесії на будівництво і експлуатацію автомобільних доріг». На сьогодні ситуація на концесійних об'єктах досить складна. Деякі роботи вже виконані, інші – під знаком питання.

Розвиток концесійних стосунків пов'язаний із залученням довгострокових інвестицій в економіці України. Це обумовлено як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками зокрема, фізичною і моральною зношеністю машин, незадовільною організацією праці, недостатнім рівнем державних асигнувань виробничих фондів.

Об'єктом договору може бути передача прав на експлуатацію природних ресурсів, підприємств, устаткування і інших прав, в т.ч. на використання фірмового найменування і (чи) комерційного позначення. Концесія (форма залучення частки, у тому числі іноземного капіталу) широко поширена сьогодні у світі. У Україну вона прийшла понад десять років тому а в дорожню сферу – з прийняттям в 1999-му Закону України «Про концесії на будівництво і експлуатацію автомобільних доріг». На сьогодні ситуація на концесійних об'єктах досить складна. Деякі роботи вже виконані, інші – під знаком питання. Рішення відносно будівництва і експлуатації автомобільних доріг на умовах концесії приймає Кабінет Міністрів України на підставі техніко-економічного обґрунтування. Перший концесійний договір між Укравтодором і консорціумом «Концесійні транспортні магістралі» на будівництво автомобільної дороги Львів – Краковець підписане 23.12.1999. Його правовою основою був Указ Президента України від 04.07.1998 № 739 «Про концесію на будівництво і експлуатацію нової автомобільної дороги Львів – Краковець». Окрім автомобільної дороги Львів – Краковець, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.12.1999 № 2293 до Переліку об'єктів права державної власності які можуть надаватися в концесію входять:

- автомагістраль від межі з Російською Федерацією до автодороги Київ – Харків – Довжанський протяжністю 48,7 км;
- автомагістраль I категорії Львів – Броди протяжністю 80,2 км;
- автомагістраль I категорії Броди – Рівне протяжністю 94,8 км;
- велика кільцева автомобільна дорога навколо м. Києва протяжністю 213 км, Київська область;

– автомобільна дорога Одеса – Рені протяжністю 261 км.

Підводячи підсумки, можна зробити такі висновки:

- по ряду причин, в тому числі і політичного характеру, такий перспективний напрям розвитку мережі автомобільних доріг, як концесії в Україну, на відміну від більшості розвинених країн, поки що не набуло необхідного розвитку;

- для успішної реалізації концесійного процесу необхідно, як мінімум, залучити платоспроможного концесіонера;

- при складанні концесійного договору необхідно максимально передбачити можливі сценарії розвитку подій і можливі дії в цих випадках як концесієдавця, так і концесіонера.

Одержано 14.04.2011

#

УДК 351.82:332.14

Тимофєєва Ганна Юрїївна,

студентка групи СФдср-10-03 СФ ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Лук'янихіна О. А.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Роботу присвячено проблемам державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів в умовах реформування економіки України. Запропоновано шляхи удосконалення державного регулювання розвитку регіонів.

Збалансований регіональний розвиток будь-якої держави є запорукою суспільного миру, національної злагоди й стабільного економічного зростання. Успішне здійснення соціально-економічних перетворень в Україні значною мірою залежить від тісної взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, раціонального поєднання загальнодержавних інтересів з інтересами й особливостями регіонів, ефективним використанням їхнього природно-ресурсного, трудового, науково-технічного й виробничого потенціалу.

Регулювання соціально-економічного розвитку регіонів належить до пріоритетних завдань державного управління у процесі становлення нової моделі соціально орієнтованої ринкової економіки в Україні.

Дослідженням питань державного регулювання розвитку регіонів приділили увагу С. Бандур, З. Варналій, З. Герасимчук, М. Долішній та інші. При цьому, є актуальним подальше розроблення цих питань з метою зближення положень наукових досліджень і практики державного управління.

Регіональна політика, як складова економічної політики, спрямована на забезпечення державою збалансованого і комплексного розвитку окремих територій країни, виходячи із загальнодержавних та регіональних

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
інтересів, шляхом використання абсолютних та відносних переваг регіонів.

Досягнення збалансованості і уникнення диспропорцій розвитку при реалізації регіональної політики можливе лише за умови врахування цілей і завдань екологічної політики, яка спрямована на забезпечення екологічної рівноваги, охорону природного навколишнього середовища, створення безпечних умов життя громадян, і соціальної політики, яка спрямована на формування ефективних соціально-економічних умов життя суспільства, регулювання відносин між соціальними групами, формування економічних стимулів для участі у виробництві, забезпечення ефективної зайнятості населення, створення соціальних гарантій і умов для підвищення добробуту членів суспільства.

Для забезпечення стійкого економічного зростання в регіонах потрібне оптимальне поєднання державного впливу на економічні процесів і ринкових механізмів. Виважена державна політика регіонального розвитку з отриманням регіонами, містами більших економічних повноважень і фінансових ресурсів дозволить зменшити диференціацію умов і рівня життя на території України.

Реалізація положень економічної політики відбувається через певні механізми: держава впливає на діяльність суб'єктів господарювання і ринкову кон'юнктуру за допомогою адміністративних, правових та економічних методів. За роки незалежності прийнято ряд нормативно-правових актів, в яких визначено основні напрями і пріоритети регіонального розвитку, створено певні елементи такого механізму, який потребує удосконалення.

На наш погляд, зменшення диспропорцій у розвитку регіонів можна досягти децентралізацією регіональної політики у частині визначення детермінант розвитку самими регіонами, виходячи із їх потенціальних можливостей.

Реалізація програм соціально-економічного розвитку на різних ієрархічних рівнях дозволить, з одного боку спланувати розвиток окремих територій і держави в цілому, а з іншого – проконтролювати виконання і ступінь досягнення поставлених завдань (за умови наявності в програмах кількісних показників розвитку).

Одержано 09.04.2011

#

УДК 330.342.146

Тимченко Вікторія Вадимівна,
курсантка групи ФПТ-09-3 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Ларіна Т. Ф.

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Проаналізовано вплив соціальної складової на економічний розвиток країни. Тезу про пріоритетність соціальної орієнтації економіки країни

Однією з об'єктивних закономірностей сучасного розвитку світового господарства є посилення значення соціальної складової. Як зазначають Куліков В., Роик В.: «Відійшли у минуле ті часи, коли виробництво можна було розвивати за рахунок людей. По-перше, сучасна економіка вимагає складної робочої сили, висококваліфікованих працівників, а їх праця – гідної оплати. По-друге, доходи населення формують платоспроможний попит, а останній – головний двигун зростання в ринковій економіці. Підвищення добробуту, таким чином, – не тільки результат, але й абсолютно необхідна передумова економічного зростання».

Основним пріоритетом державної політики в сучасних умовах виступає створення соціально орієнтованої економіки. За ст. 3 Конституції України найвища соціальна цінність – це інтереси людини. Конституційно задекларована норма передбачає постійне зростання рівня життя населення, підвищення рівня освіти і зміцнення інтелектуального потенціалу, розвиток культури і духовності, укріплення фізичного здоров'я нації. Невирішеність перерахованих соціальних проблем в Україні виступає негативним фактором, що перешкоджає інтеграції в європейський економічний простір.

Складовою комплексу соціального забезпечення є процес відтворення робочої сили (трудового потенціалу). Під трудовим потенціалом розуміється інтегральна форма, що кількісно і якісно характеризує здатність суспільства в динаміці забезпечити людський фактор виробництва відповідно до вимог його розвитку. В умовах глобальних мегаризиків роль науки, інтелекту людини значно зростає. Як показує практика, більшість сучасних ризиків породжується науково-технічним прогресом, серед них радіоактивне і хімічне забруднення, наслідки генної інженерії, що важко контролюються. В силу цього спеціалісти, які відповідають за ризикогенність новітніх технологій, набувають ключового значення. Таким чином, роль соціального фактору в досягненні національної (загальносвітової) безпеки значно зростає.

Стосовно України зазначимо: на рівні державного управління необхідні системні дії з забезпечення сталого економічного зростання в Україні, що, в свою чергу, передбачає вирішення соціальних проблем на основі всебічного розвитку особистості шляхом зростання її матеріального добробуту і культурного рівня, якісного розвитку і вдосконалення системи забезпечення відповідності робочої сили вимогам виробничих умов.

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою та успішних постсоціалістичних країн підтверджує слушність наступної тези: правильно сформовані інститути соціальної політики стимулюють економічну активність, забезпечуючи до того ж необхідну політичну підтримку реформам. Оптимізуючи соціальну політику слід ясно усвідомлювати, що саме від розвитку соціальної сфери в широкому її розумінні залежать перспективи сталого економічного зростання. Отже, першочерговим

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
завданням є створення умов для відродження і розвитку людського потенціалу в Україні, включаючи освітньо-кваліфікаційні характеристики, культурний рівень, реальний доступ до ефективної охорони здоров'я та гідного соціального забезпечення.

Одержано 13.04.2011

УДК 330.658.8

Халявіна Катерина Євгенівна,
студентка групи МЕ-19

Харківського державного університету харчування та торгівлі
Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Савицька Н. Л.

ІНФРАСТРУКТУРА МЕРЕЖНОЇ ЕКОНОМІКИ: РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ

Досліджено роль та функції інфраструктури мережної економіки у забезпеченні сучасного господарського розвитку.

На сучасному етапі господарського розвитку відбувається якісний підйом у розвитку ринкової інфраструктури, пов'язаний із її технологічним переозброєнням на базі високих, в першу чергу, інформаційних технологій. Розвиток та поширення мережної економіки вимагає створення відповідної інфраструктури, яка поєднує виконання як традиційних, так і специфічних функцій. Так, інфраструктурний комплекс сучасної економіки має: функціональні структури, що розкривають взаємозв'язки між різними актами взаємодії суб'єктів із зовнішнім середовищем; організаційні структури, що включають господарські одиниці та взаємозв'язки між ними; структури розвитку, що відображають взаємодію організаційної і функціональної структур, а також їх взаємні зміни.

Досліджуючи функції мережної інфраструктури, зупинимось докладно на маркетинговій діяльності (рекламі та представленні товару); здійсненні онлайн-операцій купівлі-продажу; електронному банкінгу.

Представлення товару логічно витікає з його реклами; оскільки в мережі товар сприймається в невідчутному вигляді. Представлення допомагає потенційному клієнтові отримати повнішу інформацію і уявити собі товар, який він має намір придбати. Це один з найбільш вдалих прикладів безпосереднього поєднання віртуального і емпіричного простору в новій комерційній діяльності, оскільки від того, як представлений товар у віртуальному вигляді, залежить формування нашої думки про його реальні споживчі характеристики.

Інфраструктура електронної комерції сприяє урізноманітненню способів взаємодії в рамках електронного простору. Роздрібна Інтернет-торгівля (в сегменті B2C) дає абсолютно нову якість споживання: вона істотно економить час на здійснення операції, доступна цілодобово, дає можливість порівняння товарів і цін, нарешті, вона більш схильна до індивідуального обслуговування клієнтів, оскільки електронна система

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
управління магазином може більш оперативно обробляти величезну кількість індивідуальних замовлень і заявок. Електронна комерція скорочує запаси, впливаючи на характер ділового циклу. Йдеться про зниженні амплітуди коливань ділової активності в моделі акселератора в товарно-матеріальні запаси.

Банківська діяльність в електронному вигляді здійснюється в двох формах: послуги, що надаються так званими е-банками, і додаткові послуги, що надаються традиційними банками, але в онлайновому режимі. Згідно статистиці США, середня вартість операції, що виконується традиційними банківськими способами, складає 1,2 дол., тоді як аналогічна операція, проведена із застосуванням інтернет-технологій, коштує 10 центів. Інтернет-банкінг також ефективніше при активізації чинників, що діють в інших підрозділах банку: залучення нових клієнтів, зростання активів тощо.

Серед найважливіших функцій, що забезпечуються інфраструктурою мережної економіки, можна виділити наступні: створення онлайнового ринкового середовища та активізація господарської діяльності; забезпечення доступу до інформації, ринків, їх прозорості для всіх учасників обміну; координація попиту і пропозиції; адаптація виробництва до вимог конкретного клієнта; зниження трансакційних витрат; гармонізація віртуального та матеріального економічного простору, посилення синергетичного ефекту від їх поєднання; логістична функція; зменшується дія обмежуючих чинників географічного розподілу учасників спільної діяльності; соціальна функція.

Одержано 19.04.2011

#

УДК 334.72

Хандибора Олена Володимирівна,
студентка групи Е-20

Харківського державного університету харчування та торгівлі
Науковий керівник: канд. екон. наук, проф. Ушакова Н. Г.

ВІРТУАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО В СИСТЕМІ МЕРЕЖНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто природу віртуальних підприємств, надано аналіз віртуальних організацій як невід'ємної складової мережної економіки.

Сучасні інформаційні і комунікаційні технології надали можливості для нових організаційних форм взаємодії: співробітників з компанією; компаній з клієнтами; компаній між собою. Ця взаємодія здійснюється у деякому віртуальному просторі, у так званих віртуальних офісах, магазинах, банках, підприємствах, створених з використанням інформаційних систем і технологій. Віртуальне підприємство – підприємство, яке складається з товариства географічно роз'єднаних робітників, які в процесі праці спілкуються, взаємодіють, користуючись електронними засобами

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
комунікацій при мінімальному або повністю відсутньому безпосередньому контакті.

Існують різні підходи до визначення віртуального підприємства. Так, М. Кастельс зазначає, що це специфічна форма підприємства, система якого складена шляхом перетинання автономних систем цілей агентів мережі. Так, автори, які використовують структурний підхід до визначень, віртуальне підприємство називають мережею, формою співробітництва, або ж комбінацією ресурсів. У випадку використання процесного підходу – неперервною установчою зміною, стратегічним підходом, дією або здатністю. Також може пропонуватися поєднання структурного і процесного підходів, в результаті чого віртуальне підприємство визначається як співробітництво між організаціями деякої підмножини відібраної з відомої множини (dynamic Web – відкритий кінцевий набір попередньо кваліфікованих партнерів, які згодні входити в об'єднання потенційних членів віртуальної організації).

Можна стверджувати, що віртуальне підприємство – це нова форма економічних організацій, що являє собою групу економічних суб'єктів, котрі поєднують свої сили для надання визначеної послуги, що традиційно надавалася одним підприємством, та результативно взаємодіють у віртуальному просторі. Суть змін, що відбуваються в бізнесі, полягає в переході від централізованих, ієрархічних структур до інтелектуальної організації, заснованої на мережних, динамічних моделях управління, орієнтація на постійну реорганізацію підприємства з адаптацією до кон'юнктури ринка, концентрації навколо процесів створення товарів, а не самих товарів.

Перехід до сучасних методів управління нерозривно пов'язаний із мережеподібними організаціями та підприємствами. Деяке уявлення може дати про це така ситуація: фірма має намір приступити до виробництва найкращого у світі товару, який уже випускає 20 інших підприємств; у неї є вибір – вступити в конкуренцію з діючими підприємствами або, добре вивчивши діяльність суперників, вибрати одного з них у свої партнери.

В Україні віртуальні підприємства активно створюються та розвиваються. Першою серед таких підприємств є потужна корпорація «Квазар-Мікро». Тож, можна стверджувати, що в Ua.net – українському сегменті Internet – існують повноцінні віртуальні підприємства. Але слід зауважити, що в Україні не спостерігається лавиноподібного росту використання всіх цих систем внаслідок недостатності телекомунікаційної інфраструктури, відсутності досвіду населення з користування такими послугами.

Аналіз віртуальних підприємств дозволяє охарактеризувати підприємство майбутнього, головними ознаками якого буде постійне пристосування до динамічного середовища, висока гнучкість, прихильність до індивідуумів, переважне використання командної праці, висока внутрішня конкурентоспроможність, прагнення до диверсифікації.

Одержано 16.04.2011

УДК 330.341.1

Янчук Олександр Миколайович,
курсант групи ФСД 10-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, проф. Петрова К. Я.

МОДЕРНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Висвітлено проблему модернізації соціально-економічної системи в Україні. Запропоновано бачення модернізації як процесу якісного оновлення країни. А також з'ясовано, які норми й цінності є визначальними для нинішнього етапу соціально-економічного розвитку України.

На сьогоднішній день питання модернізації соціально-економічної системи в Україні є вельми актуальним, як для держави в цілому, так і для кожного з громадян. Національна економіка опинилася в скрутному положенні і потребує масштабної модернізації для забезпечення зростання стандартів якості життя суспільства.

Модернізація – це сукупність процесів, які сприяють реформуванню існуючих, а також створенню нових соціальних, політичних, економічних, правових інституцій, що спонукають розвиток та удосконалення демократичної країни в цілому. Саме її потрібно розглядати, як певну ідеологію, навколо якої будуються конкретні реформи, що ведуть до масштабних якісних змін. Модернізація створює підвалини для технологічного оновлення суспільства.

Україна в результаті майже двадцятирічного періоду соціально-економічних реформ опинилася перед черговим історичним вибором. Внаслідок незавершених і багато в чому нереалізованих реформ, посиленних глобальною економічною кризою, у суспільстві склалася вкрай нестабільна ситуація, у рамках якої численні серйозні суспільні суперечності не врегульовані та продовжують наростати. Причиною таких глобальних проблем стало провадження на початку 90-х років ліберальної ідеї модернізації. Ця ідея підкупає своєю заманливою простотою, але потрібно розуміти її внутрішню особливість і чи підходить вона Україні. Як наслідок, в українській економіці відбулися колосальні структурні перекося. Нові стимули, породжені лібералізацією, не вивільнили конкурентні сили, навпаки, з'явилися зворотні тенденції: посилення монополізму і нерегульована відкритість економіки.

В цих умовах можливо розглядати два підходи модернізації в Україні: перший – традиційний, який полягає в тому, щоб модернізувати ті галузі, які складають фундамент вітчизняної орієнтованої на експорт економіки, завдяки яким ми включені у світове господарство: виробництво зернових, видобуток вугілля, виплавку чавуну, сталі і прокату. Для нас традиційний

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
варіант модернізації – не вихід, з кожним роком Україна буде все більше і більше відставати від розвинених країн. Другий варіант, який можна назвати інноваційним, більш складний. Він вимагає проведення аналізу сьогоденного стану світової економіки, визначення тенденцій в її розвитку та місце України в цьому процесі.

Першим кроком до модернізації національної економіки стане: зростання її ефективності, пристосування структури економіки до глобальної конкуренції, підвищення рівня наукомісткості економіки шляхом масового запровадження інновацій, сприяння створенню нових видів бізнесу, запровадженню найвищих екологічних стандартів виробництва. Реформи мають бути спрямовані на те, щоб запровадити ефективну систему управління соціально-економічними процесами в країні на основі інтегрального поєднання економічної ефективності, ресурсної збалансованості та екобезпеки. В цих умовах держава повинна проводити регуляторну політику, спрямовану забезпечити добробут громадян і гідні позиції країни в глобалізованому економічному середовищі.

Одержано 19.04.2011

#

Яценко Тетяна В'ячеславівна,
студентка групи ФНдср-08-1 ХНУВС
Науковий керівник: Самборський В. О.

ВИТРАТИ НА НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ

Роботу присвячено питанню ефективності витрат на навчання. Проаналізовано ефективність інвестицій, починаючи з оцінки витрат на освіту та очікуваних зисків на її отримання.

Витрати, пов'язані з одержанням освіти, можна розділити на три групи.

1. Прямі матеріальні витрати (витрати, що здійснюються майбутнім власником людського капіталу або іншим інвестором (державою, підприємством, сім'єю): плата за навчання; витрати на підручники, послуги бібліотеки, копіювання, канцтовари тощо; витрати, пов'язані зі зміною місця проживання (вартість житла, транспортні витрати, збільшення витрат на харчування в зв'язку з відокремленістю від сім'ї тощо).

2. Втрачені заробітки. Людина, яка навчається, не може працювати в такому самому режимі, в якому вона могла б працювати, якби не навчалася. Значить, заради одержання освіти вона свідомо на деякий час відмовляється від певних заробітків. Тому на Заході для людей працездатного віку «втрачені заробітки» вважаються витратами на освіту. Кількісно втрачені заробітки можна визначити як заробітки на роботі, яку могла б мати людина, якби вона не навчалася, мінус доходи студента (стипендія та підробітки). Якщо, наприклад, на час підвищення кваліфікації за людиною зберігається її заробітна плата за місцем роботи або стипендія приблизно така, якими були б заробітки, то людина не має втрачених заробітків, а цю частину витрат несе інвестор (той, який зберігає зарплату або виплачує стипендію).

3. Моральні втрати: втрата вільного часу – одного з найважливіших благ для людини, оскільки навчання, як правило, забирає більше часу, ніж нормальний робочий день; навчання нерідко буває важким і виснажливим заняттям, супроводжується перенапругою і стресовими ситуаціями під час іспитів; зміна місця проживання заради одержання освіти призводить до зміни звичного соціального оточення людини, розлучення з рідними та друзями.

Перші дві групи витрат на навчання можна підрахувати з достатньою точністю, моральні втрати оцінити дуже важко хоча б тому, що вони різні для різних людей. Однак слід сказати, що інколи вони відіграють вирішальну роль при прийнятті рішення щодо отримання освіти. Можна стверджувати, що більш здібні люди, яким навчання дається легко і приносить задоволення, за інших рівних умов отримують вищий рівень освіти порівняно зі своїми менш здібними ровесниками.

Очікувана віддача від інвестицій в освіту теж складається з 3 груп

1. Прямі матеріальні зиски: вищий рівень заробітків протягом життя; більша можливість брати участь у прибутках компанії; більша можливість отримувати різноманітні пільги, премії, надбавки тощо; більша можливість отримати пенсійне, медичне страхування за рахунок підприємства.

2. Непрямі матеріальні зиски: більша можливість отримати подальші інвестиції у власний людський капітал з боку роботодавця (підвищення кваліфікації, перепідготовка, отримання іншої освіти та ін.), оскільки освіта збільшує інвестиційну привабливість найманого працівника; оздоровлення за рахунок підприємства більш вірогідне для висококваліфікованого працівника, оскільки він є дорожчим людським капіталом порівняно з низько кваліфікованими працівниками; висококваліфіковані працівники, як правило, мають кращі умови праці та відпочинку; цінні працівники частіше отримують пільгові кредити та іншу допомогу від роботодавця для створення достойних умов життя (житло, автомобіль, телекомунікації тощо); інші непрямі матеріальні зиски.

3. Моральні зиски: задоволення від обраної професії протягом життя (престижність, досягнення певного соціального статусу, самореалізація); доступ до цікавих видів діяльності, професійна творчість; висока конкурентоздатність на ринку праці, відчуття стабільності та впевненості в майбутньому; співробітництво з розумними та перспективними людьми тощо.

Що стосується очікуваної віддачі від інвестицій в освіту, то кількісно виміряти можна лише першу групу – прямі матеріальні зиски, та і то приблизно, на рівні прогнозів. Нам, наприклад, відомо, скільки заробляє висококваліфікований бухгалтер, але ми не можемо точно знати, скільки зароблятиме конкретний студент після закінчення університету за спеціальністю «облік і аудит». Моральні і непрямі матеріальні зиски ще важче оцінити кількісно, проте їх роль при прийнятті рішень щодо інвестування в освіту дуже значна.

Одержано 11.04.2011

#

СЕКЦІЯ 10
НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ. ФІНАНСИ. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ

УДК 343.46+343.37

Ворфоломєєв Гліб Сергійович,
студент групи КН-08-2 Харківського національного
університету радіоелектроніки
Науковий керівник: канд. екон. наук Ігуменцева Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Роботу присвячено актуальним питанням економічної злочинності як окремого явища зі своїми особливостями.

Злочини економічної спрямованості відрізняються різноманітністю, високоінтелектуальним характером, швидкою адаптацією злочинців до нових форм та методів підприємницької діяльності (застосування банківських документів, нових електронних засобів платежу, засобів зв'язку та оргтехніки) та опануванням нових банківських валютних та митних технологій здійснення господарських операцій. Недостатнє вивчення економічної злочинності як окремого явища з своїми особливостями призводить до низького рівня розкриття злочинів в цій сфері та марності зусиль з попередження економічних злочинів.

До економічної злочинності в СРСР та до останнього часу в Україні відносили деякі види злочинів проти держави (порушення правил про валютні операції, виготовлення та збут підроблених грошей чи цінних паперів), злочини проти соціалістичної власності (розкрадання, вчинені шляхом присвоєння, розтрата чи зловживання службовим становищем, шахрайство, тощо). Перехід України до нової економічної системи спричинив глобальну кризу в усіх сферах життєдіяльності. Одним з найбільш небезпечних проявів такої кризи є економічна злочинність. Саме економічна злочинність є підґрунтям для організованої злочинності. Саме економічна злочинність, внаслідок особливих умов, які надають їй усталеності, збільшує рівень корумпованості державного апарату та правоохоронних органів.

Аналіз економічної злочинності свідчить, що протягом останніх років динамічно зростає питома вага тяжких злочинів економічної спрямованості, передусім зловживань з кредитними та фінансовими ресурсами у сфері зайняття підприємницькою діяльністю, а також розкрадань, хабарництва.

Найбільш гостро кримінальними виявилися відносини у фінансово-кредитній та банківських системах, зовнішньоекономічній діяльності, у сферах енергозабезпечення та приватизації. На думку вчених, слід розрізняти: злочини в сфері економіки – переважно господарські злочини,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
здійснювані в різних сферах; економічну злочинність – господарські злочини та розкрадання; злочини економічного характеру – інші діяння, що пов'язані із спричиненням матеріальної шкоди чи отриманням матеріальної вигоди.

Фахівці ще й досі не виробили єдиної думки, які злочини та за якими критеріями слід вважати складовими економічної злочинності, що, безумовно, заважає подальшому вивченню цього явища та виробленню рекомендацій з його попередження та зменшення негативних наслідків. Корисливу злочинність вони розглядають як сукупність злочинів, які посягають на сферу економіки кримінально-карних діянь та осіб, що обумовлені усвідомленим прагненням останніх до отримання протиправної майнової вигоди. Серед корисливих злочинів виділяють такі як, проти власності; у сфері економічної діяльності; проти інтересів служби в комерційних та інших організаціях.

Серед ознак економічної злочинності існує висока латентність, тісний зв'язок з організованою злочинністю, корислива мотивація та стійкі негативні тенденції. Тому, на нашу думку, економічну злочинність слід розглядати в якості складової корисливої злочинності.

Таким чином, подальше дослідження економічної злочинності не втрачає свого значення, оскільки практичні працівники потребують ґрунтовних наукових досліджень, які б дозволили зменшити негативні наслідки існування економічної злочинності та виробити рекомендації з її попередження.

Одержано 12.04.2011

#

УДК 504(477.54)

Галич Андрій Вікторович,

курсант групи ФПТ-09-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Петрова І. А.

ОСНОВНІ ФАКТОРИ АНТРОПОГЕННОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ХАРКОВА

Показано основні проблеми екології у місті Харкові, фактори антропогенного впливу та ефективні шляхи вирішення екологічних проблем.

Харків – це велике сучасне місто, один із найбільш розвинених промислових центрів України. На сьогоднішній день харківську екологічну ситуацію можна охарактеризувати як стабільно напружену.

Основні фактори антропогенного впливу:

1. Збільшення кількості автомобільного транспорту. Низькі екологічні параметри автомобілів і палива призвели до збільшення обсягів шкідливих викидів в атмосферу. Автомобільні вихлопи стали головним несприятливим фактором, що впливає на стан атмосферного повітря в Харкові. Найбільше

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
страждає від гару Нагірний район, Салтівка, ХТЗ (центральні і східні райони).

2. Неочищений поверхневий стік води з території міста. Більше 80% забруднень, які надходять у водойми Харкова, припадає на поверхневий неочищений стік. Це призвело до забруднення вод, насамперед трьох харківських річок, порушення гідрологічного режиму та технічного стану водних ресурсів.

3. Застарілі технології очищення води. Накопичення осаду мулу на очисних каналізаційних спорудах міста і його складування на полях фільтрації виводить з обороту 126 гектарів міських земель. Крім того, поля мулу є екологічно небезпечними оскільки призводять до забруднення як атмосферного повітря (пил і парникові гази: метан, метилмеркаптан), так і підземної гідросфери (фільтрат).

4. Відсутність сучасних підприємств з переробки відходів

Накопичення побутового та промислового сміття стало останнім часом глобальною проблемою для великих міст. Відходи, які зараз просто гниють на звалищах, потрібно переробляти. При цьому з екологічної загрози сміття міг би перетворитися на стабільне джерело доходу для міського бюджету.

5. Зменшення площі зелених насаджень. Місто росте за рахунок ущільнення міської забудови. При цьому під будівництво часто відводять ділянки скверів, парків, зелених алей і т. д. Таким чином, «дыхальний об'єм» міських «легких» зменшується. Крім того, житлові райони залишаються без природного захисту від впливу фізичних факторів (вітрів, атмосферних опадів, спеки і т. п.).

Враховуючи реальний стан навколишнього середовища, яке сформувалося в місті, пріоритетними напрямками поліпшення міста слід визнати: освіта і виховання, удосконалення системи екологічного управління; поліпшення стану атмосферного повітря, впровадження ресурсозберігаючих та енергоефективних технологій, поліпшення санітарно-екологічного стану водних об'єктів, забезпечення жителів міста якісною питною водою; розвиток служби утилізації з твердими побутовими відходами, удосконалення системи очищення мулу вод; і розвиток об'єктів природно-заповідного фонду; озеленення і благоустрій; зниження рівня підтоплення територій міста.

Екологічна освіта і виховання повинні стати тим ґрунтом, на якій прогресивні технології дадуть свої сходи. Основний упор в розвинених країнах робиться на впровадження енергозберігаючих технологій. Переробка відходів сприяє економії дорогої сировини і боротьбі з неконтрольним забрудненням. 80 % відходів виробництва годиться для повторного використання. При цьому вторинний продукт часто перевершує по своїх якостях виробу з первинної сировини. Екологічно чистими є і деякі альтернативні джерела енергії. Необхідний найшвидший пошук способів практичного використання енергії сонця і вітру, якими Харків славиться. Також потрібно відслідковувати потенційно небезпечні виробництва, і

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
прогнозувати наслідки будь-якої діяльності, пов'язаної з втручанням у природне середовище. Екологічна ситуація в Харкові давно вимагає незалежної експертизи. Час не чекає. Необхідно всіма доступними засобами стимулювати властиві харків'янам ініціативу і підприємливість для збереження зеленого статусу нашого міста. Отримують особливе значення усі форми діяльності по естетичній реконструкції середовища, частиною якої є сама людина.

Це, перш за все, культура оформлення вулиць і площ, архітектура рекреаційних ландшафтів, створення і збільшення площі національних парків, заповідників, розвиток мистецтва, туризму, екологічна просвіта та виховання молодих харків'ян і їх батьків.

Одержано 08.04.2011

#

УДК 330(477)

Гирич Марина Володимирівна,
курсантка групи ІКМ-08-16 ХНУВС
Науковий керівник: Ворфоломєєва О. М.

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Роботу присвячено актуальним питанням взаємозалежності економічної безпеки держави від фінансово-економічного стану підприємств, які є базисною ланкою соціально-економічного розвитку України.

Головною причиною виникнення проблем, які існують в Україні в економічній сфері, є недосконалість державного регулювання соціально-економічних процесів. Серед негативних явищ і тенденцій особливе занепокоєння, з точки зору національної і економічної безпеки, викликають явища, такі як спад виробництва та погіршення зовнішньоторговельного балансу разом зі збереженням його від'ємного сальдо, подальше поглиблення платіжної кризи та рівня «тінізації» економіки, зростання рівня заборгованості перед бюджетом, низькі обсяги іноземних інвестицій, зростання внутрішнього боргу держави, падіння життєвого рівня, загострення проблеми зайнятості населення, збільшення зовнішнього державного боргу України тощо.

Однією з основних причин, що зумовлюють складне соціально-економічне становище країни є тяжкий фінансовий стан підприємств, відсутність попиту на вітчизняну продукцію через її високу ціну та низьку якість, брак інвестицій, надто повільний характер приватизації, недостатність інституціональних перетворень, недосконалість податкового законодавства та інше.

Однак, перелічені чинники є все ж лише похідними від недосконалості рішень, які приймаються різними органами державної влади. Діяльність державної влади, на жаль, характеризується й досі

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
суперечливістю, орієнтацією на досягнення поодиноких цілей та недостатнім урахуванням практичної адаптованості заходів, що впроваджуються, до реальних умов, які склалися в Україні. Саме тому поряд з чітким вирішенням окремих проблем макроекономічного порядку спостерігається загострення проблем іншого, соціально-економічного гатунку.

Незважаючи на це, в Україні поки що не відчувається рішучих намірів щодо перегляду і розробки ґрунтовних і цілісних концепцій діяльності державного апарату в нових умовах господарювання. Це спостерігається і в ухиленні від відповідальності за певні рішення, що приймаються органами як законодавчої, так і виконавчої влади. Помітна відсутність бажання щодо налагодження плідної співпраці між різними ланками державної влади в інтересах винайдення ефективної моделі економічного розвитку країни. Досвід, і саме український, засвідчив, що в умовах переходу від адміністративно-командних методів управління економікою до ринкового регулювання соціально-економічних процесів сподівання на автоматичну зміну гострої ситуації в країні лише шляхом прийняття та впровадження нових законів, навіть наближених до європейських стандартів, – марні. За цих обставин успішно подолати проблеми перехідного періоду можна лише за наявності у виконавчої влади чіткого уявлення про механізми реалізації і можливості виконання законів, які приймаються в парламенті.

Отже, головним пріоритетом діяльності державної влади по забезпеченню економічної безпеки у перспективі має бути реформування системи державного регулювання соціально-економічних процесів в Україні.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 343.46.003.2

Гречко Наталія Віталіївна,
курсант групи ІКМ-07-16 ХНУВС
Науковий керівник: Абеленцева О. В.

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОВЖИВАНЬ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОРИСТАННЯМ РІЗНИХ ВИДІВ РЕСУРСІВ

Роботу присвячено дослідженню способів економічних зловживань, які пов'язані з ресурсним потенціалом підприємства.

Для розв'язання проблем формування і використання ресурсів підприємств потрібна виважена, довгострокова політика держави щодо розвитку підприємництва та його ролі у піднесенні національної економіки, яка б спиралася на інтереси основних суб'єктів підприємницької діяльності, відповідала потребам основної частини населення і відображала реальний стан у розв'язанні соціально-економічних проблем у країні. Економічно

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
обґрунтоване використання податкових, інвестиційних та цінових механізмів сприятиме виходу з фінансової кризи, надходженню коштів до бюджету, збільшенню дохідності підприємств.

Ресурсний потенціал підприємства – це сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, включаючи здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для виконання місії, досягнення поточних та стратегічних цілей підприємства.

Загальним для всіх видів ресурсів є питання про ефективність їх використання, встановлення певного методичного підходу в оцінці ефективності використання ресурсів.

Головне полягає в тому, що для оцінки ефективності того чи іншого виду ресурсів корисний результат діяльності підприємства порівнюється з витратами на отримання цього корисного результату.

Якщо йдеться про матеріальні ресурси, то витрати – це середня вартість матеріальних витрат за період, який досліджується; якщо йдеться про трудові ресурси, то витрати – це фонд оплати праці та ін.

При використанні різних видів ресурсів відбувається велика кількість зловживань. Залежно від виду ресурсів, виділяють різні зловживання, найпоширеніші з них:

- неправильність ведення обліку;
- нецільове використання;
- недостовірність та підробка документів пов'язаних з надходженням, вибуттям, переміщенням різних видів ресурсів підприємства;
- розкрадання;
- приховування.

Таким чином, функціонування ринкової економічної системи в Україні можливе за умови зростання ефективності використання ресурсів. Використовувані ресурси, формуючи потенціал окремого підприємства, є часткою ресурсного потенціалу народного господарства в цілому чи окремих його галузей. Отже, ресурсне забезпечення окремих підприємств залежить від ресурсного насичення країни в цілому.

Одержано 13.04.2011

#

Джевага Сергій Вікторович,
курсант групи ІКМ-06-16 ХНУВС

Науковий керівник: канд. наук з держ. упр. Кіданова Н. Б.

ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Роботу присвячено проблемним питанням ідентифікації інтелектуальної власності як елемента нематеріальних активів підприємства.

Сучасні умови розвитку світової економіки все частіше потребують врахування вартості об'єктів інтелектуальної власності в господарській діяльності підприємств. Питання визначення сутності, ідентифікації, оцінки і подальшого обліку об'єктів інтелектуальної власності є дуже актуальним, оскільки проблема полягає в тому, що більшість таких об'єктів не визнаються та не ідентифікуються, а тому і не відображаються в бухгалтерському обліку на підприємстві. А якщо нематеріальні активи не ідентифікуються, то вони не можуть бути оцінені та відображені в обліку.

Інтелектуальна власність – це закріплені законом права на результат інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, художній, виробничій та інших галузях. Відображення інтелектуальної власності в обліку і звітності можливо через категорію нематеріальних активів. Проте відносна новизна даної категорії, недосконалість нормативної правової бази, що діє в Україні, і регулює порядок бухгалтерського обліку й оподаткування операцій з нематеріальними активами, і незавершеність процесу розробки законодавства у сфері інтелектуальної власності викликають безліч проблем, пов'язаних з таким відображенням. Ідентифікація є обов'язковою умовою для обліку нематеріальних активів. Від того, наскільки вірно буде ідентифікований об'єкт інтелектуальної власності, залежить його вартість, облік у відповідних регістрах, наявність чи відсутність права на амортизацію.

В теорії та практиці існує сукупність умов, котрим повинні відповідати об'єкти обліку, щоб бути віднесеними до нематеріальних активів організації. До таких умов відносять: 1) відсутність матеріально-речової форми; 2) оцінка об'єкта може бути достовірно визначена; 3) можливість ідентифікації об'єкта від іншого майна підприємства; 4) існування ймовірності, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди внаслідок використання даного об'єкта обліку; 5) відсутність відходів; 6) наявність потрібним чином оформлених документів.

Проблемним та неоднозначним є питання включення до складу нематеріальних активів виключних прав на ноу-хау та відкриття. Ноу-хау – це незапатентована корисна інформація, що не є загальновідомою і легко доступною, і являє собою досвід або одержана в результаті спеціальних

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011 досліджень або випробовувань. Специфічною особливістю права ноу-хау є те, що воно засноване на фактичній монополії певної особи на деяку сукупність знань і тому будь-яка особа, яка правомірно отримала ці знання або виробила їх самостійно, незалежно від власника ноу-хау, має повне право на їх використання. Звідси деякі автори роблять висновок про те, що у власника ноу-хау відсутнє виняткове право на інформацію.

Противники такої думки обґрунтовують наявність виняткового права на ноу-хау можливістю захисту стану невідомого його вмісту від посягання будь-яких третіх осіб. Виходячи з викладеного ноу-хау доцільно було б розглядати як один з об'єктів інтелектуальної власності внаслідок того, що права на нього носять майновий і винятковий характер, а складові його змісту знання є результатом інтелектуальної діяльності. Особа чи держава може лише закріпити за собою авторський чи державний пріоритет. Відкриття стає надбанням людства і може бути використаним будь-ким без будь-якого дозволу його автора чи авторів і без виплати будь-якої винагороди.

Як бачимо, не всі об'єкти інтелектуальної власності з економічної, правової та бухгалтерської точки зору можуть визнаватися активами підприємства. Межа ідентифікації в деяких випадках нечітка, що приводить до розходження поглядів науковців по відношенню до таких видів інтелектуальної власності, як ноу-хау та відкриття.

Одержано 16.04.2011

#

УДК 504(477.54)

Доскаленко Станіслав Миколайович,
курсант групи ФПТ-09-2 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Петрова І. А.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РАЙОНУ ВЕЛИКОГО МІСТА

Розглянуто основні проблеми екології міста Харкова на прикладі району Залютино, проаналізовано фактори антропогенного впливу.

На даний момент екологічна ситуація в Харкові залишається складною. Об'єктами нормування якості навколишнього середовища є: атмосферне повітря, водні об'єкти, ґрунти, рослинність і тваринний світ. Однак сьогодні цим в місті ніхто не займається. Забруднене повітря в центрі Харкова, отруюючи кров окисом вуглецю, наносить людині, яка не палить, такої ж шкоди, як і викурювання курцем пачки сигарет на день. Концентрація шкідливих речовин в атмосфері в порівнянні з минулим роком збільшилася на 10 %. Це результат аналізу понад 4000 проб повітря. Найгірші показники – на Павловому Полі, Іванівці та Холодній горі. Найлегше дихається жителям Баварії. Більше 80 % забруднень, які надходять у водні об'єкти, перш за все в річки, припадає на неочищений

Основні забруднювачі повітря – крупні підприємства області та міста, які скидають відходи виробництва в атмосферу або водоймища. За подібні порушення передбачені мінімальні штрафи. Керівництву підприємства легше сплатити такий штраф, ніж будувати очисні споруди. Екологи склали перелік підприємств, які регулярно забруднюють навколишнє середовище: Зміївська ГРЕС, «Балцем», «Коксохім», ТЕЦ-5 та інші.

Встановити порушення не просто, хоча екологи регулярно відбирають проби повітря поряд з джерелами забруднень. Напередодні перевірок, за їхньою інформацією, робота заводів припиняється, шкідливі викиди виробляються вночі або припиняються взагалі.

Зупинимось на екологічній обстановці в районі Залютино, на його території та неподалік розташовані наступні забруднювачі навколишнього середовища: ЗАТ «Харпластмас», ЗЕМВ (Завод електромонтажних виробів), «Філіп Моріс», «Гофропак», ТЕЦ-5 та окружна дорога, які знаходяться за лісовим масивом.

ЗАТ «Харпластмас» – найбільший виробник товарів з полімерів, який пропонує різні види плівок, труби з поліетилену, пляшки ПЕТ і преформи, різні види тари ємностей і інших товарів з пластмаси. Він являється серйозним забрудником, хоча останнім часом на підприємстві, після інвестування встановлюється сучасне обладнання.

«Гофропак», як і «Філіп Моріс», забруднюють оточуюче середовище виготовленням пакування для виробів, яке робиться з полімерних матеріалів.

ЗЕМВ забруднює, в основному, оточуюче середовище через те, що використовує полівініл-хлоридні сполуки для створення ізоляції та корпусів для електрообладнання. До складу ПВХ входить хлор, при згорянні якого утворюється соляна кислота і хлорні сполуки вуглеводнів, які збільшують вміст у ґрунті і воді хлор-органічних речовин, таких, як діоксини.

Горіння азотовмісних полімерних матеріалів супроводжується виділенням ряду хімічних сполук. Найбільш токсичними, з яких, є ціаніди, акрилонітрил і оксид вуглецю.

Харківська теплоелектроцентраль № 5 – одна з найбільших в Україні. Недоліком Теплових електростанцій є те, що вони являються одним з найбільших джерел забруднення атмосфери токсичними елементами, пилом та теплом. Однак у потужних ТЕЦ є і переваги. З їх введенням в дію ліквідуються джерела шкідливих викидів, розташовані безпосередньо в місцях мешкання людей. А саме, сотні дрібних неекономічних котелень з димовими трубами малої висоти, що не мають потрібних технічних засобів, вимірювальних приладів контролю та автоматики для контролю і зниження кількості шкідливих викидів в атмосферу.

На сьогодні для підвищення екологічної безпеки підприємств необхідно поновлювати їх матеріальну базу – фільтруючі установки, переробляючі агрегати, доменні печі та використовувати нові технології виробництва.

УДК 338.2

Кирпиченко Олег Ігорович,
курсант групи ІКМ-08-16 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Гончарова В. О.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ФІНАНСУВАННІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ ЗА РАХУНОК ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ

Проаналізовано роль держави у фінансуванні економіки знань за рахунок венчурного капіталу. В Україні венчурний бізнес практично не розвивається. Держава досі не готова ділити ризик із тими, хто вкладає кошти в інноваційні проекти, але економіка потребує інвестицій в інновації.

Сьогодні в Україні комерційні ризики в інновації досить високі. Звідси зрозуміло, що ніхто не буде вкладати в нашу економіку свій капітал. Тут слід згадати народну приказку: «Хто не ризикує, той не п'є шампанське».

Зі світової практики відомо, що з кінця 50-х років минулого століття в ризикові інноваційні проекти свій капітал вкладають венчурні фірми. Саме ці підприємства ризикують усім своїм капіталом заради отримання надприбутку. Тут необхідно зазначити, що так званий венчурний капітал грає дуже велику роль у розвитку економіки знань, оскільки венчурні фірми свої інвестиції вкладають тільки в інноваційні проекти.

В Україні венчурний бізнес практично не розвивається. Його розвитку перешкоджає досить багато різноманітних факторів. Перш за все, держава досі не готова ділити ризик із тими, хто вкладає кошти в інноваційні проекти, але економіка потребує інвестицій в інновації.

Венчурний, або як його ще називають ризиковий капітал, – малозрозуміле явище для громадян. Одні його плутають із банківським кредитом, інші з добродійністю. Інформації про діяльність венчурних фондів практично немає. Сама назва «венчурний» походить від англійського «venture», що означає ризиковане починання або підприємство. Ризикований капітал дуже позитивно впливає на економіку держави, що на даний момент дуже необхідно нашій країні, оскільки і нас торкнулася світова криза. Адже венчурний капітал можна вкласти в талановитих вчених, яких багато в Україні, але, на жаль, через малу зарплату вони виїжджають закордон. Вклавши в них гроші, вони будуть працювати над інноваційними технологіями. Як я вже говорив вище, для розвитку економіки знань просто потрібен венчурний капітал.

Для початку потрібні умови, які залучать інвесторів, наприклад держава буде ділити ризик із вкладником. Хотілося, щоб ми взяли приклад із Росії та створили свій «Український венчурний ярмарок», на якому всі б

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
могли виставляти свої проекти, ділитися досвідом. На нашу думку, спочатку мало людей будуть брати в ярмарку участь, але з часом вона буде набирати обертів. В Україні венчурні фонди не отримали достатнього розвитку в силу відсутності сприятливого законодавства та відсутності гарантій для іноземних інвесторів. Було б добре, якщо держава сама виступала капіталовкладником. Вона повинна створити сприятливі умови для розвитку венчурних фондів. Наприклад, якщо б держава покривала 50 % збитків капіталовкладника в разі невдачі, на мою думку, цей хід міг зацікавити інвесторів. Доцільним було б податкове стимулювання розвитку інноваційної діяльності.

Отже, для посилення венчурного інвестування в Україну необхідно:
1) посилення державної підтримки; 2) створення сприятливих економічних умов для залучення венчурного капіталу; 3) державне стимулювання малих і середніх інноваційних підприємств; 4) створення спеціальних бірж для продажу високотехнологічних підприємств.

Все це буде сприяти позитивному розвитку венчурного капіталу в Україні.

Одержано 16.04.2011

#

УДК 338.2

Клепиков Дмитро Олексійович,
курсант групи ІКМ-08-16 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Гончарова В. О.

ПРО ОСОБЛИВУ РОЛЬ ДЕРЖАВИ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ЩО ЗАСНОВАНА НА ЗНАННЯХ

Розглянуто роль держави в розвитку економіки, що заснована на знаннях. Саме державні інститути мають бути ініціаторами вирішення проблем, пов'язаних із розширенням економіки знань в Україні. Ринок продуктів (знань) замінюється ринком послуг. Україна сьогодні немає таких великих компаній, які можуть виробляти і споживати знання, тобто не забезпечується попит на знання. Без участі держави попит на знання організувати не можливо. Слід також зазначити, що необхідна зміна свідомості суспільства, ділової та політичної еліти.

Сьогодні в розвинених країнах світу основним джерелом зростання економіки є саме виробництво знань. Це підтверджується тим фактом, що серед всього обсягу знань 90 % створені за останні три десятиліття. У списку за вагою високотехнологічних секторів у валовому внутрішньому продукті 1-е місце займають такі передові країни світу, як Республіка Корея, Швеція, Швейцарія, Німеччина, Японія і США. Що стосується України, то тема розвитку економіки знань дуже рідко піднімається навіть у наукових кругах. На пальцях можна перерахувати кількість проведених конференцій, семінарів, круглих столів, що присвячені проблемам розвитку

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

економіки знань в Україні. Проте це не повинно бути перешкодою для розвитку даного наукового напрямку, такого необхідного вже сьогодні українській економіці. Жодна із проблем макrorівня без участі держави не вирішується і не повинна вирішуватися. Саме державні інститути мають бути ініціаторами вирішення проблем, пов'язаних з розширенням економіки знань в Україні.

У світовій практиці налічується досить багато яскравих прикладів того, що визначальна роль в розвитку економіки знань повинна належати державі. Дуже актуальним на сьогодні є європейський досвід. Європейською Комісією у зв'язку з розширенням Євросоюзу і переходом великої кількості повноваження від національних урядів до загальноєвропейських органів управління створена найсучасніша концепція інноваційного розвитку з чіткими механізмами її реалізації.

Епосі економіки, що заснована на знаннях, відповідає інша, в порівнянні із звичною, соціальна структура. Ми звикли до розподілу праці між виробниками і споживачами знання за участю посередника. Ринок продуктів (знань) замінюється ринком послуг. А це передбачає інше інституційне середовище, створення довкола крупних компаній багаточисельних дрібних інноваційних фірм, які отримують замовлення від «материнської» компанії. Так діють більшість американських гігантів, наприклад «Дженерал моторс».

Україна сьогодні немає таких крупних компаній, які можуть виробляти і споживати знання. Таким чином, не забезпечується попит на знання. І тут принципова роль держави. Без участі держави попит на знання організувати не можливо. У Китаї економіка знань офіційно визнана державною стратегією. Її прибічники, яких із кожним днем стає все більше, з властивим цій країні ентузіазмом заучують нове гасло: «Основа економіки знань – освіта».

У Україні також помітно прагнення молоді здобути вищу освіту, але існує особлива демографічна проблема, яка зрештою відбивається на збереженні інтелектуального потенціалу держави.

Таким чином, в розвитку економіки знань визначальну роль грає держава. Також на закінчення слід зазначити, що необхідна зміна свідомості суспільства, ділової та політичної еліти. Потрібно переконувати людей, що багатство в мізках, а не в надрах.

Одержано 19.04.2011

#

УДК 330:343.575[477]

Макеев Сергій Леонідович,

курсант групи ІКМ-08-15 ХНУВС

Науковий керівник: канд. техн. наук, доц. Петрова І. А.

**НАРКОМАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА – ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ
БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ**

Висвітлено питання стану наркоманізації українського суспільства, причини, які це обумовлюють, та шляхи подолання означеної проблеми.

Наркоманія в Україні сьогодні ставить під загрозу існування суспільства оскільки являє собою цілий механізм, спрямований на його знищення. Наркоманія – це хворобливий потяг до вживання наркотиків, який змушує відчувати себе відокремленим від суспільства. В нашій країні це одна з причин через які наше суспільство знаходиться розвивається повільно. Всі країни світу, так чи інакше, взаємодіють між собою у тому числі і щодо поширення наркоманії. В Україні вона перетворилася на епідемію

Цей процес являється загрозою економічній та національній безпеці. Статистика взятих на облік наркоманів відображає лише вершину айсберга під назвою наркоманія, адже: сто тисяч наркоманів перебувають на обліку, поза ним – ще приблизно 1,5 або 2 мільйони, а населення України складає 46 мільйонів чоловік. Щорічно кількість наркоманів збільшується на 8 % – тенденція одна з найвищих у світі. 70 % наркоманів – молоді люди до 25 років. Жіноча наркоманія у нашій країні відсотковому співвідношенні – найвища в Європі. Наркоманія впливає (і в майбутньому цей вплив може зрости у багато разів) на негативну демографічну ситуацію.

Наркоманія розширюється через розповсюджувачів, а точки з продажу наркотиків плодяться як гриби в дощ. У державі це явище сьогодні під контролем, але результати є незадовільними: тонни, не знищеної макової соломки розтеклися по країні в точки продажів ширки, набув широкого розповсюдження як наркотичний засіб і лікарський препарат – трамадол. Обсяг трамадолу, який надходить у продаж, у 50 разів перевищує його потребу для хворих. Трамадольна наркоманія в нашому суспільстві продовжувалась роками. Тільки під тиском численних акцій громадських організацій трамадол був офіційно визнаний наркотиком. Квоти, виробництва були зменшені, але тонни трамадолу не знищені.

Іноземні фармзаводи також дуже прагнуть продавати наркотики українцям у немедичних цілях під будь-яким приводом. Суть цього нібито «лікування» полягає в тому, що нелегальні наркотики заміщуються легальним синтетичним наркотиком – метадоном, який токсичніше героїну і «злізти» з метадоному набагато складніше через дуже сильну ломку. «Плюси» метадонової програми лише у збагаченні фармкорпорацій за рахунок грошей державного бюджету, а наркоманія розростеться витоком метадоному від «пацієнтів» і лікарів. За гроші платників податків наркоману гарантують недовге життя під синтетичним кайфом. Таким чином наш народ, сам того не відаючи, сприяє тому, що б наркоманія в Україні продовжила своє існування. У Латвії з впровадженням метадонової програми рівень наркоманії виріс у вісім разів.

Наркоманія в Україні і сьогодні лікується наркотиками. Де-не-де в регіонах не обмежилися простий критикою замісної терапії. Севастопольська міська рада прийняла рішення заборонити використання

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
метадонової програми в своїх об'єктах нерухомості.

Наркоманія вступає в нову фазу розширення. До сьогодні наркоманія будувалася виключно на бажанні окремого індивіда прийняти наркотик, але в перспективі наше суспільство будуть насильно, в законодавчому порядку годувати наркотою. Наркоманізація в нашій країні поки не схожа з ситуацією в США, де шкільні психіатри масово прописують дітям ріталін (за силою впливу не поступається кокаїну) і інші психотропні речовини, що мають жахливі побічні наслідки.

Довгий список дітей самогубців та інвалідів анітрохи не міняє положення. Масова теле-реклама постійно твердить про емоційні порушення і рекомендує той чи інший наркотик. Наркоманізація в Україні та в інших країнах в ідеалі для продавців пігулок повинна стати повсюдним. Кожен буде зобов'язаний купити пігулку для корекції психіки. Така наркоманія неминуче буде культивуватися.

Наркоманізація в державі може бути зупинена шляхом профілактики, наполегливої роботи з блокування наркозаконів, а також впровадженням програми реабілітації «Наркокон», яка допомагає позбутися від наркотичної залежності та веде профілактичну діяльність.

Одержано 11.04.2011

#

УДК 336.012.23

Маковецький Роман Борисович,
студент групи СФзср-09-02 СФ ХНУВС
Науковий керівник: канд. екон. наук Байдала В. В.

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Розглянуто актуальні методи оцінки масштабів тіньової економіки, такі як мікрометоди (прямих оцінок) та макрометоди (опосередкованих оцінок), а також фінансовий метод.

У сучасних умовах господарювання особливої актуальності набуває проблема оцінки обсягів тіньової економічної діяльності, яка істотно впливає на показники соціально-економічного розвитку. Можливості реальної оцінки масштабів тіньової економіки досить обмежені у зв'язку із характером цього явища, що передбачає приховування від обліку, контролю і реєстрації господарської діяльності. Внаслідок цього для їх оцінки використовуються різні опосередковані методи, точність результатів яких залежить від дотримання багатьох умов. Попри численні наукові праці відповідного напрямку, на практиці постають труднощі зі збором і використанням достовірної інформації, а відтак кожен відомий метод оцінювання тінізації економіки може давати суперечливі результати. Так, дослідження домогосподарств здійснюють шляхом анкетування. Недоліком такого методу є складність оцінки достовірності результатів, внаслідок так званого «фільтру свідомості» та фальсифікації відповідей з огляду на

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
незвичність теми опитування і можливість причетності опитуваного до тіньового сектору.

Дослідження нелегальної поведінки економічних агентів передбачають аналіз податкових декларацій на підставі офіційних податкових реєстрів. Недоліком цього методу є те, що при дослідженні використовували дані тільки про осіб, які заповнюють податкові декларації.

Досконалішим видається застосування методу експертних оцінок Г. ВікГанемана і В. Фрея. Ці дослідники здійснили вибіркове поштове опитування експертів у Швеції для визначення розмірів тіньового сектору. Експерти відібрані серед спеціалістів-дослідників тіньової економіки. Недоліками цього методу є відносно малий розмір вибірки, а також складність визначення підсвідомих фальсифікацій, викликаних безпосередньою участю експертів у дослідженні тіньової економіки.

Для екстраполювання результатів дослідження окремих секторів для визначення обсягів тіньової економіки загалом по країні застосовують такі способи: 1) розробку «карти» тіньової економіки у розрізі окремих секторів; 2) визначення загального обсягу тіньової економіки за допомогою так званого «акселератора» доходу від окремих секторів, до загальної оцінки.

До іншої групи методів, що використовуються для дослідження тіньового сектору, належать опосередковані, які полягають у відстежуванні динаміки показників, гіпотетично пов'язаних між собою. Передумовою використання таких методів є припущення, що економічні процеси протікають відносно ідентично як у офіційному секторі, так і в неофіційному, а на відмінність не впливають жодні чинники, крім тіньової економіки. З низки опосередкованих методів виділимо такі: аналіз динаміки доходів та видатків; оцінка різниці у рівні зайнятості; монетарні методи.

Інший метод виявлення обсягу реального ВВП з врахуванням тіньового складника, базується на: перерахунку зайнятості на стандартні одиниці праці (постійна зайнятість однієї особи; підприємство, що пов'язане із наймом робочої сили); порівнянні обсягів виробництва і споживання ВВП з допомогою детальних таблиць «вхід-вихід» з розрахунками обсягів державного сектору, як результату коригування доходів і видатків.

Розглянуті методи відповідають концепції широкомасштабного визначення розмірів тіньової економіки.

#

Одержано 09.04.2011

УДК 341.4:343.35

Молотков Валентин Вадимович,
студент групи ПЗдср-08-02 ХНУВС

Науковий керівник: д-р екон. наук, проф. Ковальов Є. В.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

Розглянуто окремі аспекти досвід боротьби з корупцією в країнах

Корупція є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності. Деякі дослідники взагалі вважають, що корупція стала основною політичною проблемою. Зменшення рівня корупції до безпечного в Україні, на мою думку, можливе лише за умови вивчення та втілення в життя закордонного досвіду боротьби із цим вкрай негативним соціальним явищем.

Фінляндія є однією з найменш корумпованих країн світу. Фінський законодавець заклав принципи попередження та застереження вчинення злочинів у кожному нормативно-правовому акті.

Бельгія подбала про попередження корупції. Бельгія не обмежується лише кримінальним аспектом, а й залишила місце для таких понять, як роз'яснення норм (правил, стандартів), їх нагадування.

Ефективно задіяна громадськість для боротьби з корупцією у Німеччині, Словаччині та Швеції. Вони впровадили прийом анонімних повідомлень від громадян. У боротьбі з корупцією активно використовуються різноманітні громадські організації.

У країнах Балтії боротьбу з цим негативним явищем здійснюють аж 16 різних структур. Ці країни залишаються найкорумпованішими у Європейському Союзі.

Для боротьби з корупцією в Італії створений міжвідомчий спеціальний орган – «Управління розслідувань Антимафія» (ДІА).

Одним з найголовніших напрямів боротьби з корупцією в Японії є кадрова політика. Громадянам гарантується право на доступ до офіційної інформації, що дозволяє викривати випадки корупції.

В США керівну роль в діяльності по боротьбі з корупцією відіграє Міністерство юстиції США. Покаранню за хабарництво разом з нині функціонуючим підлягає як колишній, так і майбутній службовець.

Таким чином, я дійшов висновку, що для успішної боротьби з корупцією необхідна сильна політична воля вищого керівництва держави, організований соціальний контроль з боку громадянського суспільства, жорстка підзвітність осіб, які наділені владними повноваженнями, перед реально незалежним органом.

#

Одержано 14.04.2011

УДК 34(477) 3-57

Москалик Олександр Миколайович,
студент групи СФдср-07-03 СФ ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Бутенко В. М.

ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З РЕЙДЕРСТВОМ В УКРАЇНІ

Розглянуто негативний вплив рейдерства на економіку країни та

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
визначено необхідність зміни законодавства для притягнення винних за правопорушення, пов'язані з рейдерством. Виходячи з багатоплановості проблеми рейдерства, запропоновано на сучасному етапі використовувати існуючі норми законодавства для припинення даної діяльності.

Досліджуючи проблему рейдерства в Україні, потрібно наголосити на його негативному впливі на розвиток цивілізованого ринку злиттів і поглинань, який тільки-но почав формуватися в Україні. У цьому аспекті одним із основних заходів протидії цьому негативному явищу більшість дослідників вважає внесення відповідних змін до законодавства: ухвалення «антирейдерського» закону, запровадження кримінальної відповідальності за такі дії, а також вдосконалення системи корпоративного законодавства. Але чи не найбільшою перешкодою на шляху визнання рейдерства окремим злочином є те, що його не можна уявити як окреме діяння. Адже рейдерство – це певна послідовність ряду діянь та інших об'єктивних проявів, які у сукупності можна вважати негативним соціально-економічним явищем. Виходячи з викладеного вище, на нашу думку, доцільніше застосовувати кримінальну відповідальність за діяння, вчинені в процесі рейдерських нападів. Це дозволить більш об'єктивно оцінити ступінь вини кожного з учасників та рівень суспільної небезпечності таких дій.

На етапах збору інсайдерської інформації можливе притягнення до кримінальної відповідальності осіб за такими статтями КК України: стаття 231 «Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю»; стаття 359 «Незаконне використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації»; стаття 362 «Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах, автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї».

На етапі розробки стратегії захоплення підприємства-жертви вдаються до підкупу правоохоронців і фальсифікації кримінальних справ стосовно керівництва підприємства – жертви, застосовуються тактики інтриг, змов, маніпулювання громадською думкою для зміни балансу сил на свою користь, тому можна виокремити склади злочину, передбачені КК України: статтею 129 «Погроза вбивством»; статтею 189 «Вимагання»; статтею 195 «Погроза знищення майна» та ін.

На наступному етапі більшість протиправних діянь здійснюється у сфері службової діяльності, відповідальність за які встановлена нормами КК України: статтею 343 «Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу»; статтею 364 «Зловживання владою або службовим становищем»; статтею 365 «Перевищення влади або службових повноважень»; статтею 376 «Втручання в діяльність судових органів» та ін.

Як стверджують самі рейдери, основною статтею видатків у бюджеті рейдерського захоплення є підкуп правоохоронних і контролюючих органів і суддівського апарату. Саме тому, не виокремлюючи кожен етап окремо,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
ми можемо вказати про причетність рейдерів до кримінально-караних діянь,
передбачених статтею 368 КК України «Одержання хабара» та статтею 369
«Давання хабара».

Таким чином, проблему рейдерства необхідно вирішувати шляхом
використання вже існуючих положень кримінально-правового характеру, не
очікуючи на криміналізацію рейдерства спеціальною статтею. Але,
водночас, це зовсім не означає, що відпадає потреба у подальшому
вдосконаленні законодавства, більш глибокому усвідомленні сутності
рейдерства, а також форм його прояву.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 336.78

Олейніков Володимир Едуардович,
студент групи ФНдср-07-1 ХНУВС
Науковий керівник: Махота А. В.

ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕДИТНИХ ПРОДУКТІВ ПРОВІДНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ НА РИНКУ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

*Розглянуто основні тенденції розвитку ринку кредитування фізичних
осіб.*

Питання дослідження банківських продуктів на ринку кредитування
фізичних осіб є особливо актуальними в умовах реабілітації вітчизняної
банківської системи після світової фінансової кризи 2008–2009 рр. В
даному дослідженні проаналізовано кредитні пропозиції провідних
вітчизняних банків для фізичних осіб у розрізі найбільш привабливих
банківських продуктів, а саме: споживче кредитування (фінансування
придбання побутової техніки, меблів тощо), автокредитування та іпотечне
кредитування.

Основною метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій розвитку
ринку кредитування фізичних осіб як ключового сегменту національного
ринку банківських послуг, прогнозування перспектив його розвитку та
виокремлення споживчих пріоритетів для клієнтів банківських установ на
сучасному етапі розвитку банківської системи України.

Критерієм вибору банківських установ в дослідженні обрано розмір
активів банків та їх належність до I-ї групи у рейтингу Національного банку
України. Виходячи з цього в роботі досліджено кредитні пропозиції
наступних банківських установ: ПАТ «ПриватБанк», ПАТ «Райфайзенбанк
Аваль», ПАТ «Ощадбанк», ПАТ «УкрСиббанк», ПАТ «Укрсоцбанк», ПАТ
«Укрексімбанк», ПАТ Банк «Надра», ПАТ «Промінвестбанк». Дані
банківські установи посідають провідні місця у першій групі рейтингу
Національного банку України за розміром активів. У 2010 р. їх сукупні
активи становили близько 50 % загальних активів банківської системи

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
України. Саме тому зазначені банківські установи можна вважати провідними банками України.

Розглянемо пропозиції обраних банків щодо споживчого кредитування. Споживчий кредит – це, по суті, кредит, який надається для фінансування потреб домашніх господарств у придбанні предметів споживання. Такі кредити надаються не тільки для придбання предметів тривалого користування (об'єктів високої вартості), а й інших поточних покупок (придбання мобільних телефонів, побутової техніки, продуктів тощо). Такий кредит, як правило, виступає у формі продажу товарів з відстрочкою платежу або формі надання банківської суди на споживчі цілі. Сьогодні ринок споживчого кредитування дещо оживився. Його суб'єктами поряд з банками є кредитні спілки та інші фінансові компанії. Інтерес банківських установ до споживчого кредитування пояснюється їх можливістю отримати високий дохід у короткостроковий період (так як споживчі кредити є здебільшого короткостроковими та відсотки за ними вищі ніж за довгостроковими кредитами). Крім того, формування кредитного портфеля за рахунок великої кількості позик дозволяє диверсифікувати банківські ризики та мінімізувати залежність банку від крупних кредиторів. При цьому, розмір споживчих кредитів, як правило, не перевищує 10 тисяч гривень і банку значно простіше їх обслуговувати. Банкіри сьогодні прогнозують поживлення ринку споживчого кредитування, незважаючи на санкції Національного банку щодо 300 %-го забезпечення кредитів. Станом на 01.04.2011 ставки за споживчими кредитами повернулись до рівня 15–16 % річних.

Далі розглянемо ринок автокредитування. Обсяги продажів автомобілів в Україні протягом 2007–2009 рр. стабільно зростали. Вплив загальносвітової фінансової кризи негативно відобразився на кон'юктурі ринку: обсяги пропозиції зменшились та виросла вартість автомобілів. Але, незважаючи на це, сьогодні існує достатньо високий попит авто. Розглядаючи пропозиції банків щодо фінансування придбання автомобільного транспорту у 2006–2008 рр. слід відмітити їх достатньо жорсткі умови: 35–50 % власний внесок покупця, 15–20 % річних відсоткова ставка у валюті та 1–3 % єдино разової комісії банку. Сьогодні спостерігається лібералізації політики банків, а саме: розмір власного внеску покупця становить 10–15 %, відсоткова ставка в іноземній валюті – 10–15 % та комісія банку у розмірі 1–2 %. Також банки відмовляються від обов'язкового поручительства, наявності власного майна покупця та інших обмежень. Станом на 01.04.2011 відсоткові ставки по авто кредитуванню становлять близько 14 % річних в іноземній валюті.

Щодо ринку іпотечного кредитування, то тут слід зазначити наступне: ставки за іпотечними кредитами протягом 1-го кварталу 2011 р. продовжують знижуватись, але помітно меншими темпами у порівнянні з початком року. Сьогодні середній розмір власного внеску позичальника також зменшується – банки встановлюють його на рівні близько 15–20 % у порівнянні з 40 % у 2007–2008 рр. Виходячи з цього можна говорити, що

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

ринок нерухомості поживається. Експерти на ринку нерухомості відзначають незначне зростання кількості операцій купівлі-продажу, але спостерігається тенденція до зростання їх кількості.

Як висновок можна сказати, що сьогодні банківська система України знаходиться на стадії виходу з кризи і, відповідно, ринок кредитування поживається у порівнянні з початком 2010 р., про що свідчать зростаючі обсяги виданих кредитів. Але очікувати до кризових показників дохідності та прибутковості банківського сектору економіки найближчим часом не варто. Досить високими є ставки за кредитами, що унеможлиблює користування ними для широкого кола потенціальних клієнтів банків. Пріоритетним сегментом ринку банківських послуг залишається сегмент споживчого кредитування, але враховуючи реалії банківського бізнесу 2008–2009 рр. політика банків щодо умов кредитування повинна бути збалансованою за рівнем ризику та доступності для клієнтів.

Одержано 11.04.2011

#

УДК 334.7:343.46

Павлик Микола Петрович,

курсант групи ІКМ-07-16 ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук Фурса В. А.

АНАЛІЗ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАЙБІЛЬШ ТИПОВИХ ПРИЙОМІВ ПРИХОВУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ

Роботу присвячено питанням зловживання в економічній сфері підприємствами різних форм власності.

Відсутність належного контролю за прибутками громадян і юридичних осіб, криза фінансової системи, правова неврегульованість багатьох сторін зовнішньоекономічної і господарської діяльності створюють сприятливі умови для існування тіньової економіки та незаконного збагачення, присвоєння чужого майна.

Аналіз і визнання цього економіко-правового феномена показують, що названа економіка містить поєднання двох начал: тіньового нелегального, злочинного, з одного боку, й економічного, тобто визначеної сукупності суспільних виробничих відносин, – з іншого. Наведене підтверджується практикою боротьби з тінізацією економіки, що свідчить про існування різноманітних її тенденцій і прояв, найбільш типовими з яких є:

1) тіньова економіка в легальній сфері діяльності (незареєстрована трудова діяльність, поширення контрабанди, нелегальний ввіз і продаж дорогоцінних металів; неофіційна торгівля). Така діяльність не враховується при розрахунках валового національного продукту. Обліковувати її практично неможливо;

2) тіньова економіка в нелегальних економічних видах діяльності (зловживання у фінансово-кредитній, сфері; порушення у сфері приватизації; незаконний автобізнес; фальшивомонетництво; незаконний обіг сильнодіючих наркотичних засобів, психотропних і фармацевтичних препаратів; незаконний обіг і торгівля зброєю, спеціальними засобами, вибуховими й ядерними матеріалами; нелегальна міграція; проституція; рекет, торгівля людьми, а також органами та тканинами людського тіла). Другий бік містить заборонену в державі економічну діяльність, що повинна обов'язково враховуватися та контролюватися державою.

Для зменшення вчинення економічних злочинів необхідно державою створити необхідні умови, які б змогли кардинально обмежити незаконну діяльність осіб у сфері економіки. І саме проаналізувавши вище зазначені проблеми, які стосуються злочинів у сфері економіки, органам державної влади, в першу чергу, потрібно терміново переглянути такі питання, як:

- створення відповідної нормативно-правової бази, яка зменшить прогалини у законодавстві, що сприяють здійсненню економічних злочинів;
- впровадження у правотворчій діяльності кримінологічної експертизи законопроектів;
- підвищення рівня правосвідомості, моралі та правової культури у громадян в сучасному суспільстві з метою створення свідомої мотивації у оперативних працівників щодо здійснення заходів, направлених на профілактику злочинів;
- збільшення фінансування оперативних підрозділів для організації широкомасштабних акцій (заходів) щодо профілактики злочинів при участі органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади та інших державних органів, діяльність яких пов'язана із здійсненням профілактики правопорушень;
- проведення реформ в системі МВС;
- удосконалювати взаємодію з закордонними правоохоронними органами з метою отримання міжнародного досвіду щодо наукового обґрунтування та здійснення профілактики злочинів та правопорушень.

Одержано 15.04.2011

#

УДК 336.279

Рогова Маргарита Сергіївна,
слухач магістратури ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Вовк В. Я.

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНІЙ РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Розглянуто основні положення, об'єкти та суб'єкти фінансової діагностики, інструментарій фінансової діагностики, запропоновано основні показники для оцінки фінансового стану підприємства.

В сучасних ринкових умовах господарювання фінансовий стан

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

підприємства знаходиться під впливом дестабілізуючих факторів зовнішнього середовища, які можуть негативно впливати на результуючі показники його діяльності, що обумовлює необхідність проведення діагностики фінансового стану з метою забезпечення інтересів його власників, персоналу, інвесторів тощо. Не зважаючи на велику кількість досліджень даної проблеми багатьма науковцями, не має уніфікованого підходу до визначення методів проведення діагностики фінансового стану підприємства, що потребує подальшого дослідження у даному напрямі. Виходячи, з цього актуальним питанням є визначення аналітичного інструментарію діагностики фінансового стану підприємства з урахуванням сучасних тенденцій ведення бізнесу.

Фінансовий стан будь-якого підприємства характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної діяльності підприємства, доцільністю та ефективністю їх розміщення та використання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю. Основна мета проведення діагностики фінансового стану підприємства – це виявлення найбільш складних проблем управління підприємством в цілому та його фінансовими ресурсами зокрема.

В умовах сучасної конкуренції зберегти фінансове здоров'я надзвичайно складно. Якщо підприємство постійно не стежить за основними показниками, то дуже швидко з'ясується, що фінансові результати компанії стали істотно гірше, ніж у минулому періоді. Виникає питання, що і як слід контролювати? В діагностиці підприємства існує 2 основних об'єкта аналізу: 1) результати діяльності підприємства за період та його становище у поточний період часу; 2) основні бізнес-процеси підприємства.

Для діагностики фінансового стану підприємства пропонується використовувати інструментарій, наведений на рис. 1.

Відповідальним етапом запропонованого інструментарію є обґрунтування системи показників фінансових коефіцієнтів, яка є зручним способом узагальнення великої кількості фінансових даних та виявлення змін у фінансовому стані підприємства в різному часовому просторі. Коефіцієнти, перш за все дозволяють діагностувати зміни у фінансовому стані підприємства або результатах виробничої діяльності та допомагають визначити тенденції та структуру таких змін, що в свою чергу, надає важливу інформацію для розробки стратегічних планів розвитку підприємства та обґрунтування оперативних заходів цілеспрямованого впливу.

Рис. 1. Складові інструментарію діагностики фінансового стану підприємства

Діагностика фінансового стану підприємства за допомогою запропонованого інструментарію повинна закінчуватись лаконічними висновками, які спрямовані на пошук шляхів покращення діяльності підприємства. Пропонується робити висновки у формі SWOT – аналізу, коли безліч факторів діяльності підприємства групується за 4 напрямками: S (Strengths) – сильні сторони діяльності підприємства; W (weaknesses) – слабкі сторони діяльності підприємства; O (Opportunities) – можливості підприємства, що дозволяють покращити йому своє становище; T (Threats) – загрози, з якими може зіштовхнутися підприємство на шляху покращення своєї діяльності. В рамках кожної групи доцільно зробити декілька (не більше 10) висновків за результатами діагностики, а на основі позицій SWOT – аналізу сформулювати рекомендації по основним напрямкам покращення діяльності підприємства. Тільки тоді можна вважати процес діагностики таким, що завершився.

Таким чином, оцінка фінансового стану підприємства виступає узагальненою характеристикою функціонування та розвитку підприємства. Запропонований інструментарій дозволяє своєчасно діагностувати проблеми, які виникають у фінансовому стані підприємства та розробляти відповідні заходи, спрямовані на його покращення.

Одержано 12.04.2011

#

УДК 338.2

Самойленко Володимир Володимирович,
курсант групи ІКМ-08-16 ХНУВС
Науковий керівник: канд. екон. наук Гончарова В. О.

НЕВІДДІЛЬНЕ ЗНАННЯ ЯК КОНКУРЕНТНА ПЕРЕВАГА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Вивчено впливу невіддільного знання як конкурентної переваги на формування розвитку економіки знань в Україні. Невіддільне знання – дуже тонке поняття: йдеться про те знання, яке неможливо відокремити від його носія – індивіда або наукового, конструкторського, виробничого колективу. «Витік мізків» є показником того, що, хоча в даній країні учені та фахівці не зажадалися, їх ринкова ціна висока. І саме цей факт може стати визначальним щодо перспектив економіки інновацій.

Мобільність людського капіталу – є основною визначальною сучасного світу. Це, у свою чергу, впливає на формування та відтворення наукового потенціалу в будь-якій країні. Більшість з учених виїхали не назавжди, а на тимчасову роботу або за 3–5 річними контрактами. Із мільйона радянських учених, виїхало закордон близько 150–200 тисяч. Великою проблемою є те, що не проводяться дослідження, хоча їх число впало у два рази. Є ще проблема у віковому проміжку наукових кадрів. Всі хто виїхав, вивозять із собою знання, не ті, які містяться в книгах, у науковій літературі і так далі, а ті знання, які невіддільні від людини.

Як відомо, знання підрозділяється на дві великі категорії: що кодифікує, або віддільне, і невіддільне, або особове. Знання, що кодифікує, може існувати й існує окремо від людини. Тому його можна споживати і без участі інших людей (самостійно читати підручник, довідник, вчитися через інтернет і ін.). Проте при цьому не отримаєш диплома, документа, що свідчить про наявність відповідного рівня освіти. Сектор освіти в широкому сенсі включає формування декількох видів капіталу: не лише людського, такого, що розуміється у вузькому значенні, і його похідної – заробітної плати, але і інтелектуального, і соціального, і культурного капіталів. Останні три види капіталу формуються в основному через накопичення невіддільного знання за допомогою інститутів, які не обов'язково відносяться безпосередньо до сектора освіти. Скажімо, професійні навички удосконалюються в виробничій (у широкому сенсі) діяльності, відчуття патріотизму виникає не лише й не стільки у процесі вчення і т. д.

Таким чином, невіддільне знання – дуже тонке поняття: йдеться про те знання, яке неможливо відокремити від його носія – індивіда або наукового, конструкторського, виробничого колективу. Але колективи легко знищити. В даний момент ми є свідками того, як руйнуються видатні колективи, які створили, наприклад, крупні системи озброєнь. Тим самим руйнується невіддільне знання, яке потенційно коштує мільярди доларів. Таким чином, ми втрачаємо не лише знання, але і певний дохід, ту сферу для країни, яка прокладає дорогу в майбутнє.

Уже сформувався світовий ринок володарів ступеня PhD (кандидата наук), який діє за своїми законами. Вже недалекі ті часи коли кожному фахівцеві призначатиметься ціна – така економіка невіддільного знання. З

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
цієї точки зору невіддільне знання, поза сумнівом, стане конкурентною перевагою.

Термін «витік мізків» несе в собі негативне навантаження, сам масштаб цього процесу є, певною мірою, одним з індикаторів інтелектуального потенціалу країни. Він означає, що країна готує фахівців, що зажадалися на світовому ринку. І в цьому відношенні до даного явища не слід відноситися виключно негативно, оскільки «витік мізків» є показником того, що, хоча в даній країні учені та фахівці не зажадалися, їх ринкова ціна висока. І саме цей факт може стати визначає щодо перспектив економіки інновацій.

Одержано 11.04.2011

#

УДК 336.77

Цинделіані Ірма Русланівна,

студентка групи СФдср-08-1 СФ ХНУВС

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Сапич В. І.

СТАНОВИЩЕ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Визначено передумови послаблення негативного впливу світової фінансової кризи на банківську систему України.

З другої половини 2008 р. банки багатьох країн опинились під руйнівним впливом світової фінансової кризи. В умовах погіршення стану зовнішнього середовища Україна зазнала найбільш сильного негативного впливу на фінансову та соціально-економічну діяльність у порівнянні з іншими країнами. Так, протягом першого півріччя 2009 р. ВВП України знизився на 19 %, а національна валюта знецінилась майже на 50 % відносно долару США з початку кризи у вересні 2008 р.

Подальші перспективи розвитку банківського сектору пов'язані з процесами в українській і міжнародній економіці. Позитивні макроекономічні показники сприятимуть відродженню фінансової системи. Друга ж хвиля кризи може завдати нового удару по банкам України.

Банківська система України в січні-лютому 2011 р., вперше з початку фінансово-економічної кризи в країні, отримала чистий прибуток на суму 205,8 млн гривень (26 млн доларів) у порівнянні зі збитками на 1,4 мільярда гривень за перші два місяці 2010 р. Про це повідомив Національний банк, згідно з даними якого, у 2010 р. банківська система України отримала збитки на загальну суму 13,0 млрд гривень (1,6 млрд доларів) у порівнянні з рекордними за останні 15 років збитками у розмірі 38,4 млрд в кризовому 2009 р.

У січні 2011 р. були зафіксовані збитки на загальну суму 5,2 млн гривень. Як повідомляється, на позитивний фінансовий результат банкам вдалося вийти завдяки тому, що темпи зростання доходів банківської

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
системи в січні-лютому склали 4,8 % до аналогічного періоду минулого року, значно випередивши динаміку витрат, що збільшилися на 2,4 %.

За даними Національного банку, активи банківської системи зросли за перші два місяці 2011 р. на 3,2 % до 972,5 млрд гривень, а кредитний портфель – на 1,2 % до 763,8 млрд грн. На 1 березня 2011 р. питома вага простроченої кредитної заборгованості в загальному кредитному портфелі банківської системи становила 11,2 %, залишаючись приблизно на рівні кінця минулого року. Сума прострочених кредитів досягала 85,4 млрд грн.

Отже, банківська система сьогодні переживає важкий період свого розвитку, намагаючись забезпечити перехід до сучасного управління та створення нових продуктів. Водночас ці зміни відбуваються в умовах вкрай нестабільного розвитку економіки України. Слід також враховувати, що розвиток нормативно-правової, фінансово-кредитної і будь-якої іншої системи країни залежить перш за все від політичної та економічної стабільності. Банківська система має ряд проблем, котрі зумовлені її еволюційним розвитком, з одного боку, та впливом вище наведених базових проблем – з іншого.

Банківській системі України негайно потрібно використати повний арсенал запобіжних заходів, спроможних замортизувати негативний вплив світової фінансової кризи, а також скористатися потенціалом внутрішніх резервів для подолання існуючих негараздів. Всі фінансові кризи та подолання їх наслідків призводять до структурних змін банківських систем, оскільки банківська сфера є найчутливішою до їх впливу. З іншого боку, банки найбільш гнучкі структури в умовах ринку, тому вони найшвидше реагують на події, що відбуваються на міжнародних фінансових ринках. Головний урок, який має винести Україна з нинішньої ситуації, – це своєчасно прогнозувати як зовнішні, так і внутрішні кризові явища, розробляти механізми їх упередження та пом'якшення.

Одержано 15.04.2011

#

СЕКЦІЯ 11
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

УДК 159.947.5:351.743(477)

Безчастна Юлія Юріївна,
курсант групи ФПТ-06-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Макаренко П. В.

**ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ПРАЦІВНИКІВ ОВС
З РІЗНИМ СТАЖЕМ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

На основі результатів власного дослідження автором визначено особливості мотиваційної сфери працівників ОВС з різним стажем службової діяльності.

В межах акмеологічних концепцій та концепцій професіоналізму доведено, що однією з найважливіших сторін особистості є її мотиваційна сфера. Високий рівень професіоналізму припускає – захопленість менталітетом, сенсом, спрямованістю професії, бажанням залишатися в професії; мотивацію високих рівнів досягнення в своїй праці; прагнення розвивати себе як професіонала, сильне професійне цілепокладання та ін. Тому вивчення професійної мотивації працівників ОВС є актуальним і важливим при вирішенні проблем профвідбору, професійної підготовки та професійного становлення правоохоронця-професіонала.

У психологічній науці поняття «мотивація» є базовим, основоположним поняттям, бо дозволяє зрозуміти психологічні причини поведінки і діяльності людини. У свою чергу, вони знаходять своє відображення в мотивах. Саме тому мотиваційна сфера особистості, як сукупність її мотивів, є соціальним ядром особистості, а провідні її мотиви відображають спрямованість особистості.

Проблема мотивації, а саме професійної мотивації, її формування та розвиток на сьогодні є дуже актуальною. У зв'язку із значними соціальними, політичними, економічними змінами в нашому суспільстві виникають певні проблеми щодо викривлень у мотиваційно-професійній мотивації певного контингенту осіб. Все частіше доводиться чути такі характеристики мотивації як «кримінальна спрямованість особистості», «егоїстична спрямованість», «корислива спрямованість» та інші. Особливо актуальним це становиться відносно працівників, які працюють в системі «людина-людина» й до якої й належить професія правоохоронця.

Нами було проведено дослідження особливостей мотиваційної сфери працівників ОВС з різним стажем службової діяльності. В ньому взяли участь 74 працівника ОВС, з них 34 курсанти та 34 працівника ОВС. Вік досліджуваних склав від 16 до 28 років, стаж роботи – від 0 до 5 років. Для дослідження нами були використані наступні методи психодіагностичного

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
дослідження: анкета «Вивчення професійної мотивації кандидатів на службу в органи внутрішніх справ» А.П. Москаленка та методика вивчення мотивації професійної діяльності К. Замфіра (в модифікації А. Реана).

Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки:

1. Вибір професії правоохоронця в досліджуваних групах відбувається, насамперед, за адекватними мотивами, що є позитивним фактором. Курсанти у вірогідно більшій мірі ніж працівники ОВС залежать від поради значущих осіб; для них обрана професія – це можливість подолати в собі слабкі риси характеру завдяки оволодінню професією, що вимагає прояву мужності, самостійності та рішучості. В той же час вони й більшою мірою прагнуть використати професію в своїх цілях, які не відповідають вимогам, що постають перед професіоналом.

2. Курсанти в більшій мірі орієнтовані на зростання по службі, на досягнення своєї мети, досягнення соціального престижу та поваги з боку оточуючих людей, ніж працівники ОВС. В свою чергу працівники ОВС орієнтовані на кар'єрний ріст, на отримання задоволення від своєї роботи та досягнення своєї мети. Більшість курсантів і працівників ОВС в своїй діяльності орієнтовані на внутрішню мотивацію, вони отримують задоволення від процесу професійної діяльності та результатів праці.

Одержано 19.04.2011

УДК 343.95

Бутенко Михайло Володимирович,
курсант групи ФПТ-10-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Харченко С. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ В ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ

Розглянуто проблему виникнення психологічних бар'єрів у зв'язку з нововведеннями в діяльності ОВС, проаналізовано основні складові психологічних бар'єрів. Наведено шляхи профілактики та подолання психологічних бар'єрів, що перешкоджають ефективності реформування ОВС.

Органи внутрішніх справ України переживають процес реформування. Відбуваються зміни у системі управління, нормативно-правовій базі, оптимізується штатна чисельність, підходи до добору кадрів, змінюються акценти у перепідготовці керівників тощо. Але у процесі трансформації системі управління іноді не вистачає гнучкості, переважає негативне ставлення до нової системи і стилю управління. Представляється, що основою нової управлінської політики ОВС повинно стати подолання бар'єрів, які виникають у працівників під час інновацій.

Найчастіше виділяють понятійні, комунікативні та психологічні бар'єри. Понятійним бар'єром називають розбіжності змістів вимог, наказів

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
у партнерів під час спілкування, які створюють перепони для їх взаємодії. Комунікативний бар'єр виявляється перш за все у відсутності гнучкості міжособистісних соціальних установок. Під психологічним бар'єром розуміють сукупність міркувань, уявлень, очікувань та емоційних хвилювань, у яких свідомо або несвідомо, приховано або умисно виражається негативне ставлення працівників до впровадження інновацій. Основними параметрами психологічного бар'єра є: сукупність факторів, на підставі яких було виявлено негативне ставлення працівників; масштаб психологічного бар'єра (відсоток працівників, у яких виявлено це негативне ставлення); висота (міра негативного ставлення); характер (конкретні форми прояву негативного ставлення).

Психологічні бар'єри заважають оптимальному протіканню процесів адаптації особистості до нових умов зовнішнього середовища та зумовлені особливостями особистості й ситуації. Успішне впровадження нового також залежить від готовності виконавців оволодівати ним, працювати в нових умовах.

Ефективними шляхами профілактики та подолання психологічних бар'єрів, що перешкоджають процесам реформування ОВС, на нашу думку, є:

- налагодження системи підготовки кадрів ОВС на всіх рівнях (як під час навчання у ВНЗ МВС, так і в системі професійної підготовки працівників);

- активна участь керівників у всіх стадіях подолання психологічних бар'єрів підлеглих; організація якісної роз'яснювальної роботи щодо мети реформування, переваг впровадження нової системи управління для кожного окремого працівника, можливих ускладнень і шляхів їх подолання тощо.

Профілактика й подолання психологічних бар'єрів під час реформування діяльності ОВС повинна носити комплексний характер.

Одержано 12.04.2011

#

УДК 316.612

Воронова Аліна Петрівна,
курсант групи ФПТ-07-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Харченко С. В.

ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СЛІДЧИХ З РІЗНИМ СТАЖЕМ РОБОТИ

Відображено уявлення щодо ціннісних орієнтацій особистості. Показано особливості системи цінностей слідчих з різним стажем роботи. Показано, що в повсякденному житті слідчі з різним стажем роботи реалізують такі цінності, як допомога іншим та милосердя.

Наявність індивідуальних цінностей дозволяє кожній особистості в

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
процесі розвитку привласнювати собі вже готові базові цінності даної культури.

Ціннісні орієнтації – це важливий структурний компонент особистості, який відіграє в її життєдіяльності організуючу, спрямовуючу та регулятивну роль. Ціннісні орієнтації вбирають у себе в концентрованому вигляді всю соціальну психологію особистості, вказуючи на спрямованість її прагнень, потягів, дій. Для суспільства система стійких ціннісних орієнтацій особистості є показником того, що можна від неї очікувати.

Цінності регулюють соціальну поведінку людини. Оскільки професія слідчого є досить відповідальною та однією з найважливіших в суспільстві, необхідно знати, що впливає на поведінку цих осіб. Як вже згадувалося раніше, ціннісні орієнтації особистості є саме тим механізмом, який спонукає її до тієї чи іншої діяльності, наповнюючи цю діяльність певним змістом. Саме тому ми вирішили дослідити саме цю сферу особистості працівника слідчого підрозділу.

Крім того, система цінностей особистості під впливом різних життєвих ситуацій має властивість змінюватися з часом.

Ціллю проведеного дослідження був порівняльний аналіз ціннісних орієнтацій слідчих в залежності від стажу роботи.

В дослідженні прийняли участь 3 групи слідчих з 5, 10 та 15-річним стажем роботи.

Слідчі з п'ятирічним стажем служби характеризуються тим, що на перше місце ставлять здоров'я (серед термінальних цінностей) та чесність (серед інструментальних цінностей). На останньому – творчість та краса природи й мистецтва. Найбільше засобів та часу вони витрачають на професію та успіх. В повсякденному житті вони реалізують такі цінності як допомога іншим та милосердя.

Слідчі з десятирічним стажем служби характеризуються тим, що на першому місце любов (серед термінальних цінностей) та вихованість (серед інструментальних цінностей). На останньому – краса природи та мистецтва й творчість. Найбільше засобів у них є на реалізацію успіху та спілкування, а часу більше витрачають на професію та спілкування. В повсякденному житті реалізують такі цінності як допомога іншим та милосердя.

Слідчі з п'ятнадцятирічним стажем служби характеризуються тим, що на перше місце ставлять щасливе сімейне життя (серед термінальних цінностей) та чесність (серед інструментальних цінностей). На останньому місці - краса природи та мистецтва. Серед інструментальних цінностей одногласно на 18-те місце поставили таку цінність як великі запити. Найбільше засобів та часу у них витрачається на професію. В повсякденному житті реалізують такі цінності як допомога іншим та милосердя.

Отримані дані демонструють вплив професійної деформації на ціннісні орієнтації працівників слідчих підрозділів. Важливість таких цінностей як пошук і насолода прекрасним та соціальна активність для

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
досягнення позитивних змін в суспільстві менше, чим більший стаж служби.

Слідчі з невеликим стажем служби ще витрачають багато часу на спорт, хобі, пізнання, то слідчі, які більш тривалий час працюють в ОВС, майже весь час витрачають на професію та спілкування, але у слідчих з 15-річним стажем служби вище значимість освіченості, порівняно зі слідчими двох інших груп.

Одержано 08.04.2011

УДК 316.6

Гришина Тетяна Володимирівна,
курсант групи ФПТ-07-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Харченко С. В.

ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ЮНАКІВ ТА ДІВЧАТ – КУРСАНТІВ ВНЗ СИСТЕМИ МВС

Наведено достовірні відмінності між юнаками та дівчатами – курсантами щодо особливостей спілкування. Показано необхідність проведення заходів щодо формування комунікативної компетентності у майбутніх правоохоронців.

Проблема комунікативної компетентності та її формування на сьогодні є однією з найактуальніших для професій в системі «людина – людина». Особливо важливою вона є для правоохоронців, службові завдання яких безпосередньо пов'язані із спілкуванням з особами різного рівня культури та різного ступеня соціалізації. Від вміння спілкуватися залежить і ділова атмосфера в колективі правоохоронців, і успішність виконання їх службових завдань, а загалом – громадський спокій в країні.

Спілкування, будучи одним з основних видів діяльності людей. Компетентність у спілкуванні означає готовність і вміння налагоджувати контакти на різних психологічних дистанціях.

За даними дослідження, рівень комунікативних здібностей у дівчат є достовірно вищим, ніж у юнаків ($p \leq 0,01$). Більшість юнаків мало прагнуть спілкування з оточуючими, мають невелику кількість друзів, проявляють мало ініціативи у спілкуванні, відчувають себе скуто в новій компанії, колективі, вважають за краще проводити час наодинці, мають труднощі у встановленні контактів з іншими людьми, обмежують свої знайомства, погано орієнтуються в незнайомій ситуації. Дівчата, навпаки, мають потребу в комунікативній діяльності і активно прагнуть до неї, швидко орієнтуються у важких ситуаціях, невимушено поведуться в новому колективі, мають багато друзів, самі шукають такі справи, які б задовольняли їх потребу в комунікації.

Як юнакам, так і дівчатам, притаманні такі негативні комунікативні установки: думки, які містять недоброзичливість, настороженість у відносинах з партнерами, негативні висновки про людей, небажання

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

відгукуватися на їх проблеми, тобто завуальована жорстокість у відносинах до людей, в думках про них; не приховують і не пом'якшують своїх негативних оцінок і переживань з приводу оточуючих: різко і однозначно роблять висновки про них, мають деякі проблеми у спілкуванні; здатність робити необґрунтовані узагальнення негативних фактів в області взаємовідносин з партнерами і в спостереженні за соціальною дійсністю. В дослідженні були виявлені достовірні гендерні відмінності за шкалами «Відкрита жорстокість у відносинах до людей», «Обґрунтований негативізм в думках про людей» та «Негативний особистий досвід спілкування з оточуючими» ($p \leq 0,01$). Здатність до негативних висновків про оточуючих людей, деяка жорстокість, непослідовність у висловах, схильність до зухвалої поведінки, підвищена агресивність, наявність негативного досвіду у спілкуванні притаманні в більшій мірі дівчатам, ніж юнакам. Імовірно, це пов'язано з тим, що в наш час жінки стали більш маскулініними, вони стали незалежними, сильнішими. Крім того, у зв'язку зі специфікою служби дівчатам доводиться бути мужнішими, жорстокішими, іноді навіть агресивними. Невисокий рівень сформованості навичок спілкування негативно впливає на ефективність професійної діяльності працівників міліції. В процесі навчальної діяльності у ВНЗ необхідно приділяти увагу формуванню і розвитку професійної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів міліції.

Одержано 13.04.2011

#

УДК 316.754:351.741

Казарінов Артем Володимирович,
студент групи СО-дср-08-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. соціол. наук, доц. Дубровський І. М.

УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ МІФОЛОГІЄЮ В ОВС ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

Розглянуто проблему формування організаційної культури ОВС. В якості одного з чинників досліджено управління корпоративною міфологією.

Сучасні організації являють собою великі колективи, де управління неможливо без формування корпоративної культури, що є своєрідним реагуванням на внутрішні і зовнішні процеси. Не є виключенням і ОВС як складна, виконуюча особливі функції соціальна організація.

Найважливіша складова корпоративної культури – управління так званою «корпоративною маркою». Як напрям теорії і практики, воно з'явилося в США більш ніж півстоліття назад. Сьогодні його часто називають «управлінням корпоративною ідентичністю», тобто тим, що організація повідомляє про себе, про свою індивідуальність. Все, що

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
організація робить, усі її формальні і неформальні комунікації, політика, вчинки співробітників – формує її ідентичність. Особливе значення це має для великих та відомих організацій. Така організація як ОВС – завжди у центрі уваги громадськості та ЗМІ. Її нікуди сховатися від суспільного осуду. Тому необхідна кропітка робота з громадською думкою.

Сьогодні в цій сфері вже склався понятійний апарат, проте трактування термінів не завжди однозначне, що стосується, передусім, корпоративної міфології. Вона являє собою специфічну складову організаційної культури, адже корпоративні міфи — це ефективні важелі управління. Зазначимо, що міф – це не казка. Найголовніша різниця між казкою та міфом полягає у тому, що міф, на основі лаконічного відображення ставлення до дійсності, складає основу світогляду. Інформація, покладена в основу міфу повинна бути істинною, а історії мати під собою реальну основу. Не є виключенням і корпоративні міфи, які поєднанні з традиціями та ціннісними орієнтирами, правилами поведінки та взаємодії працівників, історією і мовою організації. До позитивних корпоративних міфів в ОВС можна віднести корпоративний патріотизм, корпоративних героїв, корпоративне видання, фірмовий стиль, легендування, які можуть стати й важелями впливу на громадську думку. Тут доцільно зазначити, що сформована стихійно на ранніх стадіях життєвого циклу організації міфологія містить звичні сценарії поведінки і реакцій співробітників, які приймаються ними як даність і носять сакральний характер. Однак, на пізніших етапах розвитку, корпоративні міфи можуть бути дисфункціональними, руйнівними, переставши бути сумісними з цілями ОВС. Так, замість позитивної міфології, в інформаційний простір виходять міфи, що підтверджують «демонізацію» правоохоронців.

Тому, на наш погляд, актуальним напрямом як у внутрішньоорганізаційній роботі, так і в роботі з громадськістю, стає управління корпоративною міфологією в ОВС. Основою цього управління мають бути правосвідомість та правова культура працівників, які мають свої рівні: буденний, професійний і теоретичний. Особлива увага при формуванні організаційної культури має приділятися професійному рівню правової культури співробітника ОВС. Щоб охопити численні аспекти розуміння корпоративних міфів в ОВС, доцільно об'єднати їх в наступні блоки: 1) широкий (міф, що відбиває різні сторони життя людей), 2) ціннісний (соціально значущі результати та цінність ОВС для суспільства), 3) гуманістичний (в основі міфу – людина), 4) регулятивний (міф, формуючи світогляд, забезпечує професійну і особистісну поведінку).

Таким чином, управління корпоративними міфами в ОВС сприятиме їх позитивному іміджу.

Одержано 12.04.2011

Кібенко Катерина Сергіївна,
студентка групи ПСдср-07-1 ХНУВС
Науковий керівник: канд. мед. наук Штриголь Д. В.

ПРОФІЛАКТИКА ДИСГАРМОНІЇ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН НА ЕТАПІ ДОШЛЮБНОГО ЗАЛИЦЯННЯ І В МОЛОДІЙ СІМ'Ї

Розглянуто особливості партнерських стосунків на різних етапах створення сім'ї. Встановлено, що партнерські відносини на етапі дошлюбного залицяння та у молодій сім'ї являються достатньо гармонійними, значущих розбіжностей в парах було виявлено мало. Але порівняння показників на різних етапах виявило достатньо значущі розбіжності як у чоловіків, так і у жінок, що може бути однією з причин виникнення конфліктів.

У нашому суспільстві багато злочинів відбувається на побутовому ґрунті, через сімейні конфлікти, на ґрунті ревнощів, зради та інших аспектів любовних відносин. Тому вивчення особливостей партнерських відносин може сприяти розумінню мотивації подібних злочинів й більш ефективної їх профілактиці.

Мета дослідження – порівняти партнерські відносини на етапі дошлюбного залицяння і в молодій сім'ї.

У дослідженні взяли участь 20 пар на етапі дошлюбного залицяння та 20 молодих подружніх пар (стаж до 5 років). Вік випробуваних – від 19 до 30 років.

Для вивчення партнерських відносин були використані методика «Спілкування в Родині» (Л. Є. Альошина, Л. Я. Гозман, Є. М. Дубовська) та опитувальник «Розуміння, емоційний тяжіння і авторитарність» (А. Н. Волкова в модифікації В. І. Слєпковой). При обробці даних використовувався метод математичної статистики – Т-критерій Стюдента.

Встановлено, що партнерські відносини на етапі дошлюбного залицяння та у молодій сім'ї являються достатньо гармонійними. Значущі розбіжності між партнерами на етапі дошлюбного залицяння були виявлені лише по показнику «емоційне тяжіння» - воно було вище у чоловіків. Тобто чоловіки відчують більшу потребу в емоційному спілкуванні, просто знаходитися поруч, отримувати задоволення від стосунків з партнеркою. В молодій сім'ї у чоловіків вище оцінка конфіденційності свого партнера та психотерапевтичності спілкування з ним.

Порівняння показників на різних етапах становлення сім'ї виявило, що, чоловіки на дошлюбному етапі вказують на більш високий рівень емоційного тяжіння до партнерки, порозуміння з боку партнерки і її авторитетність, ніж чоловіки з молодих сімей. Це свідчить про те, що чоловіки на етапі дошлюбного залицяння відчують більшу потребу в емоційному спілкуванні. У них вище розуміння її та її світогляду, а також авторитетність її думок та цінностей. Крім того були виявлені значущі

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

розбіжності в сфері загальних символів сім'ї. Загальні спогади, мова, загальне розуміння фактів у чоловіків на дошлюбному етапі вище, ніж у молодій сім'ї.

Дівчата на етапі дошлюбного залицяння вище, ніж дружини в молодих сім'ях, оцінюють свої відносини з точки зору розуміння партнера, емоційного тяжіння до партнера, авторитетності. Вони вище оцінюють конфіденційність та психотерапевтичність спілкування (як власного, так і з боку партнера), рівень розуміння з боку партнера, схожість у поглядах, наявність загальних символів.

Слід відмітити, що відмінності у жінок більш значимі, ніж у чоловіків. Це може бути віддзеркаленням більшої вираженості у жінок негативної родинної адаптації, яка погіршує якість партнерських стосунків, може бути однією з причин виникнення конфліктів і профілактика якої можлива у процесі сімейного консультування.

Одержано 15.04.2011

#

УДК 316.624

Кравченко Юлія Ігорівна,
студентка групи СО-дср-09-1 ХНУВС
Науковий керівник: канд. соціол. наук Бутіліна О. В.

ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Розглянуто Інтернет-залежність як нову форму аддикції. Проаналізовано особливості поведінки молоді, схильної до надмірного споживання ресурсів інформаційної мережі. Визначено основні причини посиленого інтересу молоді до Інтернету.

Інформація для людини має величезне значення. Комп'ютер та Інтернет є потужними інструментами обробки й обміну інформацією. Завдяки комп'ютеру значній частини населення стали доступними різні види інформації. Термін «інтернет-залежність» увів американський психіатр Іван Голдберг у 1995 році, розуміючи під ним не медичну проблему подібну до алкогольної або наркотичної залежності, а поведінку з пониженим рівнем самоконтролю, що загрожує витіснити нормальне життя.

Нині соціологами і психологами інтенсивно обговорюється та досліджується феномен «залежності від Інтернету», або Інтернет-аддикції.

На поведінковому рівні Інтернет-залежність проявляється у нав'язливому непереборному бажанні увійти до Інтернету, втраті контролю над його використанням, фактичній відмові від свого «реального» життя, вихід у віртуальну реальність.

Дослідники відмічають, що велика частина Інтернет-залежних – це молоді люди (переважно старшокласники і студенти), які користуються серверами Інтернет, пов'язаними із спілкуванням. Іншу частину залежних

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

притягають інформаційні ресурси мережі. Можна стверджувати, що Інтернет-залежність може виникати як залежність від найрізноманітніших форм використання Інтернету. За своїми проявами вона схожа із вже відомими формами аддиктивної поведінки (наприклад, у результаті вживання алкоголю або наркотиків). За даними різних досліджень, Інтернет-залежними сьогодні є близько 10 % користувачів.

Що ж притягує молодь у цьому віртуальному світі й породжує хворобливу пристрасть до Інтернету? Можна виділити декілька головних причин привабливості всесвітньої інформаційної павутини, це: 1) повна анонімність користувача; 2) свобода думок, висловлювань і відсутність будь-якого контролю з боку соціального оточення; 3) необмеженість кількості контактів; 4) доступність будь-якої інформації (відсутність цензури).

Але ось питання: чим відрізняється міжособистісне спілкування від спілкування по Інтернету? Немає нічого поганого в тому, що людина знайомиться в мережі, підбираючи нових друзів по інтересах. На думку психіатрів, тут є чітка аналогія з алкоголізмом. Якщо людина випиває стопку з друзями, то який же вона алкоголік? А ось якщо починає випивати самотійно — це прямий шлях до хвороби. Так само не можна назвати залежною людину, що сидить за монітором з приятелем або дівчиною, з якими приємно проводить час і поза комп'ютером. Навіть не кожен геймер, усупереч поширеній думці, є залежним. Якщо підліток «ріжеться» в іграшки з друзями, а потім йде грати з ними ж у баскетбол — це цілком здорова людина. Отже, можна припустити, що в основі інтернет-залежності майже завжди лежить самотність, відсутність інших варіантів проведення дозвілля, замкнутість.

Таким чином, для попередження появи залежності від Інтернету людині необхідно «активізувати» реальне життя. Для цього підійде усе, що подобається, захоплює, викликає позитивні почуття. У когось, це спорт, у інших — мистецтво, цікава робота, хобі, кохання. Також у цьому нелегкому процесі дуже важлива й необхідна підтримка та допомога близьких людей.

Одержано 11.04.2011

#

УДК 159.9:316.614.5

Лучко Римма Миколаївна,
студентка групи ПСдср-08-1 ХНУВС
Науковий керівник: Коби́кова Ю. В.

ОСОБЛИВОСТІ УСТАНОВОК МОЛОДІ У СПРИЙНЯТТІ ОБРАЗУ ПОЛІТИЧНОГО ДІЯЧА

Розглянуто особливості установок молоді у сприйнятті образу політичного діяча. Встановлено, що образ жінки-політичного діяча

Актуальною проблемою даної роботи є вивчення особливостей установок молоді у сприйнятті образу політичного діяча. Досліджуючи, ми маємо інтерес з'ясувати фактори, що впливають на формування політичного образу у свідомості молоді; установка, яка не завжди усвідомлювана, що ґрунтується на попередньому життєвому досвіді, по відношенню до політичного діяча; мистецтві створення іміджу політичного лідера.

Важливо вивчати уявлення про політичних лідерів серед молоді, так як вони становлять значну частину виборців. На формування образу політичного діяча впливають індивідуально-психологічні, соціально-психологічні та соціально-економічні фактори.

Такі автори, як С. Ф. Лісовський, Л. Н Федотова., Д. В. Ольшанський, А. А. Деркач, В. І. Жукова, Л. Г. Лаптева та інші. розглядали питання політичної психології, стосовно образу політичного лідера, установок, іміджу політика.

Метою нашого дослідження було виявити установки молоді у сприйнятті образу політичного діяча.

В дослідженні взяли участь 40 осіб, різних за статтю, у віці 16–20 років. Дві групи: перша група – основна, інша група – контрольна. Групи відрізняються тим, що одній групі дається фотографія із зображенням жінки, яка не має відношення до політики, а другій – фотографія із зображенням жінки, яка, також, не має відношення до політики, але групі була представлена, як жінка політик.

Для отримання результатів у роботі використовувалися такі методики: методика «Діагностика міжособистісних стосунків Т. Лірі»; методика «Самооцінка Дембо-Рубінштейн», яку було модифіковано; методика «Особовий диференціал».

Достовірність отриманих результатів забезпечена методом математичної статистики, критерієм t-Ст'юдента.

У результаті проведеного дослідження нами було встановлено, що молодь сприймає жінку-політика як привабливу особу, яка є рішуча, енергійна, впевнена в собі та в своїй справі, товариська, має багато прихильників. Жінка політик авторитарна особистість, має домінування в своїй професійній сфері. Вона впливова людина.

Молодь виділила у звичайної жінки таку якість, як чесність. Та по більшості якостей та рис характеру, молодь визначила, що жінка політик та звичайна жінка схожі, тобто не мають значимих відмінностей.

Дані результати дослідження можна використовувати при побудові іміджу жінки-політика, а також при поданні кандидатури на виборчу посаду. Подальші перспективи вивчення мають сенс, необхідно знати, як молодь сприймає політичних діячів, так як вона є частиною електорату, і це дає нам змогу збудувати образ політика.

Одержано 11.04.2011

УДК 316.754.4

Прокурор Світлана Дмитрівна,
студентка групи СОдср-08-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. соціол. наук, доц. Дубровський І. М.

ХАБАРНИЦТВО ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ В ОВС

Розглянуто хабарництво в ОВС як тяжкий та соціально небезпечний посадовий злочин. Одними з причин цього явища є деформації у професійній соціалізації правоохоронців.

Хабарництво є одним з тяжких та найнебезпечніших посадових злочинів, про високу суспільну небезпеку якого свідчить корумпованість державних органів. Особливо гостро ця проблема відчувається у правоохоронній системі.

Але одержання хабара, дача хабара, посередництво в хабарництві чи провокація хабара, має досить високий рівень латентності. Цей факт свідчить про те, що реальний стан отримання хабарів державними службовцями всіх рівнів та вчинення ними корумпованих дій, як і взагалі стан посадової злочинності, на цей час в Україні визначити досить складно.

Більш доцільним є підхід, завдяки якому механізми корупції розглядаються як процес професійної соціалізації, коли новачки-правоохоронці поступово залучаються до корупційних дій за допомогою старших колег, проходячи при цьому певні стадії моральної трансформації. На перших стадіях новачок набуває толерантності до вчинення незначних правопорушень з боку інших колег. Потім він звикає до надання йому дрібних послуг з боку потенційних чи явних правопорушників, коли формується поблажливе ставлення до порушення ними деяких норм закону. Далі сфера корупційних дій, за які отримується нелегальна платня від приватних осіб поширюється – додаткова охорона, сприяння в усуненні конкурентів тощо. Остання стадія характеризується перетворенням на активного шукача нових джерел незаконних прибутків. Саме на цій стадії правоохоронець перестає бути таким, оскільки робить свідомий крок назустріч кооперації з організованою злочинністю.

Зазвичай причини корупції розглядаються як сукупність та взаємодія трьох груп причин, які є наслідком загальних для усього суспільства вад: загальних причин злочинності, причин посадових злочинів в ОВС та причин вчинення злочину конкретною особою. Виділяється «умисний» та «вимушений» типи хабарників, що надає змогу оцінювати ступінь їх суспільної небезпечності. Серед мотиваційних чинників можливо вказати наступні: жага накопичення, жадібність; прагнення до матеріального комфорту, бажання жити не «гірше від інших»; потреба в алкоголі, розвагах; матеріальна необхідність «службового характеру» (зустріч інспекторських комісій, придбання технічних засобів для службових цілей

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011 та ін.); особиста матеріальна необхідність (скрута, бідність); «процесуальна» мотивація – прагнення почуття ризику.

Крім того, у виникненні корупції, винні й специфічні умови правоохоронної діяльності. Перше місце посідає постійне активне запропонування хабара з боку правопорушників – від лихача-водія до представників організованої злочинності. На другому місці знаходиться певний рівень автономності під час служби та відсутність постійного контролю з боку керівництва. На третє місце ставиться інформаційний потік щодо засобів вчинення злочинів, в тому числі й корупційних. На нашу думку, саме ці умови активно сприяють професійній деформації правоохоронця й призводять до виникнення фактів корупції.

Таким чином, на наш погляд, хабар в ОВС як соціальне явище доцільно досліджувати одночасно на перетині загальних та специфічно-професійних чинників, що впливають на морально-психологічний стан працівників ОВС, їх громадянські позиції та спонукають до вчинення протиправних дій.

Одержано 18.04.2011

#

УДК 159.9:316.614.5

Решетняк Анастасія Володимирівна,
студентка групи ПСдср-07-1 ХНУВС
Науковий керівник: Форотинська О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧЕ-БАТЬКІВСЬКИХ ВІДНОСИН ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ДІТЬМИ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

Вивчено особливості дитяче-батьківських відносин жінок-військовослужбовців із дітьми підліткового віку. Встановлено, що існують розбіжності між цивільними та військовими жінками у стилях виховання своїх дітей, що може бути наслідком специфіки військової служби за статутами.

Значущість дитяче-батьківських відносин у житті людини важко переоцінити. Взаємозв'язок батьків із дитиною – це первинна система соціальних відносин, і тому її покликанням є забезпечення формування найважливіших структур самосвідомості, розвиток соціально-психологічних якостей та розкриття внутрішнього потенціалу людини, яка зростає. Якість дитяче – батьківських відносин залежить від багатьох факторів і значно впливає не тільки на психічний розвиток дитини, але й на його настанови та поведінку на стадії дорослості. Без гармонійних відносин з дитиною неможливо ефективно професійне функціонування жінки, як військовослужбовця, так і співробітника міліції.

Об'єкт дослідження – дитяче-батьківські відносини.

Предмет дослідження – особливості дитяче-батьківських відносин жінок-військовослужбовців із дітьми підліткового віку.

Мета дослідження – вивчити специфіку дитяче-батьківських відносин жінок-військовослужбовців із дітьми підліткового віку.

У дослідженні приймали участь 25 жінок-військовослужбовців та 16 цивільних жінок, які мають дітей підліткового віку. Вік досліджуваних – від 30 до 50 років.

Для виявлення характеру дитяче-батьківських відносин використовувались опитувальники «Аналіз сімейних взаємовідносин» (Ейдемільер Е. Г., Юстицькіс В. В.) та «Взаємодія батьків із дитиною» (Марковська І. М.). Для статистичної обробки даних використовувався Т-критерій Ст'юдента, аналіз достовірності відмінностей проводився за допомогою програми SPSS 17.0.

Досліджуючи сімейні взаємовідносини жінок-військовослужбовців із дітьми підліткового віку, ми виявили, що в цивільних жінок нестійкість стилю виховання значуще вище, ніж у жінок-військовослужбовців. Тобто військові жінки більш постійні в своїх діях та переконаннях щодо виховання своїх дітей. Також, порівнюючи дві групи досліджуваних, ми виявили, що військові жінки більше впевнені у вихованні дитини, і вони не бояться помилитися. Проаналізувавши показники розвиненості батьківських почуттів, ми зробили висновки, що батьківські почуття більш розвинені у військових жінок.

Досліджуючи особливості взаємодії жінок із своїми дітьми, ми виявили, що військові жінки застосовують більш суворі заходи, жорстокі правила, та більше примушують дітей до чого-небудь. Також в них більш виражена контролююча поведінка щодо дитини, і вони більш послідовні та постійні у своїх вимогах, у своєму відношенні до дитини в застосуванні заохочень та покарань, ніж невійськові жінки.

Особливостями військової служби є жорстко регламентований розпорядок дня, ненормований робочий день та постійна напруженість. А наслідком всього цього є перенос проблем зі служби в сім'ю та підвищені вимоги до дітей при недостатній увазі до них.

Одержано 12.04.2011

УДК 316.647.82

Сікорська Тетяна Ярославівна,
курсант групи ФПТ-07-4 ХНУВС

Науковий керівник: д-р соціол. наук, проф. Саппа М. М.

ГЕНДЕРНИЙ ПАРИТЕТ В ОВС (З ПОГЛЯДУ КУРСАНТІВ ХНУВС)

Роботу присвячено деяким аспектам вирішення проблеми гендерної рівності в органах внутрішніх справ.

Під гендерним паритетом слід розуміти, принцип рівної представленості жінок та чоловіків, їх рівноправності в усіх сферах людського життя, в тому числі і у правоохоронній діяльності. Вирішення

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

проблеми гендерної рівності в сучасному українському суспільстві, зокрема в органах внутрішніх справ, на сьогодні є неможливим без взаєморозуміння та поєднання зусиль як жінок, так і чоловіків-співробітників ОВС, а також всього рядового і начальницького складу. Актуальність даної проблеми визначається в забезпеченні гендерної рівності в системі ОВС, яка передбачає однаковий статус для чоловіків і жінок, однакові умови для реалізації своїх громадянських прав. Однак, проведене дослідження підтверджує, що гендерної рівності сьогодні не існує.

Так, система органів внутрішніх справ дуже довго залишалась суто чоловічою, тому дуже цікаво було з'ясувати, які зміни сталися у стосунках між жінками і чоловіками, що працюють у цій системі. Результати дослідження показали, що гендерні стереотипи, що склались у суспільстві, перешкоджають досягненню гендерної рівності у професійному середовищі та значно обмежують можливості досягнення кар'єрного успіху жінок. Отже, ця проблема упередженого ставлення до жінок все ж таки існує і на сьогодні. Тому жінки змушені доводити своє право на існування в системі, а саме: при прийомі на роботу, ставленні колег, керівників, а також при подальшому просуванні по службі і призначенні на посаду. Можна припустити, що це є проявом упередженого ставлення чоловіків-керівників до жінок, які вважають, що це не жіноча робота і жінка не впорається з обов'язком; побоюються, що жінка буде часто брати лікарняний по догляду за хворою дитиною або взагалі піде у декрет. Тому жінці важче і потрапити до колективу, і закріпитись у ньому. Жінок здебільшого беруть на посади, що потребують роботи з паперами або комп'ютером, а оперативно-слідча, аналітична робота залишається для жінок виключенням з правил. Серед факторів, що ускладнюють роботу жінок в ОВС, треба назвати проблеми, що виникають через необхідність поєднання служби з домашніми обов'язками. Тому, впровадження гендерного паритету в міліції України потребує кропіткої системної роботи щодо вирішення усього комплексу проблем, який пов'язаний з працею жінок в силових структурах, та не повинен обмежуватися лише декларуванням гендерної рівноправності на законодавчому рівні.

Проте курсанти – ХНУВС, готуючись, не відступають від традиційних поглядів, поділяють службу в ОВС на «чоловічу» та «жіночу». Спираючись на загально розповсюджений стереотип, що служба в ОВС це чоловіча справа, курсанти обмежують роботу жінок в ОВС певними підрозділами і службами. При цьому вони вказують у яких підрозділах та службах ОВС ефективніше використовувати чоловіків, в яких – жінок, а де вони можуть працювати разом.

Таким чином, проведене дослідження серед курсантів ХНУВС показало, що курсанти ВНЗ системи ОВС – як дівчата, так і хлопці, оперують сталими традиційними гендерними стереотипами, завдяки яким у свідомості респондентів закріплені певні гендерні ролі. При цьому ці ролі відповідають, на думку респондентів, існуючій нерівності у можливостях

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
чоловіків та жінок. Наявні гендерні стереотипи курсантів помітною мірою
спираються на застарілі уявлення щодо суспільних ролей жінок та чоловіків
в сучасному суспільстві, що може шкодити створенню гендерного паритету
в побутовій та професійних сферах. На мою думку, якщо у курсантів
правильно сформується належне уявлення щодо гендерного паритету, то
вони зможуть розумно і ефективно користуватися рівними правами,
реалізуювши свої можливості, як у побутовій, так і в професійних сферах (з
урахуванням існуючих вимог професійної діяльності).

Одержано 16.04.2011

#

УДК 316. 347

Сікорська Ірина Ярославівна,
курсант групи ФПТ 07-4 ХНУВС

Науковий керівник: канд. соціол. наук. Ляшенко Н. О.

РІВЕНЬ КСЕНОФОБІЧНИХ НАСТРОЇВ КУРСАНТІВ ВІДОМЧИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОВС

*Роботу присвячено дослідженню деяких проявів ксенофобії в
курсантському середовищі.*

Ксенофобія є небезпечним соціальним явищем для суспільства, так як
виявляється у негативних емоціях та упередженому ставленні до
представників певних рас, національностей. Глобалізація і збільшення
територіальної мобільності, тягне за собою збільшення кількості контактів
між представниками різноманітних субкультур (етнічних, релігійних та
територіальних). Тому, частина традиційних конфліктів, пов'язаних з
боротьбою за розподіл територій, місця праці, боротьбу за сфери впливу
починають супроводжуватися настроями ксенофобії. Однією із форм
прояву ксенофобії є етнофобія, що розглядається як суб'єктивне
стереотипне упереджене ставлення до представників певних рас та етносів.
Основними причинами збільшення етнофобних настроїв в сучасній Україні
є: поширення етнофобних стереотипів, негативна роль ЗМІ, низький рівень
правової та загальної культури населення та інше. Працівники міліції також
в тій чи іншій ступені є носіями ксенофобних настроїв, але виконання ними
професійного обов'язку потребує неупередженого ставлення до людей
незалежно від їх національного, расового, соціального походження та
релігійних поглядів.

З метою встановлення рівня та характеру ксенофобії серед курсантів
було проведено пілотажне соціологічне опитування в ХНУВС та в
Сумському училищі професійної підготовки працівників міліції (опитано
200 респондентів з різних курсів, з них 59 % – чоловіки і 41 % – жінки). За
результатами дослідження нами було зроблені наступні висновки:

1. Майже половина респондентів не вважають ксенофобію значною
проблемою для їх регіону, оскільки не часто спостерігають прояви

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
національної та расової упередженості, але кожний четвертий вказав, що упереджене відношення до людей іншої національності зустрічаються значно часто.

2. Було виявлено, що рівень упередженого ставлення до людей іншої національності та не власної раси майже однаковий.

3. Найбільш розповсюдженим видом прояву ксенофобії визнано: вербальну агресію (на це вказують 20,5 % респондентів), упереджене ставлення з боку працівників правоохоронних органів (19 %), відмову в офіційному працевлаштуванні (10,5 %). Одним з нових видів не толерантного ставлення в Україні виявлено - расовий (етнічний) профайлінг, що проявляється в більш прискіпливій увазі працівників міліції до осіб, які відрізняються своєю зовнішністю за ознаками (раси, національного чи етнічного походження) більш частій перевірці документів, вуличних оглядах.

4. При оцінці схильності до скоєння правопорушень пересічних представників різних етнічних груп найбільш упереджене ставлення курсанти мають стосовно циган, азербайджанців, грузин, вірменів, арабів. До етнічних груп, які скоріше за все не схильні до правопорушень респонденти віднесли: поляків, україномовних та російськомовних українців, білорусів, угорців, німців.

5. Виявилось, що чим вище освіта курсанта, тим нижче рівень ксенофобії.

6. Дослідження підтвердило, що серед чоловіків етнічне упередження значно вище, ніж з боку жінок.

7. Рівень ксенофобії серед курсантів залежить від місця їх проживання - у селі рівень ксенофобії вище, ніж у місті.

Відсутність виховної роботи з профілактики ксенофобії може призвести до небажаних наслідків: порушення прав людини, відсутність захисту прав іноземних громадян з боку міліції, зростання кількості правопорушень на ґрунті ксенофобії, що сприятиме формуванню латентної злочинності в суспільстві й призведе до загрози суспільного правопорядку. Отже, сьогодні на мій погляд, проблема протидії ксенофобії в українському суспільстві є актуальним напрямом роботи з персоналом ОВС України.

Одержано 15.04.2011

#

УДК 159.9:316.614.5

Солохін Олександр Миколайович,
студент групи ПСдер-07-1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук Гресса Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ ОПАНОВУЮЧОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Розглянуто особливості опановуючої поведінки студентів

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
юридичного факультету. Встановлено, що юнаки використовують частіше такі копінг-стратегії, як планування вирішення проблем і позитивна переоцінка, а дівчата – самоконтроль та втечу.

В епоху зростаючих інформаційних навантажень і стресових ситуацій проблема опанування стресу стає усе більше актуальною. Сучасна людина щодня зіштовхується із цілим рядом стресогенних ситуацій, у зв'язку із чим зростає навантаження на механізми, що дозволяють вирішувати проблемні ситуації, передбачати їхнє виникнення й знімати психічну напругу, що виникає в результаті впливу різних стресорів.

Актуальність дослідження опановуючої поведінки студентів обумовлена тим, що навчання у вузі супроводжується переживанням різних стресових ситуацій, зв'язаних як з навчальним процесом, так і з особистими взаєминами. Найбільш важким є адаптаційний період, коли відбувається входження в нову соціальну ситуацію розвитку. Кризистність даного періоду підтверджується об'єктивними показниками, такими, як велика кількість відрахувань студентів, а також суб'єктивними - це переживання молодими людьми складності або нездатності перешикуватися зі шкільної системи навчання на вузівську, змінити навчальну діяльність відповідно до вимог викладачів, засвоювати більший обсяг знань, увійти в новий колектив.

Дослідження особливостей опановуючої поведінки виконувалася на базі ННПМК ХНУВС. У дослідженні приймали участь юнаки та дівчата 1-го та 2-го курсу, юридичного факультету.

За допомогою методики «Копінг-стратегії» Р. Лазаруса нами були досліджені особливості певних копінг-стратегій студентів юридичного факультету.

Порівняльний аналіз отриманих даних свідчить, що в складних життєвих ситуаціях у юнаків достовірно частіше домінує така копінг-стратегія як, планування вирішення проблеми ($12 \pm 2,4$ та $12,1 \pm 3,8$, $p \leq 0,05$). А дівчатам достовірно частіше властиво використовувати такі копінг-стратегії як пошук соціальної підтримки ($10,8 \pm 2,4$ та $8,9 \pm 3,1$, $p \leq 0,05$) та втеча ($13,5 \pm 3,2$ та $10,8 \pm 2,6$, $p \leq 0,05$). Тобто дівчатам властиво шукати емоційну підтримку або уникати проблему яка виникла, а юнакам використовувати аналітичний підхід при вирішенні складних життєвих ситуацій. Відносно інших копінг-стратегій достовірних відмінностей не реєструється.

Таким чином дослідження особливостей опановуючої поведінки студентів юридичного факультету дозволяє зробити наступні висновки:

Пристосування або регулювання життєвих ситуацій у юнаків відбувається за рахунок таких копінг-стратегій як планування вирішення проблем так і позитивна переоцінка. Ці стратегії дозволяють використовувати проізовольні зусилля та аналітичний підхід, а також сфокусуватися на можливості виразити себе творчі, намагатися змінитися у позитивний бік та розглядати виниклу проблему як можливість збагатити

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
власний досвід. В своїй поведінці дівчата використовують такі копінг-стратегії як самоконтроль за рахунок якого вони намагаються не показувати власні відчуття та не діяти занадто активно або активно шукають соціальної підтримки та втечу, за допомогою якої вони подумки намагаються уникнути проблеми або втекти від неї з якої-небудь причини.

Одержано 13.04.2011

#

УДК 159.942

Тимчаль Богдан Романович,
курсант групи ФПТ-08-5 ХНУВС

Науковий керівник: канд. психол. наук, доц. Харченко С. В.

ЕТНІЧНІ СТЕРЕОТИПИ КУРСАНТІВ ВНЗ СИСТЕМИ МВС

Відображено результати соціально-психологічного дослідження етнічних стереотипів курсантів ХНУВС, які приїхали на навчання з різних регіонів України. Показано незначні відмінності в етнічних стереотипах учасників дослідження зі східного та західного регіону України та достатньо високий рівень етнічної та релігійної толерантності.

Зростання міжетнічної та міжконфесійної напруженості в світі робить проблему національної терпимості однією з найбільш актуальних в сучасному суспільстві. Етнічний стереотип, як один із соціальних стереотипів, характеризується високим ступенем узгодженості в приписуванні деяких рис певним етнічним групам, підвищеною емоційністю та стійкістю у відображенні їх рис.

Процес інтеграції України до світової спільноти неминує веде до розширення відносин з іншими країнами й іншими етнічними співтовариствами. Працівники органів внутрішніх справ проходять службу в інших країнах, беруть участь у миротворчих операціях. Крім того, на території самої України в наш час проживає понад 30 % представників різних національностей, які не є етнічними українцями, а в Конституції України (ст. 24) закріплена рівність прав та свобод громадян різного етнічного походження та віросповідання. Охорона прав та свобод громадян покладена суспільством на органи правопорядку, однак курсанти мають певні соціальними стереотипами. Безумовно, актуальним є вивчення змісту етнічних стереотипів діючих та майбутніх працівників органів правопорядку та реалізація заходів щодо профілактики етнічного профайлінгу.

Метою проведеного дослідження було вивчення етнічних стереотипів курсантів ВНЗ системи МВС.

Для досягнення мети дослідження були використані наступні методи: анкета, направлений асоціативний експеримент, метод вимірювання соціальної дистанції Є.С. Богардуса та математичний критерій Фішера.

В дослідженні прийняли участь юнаки та дівчата у віці від 17–20

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011 років (загалом 40 осіб), курсанти ХНУВС.

Дані дослідження свідчать, що етнічні стереотипи респондентів зі східного та західного регіону принципово не відрізнялися. Домінуюча більшість опитаних відкидає існування проблем щодо взаємин з іншими етнічними та релігійними групами. На свідомому рівні обстежені продемонстрували досить високий рівень етнічної та релігійної толерантності. Але були особи, які підсвідомо виявили певну упередженість щодо інших етносів. Крім того, значна частина обстежених вважають, що дієве радикальне вирішення національних питань. Половина опитаних не знають, що таке антисемітизм.

Найбільш значна соціальна дистанція у учасників дослідження з західного регіону з запропонованих в дослідженні щодо таких етносів як цигани та китайці, у опитаних зі сходу – циган та кенійців. Найменша соціальна дистанція у опитаних з західного регіону з американцями, у опитаних зі сходу – з росіянами.

Найбільші відмінності щодо соціальної дистанції з різними етнічними групами у представників східного та західного регіонів України були у щодо надання громадянства та можливості бути президентом нашої країни.

Щодо надання громадянства у обстежених зі східного регіону виявилось дещо більш толерантне ставлення, ніж у опитаних зі західних областей.

З метою профілактики негативних етнічних стереотипів було б доцільне проведення тренінгів етнічної толерантності, підвищення знань персоналу ОВД про культурні особливості різноманітних етнічних груп.

Одержано 11.04.2011

#

УДК 159.9

Ткаченко Світлана Олександрівна,
студентка групи ПСдср-07-1 ХНУВС
Науковий керівник: Форотинська О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ СПРИЙНЯТТЯМ СВОЄЇ ЗОВНІШНОСТІ ТА ІНШИМИ КОМПОНЕНТАМИ Я-КОНЦЕПЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ДІВЧАТ-КУРСАНТОК

Роботу присвячено вивченню особливостей взаємозв'язку між сприйняттям зовнішності та іншими компонентами я-концепції на прикладі дівчат-курсанток. Встановлено, що між багатьма заявленими показниками існує тісний взаємозв'язок. Проаналізовано структуру взаємозв'язків.

Вивчення особливостей взаємозв'язку фізичного Я і окремих складових Я-концепції особистості є актуальним в сучасній психології. Сучасні засоби масової інформації та інші складові української сучасної культури формують самосвідомість жінки таким чином, що відповідність

Важливо знати які фактори впливають на формування відносно стійкої, неповторної системи уявлень індивіда про самого себе, на основі якої він будує відносини з іншими людьми і відноситься до себе. Я-концепція – цілісний образ власного Я, який виступає як настанова по відношенню до себе і включає наступні компоненти: образ своєї зовнішності, самосвідомість, самоповага, прагнення підвищити самооцінку, завоювати повагу.

Мета нашого дослідження – вивчити особливості взаємозв'язку фізичного Я і Я-концепції дівчат-курсанток.

Задачі дослідження: проаналізувати взаємозв'язки між оцінкою фізичного Я і частковими самооцінками дівчат; проаналізувати взаємозв'язки між оцінкою фізичного Я та самовідношенням дівчат.

Для реалізації мети дослідження і вирішення поставлених задач були використані наступні методики: методика Дембо-Рубінштейн; опитувальник самовідношення В. В. Століна і С. Р. Пантілєєва; багатомірний опитувальник само відношення.

У дослідженні приймали участь 20 дівчат 20–23 років, курсантки ХНУВС.

Статистична обробка даних проводилася з використанням кореляційного аналізу за Спірменом.

Проведене нами дослідження дозволяє зробити наступні висновки.

Проведене нами дослідження особливостей взаємозв'язку між оцінкою фізичного Я і частковими самооцінками дівчат дозволяє прийти до висновку, що окремі самооцінки досліджуваних дійсно корелюють з характеристиками зовнішності. Ми виявили, що, чим вище дівчина оцінює своє вміння подобатися, тим на її думку, вище і краще буде її здоров'я, розум, щастя, задоволеність собою, оптимізм, авторитет в однолітків, зовнішність, впевненість в собі. Чим більше досліджувана задоволена фігурою, тим більше вона себе цінить і їй легше спілкуватися з оточуючими людьми, тому вона задоволена своїм характером. Чим більше фігура дівчини співпадає з «ідеальною», тим більше вона задоволена станом здоров'я, характером, відчуває себе щасливішою, задоволена собою, своєю зовнішністю, впевнена в собі, має вагомий авторитет серед однолітків, високо оцінює своє вміння подобатися і дивиться на життя з оптимізмом. Чим більше дівчина задоволена волоссям, тим впевненіша в собі, щасливіша, оптимістична, товариська, що дає змогу бути задоволеною собою. На задоволення своєю вагою впливають такі фактори, як «Здоров'я», «Характер», «Щастя», «Задоволеність собою», «Оптимізм», «Вміння подобатися», «Авторитет серед однолітків», «Зовнішність», «Впевненість в собі». Якщо дівчина задоволена своїм зростом, вона краще оцінює характер, щасливішою почувається.

Проведене нами дослідження особливостей взаємозв'язку між оцінкою фізичного Я та самовідношенням дівчат дозволяє прийти до

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011

висновку, що існують деякі взаємозв'язки між рисами зовнішності і самовідношенням дівчат. Чим вище дівчина оцінює своє вміння подобатися, тим вищий рівень її самоповаги, саморозуміння. Коли дівчина задоволена зовнішністю, вона краще себе розуміє. Чим більше фігура досліджуваної, на її думку, близька до ідеальної, тим гіршого ставлення до себе вона очікує. І навпаки, чим гірше відношення до себе вона спостерігатиме, тим більшим буде незадоволення своєю фігурою. Існує взаємозв'язок між задоволеністю фігурою і рівнем «Самокерування» і «Самоприйняття». Якщо досліджувана задоволена станом волосся, вона може більше себе поважати. Задоволеність волоссям також дозволяє бути більш самовпевненою. Коли дівчина задоволена вагою, тим краще виражені такі показники як самоповага і самовпевненість. Якщо дівчина задоволена зростом, то вона більш впевнена у собі, оцінює вище самокерування, самовпевненість, самоцінність, самоприйняття. Шкала «Обличчя» взаємопов'язана лише зі шкалою «Самоприйняття». Чим більше досліджувана задоволена формою носа, тим гіршого ставлення до себе очікує від інших. Шкала «Шкіра» має позитивну кореляцію з самоповагою і самокеруванням. Але на думку дівчини ідеальна шкіра є приводом негативного відношення оточуючих до своєї персони. Також, погане ставлення до себе з боку оточуючих є причиною незадовільного відношення дівчини до своєї шкіри.

Таким чином, для формування позитивної я-концепції дівчат необхідно забезпечити формування в них позитивного ставлення до власної зовнішності як взагалі, так і до окремих її характеристик. При роботі із дівчатами, які мають проблеми із самооцінкою та образом Я треба використовувати корекційні техніки, які дозволяють підвищити часткову самооцінку дівчатами власної зовнішності.

Одержано 16.04.2011

#

УДК 316.2

Яворська Яна Мар'янівна,
студентка групи СОдср-08-1 ХНУВС
Науковий керівник: канд. соціол. наук Бутиліна О. В.

ВИТОКИ ТА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІОЛОГІЇ

Представлено аналіз витоків та особливостей становлення української соціології. Висвітлено специфіку формування соціології в Україні. Визначено внесок окремих українських учених у розвиток соціологічної думки.

Визначальна риса соціологічної думки в Україні – тісний взаємозв'язок із суспільно-політичними проблемами, із завданнями укріплення національної державності, боротьбою за незалежність,

Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності. Харків, 2011
національно-культурним відродженням. Специфічною ознакою вітчизняної соціології було її самовизначення, як один із засобів розвитку національної самосвідомості. Перші українські соціологи були, насамперед, суспільними діячами, а вже потім науковцями.

Прийнято вважати, що українська соціологія заявила про себе у 80-х роках ХІХ ст. дослідженнями Женецького гуртка українських учених, роботи яких друкувалися у журналі «Громада». У цей період українська соціологія знаходиться під серйозним впливом західноєвропейських соціологічних концепцій, представлених у працях О. Конта, Г. Спенсера, К. Маркса та ін.

Заслужують на увагу ряд робіт таких українських мислителів як М. Драгоманов, М. Грушевський, В. Липинський. Не можна стверджувати, що це були соціологічні праці, однак ідеї саме цих учених визначили особливість української науки, що формувалася.

Головною ідеєю міркувань Михайла Драгоманова стала теза про неможливість дійсної політичної волі при тодішній централізації. Учений критикував ідеологію російських народників П. Лаврова, П. Ткачова, Г. Плеханова за те, що вони у своїх політичних програмах навіть не обіцяли автономії іншим народам у майбутньому. Розглядаючи соціологію як науку про суспільство, М. Драгоманов важливу роль відводив порівняльному методу досліджень.

Історик, політичний діяч Михайло Грушевський розглядав соціальний прогрес, як процес, що однаковою мірою обумовлений біологічними, економічними й психологічними факторами. Значне місце в його дослідженнях відведено вивченню історії України, історичного процесу взагалі, генезису східнослов'янських народів, виникнення й розвитку української та російської народностей, становлення державності в Україні та Росії.

Соціолог В'ячеслав Липинський, зосередившись на проблемах держави й права, стверджував, що життєвість кожної держави обумовлена особливістю взаємин між провідними прошарками суспільства й народом. Ці особливості реалізуються через різні типи державного устрою – класократію, демократію, охлократію.

Отже, у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. соціологічні проблеми хвилювали більшість провідних українських учених. Відчутним був дефіцит новітньої соціологічної методології, системного бачення соціологічних проблем. І все-таки у цей період сформувалася українська соціологічна традиція. Спрощені трактати поступалися місцем диференційованим, самодостатнім концепціям. Складався й оформлявся специфічний соціологічний апарат. Була розпочата системна робота у напрямку методології й техніки досліджень. Нові соціологічні ідеї, які проростали в Європі, знайшли і в Україні благодатний ґрунт. Поступово окреслювався предмет досліджень вітчизняної соціології, чіткими ставали грані, які відокремлювали її від суміжних дисциплін.

Одержано 09.04.2011

Наукове видання

**Актуальні проблеми
сучасної науки
і правоохоронної діяльності**

*Матеріали XVIII науково-практичної конференції
курсантів та студентів*

(м. Харків, 21 травня 2011 р.)

Відповідальний за випуск *А. Т. Комзюк*
Комп'ютерне верстання *П. О. Білоус*

Формат 60x84/16. Ум.друк.арк. 14,0. Тираж 160 пр. Зам. № 2011-14

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. 50-річчя СРСР, 27, м. Харків, 61080
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.